

Kirkon paikallistason rakenteita koskevan sääntelyn muuttaminen

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kirkon paikallistason rakenteita koskevien kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännösten muuttamista. Esityksen tavoitteena on seurakuntien läheisyyden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, vastuullisen taloudenhoidon tukeminen sekä jäsenlähtöisyyden ja monipuolisen toiminnan mahdollisuuksien kehittäminen. Lisäksi esityksen tavoitteena on joustavuuden lisääntyminen työvoiman käytössä sekä hallinnon tehokkuus ja johtamisvastuiden selkeyttäminen.

Seurakuntien asema kirkon elämän ja toiminnan perusyhteisöinä ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Seurakunnat toteuttavat alueellaan kirkon tehtävää. Jatkossa kaikki seurakunnat kuuluvat seurakuntayhtymiin. Esityksen mukainen seurakuntayhtymä on palveluorganisaatio, jonka tehtävänä on mahdollistaa kirkon työ seurakunnissa. Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken, muuta talouden- ja omaisuudenhoitoa sekä henkilöstöhallintoa, arkistotoimeja ja kirkonkirjojenpitoa. Seurakuntayhtymää perustettaessa seurakuntien omaisuus siirtyy seurakuntayhtymän omaisuudeksi.

Esitys korostaa seurakuntayhtymien ja seurakuntien vastuuta oman toimintansa ja hallintonsa järjestämisessä. Kirkkolaki ja -järjestys sisältäisivät entistä vähemmän yksityiskohtaisia säännöksiä. Ehdotettuihin säännöksiin sisältyy valtuutus, jonka nojalla paikallisella tasolla tarkemmat määräykset sisältyvät esimerkiksi seurakuntayhtymän perussääntöön ja muihin hallintoa ohjaaviin sisäisiin sääntöihin. Esitys myös purkaa monia alustusmenettelyjä.

Kirkon jäsenet kuuluvat alueellisesti rajattuihin seurakuntiin. Esitys ei sisällä poikkeuksia tähän parokiaaliperiaatteeseen. Esitys pyrkii varmistamaan, että seurakuntalaisilla on yhä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa suoraan itseään ja lähiyhteisöään koskeviin asioihin. Seurakuntaneuvoston on pidettävä huolta seurakunnan jäsenten edellytyksistä osallistua ja vaikuttaa seurakunnan toimintaan esimerkiksi tiedottamalla, selvittämällä mielipiteitä ja

edistämällä jäsenten oma-aloitteista toiminnan suunnittelua.

Kirkon paikallistason hallintoa hoitaisivat seurakuntaneuvostot, yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä viranhaltijat. Mahdollisuus seurakunnan osa-aluehallintoon on säilytetty esityksessä. Esityksen mukaan kirkkoherra on seurakuntaneuvoston ja yhtymärovasti yhteisen kirkkoneuvoston jäsen. Seurakuntaneuvosto valitsisi puheenjohtajan keskuudestaan ja yhteinen kirkkovaltuusto nimeäisi yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan samalla kun se nimeää yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet. Esityksessä ei ehdoteta muutosta kirkkoherran vaalitapaan tai seurakuntavaalien järjestämiseen.

Esityksen mukaan kaikki viranhaltijat ja työsopimussuhteiset työntekijät olisivat jatkossa seurakuntayhtymän palveluksessa. Seurakuntayhtymä perustaa ja lakkauttaa virat. Seurakuntatyön virat ja työsopimussuhteet ovat kuitenkin sijoitettuna seurakuntiin. Seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia siitä, että seurakunnilla on riittävät resurssit ja osaaminen kirkon työn hoitamiseen omalla alueellaan. Esitys mahdollistaa työvoimaresurssien joustavan kohdentamisen yhtymän seurakuntien kesken sekä tiettyihin virkoihin ja työsopimussuhteisiin sijoitetun henkilöstön liikuteltavuuden tarvittaessa seurakuntarajojen yli.

Esityksessä kirkkoherran tehtävä johtaa seurakunnan toimintaa säilyä ennallaan. Kuhunkin seurakuntaan sijoitettu henkilöstö on kirkkoherran työnjohdon alla. Yhtymärovasti toimii seurakuntayhtymän ylimpänä johtajana. Yhtymärovastin tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä, mutta tehtäväkenttä voi olla seurakuntayhtymän koosta riippuen eri laajuinen. Nykyiset lääninrovastien tehtävät siirtyvät soveltuvin osin seurakuntayhtymien yhtymärovasteille. Yhtymärovasti on muiden kirkkoherrojen hallinnollinen esimies, mutta esimiehisyyden ei rajaa yhtymän seurakuntien ja kirkkoherrojen toiminnallista itsenäisyyttä. Yhtymärovasti ei ole seurakuntayhtymän alueella tehtävän

hengellisen työn johtaja muutoin kuin seurakuntayhtymän yhteisen työn osalta. Yhtymärovasti toimii yhtymän talouden ja hallinnon johtavan viranhaltijan esimiehenä.

Seurakuntayhtymien koolle ei esityksessä aseteta kriteerejä. Taloudellisen itsekannattavuuden näkökulmasta seurakuntayhtymien on oltava riittävän suuria. Saman kunnan alueella sijaitsevien seurakuntien on kuuluttava samaan seurakuntayhtymään. Sen sijaan samaan seurakuntayhtymään voi kuulua seurakuntia usean kunnan alueelta. Hiippakunnan tehtäväksi säädetään muutosprosessin joh-

taminen ja oman alueensa seurakuntayhtymien kokonaisuuden suunnittelu yhdessä seurakuntien kanssa. Kaksikielisen yhtymän muodostaminen tapahtuu suomenkielisen ja ruotsinkielisen hiippakunnan tuomiokapitulien yhteistyönä. Seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät seurakuntayhtymän muodostamisesta hyväksymällä perussäännön.

Esitys sisältää sekä väliaikaiset että vakiintuneen tilanteen säännökset. Kaikki seurakunnat siirtyvät seurakuntayhtymärakenteeseen viimeistään vuoden 2019 alussa.

Muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	3
YLEISPERUSTELUT	5
1 Johdanto	5
2 Nykytila	5
2.1 Teologiset lähtökohdat.....	5
2.2 Seurakuntien toiminta ja taloudellinen tilanne	6
2.3 Ihmisten arvomaailman ja uskonnollisuuden muutokset	6
2.4 Suomalaisen yhteiskunnan muutokset ja kuntauudistus	6
2.5 Lainsäädäntö ja käytäntö	7
2.5.1 Seurakunta	7
2.5.2 Seurakuntayhtymä	8
2.5.3 Kappeliseurakunnat, seurakuntapiirit ja seurakuntien aluetyö	9
2.6 Seurakuntarakenteiden kehitys 2000-luvulla	9
2.7 Seurakuntahallinnon nimikkeistö	10
2.8 Vertailu naapurimaiden luterilaisiin kirkkoihin	10
2.9 Nykytilan arviointi.....	11
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	11
3.1 Tavoitteet	11
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	12
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	15
3.3.1 Seurakunta, seurakuntayhtymä ja hiippakunta	15
3.3.2 Puitelainsäädäntö	16
3.3.3 Seurakunnan jäsenyys	16
3.3.4 Jäsenen osallisuus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet	17
3.3.5 Hallinto ja toimielimet	18
3.3.6 Kirkkoherran valinta ja seurakuntavaalit.....	19
3.3.7 Seurakuntayhtymän omaisuus ja talous	19
3.3.8 Henkilöstön asema ja liikuteltavuus	19
3.3.9 Johtaminen seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä	20
3.3.10 Seurakuntahallinnon nimikkeistö.....	21
3.3.11 Seurakuntayhtymien muodostaminen esitettyyn rakenteeseen siirryttäessä	21
4 Esityksen vaikutukset	22
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	22
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	22
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	24
4.3.1 Vaikutukset seurakuntalaisiin	24
4.3.2 Kielivaikutukset	25
4.3.3 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin.....	25
4.3.4 Ympäristövaikutukset	26
4.3.5 Työllisyysvaikutukset	26
4.3.6 Maaseutuvaikutukset.....	26
5 Asian valmistelu	26
5.1 Valmisteluvaiheet	26
5.1 Valmisteluaineisto	27
5.3 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	28
6 Rippuvuus muista esityksistä	28

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	29
1 Säädösehdotusten perustelut	29
1.1 Kirkkolakiehdotuksen perustelut	29
1 luku Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet	29
3 luku Kirkon hallinnollinen rakenne ja kielisäännökset	29
4 luku Seurakunnan toiminta	36
5 luku Pappisvirka	36
6 luku Henkilöstö	36
III Osa SEURAKUNTA JA SEURAKUNTAYHTYMÄ	38
7 luku Seurakunta ja seurakuntayhtymä	38
17 b luku Hiippakuntavaltuusto	52
18 luku Piispa	52
19 luku Tuomiokapituli	52
20 luku Kirkolliskokous	52
23 luku Luottamushenkilöt ja vaalit	52
24 luku Alistaminen ja muutoksenhaku	53
25 luku Täydentäviä säännöksiä	53
26 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	54
1.2 Kirkkojärjestyksen muutosehdotuksen perustelut	55
2 luku Kirkon pyhät toimitukset	55
3 luku Kristillinen kasvatus ja opetus sekä konfirmaatio	55
4 luku Sielunhoito ja rippi; kirkkokuri; diakonia ja lähetystyö	55
5 luku Pappisvirka	55
6 luku Henkilöstö	56
IV Osa SEURAKUNTA JA SEURAKUNTAYHTYMÄ	58
7 luku Seurakuntarakenteen muutos	58
8 luku Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto	61
18 luku Piispa	69
19 luku Tuomiokapituli	70
22 luku Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto	70
23 luku Täydentäviä määräyksiä	70
1.3 Kirkon vaalijärjestyksen muutosehdotuksen perustelut	70
2 luku Seurakuntavaalit	70
4 luku Hiippakunnassa toimitettavat vaalit	70
2 Voimaantulo	71
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	72
SÄÄDÖSEHDOTUKSET	74
1 Laki kirkkolain muuttamisesta	74
2 Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta	97
3 Kirkolliskokouksen päätös kirkon vaalijärjestyksen muuttamisesta	112
LIITTEET	
RINNAKKAISTEKSTIT	117
1 Laki kirkkolain muuttamisesta	117
2 Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta	186
3 Kirkolliskokouksen päätös kirkon vaalijärjestyksen muuttamisesta	236
LUONNOKSET PERUSSÄÄNTÖMALLEIKSI	246

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Kirkon elämä toteutuu aina tietyssä ajassa, tietyissä rakenteissa ja organisaatioissa. Kirkon tulee toimia mahdollisimman taitavasti ja vastuullisesti toimintaympäristössään. Luterilaisen käsityksen mukaan kirkon rakenteisiin liittyvät kysymykset kuuluvat pääsääntöisesti ehdonvallan asioihin. Niitä voidaan muuttaa tilanteen vaatiessa, jotta ne parhaiten hyödyttävät ja rakentavat kirkkoa. Seurakuntarakenteita kehitettäessä lähtökohtana on kysymys, millaiset seurakuntarakenteet palvelevat parhaiten seurakuntien elämää ja seurakuntalaisten hengellistä etsintää sekä samanaikaisesti ilmentävät kirkon olemusta ja luonnetta.

Teologisten lähtökohtien lisäksi esityksessä on otettu huomioon: 1) seurakuntatyön turvaaminen maan kaikissa osissa; 2) perusoikeudet ja yhdenvertaisuus tiettyjen palvelujen saamisessa; 3) seurakunnan jäsenten itsehallinnon toimintaedellytykset; 4) seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet; 5) suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet käyttää omaa kieltään ja saada palveluja tällä kielellä; sekä 6) saamelaiden kieliset oikeudet samoin kuin saamelaiden oikeus alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä saamelaiden kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto heidän kotiseutualueellaan.

2 Nykytila

2.1 Teologiset lähtökohdat

Uudessa testamentissa kirkkoa verrataan monijäseniseen ruumiiseen, monioksaiseen puuhun sekä elävistä kivistä koostuvaan rakennukseen. Kielikuvat alleviivaavat yhteenkuuluvuutta ja yhteistyötä erilaisten jäsenten välillä. Myös tunnustuskirjoissa kirkkoa kuvataan uskovien yhteisönä, jossa evankeliumi puhtaasti saarnataan ja sakramentit oikein jaetaan. Kirkkona oleminen on olemista Jumalan kansana, Kristuksen ruumiina, sisarien ja veljien joukkona, uskovien yhteisönä. Kirkon yhteisönä tulisi pystyä luomaan seurakunnan jäsenille sellainen viitekehys, joka antaa turvalliset raamit oman elämäkokonaisuuden nivomiseksi laajoihin, mielekkäisiin yhteyksiin. Usko ja lähimmäisenrakkaus sekä julistus ja diakonia kuuluvat kirkon olemisessa erottamattomasti yhteen.

Seurakunta koostuu kirkon jäseniksi kastetuista paikkakunnan kristityistä. Seurakunta kokoontuu yhteen rukoilemaan ja viettämään ehtoollista. Seurakuntalaiset pitävät huolta lähimmäisistään ja kantavat vastuuta luomakunnasta. Kirkko voi olla uskottava diakoninen toimija vain, jos se koetaan yhteisöksi, jossa jäsenet aidosti välittävät toisistaan. Teologisesti tarkasteltuna seurakunta on kirkon elämän varsinainen subjekti.

Jumalanpalvelusta viettävä paikallisseurakunta käsitetään ilmaukseksi universaalista Kristuksen kirkosta. Se on osallinen tuon kirkon ykseydestä ja katolisuudesta. Seurakuntien itsenäisyys ja luonne kirkon perusyhteisönä eivät siten missään oloissa merkitse sitä, että ne voisivat toteuttaa toimintaansa irrallaan maailmanlaajuisen kirkon yhteisestä tehtävästä. Kirkon olemukseen Kristuksen ruumiina kuuluu ykseys. Ykseyden tae on yhteinen apostolinen usko. Ykseydestä erityisvastuun kantavat piispat sekä seurakuntatasolla kirkkoherrat ja muut papit. Myös esitykseen sisällytetty yhtymärovastin virka hoitaa osaltaan tätä tehtävää.

Kirkon viimeaikaisista strategioista ilmenee yksiselitteisesti, että kirkon yhteisöllisyydestä halutaan pitää kiinni. Yhteisöllisyyden toteutuminen kuuluu kansankirkollisen seurakuntamallin vaikeimpiin haasteisiin. Seurakunnan sisälle muodostuu luonnollisesti pienempiä yhteisöjä, mutta muuten yhteisöllisyys ilmenee lähinnä eräänlaisena potentiaalisena mahdollisuutena: tietyissä elämäntilanteissa ihmiset kääntyvät seurakunnan puoleen ja toivovat saavansa tukea ja yhteenkuuluvuuden kokemusta. Kirkko ei kuitenkaan halua olla ainoastaan eräänlainen ”hengellinen vakuutuslaitos”, johon otetaan yhteyttä kriisien kohdatessa. Lähetyskäsky kehottaa kirkkoa aktiivisuuteen vanhojen ja uusien jäsenien tavoittamisessa.

Seurakunnan optimaaliseen kokoon vaikuttavat paikalliset olosuhteet, kuten asukastiheys ja etäisyydet. Seurakunnan perustehtävän toteutumisen kannalta seurakunnan koko ja jäsenmäärä eivät kuitenkaan ole merkityksellisiä seikkoja. Seurakunnan luonne hengellisenä yhteisönä toteutuu parhaiten suhteellisen pienessä alueellisessa yksikössä. Sen sijaan talous- ja henkilöstöhallinto, hautausmaa- ja kiinteistötoimi sekä viestinnän tukitoimet ja tietohallinto voidaan toteuttaa suuressa yksikössä tehokkaasti, ammattitaitoisesti ja taloudellisesti.

2.2 Seurakuntien toiminta ja taloudellinen tilanne

Yhtenä kirkon tavoitteena on ihmisten tavoittaminen monipuolisen ja ihmisille merkityksellisen seurakuntaelämän kautta. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa pyritään vahvistamaan seurakuntalaisten osallisuutta. Tämä ilmenee pyrkimyksenä työntekijäkeskeisyydestä seurakuntalaiskeskeisyyteen. Samaan aikaan halutaan korostaa työntekijöiden ammattitaidon merkitystä.

Työvoiman sijoittumista seurakuntiin voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta. Yhtäältä tutut työntekijät luovat turvallisuutta ja jatkuvuutta, toisaalta henkilöstön vapaampi liikkuminen mahdollistaisi henkilöstöresurssien joustavamman käytön ja helpottaisi työn alueellista suunnittelua ja sijaisuuksien hoitamista.

Seurakuntalainen on aina myös kuntalainen. Kuntien ja seurakuntien rakenteilla, hallinnolla ja yhteistyöllä on vuosisatojen mittaiset perinteet. Eri aikoina yhteistyö on toteutunut eri muodoissa. Tällä hetkellä yli puolet seurakunnista ilmoittaa tekevänsä kunnan kanssa yhteistyötä kouluissa, vanhustenhuollossa, päivähoitossa, nuorisotoimessa ja vammaistyössä. Kolmannes mainitsee yhteistyöalueeksi päihdehuollon, kotisairaanhoidon ja toimittilojen yhteiskäytön. Lähes puolet kuntajohtajista arvioi seurakuntien merkityksen yhteistyötahona suureksi.

Seurakuntatalouksista 111:lla oli negatiivinen vuosikate vuonna 2012. Tilikauden tulos oli negatiivinen 196 seurakunnassa. Erityisesti on kiinnitettävä huomio siihen, että taloudellinen polarisaatio on jatkunut jo vuosia voimakkaana. Heikot seurakuntataloudet heikkenevät edelleen, jopa voimakkaammin kuin aikaisemmin.

Vuonna 2013 kirkollisveroa kertyi ennätykselliset 918 miljoonaa euroa, kasvu oli 6,1 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvusta noin 25 miljoonaa euroa selittyy tilityskäytännön muutoksella, jolloin reaalin kasvu olisi noin 3,2 prosenttia. Tavanomaisesti tammikuussa tehtävä tilitys aikaistui joulukuulle. Tämä ennakoii verotilityksen alenemaan vuodeksi 2014. Osasy suureen kasvuun oli myös siinä, että verrokkivuoden kirkollisverotilitykset kasvoivat vain 0,8 prosenttia. Seurakuntien tuloista verotulojen osuus on noin 80 prosenttia. Alin kirkollisveroprosentti oli 1,0 ja korkein 2,0 prosenttia. Verotuloilla painotettu tuloveroprosentti oli koko kirkossa 1,35 prosenttia.

Vuoden 2013 yhteisöverokertymä oli 105 miljoonaa euroa, kasvu edellisestä vuodesta oli 6,8 prosenttia. Vuoden 2013 jako-osuus oli 2,35 prosenttia. Vuonna 2014 seurakuntien jako-osuus on

2,81 prosenttia ja vuonna 2015 2,71 prosenttia. Jako-osuutta korotettiin siten, että laskennallisesti yhteisöveron tilitykset olisivat yhtä suuret kuin vuonna 2013. Eli yhteisöverokannan alenema kompensoitiin seurakunnille ja kunnille. Vuonna 2016 palataan takaisin tasolle, jossa seurakuntien jako-osuus on 1,82 prosenttia yhteisöverosta. Seurakuntien jako-osuudesta päättää valtio.

Seurakuntien taloudellisista riskitekijöistä huomattavimmat ovat jäsenkehitys ja väestön nopea ikääntyminen. Verotulot pienentyvät ja eläkekustannukset nousevat. Maantieteellisesti talouden paineet kohdistuvat kaikkiin seurakuntiin, sillä maaseudulla väestö on keskimäärin ikääntyneempää kun taas jäsenmäärän lasku on voimakkaampaa kaupungeissa. Kirkosta eroaminen näkyy seurakuntien tulokehityksessä viiveellä, koska suuri osa kirkosta eronneista on työelämän kynnyksellä olevia nuoria aikuisia.

2.3 Ihmisten arvomaailma ja uskonnollisuuden muutokset

Ihmisten asennemaailma ja arvopohja muuttuvat hitaasti. Havaittavissa on kuitenkin selvä kehitys, joka korostaa ihmisen yksilöllisyyttä ja vapaata harkintaa. Ihmisten uskonnolliset tarpeet, hengellisyys ja henkiset pyrkimykset kuitenkin säilyvät.

Yhteisöllisyyden muodot ovat 2000-luvulla muuttuneet voimakkaasti. Sosiaalisia verkostoja luodaan maantieteellisesti entistä laajemmalla alueella. Myös globaalit kommunikaatio- ja verkottumiskanavat muuttavat paikallisyhteisöjen merkitystä. Syntyy verkko- ja virtuaaliyhteisöjä, jotka eivät ole fyysisiin rajoihin sidottuja. Yhteisöllisten seurakunnallisten palvelujen yhä laajempi luominen verkkoon tullee olemaan välttämätöntä.

Kirkon rakenteen olisi vahvistettava kuulumisidentiteettiä, ei vain sen perinteisessä paikallisyhteisömerkityksessä, vaan myös niveltäen uudenlaisiin yhteisöllisyyden muotoihin. Jatkossa yhteisöllisyyttä toteutetaan usein ”parveilemalla” ja kiinnittymällä vain hetkellisesti.

2.4 Suomalaisen yhteiskunnan muutokset ja kuntauudistus

Seuraavan vuosikymmenen aikana näköpiirissä olevat yhteiskunnalliset muutokset tulevat olemaan nopeita ja suuria. Kehitys on osin ennakoimatonta ja yllätyksellistä.

Vuosi 2042 merkitsee ennakointilaskelmien mukaan maallemme taitekohtaa: silloin Suomen väkiluku ylittää kuuden miljoonan rajan. Kansainväli-

sesti tarkasteltuna Suomen väestö ikääntyy tulevina vuosina erityisen nopeasti. Vuonna 2010 eläkeläisten määrä ylitti alle 15-vuotiaiden määrän. Lähes joka toisessa nykyisistä kunnista yli puolet asukkaista on eläkeläisiä vuonna 2025. Väestöllinen huoltosuhde kehittyy huolestuttavaan suuntaan.

Maamme sisällä väestö keskittyy keskustaajamiin. Ihmiset muuttavat usein palveluiden perässä. Tämä merkitsee etäisen maaseudun tyhjenemistä ja palveluiden saatavuuden heikkenemistä siellä. Henkisesti muutto merkitsee usein ihmiselle juurettomuuden ja irrallisuuden tuntoa, vaikka muutto olisi tapahtunut vapaaehtoisestikin. Monien sosiaalisten ongelmien hoito jää keskustaajamien hoidettavaksi. Eniten maan sisäisestä muuttoliikkeestä hyötyvät keskustaajamien ympäristöt, jotka ovatkin usein varsin vauraita.

Ulkomaiden kansalaisia asui Suomessa vuoden 2013 lopussa 207 511 henkilöä eli 3,8 prosenttia väestöstä. Alueelliset erot ulkomaalaisten sijoittumisessa ovat huomattavat. Monikulttuurisia perheitä Suomessa on noin 60 000. Vaikka maahanmuuttajista noin 61 prosenttia on kristittyjä, Suomessa asuvista vieraskielisistä ainoastaan 7,2 prosenttia kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Valtaosa maahanmuuttajista jättäytyy kokonaan rekisteröityneiden uskonnollisten yhdyskuntien ulkopuolelle. Maahanmuuttajien määrä tulee jatkossa kasvamaan huomattavasti.

Aikataulullisesti seurakuntarakenteiden kehittämiseen vaikuttaa käynnissä oleva kuntauudistus. Pääministeri Kataisen hallituksen kuntopolitiikan tavoitteena on turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset kunnalliset palvelut asiakaslähtöisesti koko maassa, luoda edellytykset kuntien taloutta vahvistavalle kehittämistoiminnalle ja yhdyskuntarakenteen eheyttämiselle sekä vahvistaa kunnallista itsehallintoa ja paikallista demokratiaa. Kuntauudistus on koko maan laajuinen. Uudistuksen tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Uudistuksen keskeisiä elementtejä ovat kuntarakennelaki, kuntien valtionosuus- ja rahoitusjärjestelmän uudistus, kuntalain kokonaisuudistus, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki ja kuntien tehtävien arviointi.

Kuntarakennelaki on tullut voimaan heinäkuun alussa vuonna 2013. Hallitus kannustaa kuntia tekemään tarvittavat muutokset suuntaamalla kunnille yhdistymisavustuksia. Avustuksen saamisen perusteena on se, että yhdistyminen tapahtuu vuosina 2015–2017, kuitenkin kaikissa tapauksissa viimeistään vuoden 2017 alusta. Kunnille, jotka täyttävät kuntajaon muuttamisen edellytykset, mutta

eivät ole tehneet kuntajakoselvitystä, valtio voi määrätä tehtäväksi erityisen kuntajakoselvityksen.

2.5 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.5.1 Seurakunta

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Kielellisellä perusteella samalla alueella voi olla useampi seurakunta. Alueellisen seurakuntajaon tulee puolestaan noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai saman seurakuntayhtymän alueella. Seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti tai kielellisellä perusteella, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää kirkkohallitus.

Seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä seurakunnan viranhaltijat. Seurakunnan päätösvaltaa käyttää kirkkovaltuusto, jollei toisin ole säädetty tai määrätty. Kirkkovaltuuston toimikausi on neljä vuotta. Kirkkovaltuusto koostuu seurakuntavaaleilla valituista luottamushenkilöistä ja sen koko määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan siten, että kirkkovaltuustossa on vähintään 11 jäsentä ja enintään 39 jäsentä. Kirkkovaltuustolle kuuluvaa päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää kirkkoneuvostolle, sen jaostolle tai johtokunnille.

Kirkkoneuvoston tehtäviin kuuluu yleisesti johtaa seurakunnan toimintaa, edistää sen hengellistä elämää ja muutoinkin toimia seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi. Kirkkoneuvosto johtaa seurakunnan hallintoa sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa. Kirkkoneuvosto valmistelee kirkkovaltuustossa käsiteltävät asiat ja huolehtii kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta. Lisäksi kirkkoneuvoston tehtävänä on valvoa seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa sekä tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana toimii seurakunnan kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä 5–11 muuta jäsentä. Kirkkovaltuusto valitsee kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan ja muut jäsenet toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen kauden tammikuussa. Kirkkoneuvoston toimikausi on siten kaksi vuotta. Kirkkoneuvoston päätösvaltaa voidaan siirtää sen jaostolle, kirkkovaltuuston kirkkoneuvoston avuksi asettamille johtokunnille, kirkkoneuvoston puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle sekä kirkkoneuvoston alaiselle viranhaltijalle. Pääsääntöisesti päätösvaltaa on siirretty kirkkoneuvoston ohjesäännöllä sekä

seurakunnan kirkkoherralle että seurakunnan talousasioita hoitavalle talouspäälikölle tai talousjohtajalle.

Seurakunnan kirkkoherran tehtävänä on johtaa seurakunnan toimintaa. Hän on vastuussa jumalanpalveluksen, sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta. Kirkkoherran tulee myös valvoa, että seurakunnan muuta toimintaa harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti. Kirkkoherra on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä sekä kirkkoherranvirastossa toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden esimies. Kirkkoneuvoston puheenjohtajana hän valvoo kirkkoneuvoston päätösten noudattamista ja laillisuutta seurakunnan hallinnossa ja taloudenhoidossa. Kirkkoherra myös johtaa ja valvoo kirkkoherranvirastoa, jollei kirkkoherranvirastoon kuuluvia tehtäviä hoideta seurakuntien muodostamassa keskusrekisterissä. Seurakunnan taloushallinnon ja kiinteistötoimen henkilöstön esimiehenä toimii puolestaan pääsääntöisesti seurakunnan talouspäälikkö tai talousjohtaja. Asiasta ei kuitenkaan ole säännöksiä kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä.

Seurakunnassa mahdollisesti toimivista niin sanotuista väliportaan esimiehistä ei ole säädetty vaan esimiehissyyden jakamisesta alemmille tasoille päätetään paikallisesti. Käytännössä useimmissa seurakunnissa työalojen työnjohdollinen vastuu on kunkin työalan esimiehellä. Useissa seurakunnissa hengellisen työn työalojen työnjohdosta vastaavat papit, jotka toimivat työalan muiden työntekijöiden esimiehinä. Joissakin seurakunnissa hengellisen työn työalojen esimiehinä eivät ole seurakuntapapit vaan työalan vastaavat työntekijät, esimerkiksi johtava diakonian viranhaltija diakonian työalan esimiehenä. Hengellisen työn työalavastaavien esimies on kirkkoherra. Jos seurakuntapapeilla ei ole työalavastuuta, he ovat joko suoraan kirkkoherran alaisuudessa tai heidän lähiesimiehenään voi toimia kirkkoherran alaisuudessa oleva pappi. Tällaisella järjestelyllä on haluttu taata, ettei yhdelle esimiehelle tule liikaa alaisia. Henkilöstömäärältään suuremmissa seurakunnissa työnjohdollista vastuuta on voitu jakaa myös niin, että tehtävää on jaettu kahden tai useamman esimiehen vastuulle tai siten, että tehtävään sisällä on useampia esimiesportaita. Työnjohdon ja esimiesvastuiden järjestämisessä on seurakuntien välillä suuria eroja.

2.5.2 Seurakuntayhtymä

Jos saman kunnan alueella on useampi seurakunta, on niiden muodostettava seurakuntayhtymä. Seurakuntayhtymän voivat muodostaa myös kahden tai useamman kunnan alueella olevat seurakunnat. Seurakuntayhtymään kuuluvat seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät seurakuntayhtymän muodostamisesta hyväksymällä perussäännön ja seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta tehdyn luettelon. Päätökset on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat. Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon suoritettavia maksuja ja talousarviota, rahainta, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta. Seurakuntayhtymä päättää pääsääntöisesti seurakuntien virkojen perustamisesta ja lakauttamisesta ja sen kuuluu hoitaa erikseen säädetty seurakuntien henkilöstöasiat. Seurakuntayhtymä käyttää päätösvaltaa myös yksittäistä seurakuntaa koskevissa kirkkovaltuustolle kuuluvissa asioissa, jollei päätösvaltaa ole annettu yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä tai seurakuntayhtymän perussäännöllä seurakunnille. Perussäännössä voidaan seurakuntayhtymän päätettäväksi antaa hallintoon ja talouteen liittyviä asioita sekä siinä mainittuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja. Käytännössä seurakuntayhtymissä on päädytty hyvin erilaisiin ratkaisuihin. Osa seurakuntayhtymistä on halunnut pitää yhtymätason mahdollisimman kevyenä, toisaalla taas yhtymät hoitavat seurakuntien puolesta tai yhdessä niiden kanssa suuren määrän niin talouteen, hallintoon kuin toimintaan liittyviä tehtäviä.

Seurakuntayhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jossa on seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien jäsenmäärästä riippuen vähintään 21 ja enintään 91 jäsentä. Poikkeuksellisesti jäsenten määrä voi olla säädettyä pienempi kuitenkin vähintään 11. Jäsenet valitaan seurakuntavaalilla ja jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yksi paikka. Loput jäsenpaikat jaetaan seurakuntien jäsenmäärien suhteessa. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle tai yhtymän johtokunnalle.

Seurakuntayhtymän toimeenpano- ja hallintoelimenä on yhteinen kirkkoneuvosto, joka johtaa myös seurakuntayhtymän perussäännöllä seurakuntayhtymälle luovutettavia seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja. Yhteisen kirkkoneuvoston jäseninä ovat tuomiokapitulin seurakuntayhtymän seurakuntien kirkkoherroista määräämä puheenjohtaja ja yhteisen kirkkovaltuuston valitsema varapuheenjohtaja ja vähintään 5 ja enintään 15 muuta jäsentä. Yhteisen kirkkoneuvoston päätöksen noudattamista ja laillisuutta valvoo sen puheenjohtaja, jollei ohje- tai johtosäännöllä ole toisin määrätty. Yhteisen kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämisestä on vastaavasti voimassa, mitä kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämisestä säädetään.

Seurakuntayhtymään kuuluvilla seurakunnilla on kullakin seurakuntaneuvosto, joka hoitaa kirkkolaissa säädetty kirkkoneuvoston tehtävät ja muut seurakuntaneuvostolle kirkkolaissa säädetty tai erikseen määrätty tehtävät. Seurakuntaneuvosto hyväksyy itselle ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Muutoin seurakuntaneuvostoon sovelletaan pääasiassa samoja säännöksiä kuin kirkkoneuvostoon. Seurakuntaneuvosto päättää niiden varojen käytöstä, jotka osoitetaan seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa seurakunnallista toimintaa varten. Se myös käyttää päätösvaltaa perussäännössä seurakunnalle jätetyn omaisuuden omistamisen, hallinnan ja tuoton osalta. Seurakuntaneuvostossa on puheenjohtajana kirkkoherra ja vähintään 8 ja enintään 16 muuta jäsentä. Jäsenten luku määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan, ja jäsenet valitaan seurakuntavaaleilla neljän vuoden toimikaudeksi.

Mikäli kielellisellä perusteella saman kunnan alueella on kaksi tai useampi seurakunta, on näiden perustettava seurakuntayhtymä. Tällöin seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan määräytyy seurakuntien yhteenlasketun jäsenistön enemmistön kielen mukaan. Mikäli seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellisessä asemassa tapahtuu vuoden vaihteessa suoritettavan laskennan mukaan sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut ja tämä muutos on kestänyt viisi vuotta, on yhteisen kirkkovaltuuston todettava tämä, jolloin seurakuntayhtymän siirtyminen toisen hiippakunnan ja sen tuomiokapitulin alaisuuteen tapahtuu seuraavan vuoden kalenterivuoden alusta lukien. Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan hiippakunta määräytyy puolestaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten kielellisen enemmistön perusteella.

2.5.3 Kappeliseurakunnat, seurakuntapiirit ja seurakuntien aluetyö

Seurakunnan koosta riippuen voidaan sen jokin alue muodostaa kappeliseurakunnaksi tai seurakuntapiiriksi. Kappeliseurakunnan perustamisesta päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto hyväksymällä kappeliseurakunnan ohjesäännön. Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto päättää myös kappeliseurakunnan lakkauttamisesta. Päätös kappeliseurakunnan perustamisesta tai lakkauttamisesta on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Kappeliseurakunnassa on kappelineuvosto, jonka jäsenet kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee toimikaudekseen kappeliseurakunnan alueella asuvista seurakunnan jäsenistä. Kappeliseurakunnan kappalainen tai kappeliseurakuntaan nimetty pappi on kappelineuvoston jäsen virkansa puolesta. Kappeliseurakunnan ohjesääntöön on otettava määräykset kappeliseurakunnan nimestä, rajoista sekä kappelineuvoston kokoonpanosta, tehtävistä ja toiminnasta. Seurakunnan tai seurakuntayhtymän talousarviossa on myönnettävä kappelineuvoston käytettäväksi varoja kappeliseurakunnan toimintaa varten.

Vastaavasti kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi muodostaa seurakunnan osasta seurakuntapiirin, valita sen toimintaa johtamaan piirineuvoston ja hyväksyä sille johtosäännön. Piirineuvostoon sovelletaan johtokuntaa koskevia kirkkolain ja kirkkojärjestyksen normeja. Piirineuvoston johtosäännössä määrätään sen kokoonpanosta, tehtävistä ja toiminnasta sekä asioiden käsittelystä ja muista seurakuntapiirin toimintaan liittyvistä asioista. Piirineuvostolle voidaan myöntää varoja käytettäväksi seurakuntapiirin alueella tehtävässä työssä.

Nykyinen kirkkolaki ja kirkkojärjestys tarjoavat melko vapaat mahdollisuudet toteuttaa seurakuntien toimintaa aluetyörakenteella. Toimintamallina aluetyö on ollut lähinnä 1990-luvun ilmiö. Nykyisin aluetyötä toteuttaa noin 12 prosenttia seurakunnista ja näistä noin kolmannes suunnittelee lopettavansa aluetyömallin käytön lähivuosina. Käytännössä tämä merkitsee siis suurenevia toiminnallisia yksiköitä, mitä voidaan seurakunnan yhteisöllisyyden näkökulmasta pitää ongelmallisena.

2.6 Seurakuntarakenteiden kehitys 2000-luvulla

Vuonna 2000 seurakuntien määrä oli 587. Vuoden 2003 jälkeen seurakuntien lukumäärä on tasaisesti laskenut. Useimpiin rakennemuutoksiin on

liittynyt samanaikainen kuntarakenteen muutos. Seurakuntalähtöisten liitosten alkusyynä on useimmiten ollut yhden tai useamman seurakunnan heikko taloudellinen tila. Vuoden 2014 alussa seurakuntia oli 428 ja seurakuntatalouksia 295 kappaletta. Seurakuntayhtymiä oli kaikkiaan 33 ja niissä seurakuntia yhteensä 166. Seurakuntia, joilla on oma erillinen talous, oli siten 262.

Ensimmäisen seurakuntien yhdistymisaallon alkusysäyksenä voidaan pitää Kirkon keskusrahaston avustusjärjestelmän uudistusta 2000 luvun alkuvuosina. Toinen yhdistymisaalto liittyi kunta puolen Paras-hankkeeseen. Kaiken kaikkiaan Paras-hankkeen aikana, vuosina 2007–2013, tuli voimaan 68 kuntaliitosta, joiden seurauksena kuntien lukumäärä laski 431:sta 320:een.

2.7 Seurakuntahallinnon nimikkeistö

Seurakunnat antoivat keväällä 2012 palautetta seurakuntahallinnon nimikkeiden toimivuudesta käytännössä. Palautteen antajat olivat pääsääntöisesti sitä mieltä, että termistön tulisi nojata perinteiseen kirkolliseen kielenkäyttöön. Toisaalta tiedostettiin, että perinteiset termit voivat olla kirkon uudistumisen esteenä. Koska keskustelua käydään pitkälti mielikuvien varassa, on tärkeää selvittää, mitä termit tarkoittavat nykyrakenteessa ja mitä uudistumisen jälkeen. Nimikkeistön tulee olla myös nykykielellä ymmärrettävää.

Palautteen antajat olivat lähes yksimielisiä siitä, että paikallistason nimikkeenä tulee säilyttää seurakunta. Monet totesivat painokkaasti, että seurakunnan ja paikkakunnan nimen on välttämätöntä säilyä sen paikallisen yhteisön nimenä, johon seurakuntalainen kuuluu. Tämä on teologisesti perusteltua ja tukee seurakuntalaisten identiteettiä monella tasolla, esimerkiksi silloin, kun kuntaliitoksia tapahtuu. Laajaa kannatusta sai myös perinteinen nimike kirkkoherra seurakunnan johtajan nimikkeenä. Seurakuntatyön henkilöstön nimikkeisiin ei tässä yhteydessä nähty olevan uudistustarpeita. Seurakuntayhtymä arvioitiin ymmärrettäväksi ja nykyaikaiseksi nimikkeeksi. Se kuvaa yhtymän tehtävää seurakuntien palveluorganisaationa.

2.8 Vertailu naapurimaiden luterilaisiin kirkkoihin

Ruotsi

Ruotsin kirkon kirkkohallitus teetti vuoden 2007 kirkolliskokouksen toimeksiannosta selvityksen, jonka tarkoituksena oli luoda seurakunnille parhaat

mahdolliset organisatoriset edellytykset perustehävänsä toteuttamiseen. Vuoden 2012 kirkolliskokous päätti toteuttaa ”Närhet och samverkan” -mietinnön mukaisen rakenneratkaisun vuoden 2014 alusta alkaen.

Ruotsin kirkossa suuri osa seurakunnista on kooltaan varsin pieniä. Alueellisesti seurakunnat kattavat koko maan. Ruotsin kirkkoon kuuluvat henkilöt kuuluvat lähes aina siihen seurakuntaan, jonka alueen väestörekisterissä he ovat kirjoilla. Alueellisia seurakuntia on noin 1400 ja muita, ei-alueellisia seurakuntia viisi. Esimerkkejä ei-alueellisista seurakunnista ovat Tukholman suomalainen seurakunta ja Hoviseurakunta.

Seurakuntien perustehtävänä ovat jumalanpalvelukset, opetus sekä diakonia- ja lähetystyö. Monin paikoin pienet seurakunnat muodostavat pastoraatteja, jotka ovat kirkkoherran johtamia seurakuntatyön ja -talouden yksiköjä. Jotkut seurakunnat tekevät hallinnollisissa asioissa yhteistyötä ja muodostavat siten taloudellisen yksikön, jota vuoden 2014 alkuun saakka kutsuttiin seurakuntayhtymäksi. Seurakunnan ei tarvinnut, mutta se saattoi kuulua seurakuntayhtymään.

Vuoden 2014 alusta lähtien seurakuntayhtymiä kutsutaan pastoraateiksi ja kaikki seurakunnat lähtökohtaisesti kuuluvat pastoraatteihin. Ruotsin kirkossa on myös seurakuntia, jotka eivät kuulu mihinkään pastoraattiin. Tulevaisuudessa Ruotsin kirkossa pastoraatin tehtävät ovat perusratkaisuissa samankaltaisia kuin seurakuntayhtymillä Suomessa. Pastoraatin vastuulle kuuluvat taloushallinto, henkilöstöhallinto, kiinteistöhallinto ja yleishallinto. Pastoraatti on virallinen työnantajaorganisaatio. Pastoraatti voi toimia yhden tai useamman kunnan alueella. Ruotsin kirkon rakenneuudistuksen yhtenä tavoitteena oli vahvistaa pastoraalista johtamista yhteistyötasolla. Tämän vuoksi pastoraattia johtaa kirkkoherra (kyrkoherde) kun taas seurakuntaa johtaa seurakunnan paimen (församlingsherde). Ruotsin kirkon seurakunnat on jaettu 13 hiippakuntaan. Hiippakuntien tehtävänä on edistää seurakuntien työtä. Niillä on myös joitakin valvontatehtäviä.

Norja

Norjan kirkko oli vuoteen 2012 saakka valtiokirkko ja luterilainen uskonto maan virallinen uskonto. Norjan kansankäräjät teki vuonna 2012 päätöksen valtiokirkkojärjestelmän lakkauttamisesta. Tämä vaati Norjan perustuslain muutoksen. Perustuslain muutokset loivat perustan Norjan kirkon kehitykselle itsenäiseksi uskontokunnaksi. Käytän-

nössä perustuslain muutoksesta seuraavien toimenpiteiden vieminen käytäntöön kestää useita vuosia ja edellyttää lisää lainsäädäntötoimia.

Yksi tavoite on Norjan kirkon muodostaminen oikeussubjektiksi seurakuntien tapaan. Seurakunnasta tuli oma oikeussubjektinsa vuonna 1996. Seurakunnan itsenäisyys on kuitenkin Norjan kirkkolain säännösten perusteella rajoitettua.

Norjan kirkko on jakautunut 11 hiippakuntaan, 105 rovastikuntaan ja 1 260 paikallisseurakuntaan. Seurakunnat ovat kooltaan varsin pieniä. Vaikka Norjan kirkko on jäsenmäärältään lähes oman kirkkomme kokoinen, on siinä seurakuntia kolminkertainen määrä. Jokaisessa seurakunnassa on seurakuntaneuvosto. Seurakunnat tekevät hallinto- ja talousasioissa yhteistyötä kuntien kanssa. Näitä yhteisiä asioita hoidetaan erillisessä toimielimessä, yhteisneuvostossa (kirkelig fellelsråd), jossa on seurakuntien edustajien lisäksi myös kunnan edustaja. Kunnan edustus on välttämätön, koska seurakunnat saavat kunnilta osan rahoituksestaan. Papiston palkat puolestaan maksaa valtio. Yhteisneuvostoja on yksi jokaisessa kunnassa ja niiden yhteismäärä on noin 430.

Yhteisneuvostot vastaavat talouden ja hallinnon tehtävistä. Ne toimivat työnantajina seurakuntien työntekijöille papistoa lukuun ottamatta. Ne hoitavat rekrytointiin sekä palkanmaksuun liittyvät tehtävät. Yhteisillä neuvostoilla on vastuu myös muun muassa kirkkorakennuksista, muista rakennuksista ja hautausmaista. Niillä ei ole vastuuta kirkon toiminnallisista tehtävistä, mutta ne huolehtivat toiminnan resurssien riittävydestä.

2.9 Nykytilan arviointi

Kirkon sisäisen ja ulkoisen toimintaympäristön muutokset aiheuttavat ongelmia, joita nykyisillä rakenteilla ei pystytä tyydyttävästi ratkaisemaan.

1) Nykytilan suurin ongelma liittyy kirkon olemuksesta nousevan seurakunnan yhteisöllisyyden toteutumiseen. Kuntien suurenemisen myötä seurakuntien koko on kasvanut ja kasvaa monin paikoin niin suureksi, että yhteisöllisyys ei voi luontevasti toteutua. Seurakuntakoon kasvu vaikuttaa väistämättä myös seurakunnan eri osien toimintakulttuurisiin ja yhteisöidentiteetteihin sekä sitä kautta kirkon jäsenten identiteettiin seurakuntalaisina. Nykyrakenne ei tue riittävästi ihmisten sitoutumista seurakunnan jäsenyyteen.

2) Väestön ikääntymisen ja kasvukeskuksiin keskittymisen sekä kirkon jäsenmäärän laskemisen johdosta monien seurakuntien taloudellinen tilanne muuttuu entistä hankalammaksi. Seurakuntien vä-

liset taloudelliset erot kärjistyvät. Riittävän monipuolisen seurakuntatyön turvaaminen kaikkialla Suomessa vaatii rakenteellisia muutoksia.

3) Nykyinen malli ei riittävällä tavalla tunnista seurakuntien erilaisuutta. Vaarana on, että pienet seurakunnat jäävät isojen seurakuntien varjoon tai kaupunkikeskustojen reuna-alueiksi. Esimerkiksi seurakuntayhtymien arvioidaan toimivan parhaiten siellä, missä yhtymän seurakunnat ovat jokseenkin samansuuruisia. Yhden seurakunnan malli kappeliseurakuntineen puolestaan toimii parhaiten siellä, missä kappeliseurakunnat ovat varsin pieniä.

4) Seurakuntahallinto on varsin yksityiskohtaisesti säänneltyä. Tämä aiheuttaa joustamattomuutta käytäntöihin. Lisäksi muun muassa lukuisat alustusmenettelyt hidastavat päätöksentekoa.

5) Kirkossa johtajasukupolvi vaihtuu nopeasti eläkkeelle jäämisten seurauksena. Suurissa seurakunnissa johtajuus on toisenlaista kuin keskisuurissa ja pienissä seurakunnissa. Kirkonalan työolobarometrin mukaan esimiestyöskentelyn parantaminen on yksi seurakuntatyöyhteisöjen tulevaisuuden suuria haasteita. Nykytilassa johtamisjärjestelmään liittyy epäselvyyksiä, erityisesti johtaminen seurakuntayhtymissä on koettu ongelmallisena.

6) Pienten seurakuntien henkilöstörakenne on varsin haavoittuva. Osalla seurakunnista on taloudellisten resurssien niukkuuden vuoksi ongelmia palkata kirkkolain edellyttämät viranhaltijat. Monet tehtävät vaativat pitkälle erikoistunutta osaamista, esimerkiksi nykyaikaisen henkilöstöhallinnon osaaminen ja henkilöstöhallintoon liittyvien velvoitteiden hoito on tällä hetkellä seurakunnissa osin puutteellista.

3 Esityksen tavoitteet ja ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Läheisyys ja yhteisöllisyys

Kirkon olemuksen ytimessä on sen jäsenten yhteys, yhteistyö, yhteisvastuu, vastavuoroinen jakaminen, kumppanuus ja solidaarisuus. Siksi seurakunnan tulee olla inhimillisen kokoinen yksikkö, johon seurakuntalaisen on helppo samaistua ja jossa voi tuntea osallisuutta. Kirkolle tunnusomaisia ovat alueelliset seurakunnat, jotka huolehtivat jumalanpalveluksista ja toimituksista sekä kantavat diakonista vastuuta alueensa ihmisistä.

Vastuullinen taloudenhoito

Tällä hetkellä seurakunnat elävät varsin erilaisissa taloudellisissa tilanteissa. Esityksen tavoitteena on eri alueiden entistä parempi taloudellinen

tasa-arvoisuus ja perustoimintaedellytysten turvaaminen koko maassa. Jotta seurakunnat voisivat käytännössä kantaa vastuuta perustehtävän toteuttamisesta, on luotava sellainen talousrakenne, joka varmistaa riittävät taloudelliset resurssit myös heikommissa taloudellisissa tilanteissa oleville seurakunnille. Ajattelutapa nousee kirkon perussanomasta. Esimerkiksi Paavali korosti hyvin vahvasti kristittyjen keskinäistä solidaarisuutta (esimerkiksi 2 Kor. 8:13–15).

Jäsenlähtöisyys ja monipuolinen toiminta

Esityksen kolmas tavoite on huomioida seurakuntien erilaisuus sekä ihmisten kirkkoon kohdistuvat monenlaiset tarpeet ja odotukset. Jäsenistön valinnan mahdollisuuksia toimintaan osallistumisessa pyritään lisäämään. Seurakuntalaisille halutaan antaa entistä enemmän tilaa lahjojensa käyttämiselle seurakuntaelämässä. Toisaalta pyritään huolehtimaan siitä, että aktiivinen toimintaan osallistuminen ei muodostu jäsenyyden arvon mittariksi. Myös kirkon toimintaan harvakseltaan osallistuvan jäsenistön yhteys kirkkoon tulisi olla mahdollisimman mutkaton. Uudistuksessa halutaan ylläpitää ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi kuntien ja seurakuntien välillä.

Työvoimaresurssien joustava käyttö

Jos kirkon talous kehittyä oletetusti, arvioidaan henkilötöyvuosien vähennystarpeen olevan reilut kymmenen prosenttia tämän vuosikymmenen kuluessa. Aiempaa vähäisempää henkilöstöä on voitava käyttää tarkoituksenmukaisesti. Esityksen yhteydessä tarkoituksenmukaisuus merkitsee erityistä asiantuntijuutta vaativien tehtävien keskittämistä yhteiseen käyttöön sekä työvoiman entistä joustavampaa liikutettavuutta talousyksikön sisällä.

Hallinnon tehokkuus ja hyvä johtaminen

Esityksen keskipisteenä on paikallistasolla tapahtuvan seurakuntatyön eli kirkon perustehtävän edistäminen. Työntekijät, luottamushenkilöt ja muut seurakuntalaiset suunnittelevat yhdessä alueelleen sopivaa seurakuntatoimintaa. Siksi myös rakenteen olisi oltava muunneltavissa paikallisten erityispiirteiden mukaan. Hyvä johtaminen on kaiken kehittämisen tärkeä edellytys. Uudistus pyrkii selkeyttämään johtamisvastuita.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen esivalmisteluvaiheessa Rakennemuutoksen ohjausryhmän (2008–2011) loppuraportti esitteli kolme rakennevaihtoehtoa: 1) Seurakuntarakenteissa seurataan edelleen nykyrakenteiden

puitteissa kuntarakenteiden kehittymistä. 2) Kehitetään kirkon rakennetta uuden, niin sanotun rovastikuntamallin mukaisesti. 3) Kehitetään kirkon rakennetta uuden, niin sanotun hiippakuntamallin mukaisesti.

Rovastikuntamallin peruselementit voidaan kiteyttää seuraavasti: Rovastikunta olisi taloudellisesti itsekannattava, julkisoikeudellinen oikeushenkilö. Rovastikunnalla olisi yhteinen kirkollisveroprosentti ja rovastikuntavaltuusto jakaisi rahat seurakunnille. Rovastikunta toimisi työnantajatahona. Rovastikuntatasolla päätettäisiin, mikä henkilöstö olisi rovastikunnan yhteistä ja mikä sijoitetaan seurakuntiin. Uusien rovastikuntien koko ja lukumäärä suunniteltaisiin hiippakunnan alueiden tarpeista käsin. Rovastikunta voisi sisältää yhden tai useampia kuntia. Rovastikunnan johdossa olisi lääninrovasti. Seurakunnat olisivat toiminnallisia alueellisia yksiköitä, joita johtaisi kirkkoherra ja kirkkoneuvosto. Nykyiset seurakuntayhtymät purettaisiin.

Hiippakuntamallin peruselementit voidaan kiteyttää seuraavasti: Hiippakunta olisi taloushallinnollinen, itsekannattava, julkisoikeudellinen oikeussubjekti. Hiippakunnalla olisi yhteinen kirkollisveroprosentti. Hiippakuntavaltuusto jakaisi kirkollisverotulot seurakunnille. Hiippakunta olisi kaikkien työntekijöiden työnantaja. Piispa olisi hiippakuntakapitulin puheenjohtaja ja hiippakunnan työntekijöiden ylin esimies. Hiippakunnat päättäisivät seurakuntiansa rajoista. Seurakuntien rajojen ei tarvitsisi enää noudattaa kuntarajoja. Seurakunnat olisivat perusyksiköitä ja vastaisivat alueensa toiminnasta ja taloudesta. Kirkkoherra huolehtisi seurakunnan toiminnasta ja määrärahojen käytöstä ja olisi seurakunnan henkilöstön esimies. Erikseen olisi ratkaistava kysymys alueellisten rovastikuntien säilyttämisestä sekä rovastikuntien ja lääninrovastien roolista ja tehtävistä. Seurakuntayhtymät purettaisiin.

Ohjausryhmä totesi kannanottonaan, että paikallistason rakenteita olisi kehitettävä ottaen lähtökohdaksi raportissa kuvattu rovastikuntamalli.

Kirkkohallituksen täysistunto antoi tammikuussa 2012 mahdollisuuden loppuraporttia koskevan palautteen antoon seurakunnille, seurakuntayhtymille, hiippakuntavaltuustoille, tuomiokapituleille ja Kirkon työmarkkinalaitokselle. Palautteiden kokonaismäärä oli 327.

Palautteen antajista 91 prosenttia tiedosti seurakuntarakenteiden muutostarpeen ja suhtautui positiivisesti siihen, että kirkko kehittäisi rakenteitaan omaehtoisesti. Palautteiden perusteella vastaajilla ei ollut yhtenäistä näkemystä eri rakennemallien hyvistä ja huonoista puolista vaan malleja arvioitiin

hyvinkin ristiriitaisesti. Monet vastaajat totesivat nykyrakenteiden kehittämisen ja rovastikuntamallin tulevan hyvin lähelle toisiaan. Vastaajista 85 prosenttia halusi kehittää kirkon rakennetta tältä pohjalta. Mallista riippumatta pidettiin tärkeänä, että uudistus kirkastaa seurakunnan perustehtävää, johtamisjärjestelmä ja vaalijärjestelmä ovat selkeät, toimivaltasuhteet ovat yksiselitteisesti määritellyt, lähidemokratia ja kielelliset oikeudet turvataan sekä työvoiman joustavaa liikkuvuutta kehitetään.

Vaikka yli puolet vastaajista piti nykyrakennetta sellaisenaan kelvollisena tai halusi kehittää rakenteita nykyrakenteen pohjalta, myös rovastikuntamalli sai vahvaa kannatusta. Rovastikuntamallia pidettiin hyvänä ratkaisuna erityisesti sellaisilla alueilla, joilla muodostuu useiden perinteisten kuntien yhdistymisen seurauksena suuria kuntakokonaisuuksia. Vastaajien näkemysten mukaan rakenneuudistuksessa olisi huolehdittava erityisen tarkasti siitä, että valittava malli ei kasvattaisi hallinnollista byrokratiaa tai esikuntatyötä, vaan päinvastoin purkaisi ylärakenteita. Rakenneuudistusprosessin tulisi näin ollen ennen kaikkea tähdätä seurakunnan ja koko kirkon perustoiminnan turvaamiseen. Seurakuntalaisen osallisuuden edellytykset olisi myös turvattava.

Ohjausryhmän loppuraportin, siitä saatujen palautteiden ja rakennemuutoshankkeen eri työryhmissä tapahtuneen työskentelyn pohjalta syntyi ***Uusi seurakuntayhtymä 2015***-malli. Uusi seurakuntayhtymä 2015 kehitettiin nykyisen seurakuntayhtymämallin pohjalta ottamalla mukaan parhaita ja eniten kannatusta saaneita piirteitä rovastikuntamallista sekä nykyisestä kappeliseurakuntamallista. Seurakuntarakenteiden kehittämisen päälinjat esitettiin Kirkkohallituksen esityksenä 11/2012 kirkolliskokoukselle syksyllä 2012. Asiasta käytiin lähetekeskustelu ja se lähetettiin hallintovaliokuntaan valmisteltavaksi. Tulevaisuusvaliokunta ja perustevaliokunta antoivat siitä lausunnot. Hallintovaliokunnan mietinnön pohjalta kirkolliskokous teki toukokuussa 2013 yhteensä 19 linjausta, joiden perusteella valmisteluja jatkettiin. Samalla kirkolliskokous päätti pyytää piispainkokoukselta lausunnon linjauksista. Lausunnon pyytäminen kirkolliskokouksen jo tekemistä linjauksista on poikkeuksellista. Koska kirkolliskokous halusi näin toimia, voidaan arvioida, että lausunnolla on erityinen asema lopullista lakiesitystä valmisteltaessa. Pääsääntöisesti piispainkokouksen lausunto vahvistaa kirkolliskokouksen tekemiä linjauksia. Lausunnon pohjalta on tässä esityksessä päädytty kirkolliskokouksen linjauksista poikkeaa-

vaan ratkaisuun koskien 1) kirkkoherrojen ja yhtymärovastin asemaa seurakuntaneuvostossa ja yhteisessä kirkkoneuvostossa sekä 2) kirkkoherrojen ja yhtymärovastin keskinäisessä suhteessa. Ensimmäisen asiakohdan toteuttamisvaihtoehtoja tarkastellaan laajuutensa vuoksi tässä alaluvussa ja ratkaisu esitetään luvussa 3.3.5. Ratkaisu toiseen asia-kohtaan on esitelty toteutusvaihtoehtoineen alaluvussa 3.3.9.

Kirkkoherran ja yhtymärovastin jäsenyyttä eri toimielimissä tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomio kirkollisen päätöksenteon ja hallinnon ominaispiirteisiin. Luterilaisen käsityksen mukaan kirkollisia päätöksiä tehtäessä tarvitaan sekä pappisviran että kirkon jäsenten läsnäolo. Virkarakenne ja edustuksellinen rakenne vastaavat pääosin eri vastualueista. Rakenteet ovat vuorovaikutuksessa keskenään niin, että ne palvelevat yhteistä päämäärää. Kirkon kolmen hallintoperiaatteen toimivaltasuhteissa on pyritty tasapainoon: 1) synodaalisuudessa yhteinen ja erityinen pappeus päättävät yhdessä kirkon uskon perustaan liittyvistä asioista, 2) episkopaalisuudessa painottuu piispallisuus ja hengellisen viran näkökulma, 3) konsistoriaalisuudessa kirkon viranhaltijoilla on hallinto- ja päätäntävaltaa samalla tavalla kuin luottamuselimillä. Luterilaisuudessa on yleensä korostettu episkopaalisynodaalisen periaatteen tärkeyttä, niin että sen tulee olla läsnä kaikilla hallinnon tasoilla.

Teologisena peruslähtökohtana viran ja luottamushenkilöiden suhteelle kirkon päätöksenteossa ja hallinnossa voidaan pitää yhteyden ja representaation ajatuksia. Kirkon yhteys ei toimi, jos kirkon jäsenten ja viran ei sallita yhdessä osallistua Jumalan pelastustahdon toteuttamiseen kirkossa. Kirkon läsnä olevaksi eli näkyväksi tuleminen tapahtuu vain näiden kahden ollessa koolla, tämä koskee sekä hengellistä toimintaa että hallintoa.

Kirkolliskokous päätti valmistelulinjauksena, että 1) kirkkoherra on seurakuntaneuvoston jäsen, mutta ei puheenjohtaja ja että 2) seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkoneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajien ja jäsenten tulee olla vaaleilla valittuja luottamushenkilöitä. Näihin tehtäviin ei valita ketään virka-aseman perusteella. Yhteisessä kirkkoneuvostossa tehtävään määrätyn kirkkoherran asema muuttuisi, mutta yhteisessä kirkkovaltuustossa tilanne vastaisi nykyistä käytäntöä.

Tarkasteltaessa ***puheenjohtajuuksia*** on luotava katsaus lähihistoriaan. Kirkkoherran asema seurakunnan toimielimissä on ollut moneen kertaan esillä viime vuosikymmeninä. Vuonna 1976 tuli voimaan kirkkolain muutos, joka kavensi kirkkoherran asemaa, sillä hän ei muutoksen jälkeen ollut

enää kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja tai jäsen. Samalla yhdistettiin talousasioita käsitellyt luottamushenkilöjohtoinen kirkkohallintokunta ja seurakunnan hengellistä toimintaa johtanut kirkkoneuvosto, jonka puheenjohtaja oli kirkkoherra. Tämän kirkkoneuvostoksi nimetyn uuden luottamuselimen johtoon tuli kirkkoherra. Ennen vuoden 1976 lakimuutosta kirkkoneuvoston synodaalisuus oli vahvempi, koska kaikki papit ja vakinaiset lehtorit olivat sen jäseniä. Vuoden 1993 kirkkolaki sisälsi samansisältöiset säännökset kirkkoherran itseoikeutetusta asemasta kirkkoneuvoston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajana kuin vuonna 1976 hyväksytty lainmuutos. Vuonna 2002 hyväksyttiin kirkkojärjestyksen muutos siten, että kirkkoneuvoston puheenjohtajana voi sopimuksen nojalla toimia varapuheenjohtaja, joka on maallikko. Seurakuntaneuvostoon sovelletaan samaa pykälää. Piispainkokouksen lausunnon esittämä katsaus sisäkirkkoihin osoittaa, että niissä puheenjohtajuuskysymys on ratkaistu toisistaan poikkeavasti.

Seurakuntaneuvoston kohdalla kirkkohallitus alun perin esitti nykyisten säännösten säilyttämistä: puheenjohtajana toimisi kirkkoherra, mutta myös varapuheenjohtaja voi toimia puheenjohtajana, mikäli seurakuntaneuvostossa yhdessä näin sovitaan. Äänestysten jälkeen kirkolliskokouksen kannaksi tuli, että seurakuntaneuvoston puheenjohtajaksi valittaisiin seurakuntaneuvoston vaalilla valittu jäsen. Kirkkoherra hoitaisi tehtävänsä seurakunnan hengellisenä johtajana toimimalla seurakuntaneuvoston jäsenenä ja esittelijänä. Piispainkokouksen lausunnon mukaan kirkon työn kannalta olisi epäedullista, että kirkkoherralla ei olisi ollenkaan mahdollisuutta toimia puheenjohtajana. Kirkkoherran aseman rajoittaminen seurakuntaneuvostossa vain jäseneksi ja esittelijäksi ei riittävässä määrin vastaisi kirkkomme käsitystä siitä, että kirkkoherralle kuuluu kokonaisvastuu seurakunnan hengellisestä johtamisesta.

Yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajuuden osalta kirkolliskokous linjasi, että puheenjohtajana toimii aina luottamushenkilö. Yhtymärovasti ei olisi myöskään toimielimen jäsen vaan ainoastaan esittelijä. Piispainkokouksen mukaan yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajuutta tulee tarkastella samalla tavoin kuin seurakuntaneuvoston puheenjohtajuutta eli kirkon tehtävästä ja synodaalisesta hallintoperiaatteesta käsin. Loogista olisi, että yhtymärovasti toimisi yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajana samoin kuin kirkkoherra toimisi seurakuntaneuvoston puheenjohtajana ja piispa tuomiokapitulin puheenjohtajana.

Toteuttamisvaihtoehtoja pohdittaessa on lähdetty liikkeelle siitä, että ratkaisun on oltava johdonmukainen seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajuuksia tarkasteltaessa. Puheenjohtajuuksia voidaan lähestyä viidestä eri näkökulmasta: puitelainsäädännön näkökulmasta, tehtävälähtöisestä näkökulmasta, teologisesta näkökulmasta, yrityselämän näkökulmasta ja julkishallinnon näkökulmasta.

Puitelainsäädäntö korostaa paikallista harkintavaltaa. Ehdotetut säännökset tarjoaisivat ratkaisulle puitteet, jotka olisi luotava mahdollisimman väljiksi. Tällöin voitaisiin paikallisesti arvioida, mikä on tarkoituksenmukaisin tapa ratkaista puheenjohtajuuskysymys. Ratkaisuun voisi vaikuttaa esimerkiksi kulloinenkin toimielimen kokoonpano, ajankohtaiset toiminnalliset haasteet tai seurakunnan taikka seurakuntayhtymän ominaispiirteet. Asiasta paikallisesti päätettäessä seurakuntaneuvosto voisi vapaasti valita keskuudestaan puheenjohtajan. Yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan voisi yhteinen kirkkovaltuusto nimetä samalla kun se nimeää toimielimen kokoonpanon. Näin kansanvaltaisuus myös puheenjohtajuuden osalta toteutuisi suorimmalla mahdollisella tavalla. Valituksi voisi tulla joko luottamushenkilö tai kirkkoherra.

Tehtävälähtöinen tarkastelu lähtee liikkeelle toimielimen tehtävästä. Seurakuntaneuvoston tehtävänä on yhdessä kirkkoherran kanssa johtaa seurakunnan toimintaa. Jos kirkkoherra toimisi seurakuntaneuvoston puheenjohtajana, hänen toiminnallinen ja pastoraalinen johtamistehtävänsä ulottuisi myös seurakuntaneuvoston johtamiseen. Yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä puolestaan painottuu talouden- ja omaisuudenhoitoon, kiinteistöihin, henkilöstöhallintoon ja muihin sellaisiin kysymyksiin, joissa pääpaino ei ole toiminnan järjestämisessä ja johtamisessa. Yhteisen kirkkoneuvoston johtamista ei voida nähdä samalla tapaa hengellisen toiminnan johtamiseksi kuin seurakuntaneuvostossa. Näin ollen puheenjohtajana voisi tehtävälähtöisesti tarkasteltuna toimia luottamushenkilö.

Teologisesta näkökulmasta tarkasteltuna molemmissa toimielimissä puheenjohtajuus nivoutuu laajempaan kontekstiin. Koska virkarakenteen edustus kyseisissä toimielimissä on varsin ohut, voitaisiin ajatella, että kirkkoherran puheenjohtajuus seurakuntaneuvostossa ja yhtymärovastin puheenjohtajuus yhteisessä kirkkoneuvostossa syventävät synodaalisuuden toteutumista. Puheenjohtajuudella voitaisiin nähdä myös symbolinen merkitys, mikä sitoutuu seurakunnan kaitsijan tehtävään. Kirkkoherralle on uskottu erityinen vastuu seurakunnastaan ja se voisi toteutua erityisellä tavalla

johdettaessa toimintaa yhdessä seurakuntaneuvoston kanssa. Yhtymärovastin voidaan nähdä kantavan samaa vastuuta seurakuntayhtymätasolla. Teologisesta näkökulmasta puheenjohtajuuksiin on jo osin luovuttu, kun kirkkojärjestykseen lisättiin vuonna 2002 säännös, jonka mukaan myös luottamushenkilö voi hoitaa puheenjohtajan tehtävää.

Yrityselämässä tyypillistä on käyttää hallitusta johtamisen välineenä. Osakeyhtiön hallituksen roolia voidaan pelkistetyesti kuvailla siten, että hallitus edustaa osakkaita. Hallituksen ensisijainen tehtävä on johtaa yhtiötä osakkaiden yhteisen edun mukaisesti. Kirkolliseen hallintoon sovellettuna yhteinen kirkkoneuvosto vaalisi seurakuntien yhteistä etua. Luontevaa olisi, että yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajana toimisi seurakuntien edustajana kirkkoherroista tehtävään nimetty yhtymärovasti vastaavasti kuin joissakin yhtiöissä toimitusjohtaja toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Tällaisen hallitusmallin ensisijainen tehtävä ei ole valvoa johdon toimintaa vaan se on käyttökelpoinen tilanteessa, jossa yrityksessä on hallintoneuvosto, joka hoitaa tosiasiallisen johdon valvonnan. Seurakuntayhtymässä hallintoneuvostoa vastaava toimielin olisi yhteinen kirkkovaltuusto. Tässä mallissa seurakuntaneuvoston puheenjohtajana voisi toimia luottamushenkilö.

Julkishallinnon toimintaperiaatteista keskeisin on demokratia. Edustuksellisessa demokratiassa äänestäjät valitsevat edustajia, joilla on valtuudet tehdä päätöksiä. Tyypillisesti edustuksellinen demokratia koskee poliittisia yhteisöjä. Kansalaiset esimerkiksi äänestävät kunta- ja eduskuntavaaleissa. Puhtaasti demokratian näkökulmasta tarkasteltuna puheenjohtajuudet sekä seurakunnan että seurakuntayhtymän toimielimissä kuuluvat vaaleilla valituille luottamushenkilöille. Tämä selkeyttäisi myös kirkkoherran ja yhtymärovastin roolia päätöksenteossa. Tällä hetkellä kirkkoherra voidaan nähdä päätöksenteossa valmistelijana, esittelijänä, puheenjohtajana, päättäjänä, toimeenpanijana ja päätösten laillisuuden valvojana. Toisaalta demokratia kirkon hallinnon ainoana periaatteena voidaan arvioida riittämättömäksi. Kirkolle ominainen tapa tarkastella kansanvaltaisuutta on demokratian nykymerkitystä vanhempi periaate, yhteinen pappeus. Se sisältää kansanvaltaisuuden lisäksi osallisuuden Kristuksen pelastusteosta ja kirkolle annetusta tehtävästä. Yhteisen pappeuden näkökulmasta puheenjohtajuudet eivät ratkaise osallisuuden kysymyksiä.

3.3 Keskeiset ehdotukset

3.3.1 Seurakunta, seurakuntayhtymä ja hiippakunta

Uusi seurakuntayhtymä 2015 koostuu seurakunnista, jotka nähdään kirkon elämän ja toiminnan perusyhteisöinä. Seurakunnat toteuttavat alueellaan kirkon tehtävää kirkkoherran ja seurakuntaneuvoston johdolla. Seurakunnissa järjestetään jumalanpalvelukset säännöllisesti ja ne päättävät itsenäisesti muun hengellisen työn järjestämisestä alueellaan. Vaikka uudistuksessa seurakuntayhtymiin siirtyy päätöksentekovaltaa, esitys pyrkii mahdollistamaan seurakunnille mahdollisimman laajan itsehallinnon. Seurakunnan itsehallintoon kuuluvat muun muassa jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten suunnittelu ja toteutus, seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelu sekä yhtymän taloussuunnitteluun vaikuttaminen esimerkiksi osallistavan budjetoinnin metodeja hyödyntäen, toiminnan toteuttaminen yhteisen kirkkovaltuuston antaman määrärahan puitteissa, ystävyyss- ja yhteistyösopimukset, lausuntojen antaminen asioista, jotka koskevat omaa seurakuntaa sekä seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja työsuhteiden täyttäminen.

Uusi seurakuntayhtymä 2015 itsessään on palveluorganisaatio, jonka tehtävänä on mahdollistaa kirkon työ seurakunnissa. Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken, muuta talouden- ja omaisuudenhoitoa sekä henkilöstöhallintoa. Seurakuntayhtymän tehtäviin kuuluvat myös arkistotoimi sekä kirkonkirjojen pito, jollei sitä ole annettu yhtymää laajemman yksikön, niin sanotun alueellisen keskusrekisterin tehtäväksi. Muita tehtäviä voidaan siirtää seurakuntayhtymälle, mikäli perussäännössä niin sovi- taan.

Esityksen perusratkaisu on, että jatkossa kaikki seurakunnat kuuluvat seurakuntayhtymiin. Perusratkaisu pyrkii varmistamaan uudistuksen tavoitteiden toteutumisen koko kirkossa. Vaikka kirkossa on seurakuntia, jotka todennäköisesti ainakin lähitulevaisuudessa tulisivat toimeen itsenäisinä seurakuntina, lakiesitystä valmisteltaessa on arvioitu, että yksi paikallisrakenteen malli on kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu. Kokonaisratkaisulla pyritään turvaamaan kirkon toiminta kaikkialla Suomessa. Seurakuntayhtymät pystyvät isommissa yksiköissä hoitamaan tehokkaammin, taloudellisemmin ja laadukkaammin

niitä toimia, jotka mahdollistavat seurakunnille keskittymisen kirkon perustehtävän hoitamiseen omalla alueellaan. Esitys on teologisesti mahdollinen malli uudistaa kirkon paikallisrakenne. Kokonaisuuudistus myös selkeyttää ja yksinkertaistaa lainsäädäntöä sekä helpottaa paikalliskaisuja esimerkiksi kuntaliitostilanteissa.

Seurakuntayhtymä kuuluu hallinnollisesti siihen hiippakuntaan, johon sen seurakuntien jäsenistön enemmistö kuuluu. Kielellisistä syistä samaan seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat voivat kuulua myös eri hiippakuntiin. Esityksen mukainen seurakuntayhtymä yhteistyötasona johtaa tilanteeseen, jossa seurakuntien jakautumisesta ro- vastikuntiin voidaan luopua. Nykyiset lääninrovas- tien tehtävät siirtyvät soveltuvin osin seurakun- tayhtymien yhtymärovasteille. Hiippakunnat voi- vat edelleen tarpeen vaatiessa luoda kevyitä alueel- lisiä yhteistyöelimä.

3.3.2 Puitelainsäädäntö

Esitys on rakennettu puitelainsäädännön muo- toon. Ehdotettava laki sisältää säännökset, jotka luovat selkeät puitteet seurakunnan ja seurakun- tayhtymän toiminnasta ja hallinnosta. Puitteiden si- sällä seurakunnan ja seurakuntayhtymän välinen vastuujaako voi vaihdella riippuen muun muassa seurakuntien lukumäärästä ja koosta sekä etäisyyk- sistä, kaksikielisyydestä tai muista alueellisista eri- tyispiirteistä. Esitys korostaa seurakuntayhtymien ja seurakuntien vastuuta oman toimintansa ja hal- lintonsa järjestämisessä. Kirkkolaki ja -järjestys si- sältäisivät entistä vähemmän yksityiskohtaisia säännöksiä.

Ehdotettuihin säännöksiin sisältyy valtuutus, jonka nojalla paikallisella tasolla tarkemmat mää- räykset sisältyvät esimerkiksi seurakuntayhtymän perussääntöön ja muihin hallintoa ohjaaviin sisäi- siin sääntöihin. Näin ollen, vaikka esityksessä kir- kon paikallistason rakenteeksi ehdotetaan vain yhtä perusrakennetta, sen sisällä on joustavasti mahdol- lista luoda kullekin alueelle parhaiten sopiva raken- neratkaisu.

Perussäännön pohjalta voidaan paikallisesti muodostaa hyvin erilaisia seurakuntayhtymiä esi- merkiksi seurakuntayhtymän tehtävien, talouden- hoidon, virkojen ja työsopimussuhteiden sijoitta- misen tai täyttämisen, yhtymärovastin aseman, seurakuntien osa-aluehallinnon järjestämisen tai luottamuselinten puheenjohtajuuksien näkökul- mista.

Puitelainsäädännön mahdollistamia eri vaihtoehtoja voidaan kuvata niin sanotun kiinteän ja väljän

seurakuntayhtymän kautta. Kiinteä seurakuntayh- tymä lähestyy nykyistä kappeli- ja alue seurakunta mallia. Väljän mallin toteuttamista varten esityk- sessä on pyritty varmistamaan, että puitteet mah- dollistavat myös varsin kevytrakenteisen seurakun- tayhtymän luomisen. Hallinnon, talouden ja henki- löresurssien keskittäminen yhtymään haastaa ta- voitteen kevytrakenteisesta palveluorganisaatiosta. Toisaalta rakenteen keveyttä edistää se, että uu- delle seurakuntayhtymälle ei tarvitsisi siirtää ollen- kaan seurakunnallisen toiminnan vastuuta.

Esitys sisältää sekä väliaikaisia että vakiintuneen tilanteen säädöksiä. Kaikki seurakunnat siirtyvät seurakuntayhtymärakenteeseen viimeistään vuo- den 2019 alussa. Väliaikaiset säädökset ovat voi- massa siirtymäajan eli lain voimaantulosta alkaen 31 päivään joulukuuta 2018 saakka. Siirtymäajan käyttö on katsottu välttämättömäksi sisäisten muu- tosprosessien ja kuntauudistuksen seuraamisen tur- vaamiseksi. Tarvittavan valmistautumisaajan suh- teen alueet ovat erilaisia. Takaraja on asetettu siten, että kaikki syksyllä 2018 järjestettävissä seurakun- tavaaleissa valittavat luottamushenkilöt toimisivat uudessa rakenteessa.

Lain valmisteluvaiheessa tarkasteltiin erillisky- symyksenä metropolialueen tilannetta. Hallituksen linjaus metropolihallinnon kokoamiseksi vähentä- nee metropolialueen kuntaliitospaineita. Metropolihallinnon tehtävät kuntapuolella ovat sisällöltään sen kaltaisia, että vastaavaa tarvetta kirkolliselle metropolihallinnolle ei arvioida olevan eikä sel- laista näin ollen ole esitykseen sisällytetty. Jo nyt pääkaupunkiseudulla toimii seurakuntayhtymien yhteistyöelin.

3.3.3 Seurakunnan jäsenyys

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin. Kirkon jä- senyyteen kuuluu erottamattomasti myös osalli- suus kirkon uskosta ja opista sekä yksityinen ja jul- kinen uskonnonharjoitus. Paikallisseurakunta on kristillistä uskoa tunnustavien ihmisten keskeisin yhteentulemisen ja -kuulumisen muoto. Osallisuu- den on määrä toteutua seurakunnan elämän kaikilla tasoilla, riippumatta siitä, puhutaanko esimerkiksi hengellisestä yhteydestä tai aineellisesta jakami- sesta.

Kirkon paikallistason rakenteiden kannalta haas- teena on niveltä elastisesti monella tapaa muodos- tuviin sosiaalisiin verkostoihin. Alueeseen sido- tusta rakenteesta huolimatta seurakunnan on pyrit- tävä huomioimaan asuinpaikkaan kiinnittymisen lisäksi maantieteelliset rajat ylittäviin sosiaalisiin verkostoihin niveltäminen sekä aikaisemman

asuinpaikan seurakuntaan liittyvä kaipuun ja mui-
tojen kautta kirkkoon kiinnittyminen. Esitetty ra-
kennemalli itsessään ei pysty vastaamaan tähän
haasteeseen, vaan siihen on jatkossa etsittävä toi-
minnallisia ratkaisuja.

Kirkolliskokouksen linjauksen mukaisesti esi-
tyksen valmisteluvaiheessa selvitettiin mahdolli-
suutta tehdä perusteltuja poikkeuksia parokiaalipe-
riaatteesta. Selvittävät poikkeustapaukset rajoi-
tettiin kahteen: 1) luottamushenkilöpaikan säilyttä-
minen entisessä kotiseurakunnassa toimikauden
loppuun ja 2) mahdollisuus, jossa muuttava seura-
kunnan jäsen voisi ilmoituksensa perusteella säilyt-
tää aiemman seurakunnan jäsenyyden, mikäli seu-
rakunnan jäsenenä kauan ollut henkilö ikäänty-
sään haluaisi jatkaa ”kotiseurakuntansa” jäsenenä,
vaikka hänelle terveydellisistä syistä osoitettaisiin
paikka toisen seurakunnan alueella sijaitsevaan lai-
toshoittoon tai asumispalveluun. Kirkkohallituksen
selvitys kirkolliskokoukselle mahdollisuudesta pe-
rustaa seurakuntia ja seurakuntayhtymiä kuntara-
joista riippumatta (asianumero 2008–00438) luo
pohjan asian tarkastelulle.

Ensimmäinen tapaus koski **luottamushenkilö-
paikan säilyttämistä** muutettaessa seurakunnasta
toiseen. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta paroki-
aaliperiaatteesta poikkeaminen asettaisi luottamus-
henkilöt ja muut seurakuntalaiset eriarvoiseen ase-
maan, jos luottamushenkilö säilyttäisi luottamus-
henkilöpaikkansa entisessä seurakunnassaan toimi-
kauden loppuun, mutta seurakunnan jäsen menet-
tää jäsenyytensä seurakunnassaan välittömästi
muuttaessaan toisen seurakunnan alueelle. Seura-
kuntayhtymän hallinnossa muodostuisi ongelma
myös edustuksellisuuden suhteen. On mahdollista,
että luottamushenkilöpaikan säilyttäminen johtaisi
tilanteeseen, jossa jollakin seurakunnalla ei olisi
yhtään tosiallista edustajaa seurakuntayhtymän toi-
mielimestä, koska esityksen mukaisessa raken-
teessa seurakuntayhtymät voivat olla hyvinkin suu-
ria eli luottamushenkilö muuttaessaan saman seu-
rakuntayhtymän sisällä saattaa asua jopa satojen ki-
lometrien päässä aikaisemmasta kotiseurakunnas-
taan. Luottamushenkilöpaikan säilyttämistä seura-
kunnasta toiseen muutettaessa ei yhdenvertaisuus-
teen ja edustuksellisuuteen liittyvistä syistä johtuen
ole sisällytetty esitykseen.

Kotikunnan säilymisestä laitoshoidossa tarkas-
teltaessa pääsääntö on, ettei henkilön kotikunta
muutu, jos henkilön asuminen toisen kunnan alu-
eelle johtuu laitoshoidosta taikka asumisesta asu-
mispalvelujen avulla (kotikuntalaki 1377/2010, 3
§). Kotikuntalakiin on lisätty 3 a §, joka koskee ko-
tikunnan valintaoikeutta pitkäaikaisessa hoitosuh-
teessa. Säännös mahdollistaa pitkäaikaisessa eli yli

vuoden kestävän laitoshoidon tarpeessa olevalle
henkilölle vapauden valita kotikunnakseen sen
kunnan, jossa hän tosiasiallisesti asuu. Henkilön
kotikunta ei muutu, jollei hän itse käytä valintaoi-
keuttaan. Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen,
jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu
kotikunta ja asuinpaikka. Käytännössä laitos-
hoidossa kotiseurakunta siis säilyy, mikäli henkilö
ei itse toisin valitse. Tämä tapahtuu samalla kun
hän yllä kuvatussa tilanteessa valitsee kotikun-
tansa. Toisaalta olisi tarkoituksenmukaista, että
seurakunta ja sen palvelut olisivat lähellä seurakun-
nan jäseniä. Terveydelliset seikat saattavat rajoittaa
liikkumista, jolloin olisi käytännön syiden vuoksi
tarkoituksenmukaista, että seurakunnan palvelut
olivat myös tosiasiallisesti heidän saavutettavis-
saan ja maantieteellisesti heidän lähellään. Toisen
seurakunnan alueelle muutto kuitenkin ei estä esi-
merkiksi aikaisemman kotiseurakunnan toimintaan
osallistumista tai sen työntekijöiden tapaamista.

Entisen kotiseurakunnan jäsenyyden säilyttämi-
nen tilanteessa, jossa henkilö terveydellisten syiden
vuoksi joutuisi laitoshoittoon toisen seurakunnan
alueelle, muuttaisi vapaasta tahdostaan kotikun-
tansa ja haluaisi kuitenkin säilyttää jäsenyytensä
entisessä kotiseurakunnassaan, edellyttäisi käytän-
nössä jonkinlaisen rekisterin tai tietojärjestelmän
luomista ja ylläpitämistä. Kuvattu tilanne lienee
varsin harvinainen ja edellä mainituista käytännöl-
lisistä syistä tällaista mahdollisuutta ei ole sisälly-
tetty esitykseen.

3.3.4 Jäsenten osallisuus sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Esitys pyrkii varmistamaan, että seurakuntalai-
silla on yhä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa
suoraan itseään ja lähiyhteisöään koskeviin asioi-
hin. Toimivaan kirkolliseen demokratiaan kuuluu
edustuksellisen päätöksentekojärjestelmän lisäksi
myös seurakuntalaisten suora vaikuttaminen ja
osallistuminen.

Osallistumis- ja vaikuttamiskeinojen monipuoli-
suuden lisääminen riippuu usein seurakunnan toi-
mintakulttuurista sekä päättäjien ja työntekijöiden
asenteista. Jotta seurakuntalaisten osallisuutta voi-
taisiin vahvistaa kaikissa seurakunnissa, on arvi-
oitu, että myös lainsäädännön tulee tukea uudenlai-
sia osallistumisen muotoja ja keinoja sekä kannus-
taa ottamaan niitä käyttöön. Esityksen mukaan eri-
tyinen vastuu tästä olisi seurakuntaneuvostoilla.
Seurakuntaneuvoston uudeksi tehtäväksi säädettäi-
siin, että sen on pidettävä huolta seurakunnan jä-
senten edellytyksistä osallistua ja vaikuttaa seura-

kunnan toimintaan muun muassa tiedottamalla, selvittämällä jäsenten mielipiteitä, edistämällä jäsenten oma-aloitteista toiminnan suunnittelua ja valmistelua sekä järjestämällä yhteistyötä seurakunnan tehtävien hoitamiseksi. Haasteena on, että esimerkiksi lasten ja nuorten, maahanmuuttajien, vähemmän koulutettujen tai heikon toimeentulon varassa olevien näkemykset eivät aina välity päätöksentekoon. Lainsäädännön turvin eri seurakuntien jäsenillä, eri-ikäisillä tai eri väestöryhmiin kuuluvilla voisi olla yhdenvertaisemmat osallistumisen mahdollisuudet.

Seurakuntaneuvosto voi huolehtia seurakuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksista myös järjestämällä seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa. Alueellisten toimielinten vaikuttavuutta voitaisiin lisätä delegoimalla niille seurakuntaneuvoston päätöksentekovaltaa koskien esimerkiksi toiminnan järjestämistä tai työntekijöiden valintaa.

3.3.5 Hallinto ja toimielimet

Kirkon paikallistason hallintoa hoitavat seurakuntaneuvostot, yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä viranhaltijat.

Seurakuntayhtymään kuuluvilla seurakunnilla on kullakin seurakuntaneuvosto. Seurakuntaneuvoston keskeisenä tehtävänä on yhdessä kirkkoherran kanssa johtaa seurakunnan toimintaa. Seurakuntaneuvosto päättää niiden varojen käytöstä, jotka osoitetaan seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa seurakunnallista toimintaa varten. Seurakuntaneuvoston jäsenten lukumäärä määräytyy seurakunnan jäsenmäärän mukaan.

Seurakuntayhtymässä ylintä päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jossa on seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien jäsenmäärän perusteella vaihteleva määrä jäseniä. Yhteisen kirkkovaltuuston maksimijäsenmäärä on esityksessä pudotettu nykyisestä, koska nykyinen jäsenmäärä korostaa seurakuntayhtymän suurempien seurakuntien edustuksellisuutta toimielimessä. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää yhteiselle kirkkoneuvostolle, seurakuntayhtymän johtokunnalle tai seurakuntaneuvostoilte.

Seurakuntayhtymän toimeenpano- ja hallintoelimenä on yhteinen kirkkoneuvosto, joka johtaa myös mahdollista seurakuntayhtymälle perussäännöllä siirrettyä seurakuntatyötä. Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee kahden vuoden välein yhteisen kirkkoneuvoston. Seurakuntien kirkkoherroilla

sekä ohjesäännössä määrätyillä johtavilla viranhaltijoilla on yhteisessä kirkkoneuvostossa läsnäolo-oikeus.

Esityksen valmisteluvaiheessa pohdittiin mahdollisuutta luopua yhteisestä kirkkoneuvostosta ja siirtää sen tehtävät yhtymän kapeamman sektorin asiantuntijuuteen perustuville johtokunnille tai viranhaltijoiden muodostamalle johtoryhmälle. Tehtäväkohtaiset johtokunnat eivät vähentäisi luottamushenkilöiden määrää, vaan johtokuntiin voitaisiin valita luottamushenkilöitä näiden oman asiantuntijuuden tai kiinnostuksen kohteen perusteella. Tällöin hallinto kuitenkin pirstaloituisi eri sektoreille ja kokonaisuutta olisi vaikeaa hahmottaa. Toisaalta päätösvaltaa voitaisiin delegoida virkamiesten muodostamalle johtoryhmälle. Nykyiseen yhtymämalliin verrattuna muutos vähentäisi luottamushenkilöiden määrää ja mandaattia. Tällöin myös yhteisen kirkkovaltuuston tulisi olla kooltaan selvästi nykyistä pienempi, että se olisi toimintakykyinen. Näiden ratkaisujen voidaan arvioida kaivantavan kirkollista demokratiaa ja vähentävän seurakunnan jäsenten hallinnollista osallisuutta. Siksi yhteinen kirkkoneuvosto on sisällytetty esitykseen.

Esitys korostaa seurakunnan roolia kuulumisyhteisönä. Uudessa rakenteessa ei enää olisi nykyisenkaltaista tarvetta uusiin seurakuntaliitoksiin ja niiden seurauksena muodostettaviin seurakunnan alatasen rakenteisiin kuten kappeliseurakuntiin tai seurakuntapiireihin. Mahdollisuus seurakunnan osa-aluehallintoon on kuitenkin säilytetty esityksessä. Seurakunnan osa-aluetta voitaisiin kutsua seurakunnan harkinnan mukaisesti esimerkiksi kappeliseurakunnaksi, alue seurakunnaksi, seurakuntapiiriksi tai lähikirkkoalueeksi. Osa-aluehallinnon toimielimenä olisi aina johtokunta.

Esityksen mukaan kirkkoherra on seurakuntaneuvoston ja yhtymärovasti yhteisen kirkkoneuvoston jäsen. Pappien edustus hallinnossa on alaluvussa 3.2. esitellyistä lähtökohdista käsin ymmärrettävä teologisesti perustelluksi, kirkon historiasta nousevaksi ja tarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi. Erityisen viran edustajan jäsenyyden katsotaan olevan minimiedellytys synodaalisuuden toteutumiselle kyseisissä toimielimissä.

Puheenjohtajuuksien osalta eri toteuttamisvaihtoehdot on esitelty myös alaluvussa 3.2. Esityksessä on päädytty ratkaisemaan kysymys puitelainsäädännön näkökulmasta. Näin ollen seurakuntaneuvosto valitsisi puheenjohtajan keskuudestaan ja yhteinen kirkkovaltuusto nimeäisi yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan samalla kun se nimeää yhteisen kirkkoneuvoston jäsenet. Koko lakiesitys

on laadittu siten, että paikallinen ratkaisuvallta korostuu. Valmisteluissa ei nähty perusteltuja syitä poiketa tästä periaatteesta puheenjohtajuuksien kohdalla. Teologisesti tarkasteltuna esitettyä ratkaisua voidaan pitää riittävänä, koska synodaalisuus toteutuu jäsenyyksien kautta. Kirkkoherralla ja yhtymärovastilla on myös erityisen asema molemmissa toimielimissä esittelijän roolin kautta. Esityksen demokraattisuus on pyritty varmistamaan sillä, että vaaleilla valitut jäsenet päättävät puheenjohtajasta sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa yhteisen kirkkoneuvoston osalta.

3.3.6 Kirkkoherran valinta ja seurakuntavaalit

Esityksessä ei ehdoteta muutosta kirkkoherran vaalitapaan vaan kirkkoherran virka täytetään seurakunnan päätöksen mukaan joko seurakuntalaisten suorittamalla välittömällä vaaleilla tai seurakuntaneuvoston toimittamalla välillisillä vaaleilla.

Esityksen mukaan myös seurakuntavaalit järjestetään seurakuntayhtymien nykykäytännön mukaisesti niin sanotulla kahden vaalin järjestelmällä: sekä seurakuntaneuvoston jäsenet että yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet valitaan suoralla jäsenäänestyksellä. Vaalitapa korostaa yhtäältä seurakunnan asemaa kirkon perusyhteisönä ja toisaalta järjestelmän kansanvaltaisuutta.

Perustuslain 2 §:n 2 momentin mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (esimerkiksi PeVL 23/2001 vp ja 24/2008 vp) todennut, että kyseinen säännös tarkoittaa kunnallisen itsehallinnon osalta ylimmän kunnallisen päätöksentekojärjestelmän demokraattisuutta. Siten valiokunnan lausuntokäytäntö tukee näkemystä, jonka mukaan yhteinen kirkkovaltuusto on valittava suoralla vaalilla. Yhteisen kirkkovaltuuston vaalit järjestetään siten, että vaalipiirinä toimii seurakunta, jolloin ehdokasasettelu yhteiseen kirkkovaltuustoon tapahtuu seurakunnan alueella ja seurakunnan jäsenet saavat äänestää vain oman vaalipiirin ehdokkaita.

Mikäli olisi päädytty vaihtoehtoon, jossa yhteinen kirkkovaltuusto valitaan vaalilla ja se valitsisi seurakuntien seurakuntaneuvostot, etäännyisi seurakuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa oman seurakunnan luottamushenkilövalintaan olennaisesti. Yhteisen kirkkovaltuuston vaali ei todennäköisesti herättäisi myöskään erityistä kiinnostusta, jos seurakuntalaiset valitsisivat muutaman valtuutetun jokaisesta seurakunnasta. Seurakuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja päätöksenteon

läheisyys paikallistasoon voidaan liittää seurakunnan yhteisölliseen luonteeseen. Yhtenä uudistuksen tavoitteena voidaankin tältä osin pitää lähidemokratian vahvaa säilyttämistä.

3.3.7 Omaisuus ja talous

Esityksen mukaan seurakuntayhtymää perustettaessa seurakuntien omaisuus siirtyy seurakuntayhtymän omaisuudeksi. Seurakunnalle saatuja vapaaehtoisia rahastoja, jotka on perustettu määrättyjä tarkoituksia varten tai lahja- tai testamenttivaroin, käytetään edelleen niiden tarkoitusten ja ehtojen mukaisesti kunkin seurakunnan hyväksi.

Esitetty uusi seurakuntayhtymä on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka määrää kirkollisveroprosentin sekä päättää kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakamisesta seurakuntayhtymään kuuluville seurakunnille esimerkiksi jäsen- tai asukasmäärän, toiminnan vilkkauden, kirkollisten toimitusten määrän tai muiden perussäännössä sovitujen erityisperusteiden mukaan. Tulonjakomallit tulisi sopia siten, että suurten ja pienten seurakuntien liittyessä samaan talousyksikköön, myös pienemmillä yksiköillä on taloudelliset mahdollisuudet selvitä. Tätä kautta jatkossa ei olisi tarpeen tavoitella sitä, että seurakuntayhtymän seurakunnat olisivat tasasuuruisia. Lisäksi perussääntökirjauksilla tulisi huolehtia siitä, että seurakuntien oma varainhankinta on mahdollista ja talkootyön hyödyt on kohdennettavissa lähiyhteisöön.

Esityksen mukaan seurakuntayhtymiä muodostettaessa on pyrittävä taloudelliseen itsekannattavuuteen. Alueiden erilaisuudesta johtuen tavoite voi olla joillakin alueilla liian korkea. Tästä johtuen kirkkohallituksen myöntämistä harkinnanvaraisista avustuksista ei luovuta ainakaan siirtymäajan aikana. Kirkkohallituksen tekemän päätöksen mukaisesti myös seurakuntayhtymien muodostamista tuettaisiin taloudellisesti kirkon yhteisistä varoista. Sen sijaan jatkossa seurakuntaliitoksiin ei osoitetaisi taloudellista tukea.

3.3.8 Henkilöstön asema ja liikuteltavuus

Esityksen mukaan kaikki viranhaltijat ja työsopimussuhteiset työntekijät olisivat jatkossa seurakuntayhtymän palveluksessa. Seurakuntayhtymä perustaa ja lakkauttaa virat sekä solmii työsopimussuhteet. Seurakuntatyön virat ja työsopimussuhteet ovat kuitenkin sijoitettuna seurakuntiin. Jokaiseen seurakuntaan tulee sijoittaa kirkkoherran virka. Muutoin seurakuntayhtymän tehtäväksi sää-

detään huolehtia siitä, että seurakunnilla on riittävät resurssit ja osaaminen kirkon työn hoitamiseen omalla alueellaan.

Esityksen mukaan seurakuntaneuvostot päättävät omalle alueelleen sijoitettujen virkojen ja työsopimussuhteiden täyttämistä. Työntekijöiden valinta paikallisessa päätöksentekoaikavälissä vahvistaa kokemusta omista työntekijöistä. Poikkeustapauksissa perussäännöllä voidaan tarvittaessa siirtää päätösvalta seurakuntayhtymän toimielimille.

Esitetyssä rakenteessa seurakuntayhtymä hoitaa seurakuntien henkilöstöasiat, jotka koskevat palkan ja työnantajasuoritusten maksamista, työnantajilmoitusten tekemistä ja palkkakirjanpitoa; nimi- ja kirjainpitoa; virka- ja työehtosopimusten täytäntöönpanoa ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistuksia koskevien esitysten tekemistä kirkon työmarkkinailmoitukselle; sekä luottamusmiestoimintaa, työsuojelua, työterveyshuoltoa sekä työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa. Seurakuntayhtymä tukee ja koordinoi seurakuntien rekrytointiprosesseja, tuottaa työhyvinvointipalveluja ja vastaa henkilöstön kehittämisestä.

Esitys mahdollistaa työvoimaresurssien joustavan kohdentamisen yhtymän seurakuntien kesken sekä tiettyihin virkoihin ja työsuhteisiin sijoitetun henkilöstön liikuteltavuuden tarvittaessa seurakuntarajojen yli, esimerkiksi tilapäisissä työruuhkissa ja lomitus turvaamiseksi. Perussäännössä sovitaan konkreettisesti henkilöstön yleiseurakunnallisen käytön periaatteista esimerkiksi sopimalla, millaisissa tapauksissa yhtymä voi osoittaa seurakuntaan sijoitettuna olevalle henkilöstölle tilapäisesti tai pysyvästi työtehtäviä yhtymässä tai toisessa yhtymään kuuluvassa seurakunnassa.

Seurakuntayhtymä päättää viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijaisuusjärjestelyistä seurakuntayhtymän sisällä. Henkilöstön liikuttamiseen liittyvät päätöksentekomekanismit on luotava paikallisesti, sillä niihin vaikuttavat esimerkiksi henkilöstön määrä ja seurakuntayhtymän koko. Työvoiman liikkuvuuden hyödyntäminen edellyttää hyvää ja vakaata henkilöstöpolitiikkaa.

Uudistuksessa papin ja paikallisseurakunnan yhteys säilyy. Tavoitteena olevan yhteisöllisyyden kannalta on olennaista, että seurakuntalaiset ja pappi voivat tuntea kuuluvansa samaan seurakuntaan.

Erilliskysymyksen muodostaa se, millä tavoin seurakuntayhtymän ja tuomiokapitulin yhteistyö toteutuu liikuteltaessa seurakuntapastoreita seurakuntayhtymän sisällä. Tämä koskee erityisesti viranhoidomääräysten antamista. Esityksessä asia on ratkaistu siten, että vaikka seurakuntapastoreiden

viranhoidomääräykset annetaan yhtymään, niissä tulee samalla määrätä, mitä seurakuntaa ja tehtävää ne koskevat. Tällöin viran teologista perustaa ei ohiteta ja lainsäädäntö on sopusoinnussa pappisviran luonteen kanssa. Lyhytaikaisista sijaisuusjärjestelyistä yhtymän sisällä voidaan päättää seurakuntayhtymässä ilman tuomiokapitulin erillistä viranhoidomääräystä. Kirkkoherrojen ja kappalaisten osalta päättävältä kuuluu edelleen tuomiokapitulille.

3.3.9 Johtaminen seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä

Esityksen mukaan kirkkoherran tehtävänä on johtaa seurakunnan toimintaa. Hän vastaa jumalanpalvelusten, sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta. Kirkkoherra valvoo, että seurakunnan muuta toimintaa, kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti.

Vaikka esityksen mukaan koko henkilöstön työnantajatahona on seurakuntayhtymä, kuhunkin seurakuntaan sijoitettu henkilöstö on kirkkoherran työnjohton alla. Seurakunnan koosta riippuen paikallisesti sovitaan myös tarvittavat lähesimiesjärjestelyt.

Esityksen mukaan yhtymärovasti toimii seurakuntayhtymän ylimpänä johtajana. Yhtymärovastin tehtävistä säädetään kirkkojärjestyksessä, mutta tehtäväkenttä voi olla yhtymän koosta ja sille uskotuista tehtävistä riippuen eri laajuinen. Yhtymärovasti voi olla joko osa-aikainen tai kokoaikainen. Osa-aikaiseksi yhtymärovastiksi tuomiokapituli määrää jonkun seurakuntayhtymän seurakuntien kirkkoherroista. Kokoaikainen yhtymärovastin virka täytetään avoimella hakumenettelyllä. Yhtymärovastin virka täytetään neljän vuoden määräajaksi. Nelivuotiskausien määrää ei ole rajattu. Yhtymärovasti siunataan tehtävänsä.

Seurakuntayhtymään kohdistuvien tehtävien lisäksi yhtymärovasti huolehtii muista tehtävistä, jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle mahdollisesti antaa. Yhtymärovasti on muiden kirkkoherrojen hallinnollinen esimies. Esitys ei kuitenkaan rajaa yhtymän seurakuntien ja kirkkoherrojen toiminnallista itsenäisyyttä, koska yhtymärovasti ei ole seurakuntayhtymän alueella tehtävän hengellisen työn johtaja muutoin kuin seurakuntayhtymän yhteisen työn osalta. Sen vuoksi yhtymärovastin tehtävä ja asema eivät rajoita kirkkoherran hengellistä johtajuutta seurakunnassa eivätkä piispalli-

seen kaitsentaan kuuluvaa vuorovaikutusta hiippakunnan yhtymärovastien, kirkkoherrojen ja seurakuntien muiden työntekijöiden kanssa. Tämä on huomionarvoista uudistuksen tavoitteiden mukaisen paikallistason yhteisöllisyyden näkökulmasta.

Seurakuntayhtymän taloushallinnon ja kiinteistötoimen henkilöstön esimiehenä toimii seurakuntayhtymän talouden ja hallinnon johtava viranhaltija. Hän johtaa palveluiden kokonaisuutta ja keskittyy hallinnon ja talouden yleisjohtamiseen. Yhtymärovasti toimii yhtymän talouden ja hallinnon johtavan viranhaltijan esimiehenä.

Esityksen mukaan yhtymärovastin tehtävää voi hoitaa oman toimen ohessa. Tämä merkitsee järjestyjä kirkkoherran omassa seurakunnassa. Työntekijöiden joustava käyttö seurakuntayhtymän sisällä mahdollistaa sijaisjärjestelyjen toteuttamisen.

Jos yhtymässä on kaksi tai useampi vähemmistökielinen seurakunta, näitä varten voidaan muodostaa yhtymään vähemmistökielisen seurakuntatyön yksikkö.

3.3.10 Seurakuntahallinnon nimikkeistö

Seurakunnan päättävän elimen nimeksi voitaisiin ajatella joko kirkkoneuvostoa tai seurakuntaneuvostoa. Nykyisin seurakunnassa on käytössä kirkkoneuvosto ja seurakuntayhtymässä seurakuntaneuvosto. Valmisteluissa on päädytty pitäytymään seurakuntayhtymän käytännössä, koska seurakuntaneuvosto kertoo paikallisyksikön päättävän elimen nimenä yksiselitteisesti, minkä yksikön asioista se päättää.

Seurakuntayhtymän toimielinten nimessä esitys säilyttää yhteinen -etuliitteen. Näin ollen uudessakin rakenteessa päätöksiä tekevät yhteinen kirkkovaltuusto ja yhteinen kirkkoneuvosto, vaikka itenäisten seurakuntien kirkkoneuvostojen ja kirkkovaltuustojen poistuessa käytöstä etuliitettä ei enää tarvittaisi erottamaan seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimiä toisistaan. Sen sijaan etuliitteellä korostetaan, että toimielimet päättävät seurakuntien yhteisistä asioista eikä niillä ole seurakunnista erillistä toimivaltaa. Seurakunnan jäsenten valitsevat luottamushenkilöt tekevät yhteisessä kirkkovaltuustossa ja yhteisessä kirkkoneuvostossa päätöksiä yhteisten asioiden järjestämisestä.

Esityksessä seurakuntayhtymään esitetään uutta viranhaltijaa. Hän toimii seurakuntayhtymän ylimpänä viranhaltijana ja myös kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä. Tehtävässä yhdistyy nykyisen yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan ja lääninrovastin tehtäviä. Virkojen nimiä koskeva yleinen periaate on, että viran nimen tulee kuvata viran asemaa ja roolia organisaatiossa. Nimikkeen

on oltava suomenkielen mukainen. Esimerkiksi valtionhallinnon viimeaikaisissa nimikevalinnoissa on havaittavissa johtamisosaamisen korostuminen. Monissa tapauksissa on katsottu, että on perusteltua, että viran nimestä käy ilmi, liittyykö siihen johtamistehtäviä ja minkä tasoisia nämä ovat. Esityksen valmistelussa on noussut esiin kaksi vaihtoehtoista nimikettä: yhtymärovasti ja johtava kirkkoherra. Lausuntokierroksen perusteella on päädytty esittämään nimikettä yhtymärovasti. Yhtymärovasti olisi nimikkeenä uusi. Se viittaa selkeästi siihen, että tehtävä kohdistuu seurakuntayhtymään. Rovasti puolestaan viittaa latinan kielen termiin *propositus* (esimies). Muun henkilöstön nimikkeisiin ei esityksessä oteta kantaa.

3.3.11 Seurakuntayhtymien muodostaminen esitettyyn rakenteeseen siirryttäessä

Seurakuntayhtymien koolle ei esityksessä aseteta kriteerejä. Taloudellisen itsekannattavuuden näkökulmasta seurakuntayhtymien on oltava riittävän suuria. Saman kunnan alueella sijaitsevien seurakuntien on kuuluttava samaan seurakuntayhtymään. Sen sijaan samaan seurakuntayhtymään voi kuulua seurakuntia usean kunnan alueelta. Esitys pyrkii puitelainsäädännöllä tunnistamaan seurakuntien erilaisuuden ja mahdollistaa myös erikoisten seurakuntien elinvoimaisuuden samassa seurakuntayhtymässä.

Hiippakunnat ovat alueiltaan erilaisia ja siksi hiippakunnan alueella sijaitsevien seurakuntayhtymien lukumäärä ja koko on tarkoituksenmukaista suunnitella paikallisista tarpeista käsin. Lähtökohdana tulee olla toimivat yhteistyöalueet. Nykyisten hiippakuntien, rovastikuntien ja seurakuntien tehtävänä on seurakuntayhtymien perustamisesta neuvottelu, toimintatapojen suunnittelu, muutosten käytäntöön vienti, omaisuuden siirto uudelle omistajataholle sekä aloittavan seurakuntayhtymän taaseen laadinta. Hiippakunnan tehtäväksi säädetään oman alueensa muutosprosessin johtaminen. Näin ollen tuomiokapitulit ovat keskeisessä asemassa, kun seurakunnat kootaan yhdistymisneuvotteluihin, selvitetään alueiden rajauksia ja mahdollisesti hiippakuntien rajoihin tulevia muutoksia. Kaksikielisen yhtymän muodostaminen tapahtuu suomenkielisen ja ruotsinkielisen hiippakunnan tuomiokapitulien yhteistyönä.

Seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkovaltuustot päättävät seurakuntayhtymän muodostamisesta hyväksymällä perussäännön. Perussäännössä määrätään seurakuntayhtymälle annettavat tehtävät, ohjeet ja määräykset seurakun-

tien ja seurakuntayhtymän toimivallan jakautumisesta sekä seurakuntayhtymälle siirtyvä omaisuus. Päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Esitetyn lakiuudistuksen myötä tulee arvioitavaksi nykyisten alarakenteiden toimivuus. Uudistuksen yhteydessä voidaan tehdä muutoksia seurakuntajakoon. Näin ollen vuosien varrella syntyneet kappeliseurakunnat ja seurakuntapiirit, voivat perustelluista syistä palautua seurakuntayhtymään kuuluviksi seurakunniksi, jos palautuminen on uudistuksen tavoitteiden mukaista, taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista ja paikallisissa päättävissä elimissä (kappeli- tai piirineuvostot) se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi. Näiden toimielinten lisäksi aloiteoikeus seurakuntajaon muutokseen on kirkkoneuvostolla, seurakuntaneuvostolla ja yhteisellä kirkkovaltuustolla. Siirtymävaiheessa seurakuntajaosta päättää kirkkohallitus. Vakiintuneessa tilanteessa päätökset seurakuntajaosta yhtymän sisällä tekee tuomiokapituli.

Seurakuntajakoon liittyvät ratkaisut on tärkeä tehdä jumalanpalveluslähtöisen seurakuntanäkemys pohjalta. Silloin seurakunta määrittyy yhteisönä, joka kokoontuu säännöllisesti viettämään jumalanpalvelusta ja jossa aidosti välitetään lähimmäisistä sekä kannetaan vastuuta luomakunnasta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Mikään toteuttamisvaihtoehtoissa kuvatuista rakennemalleista ei itsessään ratkaise seurakuntien talouden tasapainottamisen haasteita. Esityksen euronääräisiä taloudellisia vaikutuksia ei pystytä arvioimaan ennen kuin on selvillä, kuinka monta seurakuntataloutta (seurakuntayhtymää) kirkossa tulee jatkossa olemaan, miten ne muodostuvat ja millaiselle tasolle kirkollisveroprosentti päätetään. Jos seurakuntatalouksia on sata tai vähemmän, voidaan laskennallisesti arvioida, että seurakuntataloudet olisivat itsekannattavia. Jotta itsekannattavuus varmistettaisiin, rakenteellisten ratkaisujen lisäksi täytyy onnistua tiettyjen kulujen karsimisessa. Esimerkiksi kiinteistöstrategia, joka sisältää kiinteistökannan kartoituksen, kiinteistöjen tarpeellisuuden arvioinnin ja siitä seuraavat toimenpiteet, olisi laadittava kaikissa syntyvissä seurakuntatalouksissa. Samoin korostuu pitkän tähtäimen henkilöstösuunnittelun välttämättömyys.

Seurakuntayhtymän kirkollisveroprosentin asettaminen vaatii harkintaa. Nykyisellään veroprosentin suuruus vaihtelee yhden ja kahden prosentin välillä. Samaan seurakuntayhtymään saattaa jatkossa

kuulua seurakuntia, joiden veroprosentit ovat tällä hetkellä hyvinkin erisuuruiset. Haasteita on myös siinä, miten onnistutaan seurakuntayhtymän sisällä seurakuntien välisessä rahanjaossa. Hyvien käytäntöjen pohjalta on tarkoitus luoda uusien seurakuntayhtymien käyttöön erilaisia tulonjakomalleja, jotka tunnistavat seurakuntien erilaisuuden saman seurakuntayhtymän sisällä. Jotta uudistuksella saavutetaan asetetut taloudelliset tavoitteet, seurakuntayhtymien tulee olla riittävän suuria.

Koska tavoite on, että seurakuntataloudet ovat itsekannattavia, keskusrahastosta myönnettävien avustusten jakotarvetta ja -perusteita on arvioitava kokonaisuutena uudelleen. Kirkolliskokouksen hyväksymässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2014–2016 todetaan, että tavoitteena on valmistella uusi yhdistymisavustusjärjestelmä tukemaan seurakuntarakennemuutosta. Avustusten myöntämiseen varaudutaan vuoden 2015 alusta lukien.

Seurakuntayhtymien perustamiseen tähtäävien neuvottelu- ja valmisteluprosessien yhteydessä tulee paikallisesti arvioida muodostuvan seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien toiminnan laajuus ja rahoitus. Seurakuntatalous on itsekannattava silloin, kun tulot kattavat menot, maksuvalmius on riittävä ja tulo-rahoitus riittää kohtuullisella aikavälillä myös investointeihin ja lainanlyhennyksiin. Kirkkohallitus tuottaa keskitetysti välineitä arvioinnin tueksi esimerkiksi laatimalla työkaluja seurakuntatalouden itsekannattavuuden toteamiseksi. Seurakuntia tuetaan myös muutoin selvitysten tekemisessä. Vallitsevassa tilanteessa lienee ilmeistä, että seurakuntien ulkopuolisen konsultointin tarve kasvaa ainakin siirtymävaiheessa.

Esityksen mukaisten seurakuntayhtymien muodostamisen myötä seurakuntien omaisuus siirtyy seurakuntayhtymille. Seurakuntayhtymien muodostamista valmisteltaessa on pohdittava järjestelyjä, jotka koskevat seurakunnalta siirretyn omaisuuden käyttöä siirtymävaiheen aikana. Perussopimukseen kirjattavilla toimintaperiaatteilla tulee olemaan ratkaisevan tärkeä merkitys yhteisten asioiden hoidolle.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tulevaisuudessa seurakunta voi entistä paremmin keskittyä perustehtävänsä hoitamiseen. Seurakuntayhtymiin keskittyy sellaista asiantuntemusta, joka helpottaa viranomaistehtävien hoitoa, esimerkiksi hautaustoimi, kirkonkirjojenpito, kulttuurihistoriallisesti merkittävien kiinteistöjen ylläpito, yhtymätason viestintä, seurakuntien viestinnän tuki

sekä julkiset hankinnat. Uudessa seurakuntayhtymässä seurakuntayhtymälle määriteltäisiin säädösten tasolla tiettyjä tehtäviä. Monien tehtävien jako seurakuntien ja seurakuntayhtymien välillä jätettäisiin kuitenkin paikallisesti määriteltäväksi perussäännössä. Siten muutosten laajuus riippuu pitkälti paikallisista ratkaisuista.

Ehdotuksen mukainen seurakuntayhtymä olisi itsenäinen oikeushenkilö, jolla on omia itsenäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia. Koska seurakuntien omaisuus siirtyisi seurakuntayhtymälle suoraan lain nojalla, seurakuntayhtymä vastaisi sekä seurakuntien että seurakuntayhtymän taloudellisista velvoitteista. Seurakunta kuuluisi seurakuntayhtymään suoraan lain nojalla, mutta seurakuntayhtymä muodostettaisiin kirkkovaltuustojen hyväksymällä perussäännöllä, joka alistettaisiin kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Myös seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat olisivat edelleen oikeushenkilöitä, joilla on omia kirkkolaissa tai muussa lainsäädännössä säädettyjä tehtäviä. Seurakunnan muodostaisivat sen jäsenet, kuten voimassa olevan lainsäädännönkin mukaan.

Seurakunta olisi oikeushenkilönä edelleen oikeustoimikelpoinen. Se voisi kuitenkin tehdä itsenäisesti sopimuksia tai muita oikeustoimia vain niiden varojen puitteissa, jotka sen käytettäväksi on osoitettu. Seurakunnan oikeustoimikelpoisuus olisi siten rajoitettua. Seurakunnan nimissä ei myöskään voisi olla omaisuutta, koska seurakunnan omaisuus siirtyisi suoraan lain nojalla seurakuntayhtymälle, joka vastaisi koko seurakuntayhtymän taloudesta. Ainoastaan seurakunnalle nimenomaisesti lahjoitettu tai testamentattu omaisuus voisi säilyä seurakunnan omistuksessa. Tämän vuoksi myös seurakuntaan kohdistuvista velvoitteista vastaisi viime kädessä pääsääntöisesti seurakuntayhtymä.

Sekä seurakuntayhtymä että seurakunta ovat asemaltaan jäsentensä muodostamia julkisyhteisöjä, samoin kuin Suomen evankelis-luterilainen kirkko kokonaisuudessaan. Julkisyhteisöinä ne ovat julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä, koska niillä on toimivaltaa julkisen vallan käyttöön.

Uusien seurakuntayhtymien perustaminen ja seurakuntien yhdistyminen edellyttäisi yhdistyvien seurakuntien toimintatapojen integrointia. Esitys muuttaisi seurakuntayhtymien johtamisjärjestelmää, koska yhtymärovastin virka olisi uusi. Myös seurakuntien päätöksentekokeinot ja eri toimielinten tehtävät ja toimivallat muuttuisivat, kun seurakunnan päättäväksi toimielimeksi tulisi seurakuntaneuvosto nykyisten kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston sijaan.

Uuteen seurakuntayhtymään kuuluvissa seurakunnissa esitys antaisi mahdollisuuden erilaisiin

osa-aluehallinnon ratkaisuihin. Muutoksen ansiosta osa-aluehallinnon rakenteiden järjestämistä voitaisiin pohtia paikallisesti nykyistä vapaammin.

Esitys muuttaisi hallintokäytäntöjä, koska siinä ehdotetaan luovuttavaksi jaostoista sekä seurakuntaneuvostossa että seurakuntayhtymän yhteisessä kirkkoneuvostossa. Yhteiset kirkkoneuvostot eivät ole käytännössä jakautuneet jaostoihin, joten lainmuutos ei siltä osin muuttaisi käytäntöä. Seurakuntien kirkkoneuvostoissa taas on ollut taloudellisia jaostoja, jotka poistuisivat muutoksen myötä.

Uusi seurakuntayhtymä vähentäisi niiden seurakuntien viranomais tehtäviä, jotka tällä hetkellä hoitavat kirkonkirjojenpitoa. Kirkonkirjojen pitäminen siirtyisi hoidettavaksi vähintään seurakuntayhtymän yhteiseen keskusrekisteriin. Jäsenten asiointia esityksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus merkittävästi muuttaa, koska seurakunnassa voisi esimerkiksi olla palvelupiste jäsenten asioinnin helpottamiseksi. Kirkonkirjojenpidon siirtäminen suurempiin yksiköihin yhtenäistäisi käytäntöjä ja siten parantaisi mahdollisuuksia hoitaa kirkon viranomais tehtäviä.

Esitys vaikuttaisi alueellisen yhteistyön toimintatapoihin, koska rovastikunnat lakkaisivat. Seurakunnat voisivat tehdä sopimus pohjaisesti yhteistyötä yhtymien lisäksi kevyissä alueellisissa yhteistyöelimissä, joita voitaisiin perustaa tarpeen vaatiessa. Muutos mahdollistaisi nykyistä monipuolisemmat alueellisen yhteistyön muodot, joita voitaisiin kehittää paikallisten tarpeiden mukaan. Lääninrovastien tehtävät siirtyisivät pääosin seurakuntayhtymien yhtymärovasteille.

Esitys vaikuttaisi myös hiippakuntien, piispojen ja tuomiokapitulien toimintaan. Uusia seurakuntayhtymiä muodostettaessa tuomiokapituleilla olisi keskeinen tehtävä prosessin johtajana ja tarvittaessa myös alullepanijana. Siirtymäkauden jälkeen tuomiokapituli päättäisi hiippakuntansa seurakuntayhtymien sisäisestä seurakuntajaosta. Säädösten nojalla piispan ja tuomiokapitulin toimivalta ulotettaisiin myös seurakuntayhtymiin. Käytännössä jo nyt piispat ja tuomiokapitulit ovat valvoneet ja tukeneet myös seurakuntayhtymien toimintaa, joten muutoksella ei olisi merkittävää vaikutusta esimerkiksi piispantarkastuksen käytäntöihin. Teologiselta kannalta piispan yhteys suoraan seurakuntiin ja kirkkoherroihin säilyisi nykyisen kaltaisena, eikä yhtymärovastin virka muodostaisi erityisvirkaa piispan ja seurakuntien väliin.

Viranhaltijoihin ja työntekijöihin keskeisimmin vaikuttaisi se, että ehdotuksen mukaan työnantajana olisi aina seurakuntayhtymä. Kuhunkin seurakuntaan osoitettujen viranhaltijoiden ja työnteki-

jöiden valinnasta päätettäisiin kuitenkin seurakunnassa, jollei seurakuntayhtymän perussäännöllä ole toisin määrätty. Uusi seurakuntayhtymä tarjoaisi turvaa henkilöstölle, kun pienten seurakuntien haavoittuva henkilöstörakenne saa tukea laajemmasta yhteisöstä. Sijaisjärjestelyt on helpompi toteuttaa. Ehdotetulla sääntelyllä voidaan nykyistä paremmin turvata se, että henkilöstöhallintoa hoitaa tähän tehtävään perehtynyt ja siihen keskittyvä ammattitaitoinen henkilöstö. Suuremmat hallinnolliset yksiköt luovat siten aiempaa paremmat mahdollisuudet laadukkaasti henkilöstöpolitiikan hoitamiseksi, työvoiman joustavalle käytölle ja mielekkäiden tehtävänkuvien rakentamiselle. Erilaisissa muutostilanteissa on myös mahdollista järjestää tehtäväkuvia tarkoituksenmukaisesti uudestaan, kun työnantajan koko on riittävän suuri.

Esityksessä seurakunnille asetettaisiin nykyistä suurempi vastuu alemman asteisten määräysten antamisessa, kun osa nykyisistä alustusmenettelyistä purettaisiin. Alustusmenettelyä ei pidetä enää kaikilta osin tarpeellisenä, koska esityksessä korostettaisiin seurakuntien itsenäisyyttä toiminnan ja hallinnon järjestämisessä. Mainituilla perusteilla seurakuntaneuvostolle ei enää olisi tarpeen laatia alistettavaa ohjesääntöä, vaan seurakuntaneuvosto hyväksyisi toimintaansa ohjaavan työjärjestyksen. Myöskään hautausmaan ohjesääntöä, hautausmaakaavaa ja hautausmaan käyttösuunnitelmaa ei enää alistettaisi tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Aiemmin alustusmenettelyä on perusteltu tarvittavan yhtenäisyyden ja tarkoituksenmukaisuuden turvaamisella ja oikeudellisten näkökohtien huomioon ottamisella. Mallisääntöjen mukaan laaditut ohjesääntöt eivät kuitenkaan riittävällä tavalla ottaneet huomioon paikkakuntakohtaisia tarpeita.

Alistusmenettely säilytettäisiin merkittävimmässä toimintaa ohjaavissa säännöstoissa ja päätöksissä. Seurakuntayhtymässä merkittävin tällainen säännöstö on yhteisen kirkkoneuvoston ohjesääntö, joka alistettaisiin edelleen tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Hautausmaan perustamista, laajentamista ja lakkauttamista koskevat päätökset taas alistettaisiin edelleen kirkkohallituksen vahvistettaviksi, koska kyse on kirkolle annetun yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamisesta ja merkittävistä hankkeista, joita on arvioitava monipuolisesti lainsäädännön ja alueen olosuhteiden kannalta.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin tarkoituksena on kyetä huomioimaan entistä syvemmin seurakuntalaisuus ja seurakuntalaisten näkökulma

myös rakenteiden ja seurakuntien toimintakulttuurien kehittämisessä. Seuraavassa vaikutuksia tarkastellaan yleisesti seurakuntalaisuuden sekä erityisesti lapsi- ja kielivaikutusten näkökulmista. Tässä yhteydessä vaikutuksia arvioidaan yleisellä tasolla, kokonaisuutena tarkastellen.

4.3.1 Vaikutukset seurakuntalaisiin

Esityksen tavoitteena on, että kirkko on läsnä ja kohtaa ihmiset heidän omassa elämänpiirissään. Jatkossakin kirkko haluaa näin palvella jäseniään ja tulla mahdollisimman lähelle ihmisten arkista elämää. Näin pyritään turvaamaan jäsenille mahdollisuus osallistua seurakunnan toimintaan lähiympäristössään.

Esityksessä pyritään rakenteellisesti edistämään seurakunnan yhteisöllisyyttä sekä ihmisten välistä vuorovaikutusta, seurakuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia ja osallistumista.

Esityksen mukaan seurakuntalaisen kannalta merkityksellinen, toimintaa koskeva päätöksenteko tapahtuu paikallistasolla. Tavoitteena on joustavuus ja organisaation keventäminen. Jos tavoite saavutetaan, voimavaroja vapautuu varsinaisen toiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Esitys sisältää ehdotuksia, jotka parantaisivat seurakuntalaisten mahdollisuutta vaikuttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän asioihin. Ehdotuksella myös tuettaisiin pyrkimystä seurakunnallisen hallintotoiminnan ja toiminnan muuttamiseksi työntekijäkeskeisyydestä seurakuntalaiskeskeisyyteen. Esityksessä säädettäisiin seurakuntaneuvoston tehtäväksi selvittää seurakuntalaisten mielipiteitä ja luoda heille entistä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon ja toimia aktiivisesti seurakuntaelämässä. Osana tätä olisi velvollisuus tiedottaa vireillä olevista asioista jäsenten osallistumisoikeuden turvaamiseksi. Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin julkiselle vallalle perustustlain 14 §:ssä säädettyä tehtävää edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Seurakuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi ehdotetaan myös erityistä tiedottamisvelvollisuutta seurakuntajaon muutostilanteissa. Esityksen mukaan seurakuntien jäsenille olisi viipymättä tiedotettava seurakuntajaon muutosta koskevasta aloitteesta. Seurakuntalaiset voisivat myös jättää aloitteesta kannanoton tuomiokapitulille. Uuden menettelyn käyttöönotto toisi seurakuntalaisille mahdollisuuden lausua mielipiteitään seurakuntajaon muutosasiassa.

4.3.2 Kielivaikutukset

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi, ja jokaisella on oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Kieliä ei tule kohdella pelkästään muodollisesti yhdenvertaisesti, vaan myös suomen- ja ruotsinkielisen väestön tosiasiallinen tasa-arvo on turvattava. Perustuslain 122 §:n mukaan puolestaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanaisten perusteiden mukaan.

Esityksessä ei ehdoteta sellaisia perusmuutoksia, jotka vaarantaisivat kielellisen yhdenvertaisuuden. Seurakuntien jäsenten oikeudet turvattaisiin siten samaan tapaan kuin voimassa olevan sääntelyn nojalla. Jatkossakin mikäli kielellisellä perusteella saman kunnan alueella on kaksi tai useampi seurakunta, on näiden perustettava seurakuntayhtymä. Seurakuntayhtymään kuuluvan seurakunnan hiippakunta määräytyy seurakunnan läsnä olevien jäsenten kielellisen enemmistön perusteella. Uusissa seurakuntayhtymissä yhä useampi ruotsinkielinen seurakunta saattaa muuttua kielelliseksi vähemmistöseurakunnaksi. Tämä on otettava huomioon seurakuntayhtymän sisäisissä toimintakäytännöissä.

Uudessa seurakuntayhtymässä kielelliset oikeudet turvattaisiin samalla tavoin kuin nykyisissäkin yhtymissä. Seurakuntayhtymää perustettaessa on jokaisella seurakunnalla yhtä painava mielipide ja perussäännöstä päättäminen tulee alistaa kirkkohallituksen ratkaistavaksi, mikä antaa vähemmistöseurakunnille vahvan suojan. Näin varmistettaisiin, että kaikkien seurakuntien edustajat pystyvät vaikuttamaan yhdenvertaisesti hallinnon ja palveluiden järjestämiseen ja sitä kautta myös kielellisten oikeuksien toteuttamiseen. Niin nykyisessä kuin uudessakin seurakuntayhtymässä voi syntyä tilanteita, joissa enemmistökielinen piispa suorittaa myös esimerkiksi vähemmistön pääkirkon vihkimiset sekä seurakuntayhtymän tarkastukset, jolloin vähemmistölle tärkeät kysymykset eivät tule luonnollisella tavalla käsiteltäviksi. Enemmistökieli myös dominoi asioiden käsittelyssä yhteisessä kirkkovaltuustossa ja muissa yhteisissä toimielimissä. Aktiivinen osallistuminen edellyttää molempien kielten hallitsemista. Nykyisten yksikielisten seurakuntien liittyessä isompaan kaksikieliseen seurakuntayhtymään on erityisen tärkeää varmistaa myös vähemmistökieltä käyttävien seurakuntalaisten oikeus saada palveluja omalla kielellään. Seurakuntayhtymässä on huolehdyttävä siitä, että seu-

rakuntayhtymän viranhaltijoiden kielitaito on riittävä seurakuntalaisten palvelemiseen heidän omalla äidinkielellään.

Uusien seurakuntayhtymien perustaminen voi lisätä mahdollisuuksia ottaa kielivähemmistöt huomioon. Uudessa seurakuntayhtymässä kielivähemmistöön kuuluvien jäsenten osuus voisi kasvaa niin, että yhtymään voitaisiin perustaa oma vähemmistökielinen seurakunta. Joissakin tilanteissa uuteen seurakuntayhtymään kuuluvan vähemmistökielisen seurakunnan aluetta voitaisiin myös laajentaa.

Rovastikuntien purkaminen toisi muutoksia toiminnalliseen yhteistyöhön niiden seurakuntien osalta, jotka kuuluvat toisen hiippakunnan alaiseen seurakuntayhtymään. Rovastikuntien muodostamat yhteistyöverkot ovat olleet erityisen tärkeitä niille seurakunnille, jotka kuuluvat eri hiippakuntiin kuuluviin yhtymiin. Esimerkiksi Porvoon hiippakunnan nykyisessä Keski-Uudenmaan rovastikunnassa on seurakuntia, jotka yhtymien kautta hallinnollisesti kuuluvat kolmeen eri hiippakuntaan (Helsinki, Espoo ja Tampere). Vähemmistökielisen seurakunnan hiippakunta voisi ehdotuksen mukaan kuitenkin nimetä yhtymärovastia vastaavan johtavan kirkkoherran, jonka toimialue ei välttämättä rajoitu seurakuntayhtymään. Hänen tehtävänään olisi edistää seurakuntien välistä yhteistyötä. Seurakuntien välistä yhteistyötä voitaisiin edistää myös seurakuntien välisin sopimuksin.

Saamelaiden kielelliset oikeudet on jo nyt otettu huomioon kirkkolaissa. Lain mukaan seurakuntien tulee järjestää toimintaa ja tarjota palveluja saamelaiden kotiseutualueella. Saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluu Enontekiö, Inari, Utsjoki sekä Lapin paliskunnan alue, joka sijaitsee Sodankylän kunnassa. Monet seurakuntien työntekijät ovat opiskelleet saamen kieltä. Oulun hiippakunnan tuomiokapitulissa ja niissä seurakunnissa, jotka kuuluvat saamelaiden kotiseutualueeseen saamen kieltä on oikeus käyttää viranomaisten kanssa asioitaessa. Saamelaisilla on myös oma edustaja kirkolliskokouksessa. Valinnan tekevät saamelaiskäräjien kirkkoon kuuluvat jäsenet. Esityksellä ei ole huomattavia vaikutuksia saamenkielisten asemaan kirkossa.

4.3.3 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Lapsen ja nuoren kannalta oma asuinalue on lähin ja tärkein kehitysyhteisö. Uudessa seurakuntayhtymässä seurakunnan toiminta on jatkossakin lähellä kotia ja koulua. Viimeaikaisissa tutkimuksissa on todettu, että seurakuntaliitokset ovat vai-

kuttaneet negatiivisesti lapsi- ja diakoniatyön tavoittavuuteen. Vaikka esitys tukee paikallistoiminnan ylläpitoa ja kehittämistä, sitä toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota kasvatustyön jatkuvuuteen. Yhtymätasolla on varmistettava taloudellisten resurssien riittävyys ja tarvittaessa tasaaaminen.

Uudessa seurakuntayhtymässä on nykytilaa paremmat mahdollisuudet saada kasvatuksen alan ammattiosaamista kaikkien seurakuntien käyttöön. Nykyisin on jouduttu perustamaan monenlaisia yhdistelmävirkoja, esimerkiksi nuorisotyönohjaajalähetys sihteeri tai lastenohjaaja-tiedotussihteeri. Virkoja täytettäessä on harvoin mahdollista löytää sellaista työntekijää, jolla olisi riittävä koulutus molempiin tehtäviin. Yhtymätasolla pystytään tarvittaessa perustamaan virkoja ja työsuhteita siten, että niihin sisältyy työskentelyvelvoite kahdessa tai useammassa seurakunnassa. Mahdollisia yhteisiä erityistyömuotoja (esimerkiksi perheneuvontaa) voivat seurakuntayhtymissä hyödyntää myös pienet seurakunnat, joiden ei yksinään olisi mahdollista kyseistä palvelua järjestää.

Koska seurakuntayhtymien ulkorajat noudattavat kuntarajoja, esitys luo luontevat edellytykset kuntien kanssa tehtävän yhteistyön jatkumiselle.

Uudet säännökset seurakuntalaisten mielipiteiden selvittämisestä antaisivat myös lapsille ja nuorille uusia mahdollisuuksia tuoda mielipiteitään esiin. Siten esitys parantaisi heidän mahdollisuuttaan vaikuttaa seurakunnan asioihin.

4.3.4 Ympäristövaikutukset

Ehdotuksella ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ehdotus voi jossain määrin parantaa mahdollisuuksia huolehtia kirkollisten rakennusten ja kulttuuriperinnön sekä hautausmaiden hoitamisesta, kun niistä huolehdittaessa voidaan käyttää hyväksi seurakuntayhtymiin keskitettävää ammattitaitoa.

4.3.5 Työllisyysvaikutukset

Ehdotuksen työllisyysvaikutukset riippuvat siitä, miten paljon seurakuntien tehtäviä sovitaan hoidettaviksi seurakuntayhtymissä. Talouden ja hallinnon tehtävien siirtyminen uusiin seurakuntayhtymiin vaikuttaisi kuitenkin siten, että henkilöstön tarve olisi suurempi seurakuntayhtymissä. Seurakunnissa näiden tehtävien työvoiman tarve puolestaan vähentyisi.

Esityksen ansiosta seurakuntien resursseja voitaisiin jakaa toisin kuin nykyisin. Kun hallintoa hoidettaisiin seurakuntayhtymissä, osa hallintoon

käytetyistä resursseista voitaisiin kohdentaa toimintaan. Seurakuntayhtymille luotaisiin säädöstösolla velvollisuus huolehtia siitä, että seurakunnilla on toimintaansa tarvittavat resurssit. Esityksellä kyettäisiin näin varmistamaan erityyppisen säilyminen seurakunnissa.

4.3.6. Maaseutuvaikutukset

Suomea leimaa muihin Euroopan maihin nähden alhainen väestötiheys, korkea maaseutumaisten alueiden osuus ja pitkät etäisyydet keskimääräistä pienempien kaupunkien välillä. Noin joka kolmas suomalainen asuu maaseudulla. Ehdotettu uudistus tuo muutoksia seurakuntien edellytyksiin toimia maaseudulla. Nämä vaikutukset eivät kuitenkaan seuraa suoraan uudesta hallintomallista, vaan ovat riippuvaisia siitä tavasta, jolla uudistus paikallisella ja alueellisella tasolla toteutetaan.

Maaseutuvaikutusten näkökulmasta voidaan todeta, että seurakunnan toimintaa koskevan päätöksenteon painopiste tulee ehdotuksen mukaan olemaan seurakunnissa. Tämä mahdollistaa paikallisten olosuhteiden hyvän huomioon ottamisen ja ihmisten äänen kuulumisen heitä koskevissa asioissa. Asialla on merkitystä erityisesti maaseudulla, jossa uudet seurakuntayhtymät saattavat muodostua maantieteellisesti varsin laajoiksi.

Mahdollisia seurakuntajaon muutoksia tehtäessä on tarkkaan selvitettävä, mikä osuus palveluista seurakunnalla on harvimminkin asutulla maaseudulla. Näin voitaisiin ennaltaehkäistä se tilanne, että maaseutu tyhjenee täysin, koska siellä ei enää ole edes seurakunnan palveluita saatavilla. Yhteiskunnan palvelujen siirtyessä keskitetympiin ja suurempiin rakenteisiin esitetty seurakuntarakenteiden uudistus kulkee vastakkaiseen suuntaan pyrkien säilyttämään paikalliset palvelut ja pienetkin seurakunnat.

On tärkeää huolehtia siitä, että maaseutuympäristössä toimivilla seurakunnilla on riittävät ja oikeudenmukaisella tavalla jaetut resurssit. Tämä saattaa tarkoittaa, että valtakunnallista kirkollisverojen tassaajärjestelmää tullaan edelleen tarvitsemaan, koska erityisesti harvaan asutulla maaseudulla tulee olemaan vaikea muodostaa itsekkannattavia seurakuntayhtymiä ilman että niiden maantieteellinen koko kasvaa kohtuuttoman suureksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet

Nyt esitettävä lainsäädännön uudistamiskokonaisuus on jatkumo pitkään käynnissä olleelle kehittä-

mistyölle. Viime vuosikymmenten seurakuntauudistuspuhdistusten perustana on vuonna 1979 julkaistu Kirkkojärjestyskomitean mietintö, jota on pidettävä nykyisen kirkkojärjestyksen peruskirjana. Komitean keskeinen linjaus oli kansankirkkoperiaatteen valitseminen kirkon työn kehittämisen linjaksi. Tätä periaatetta kirkko toteuttaa mietinnön mukaan lisäämällä kirkon itsenäisyyttä, syventämällä kirkon jäsenyyttä ja kehittämällä kirkon yhteisöluonnetta. Kirkon järjestysmuodossa periaate toteutuu päätöksenteossa, johon osallistuvat aina kirkon erityisen viran edustajat ja kristittyjen yhteisen pappeuden nojalla valitut luottamushenkilöt.

Periaatteellinen keskustelu seurakuntarakenteen uudistamisesta oli vilkasta 1990-luvulla. Vuonna 1994 voimaan tullut kirkkolaki lisäsi seurakuntahallinnon joustavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Uusi laki mahdollisti muun muassa kirkkoneuvoston toimivallan osittaisen delegoimisen viranhaltijoille ja antoi säännöksiä seurakuntien välisestä ja seurakunnan ja kunnan välisestä yhteistyöstä.

Kirkko 2000 -prosessin lähtökohtana oli suunnittelun pohjautuminen vahvasti kirkon perustehtävään. Tavoitteena oli, että usein vaikeasti lähestyttävänä koettu kirkko voisi muodostua tiiviimmäksi yhteisöksi, jota sitoo yhteen jumalanpalveluselämä sekä keskinäinen välittäminen. Seurakuntalaisten tarpeet nostettiin keskeiselle sijalle.

Kaksituhattaluvulla lainsäädännöllistä kehitystä on tapahtunut erityisesti seurakuntayhtymän hallinnon kehittämisessä ja kappeliseurakuntamallin toteuttamisessa. Seurakuntayhtymähallintoa yksinkertaistettiin poistamalla osittaisen yhteistalouden hallintomalli. Kappeliseurakunnan alueellista päätösvaltaa korostettiin kappeliseurakunnan kappalaisen vaalitavan muutoksella.

Vuonna 2002 valmistui kirkon strategia vuoteen 2010. Läsnäolon kirkko nimisen mietinnön esittämän vision perustana on kansankirkon aseman säilyttäminen tukemalla seurakuntien toimintaa kolmella linjalla: 1) jumalanpalveluselämää, kasvatus ja palvelua kehittämällä 2) vuorovaikutusta tehostamalla ja 3) yhteistyötä edistämällä. Myös seuraava vuoteen 2015 yltävä strategia: Meidän kirkko - osallisuuden yhteisö rakentui pitkälti samankaltaiselle ajattelutavalle. Se korosti painokkaasti, että rakenteet on saatava palvelemaan toimintaa.

Vuosina 2005–2007 työskenteli kirkkohallituksen asettama työryhmä, jonka tehtävänä oli seurata kuntarakenteen muutoksia ja niiden vaikutuksia kirkkoon ja seurakuntiin. Työryhmä selvitti tarkoituksenmukaista tapaa organisoida seurakuntatyö erilaisissa toimintaympäristöissä. Työryhmän loppuraportti Muuttuvien yhteisöjen kirkko kehotti

seurakuntia rohkeasti pohtimaan tulevaisuuteensa liittyviä kysymyksiä. Vuonna 2008 asetettiin uusi työryhmä jatkamaan edellisen työtä. Tämän työryhmän loppuraportti on luvussa 3.2. mainittu ”ohjausryhmän (2008–2011) loppuraportti”, joka esittelee kolme erilaista tapaa ratkaista paikallistason rakenteiden järjestäminen tulevaisuudessa.

Jokaisella seurakunnalla ja seurakuntayhtymällä, hiippakuntavaltuustoilla ja tuomiokapituleilla sekä Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnalla oli mahdollisuus antaa palautetta tulevaisuuden seurakuntamalleista nyt esitettävän lakimuutoksen esivalmistelujen yhteydessä, keväällä 2012. Seurakuntalaisia ja työntekijöitä on kuultu eri tavoin eri yhteyksissä myös perusvalmistelujen aikana.

Huhtikuussa 2012 Kirkkohallitus käynnisti uuden hankkeen jatkamaan työtä kyseisen ohjausryhmän loppuraportin ja palautteiden pohjalta. Kehittämishankkeen tehtäväksi asetettiin valmistella kirkon paikallistason rakenneuudistuksen kokonaisuus. Hanke jaettiin tavoitteiden perusteella kolmeen alaprojektiin. Jokaiselle alaprojektille perustettiin oma työryhmä. Näitä ovat Seurakuntarakenteiden työryhmä, Seurakuntatalouden työryhmä ja Rakennemuutoksen tuen työryhmä. Hanketta johtaa ohjausryhmä. Lainsäädäntöhankkeen valmisteluvaiheessa työryhmät ovat toteuttaneet asiantuntijakuulemisia, keskustelutilaisuuksia, perehtyneet rakennemuutostutkimuksiin, seuranneet mediassa käytyä keskustelua ja muilla tavoin edistäneet esityksen valmistumista.

5.2 Valmisteluaineistot

Piispainkokous antoi kirkolliskokouksen valmistelulinjauksistaan pyytämän lausunnon 4.12.2013 (piispainkokouksen lausunto 2/2013). Piispainkokous katsoi, että annettavassa lausunnossa keskeistä on arvioida seurakuntarakenteiden kehittämistä Kristuksen kirkolle antaman tehtävän toteuttamisen näkökulmasta. Lausunto tarkastelee erityisesti kirkko-opillisia ja virkateologisia kysymyksiä.

Valmisteluaineistona on käytetty Kirkon tutkimuskeskuksen vuosina 2009–2011 toteutetun tutkimushankkeen aineistoja. Tutkimushankkeessa tarkasteltiin seurakuntalaisten, luottamusmiesten ja työntekijöiden käsityksiä rakennemuutoksen vaikutuksista. Lisäksi selvitettiin, miten rakennemuutokset vaikuttivat seurakuntien toimintaan ja talouteen. Hankkeessa tehtiin kahdeksan tutkimusta tai raporttia. Ne on julkaistu pääosin Kirkon tutkimuskeskuksen [www-julkaisusarjassa](http://www.julkaisusarjassa).

Vuonna 2010 kirkolliskokoukselle tehtiin edustaja-aloite, joka koski seurakunnassa toteutettavaa

aluetyötä. Aloitteessa esitettiin, että kirkolliskokous antaisi kirkkohallitukselle tehtäväksi tehdä selvityksen seurakunnassa toteutettavan aluetyön nykyisten rakenteiden sekä aluetyössä käytettävien nimitysten toimivuudesta (edustaja-aloite 1/2010). TM Petri Määtän tekemä selvitys asiasta julkaistiin Suomen ev.lut. kirkon keskushallinnon julkaisusarjassa (C 2012:4). Selvitys on toiminut tämän esityksen valmisteluaineistona.

Valmistelussa on lisäksi otettu huomioon kaksi kirkolliskokouksen päätöstä. Ensimmäinen päätös on tehty edustaja-aloitteesta 1/2006, joka koskee kirkkolain 14:4,1 §:n kiinteistöluovutusta koskevien alistus- ja vahvistamissäännösten muuttamista. Toinen päätös on tehty hiippakuntavaltuustoesityksestä 6/2008, joka koskee järjestelytoimikunnan puheenjohtajaa ja järjestelytoimikunnan kokoa.

5.3 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausuntomenettely toteutettiin helmi-maaliskuussa 2014. Lausunnon antajien perusjoukko koostui kaikista seurakunnista ja seurakuntayhtymistä. Perusjoukosta poimittiin 25 seurakunnan ja viiden seurakuntayhtymän satunnaisotos. Lausunnon antajat edustivat kaikkia hiippakuntia sekä seurakunta- ja seurakuntayhtymäkokoluokkia. Lisäksi lausuntoa pyydettiin kaikilta tuomiokapituleilta, Oikeusministeriöltä, Valtiovarainministeriöltä, Opetus- ja Kulttuuriministeriöltä, Väestörekisterikeskukselta ja pääsopijajärjestöiltä. Kirkon maaseututoimikunta antoi oman lausuntonsa esityksen maaseutuvaikutusten arviointiin keskittyen. Yhteensä lausuntoja pyydettiin 46 kappaletta.

Lausunnonantajien näkemykset uudistuksen tarpeesta ja toteutuksesta vaihtelivat. Kolme neljästä lausunnosta oli esityksen kannalta myönteisiä tai neutraaleja. Noin neljännes lausunnoista suhtautui esitykseen kielteisesti oman seurakuntansa näkökulmasta. Näissäkin lausunnoissa esitystä yleisellä tasolla pidettiin perusteltuna ja kannatettavana. Kaksi lausunnonantajaa torjui kokonaisuudessaan esityksen jyrkästi. Esitysluonnokseen tehtiin täsmennys- ja muutosehdotuksia, jotka on otettu jatkovalmisteluissa mahdollisuuksien mukaan huomioon. Tehdyt muutokset kohdistuivat erityisesti seurakunnan aseman vahvistamiseen seurakuntayhtymässä. Lausuntojen pohjalta on tehty tarkennuksia esityksen yleis- ja yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Lausunnoista on laadittu kirkkohallituksessa tiivistelmä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Kirkolliskokouksessa on vireillä kirkkohallituksen esitys kirkon keskushallintoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi (2010-00639), jäljempänä keskushallintoesitys. Kyseisessä esityksessä ehdotetaan muutoksia osin samoihin kirkkolain ja kirkkojärjestyksen pykäliin kuin tässä esityksessä, mikä on otettava huomioon esityksiä käsiteltäessä.

Sekä tässä esityksessä että keskushallintoesityksessä ehdotetaan muutettaviksi kirkkolain 3 luvun 1 ja 6 §:ää ja 6 luvun 4, 17, 44 ja 64 §:ää. Tässä esityksessä ehdotetaan, että kirkkolain luku 11 kumotaan ja sen säännökset siirretään 3 lukuun. Keskushallintoesityksessä puolestaan ehdotetaan 11 luvun 2 §:ää muutettavaksi, mikä säännös vastaa osittain tämän esityksen kirkkolain 7 luvun 9 §:ää. Keskushallintoesityksessä ehdotetaan 15 luvun 1 §:n 2 momentti muutettavaksi ja 5 § kumottavaksi. Kumpikin säännös on katsottu tässä esityksessä tarpeettomaksi ja muutoin nykyisen 15 luvun säännökset siirtyisivät ehdotettuun kirkkolain 7 lukuun. Esitetty kirkkolain 20 luvun 1 §:n 4 momentin muutos kohdistuu keskushallintoesityksessä kirkkojärjestykseen siirtyvään momenttiin. Kummasakin esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 24 luvun 14 §. Lisäksi keskushallintouudistuksessa on ehdotettu muutosta kirkkolain 25 luvun 8 §:ään sekä lukuun uutta 8 a §:ää. Kirkolliskokous on päätöksellään 8.11.2013 jo lisännyt 25 lukuun uuden 8 a §:n. Nyt ehdotettu muutos kohdistuu keskushallintoesityksen mukaiseen 8 a §:ään.

Molemmissa esityksissä ehdotetaan muutettavaksi myös kirkkojärjestyksestä. Muutokset kohdistuvat kuitenkin pääosin eri pykäliin. Kummassakin esityksessä muutetaan 6 luvun 30 §:ää, mutta muutokset kohdistuvat pykälän eri momentteihin. Lisäksi keskushallintoesityksessä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan kirkkojärjestyksen 22 luku. Esityksen 22 luvun 3 b, 3 d, 3 e, 3 f ja 3 g pykälien muutokset kohdistuvat keskushallintoesityksen 22 luvun 10, 12, 13, 14 ja 15 §:ään.

Keskushallintoesityksen muutokset on tarvittaessa sovitettava nyt esitettyihin muutoksiin kirkolliskokouksessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Säädos ehdotusten perustelut**1.1 Kirkkolakiehdotuksen perustelut****1 luku. Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet**

5 §. *Kirkolliset juhlapäivät.* Esityksessä ehdotetaan koko 4 lukua kumottavaksi ja sen pykälää siirrettäväksi asiayhteytensä vuoksi joko ehdotettuun 3 lukuun tai 7 lukuun. Kirkollisia juhlapäiviä koskeva säännös ei sisältönsä johdosta kuitenkaan liity kummankaan luvun säännöksiin, mistä syystä se ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 1 luvun 5 §:ksi. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevan kirkkolain 4 luvun 3 §:n säännöstä eikä siihen ehdoteta muutoksia. Pykälän 2 momentin mukaan juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana.

Kirkkovuosi rakentuu siten, että kirkkovuoden keskus on pääsiäinen. Pääsiäisen ajankohdasta lasketaan kirkollisia pyhiä taaksepäin ja eteenpäin. Pääsiäistä vietetään kevätpäivän tasausta seuraavan täydenkuun jälkeisenä sunnuntaina (aikaisintaan 22 päivänä maaliskuuta ja viimeistään 25 päivänä huhtikuuta).

Pääsiäistä edeltää paastonaika (40 arkipäivää, 6 sunnuntaita). Paastonaika alkaa laskiaissunnuntaita seuraavasta tuhkakeskiviikosta. Paastonaikaa edeltää kolme sunnuntaita, joita kutsutaan yhteisesti paastonaikaa edeltäviksi sunnuntaipäiviksi (3. sunnuntai ennen paastonaikaa, Septuagesima, toinen sunnuntai ennen paastonaikaa, Sexagesima ja laskiaissunnuntai). Pääsiäistä seuraava pääsiäisaika on aina samanmittainen; kuusi pääsiäisen jälkeistä sunnuntaita. Helatorstai on aina viidennen ja kuudennen pääsiäisen jälkeisen sunnuntain välissä. Kuudetta pääsiäisen jälkeistä sunnuntaita seuraa helluntaipäivä. Pääsiäisjakso alkaa kolmannelta sunnuntaista ennen paastonaikaa ja päättyy kuudenteen sunnuntaihin pääsiäisestä.

Kirkkovuoden alkupuoli, joulujakso, lasketaan ensimmäisestä adventtisunnuntaista alkaen. Adventtiaikaan kuuluu neljä adventtisunnuntaita, jotka edeltävät joulupäivää. Jouluaika kestää jouluaatosta loppiaiseen. Loppiaisesta (6 päivänä tammikuuta) alkaa loppiaisaika, johon kuuluvien sunnuntaipäivien lukumäärä (2–6 sunnuntaita

loppiaisestä) määräytyy Septuagesiman ajankohdasta.

Helluntajakson aloittavat helluntaiaatto ja helluntaipäivä. Helluntain jälkeisen ajan pyhiä on niin monta kuin niitä mahtuu helluntaipäivän ja ensimmäisen adventtisunnuntain väliin (23–28). Helluntaipäivän jälkeinen sunnuntai on aina Pyhän Kolminaisuuden päivä.

Uuden kirkkovuoden alkua (ensimmäistä adventtisunnuntaita) edeltävät kaksi pyhää ovat nimeltään Valvomisen sunnuntai ja Tuomiosunnuntai. Eräillä muillakin helluntain jälkeisillä pyhillä on oma nimensä: Apostolien päivä (6. sunnuntai helluntaista), Kirkastussunnuntai (8. sunnuntai helluntaista) ja Uskonpuhdistuksen muistopäivä (22. sunnuntai helluntaista).

3 luku. Kirkon hallinnollinen rakenne ja kielisäännökset

Nykyisen 3 luvun säännökset ehdotetaan kokonaisuudessaan muutettavaksi ja samalla ehdotetaan lukuun lisättäväksi seurakuntajakoa ja seurakuntayhtymän perustamista koskevat säännökset. Luku sisältäisi rakenneuudistuksen siirtymä kautta sääntelevät väliaikaiset säännökset. Luvun otsikko ehdotetaan myös muutettavaksi. Luku ja kautuisi kolmeen alalukuun, joista ensimmäisessä säädettäisiin kirkon hallinnollisesta jaosta ja kielisäännöksistä, toisessa seurakuntajaon muuttamisesta ja kolmannessa olisivat seurakuntayhtymän perustamista koskevat säännökset. Alalukujen otsikointi vastaa lain 6 ja 23 lukujen otsikointia.

Hallinnollinen jaotus ja kielisäännökset

1 §. *Seurakunta ja seurakuntayhtymä.* Seurakunta säilyisi seurakuntarakennemuutoksessa edelleen kirkollisen jaotuksen perusyksikkönä. Seurakunnan luonne hengellisenä yhteisönä voidaan toteuttaa parhaiten jäsenmäärältään suhteellisen pienessä alueellisessa yksikössä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös siitä, että seurakunnan jäsenyys toteutuisi edelleen parokiaaliperiaatteen mukaisesti seurakunnan jäsenyyden kautta ja jokaisella seurakunnalla olisi määrätty alueensa. Samalla alueella voisi ainoastaan kielien perusteella toimia useita seurakuntia.

Uutta olisi, että seurakunnan tulisi suoraan lain nojalla kuulua seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymän alue noudattaisi kuntajakoa siten, että sen alue muodostuisi yhden tai useamman kunnan alueesta. Kun seurakuntayhtymä muodostuu useamman kunnan alueesta, se voidaan myös tarkoituksenmukaisuussyillä purkaa. Seurakuntien talous- ja henkilöstöhallinto, hautausmaa- ja kiinteistötoimi sekä viestinnän tukitoimet ja tietohallinto voidaan toteuttaa tehokkaimmin ja taloudellisesti suuressa yksikössä.

Toisin kuin seurakuntia, saman kunnan alueella voi olla vain yksi seurakuntayhtymä.

2 §. Seurakunnan jäsenet. Pykälässä säädettäisiin siitä, millä perusteella kirkon jäsenen seurakunta määräytyy. Kirkon jäsen olisi edelleen sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Jos kirkon jäsen asuu vakinaisesti ulkomailla, hänen seurakuntansa määräytyy sekä väestökirjanpito-kunnan että viimeisen asuinpaikan mukaan. Jos Suomen kansalainen, joka ei aiemmin ole ollut kirkon jäsen, haluaa ulkomailla asuessaan liittyä kirkon jäseneksi, hänellä olisi mahdollisuus valita seurakuntansa väestökirjanpitokuntansa alueella. Käytännössä säännöstä sovellettaisiin esimerkiksi tilanteissa, joissa ulkomailla asuvat vanhemmat haluavat kastaa lapsensa kirkon jäseneksi. Tällöin on todennäköistä, että lapsi liitetään sen seurakunnan jäseneksi, jonka poissaolevia jäseniä hänen vanhempansa ovat.

Ulkomaan kansalainen, joka on liittynyt kirkon jäseneksi ja jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa, on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Lisäksi säännös sisältäisi mahdollisuuden kirkkohallituksen määräyksellä poiketa asuinpaikkaan sidotusta seurakunnan jäsenyyden määräytymisestä kotikunnan alueella. Tällainen poikkeamisperuste voi olla kielelliseen vähemmistöön kuuluminen tai kirkkoherran jäsenyys johtamassaan seurakunnassa asuinpaikasta riippumatta.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin käsitteet seurakunnan läsnä oleva ja poissa oleva jäsen. Nykyisestä termistä ”väkiluku” ehdotetaan luovuttavaksi

3 §. Hiippakunta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan kuulumisesta alueelliseen hiippakuntaan. Säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lakia. Seurakuntarakenneuudistuksen yhteydessä ei ole tarvetta muuttaa seurakunnan ja hiippakunnan välistä alueellista suhdetta.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin seurakunnan hiippakunnan määräytymisestä. Aiempi säännös ruotsinkielisen seurakunnan kuulumisesta ruotsinkieliseen hiippakuntaan korvattaisiin

viittaamalla suoraan Porvoon hiippakuntaan. Nykyisten kielisäännösten mukaan myös Porvoon hiippakunta on kaksikielinen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sellaisen seurakunnan hiippakunnan määräytymisestä, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Pykälän 3 momentissa on säilytetty voimassa oleva säännös seurakuntayhtymän hiippakunnan määräytymisestä. Sanamuotoa on muutettu siten, että myös seurakuntayhtymä kuuluisi hiippakuntaan. Siten jos seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten yhteen laskusta lukumäärästä enemmistön kieli on ruotsi, seurakuntayhtymä kuuluisi Porvoon hiippakuntaan.

4 §. Hiippakuntajaotuksesta päättäminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti kirkolliskokouksen toimivallasta päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen alueen muuttamisesta. Hiippakuntaa perustettaessa määrätään sen alueen sekä siihen kuuluvien seurakuntien ja seurakuntayhtymien lisäksi piispanistuimen ja siten tuomiokapitulin sijaintipaikka.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kirkkohallituksen toimivallasta päättää hiippakuntajaotuksesta eräissä tilanteissa. Momentin 1 kohta vastaa voimassa olevaa lakia, mutta siihen lisättäisiin säännös seurakuntayhtymän siirtymisestä toiseen hiippakuntaan kielellisellä perusteella. Seurakuntayhtymä ei siten enää itse päättäisi kielen perusteella, minkä hiippakunnan alaisuuteen se kuuluu. Lisäksi siirtymisen perusteena olevan kielellisen muutoksen on täytynyt kestää viisi vuotta. Momentin 2 kohdaksi ehdotetaan uutta säännöstä. Siinä säädettäisiin kirkkohallituksen toimivallasta päättää seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan tilanteessa, jossa kahteen eri hiippakuntaan kuuluvat seurakunnat yhdistetään tai niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä. Vastaavasti 3 kohdassa säädettäisiin kirkkohallituksen toimivallasta seurakuntayhtymän alueen muuttuessa siten, että muutos vaikuttaa myös hiippakuntien alueeseen.

5 §. Seurakunnan kieli. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevaa lakia, mutta sitä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että kirkkohallitus voisi seurakuntaneuvoston esityksestä määrätä seurakunnan kaksikieliseksi viisivuotiskaudeksi, vaikka seurakunta muutoin olisi yksikielinen. Kielilain 5 §:n 2 momentissa on valtioneuvostolle annettu vastaava oikeus kuntien osalta.

6 §. Seurakuntayhtymän kieli. Säännös seurakuntayhtymän kielestä on ehdotuksessa erotettu

omaksi pykäläkseen. Sisällöltään säännös pysyy ennallaan.

Saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevat seurakunnat ovat edellä olevan pykälän mukaan aina kaksikielisiä. Ehdotettu säännös tarkoittaisi sitä, että myös alueen seurakuntayhtymä olisi kaksikielinen.

7 §. *Kirkon ja hiippakunnan viranomaisen kieli.* Pykälässä säädettäisiin kirkon keskushallinnon ja hiippakunnan viranomaisten kielestä. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevaa lakia, mutta sen 1 momentin maininta kirkkohallituksen alaisista toimielimistä on poistettu. Niiden kielellinen asema määräytyy kirkkohallituksen mukaan.

Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta seurakuntayhtymästä. Hiippakunnan viranomaiset olisivat kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakuntayhtymä, vaikka kaikki seurakunnat olisivatkin yksikielisiä. Jos yksittäisistä seurakunnista yksikin seurakunta on kaksikielinen, olisivat hiippakunnan viranomaiset kaksikielisiä. Kaksikielinen hiippakunnan tuomiokapituli voisi kuitenkin nykyisen säännöksen tavoin toimia seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon liittyviä tehtäviä.

8 §. *Toiminnassa käytettävä kieli.* Pykälässä säädettäisiin seurakunnan toiminnan harjoittamisesta eri kielillä. Säännös liittyy perustuslain 17 §:ssä säädettyyn oikeuteen saada palveluja omalla kielellä ja on siten yksilön oikeuksien perusteisiin liittyvänä säädettävä laissa. Pykälä vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lakia.

9 §. *Hallinnossa sovellettavat kielisäännökset.* Pykälä vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa säännöstä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että sovellettavista kielilain säännöksistä tehdään luettelo. Samalla säännös hiippakunnassa ja kirkon keskushallinnossa sovellettavista kielisäännöksistä erotetaan omaksi momentiksi. Pykälän 3 momenttiin on tehty kielellisiä korjauksia.

Seurakuntajaon muutos

10 §. *Seurakuntajaon muutos ja sen edellytykset.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin, mitä seurakuntajaon muutoksella tarkoitetaan. Voimassa olevassa laissa määritelmää ei ole. Seurakunnan pysyessä edelleen kirkon rakenteen perusyksikkönä, on tärkeää määritellä, miten perusyksikön aluetta voidaan muuttaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurakuntajaon muutoksen edellytyksistä. Myös tämä

säännös on uusi. Käytännössä kirkkohallitus on perustellut seurakuntajaon muutoksia koskevia ratkaisujaan muun muassa seurakunnan toiminnan turvaamisella ja taloudellisilla seikoilla. Seurakuntatasolla toteutettavan kirkon tehtävän turvaamiseksi tulee voida ryhtyä myös rakenteellisiin muutoksiin. Momentissa määriteltäisiin yleisluontoisesti seurakuntajaon muutoksen edellytykset. Tarkoituksenmukaisuusharkinnassa tulee ottaa huomioon sekä toiminnan turvaaminen että seurakuntayhtymän itsekannattavuuteen liittyvät tekijät. Säännös ei sinällään tuo muutosta voimassa olevaan hallintokäytäntöön, mutta säädetyt edellytykset tulee ottaa huomioon muun muassa silloin, kun seurakunta tekee aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi tai kun tuomiokapituli tekee asiasta päätöksen.

Pykälän 3 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Seurakuntajaon muutos edellyttäisi 2 momentin lisäksi erityistä syytä, jos seurakunnan kielellinen enemmistö muuttuisi kielelliseksi vähemmistöksi muutoksen jälkeen.

11 §. *Seurakuntajaon muutoksesta päättäminen.* Pykälässä säädettäisiin seurakuntajaon muutosta koskevasta päätösvallasta. Seurakuntajaon muutoksesta päättäisi pääsääntöisesti sen hiippakunnan tuomiokapituli, jonka alueeseen muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat.

Jos seurakuntajaon muutoksen kohteena ovat seurakunnat kuuluisivat useamman hiippakunnan alueeseen, päätöksen tekisi aina kirkkohallitus. Tällainen päätös merkitsisi samalla myös seurakuntayhtymän alueiden muutoksia. Perussäännön muutokset, jotka samalla merkitsisivät seurakuntayhtymän alueen muutoksia, tulisi ehdotuksen mukaan aina alistaa kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Ehdotetun 4 §:n mukaan kirkkohallitus voisi päättää hiippakuntien rajoista silloin, kun asia liittyy seurakuntajaon muutoksiin.

12 §. *Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi.* Pykälässä säädettäisiin aloitteen tekemisestä ja tehdyn aloitteen johdosta tapahtuvista menettelyistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, kenellä olisi seurakuntajaon muutosta koskeva aloiteoikeus. Ehdotuksen mukaan aloiteoikeus olisi seurakunnan toimielimistä sekä seurakuntaneuvostolla että seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunnalla. Lisäksi aloiteoikeus olisi seurakuntayhtymän yhteisellä kirkkovaltuustolla. Näiden paikallisten toimielinten arvioidaan parhaiten hahmottavan sen, täytyvätkö seurakuntajaon muutoksen edellytykset ja turvataanko seurakuntajaon muutoksella entistä paremmin kirkon ja seurakunnan tehtävän toteutuminen. Sen sijaan piispalla ja tuomiokapitulilla ei enää olisi aloite-

oikeutta, koska tuomiokapitulilla olisi pääsääntöisesti asiassa lopullinen päätösvalta. Aloitteen sisällöstä sekä kuulemisesta aloitteen johdosta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan seurakuntaneuvoston tai seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston olisi viipymättä ilmoitettava aloitteesta seurakuntien jäsenille. Tiedottamisen tulisi tapahtua siten kuin kirkkojärjestyksen 23 luvun 2 §:ssä säädetään hallinnollisista kuulutuksista. Säännös liittyy seurakunnan jäsenten oikeuteen saada tietoja seurakuntaa koskevista merkittävistä asioista. Nykyisin seurakunnan tiedottamisesta säädetään yleisellä tasolla, mitä ei voida pitää riittävänä sääntelynä ajatellen seurakuntajaon muutoksen suunnittelua. Viestinnän johtaminen kuuluu seurakunnissa seurakuntaneuvoston ja seurakuntayhtymissä yhteiselle kirkkoneuvoston tehtäviin.

Kuulutus aloitteesta voidaan laittaa seurakunnalliseen lehteen tai muutoin paikkakunnalla yleisesti julkaistavaan lehteen. Käytännössä jo nyt monissa paikallislehdissä kirjoitetaan seurakuntajaon muutossuunnitelmista.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös seurakunnan jäsenten mahdollisuudesta jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille. Kannanoton sisältö olisi vapaamuotoinen, mutta sen tulisi tapahtua kirjallisesti. Jotta asian käsittelyaika ei kohtuuttomasti pidentyisi nykyisestä, määräajaksi ehdotetaan 14 päivää aloitetta koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaanti tapahtuisi edellä säädetyllä hallinnollisella kuulutuksella. Uuden menettelyn käyttöönotto tuo seurakuntalaisille mahdollisuuden lausua mielipiteitään seurakuntajaon muutosasiassa, eikä seurakunnan jäsenten valitusoikeutta olisi siten tarpeen laajentaa nykyisestä.

Uusien 2 ja 3 momenttien tarkoituksena on turvata seurakuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, josta säädetään hallintolain 41 §:ssä. Sen mukaan viranomaisen tulee varata mahdollisuus tietojen saamiseen asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä mahdollisuus mielipiteen lausumiseen asiassa sellaiselle henkilölle, joiden elinympäristöön, työnteekoon tai muihin oloihin asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

13 §. Omaisuuden siirtyminen ja jakoperusteet. Pykälässä säädettäisiin omaisuuden siirtymisestä seurakuntajaon muutosten yhteydessä. Pykälän 1 momentti koskee tilannetta, jossa seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä. Sen

sijaan 2 ja 3 momentissa seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymien välillä.

Koska ehdotuksen mukaan seurakuntien omaisuus siirtyisi rakenneuudistuksen myötä seurakuntayhtymille, eivät seurakuntayhtymän sisällä tapahtuvat seurakuntajaon muutokset tuo muutoksia seurakuntayhtymän varallisuuteen. Jos muutoksen kohteena olevilla seurakunnilla on kuitenkin perussäännön mukaan hallinnassaan lahja- tai testamenttiomaisuutta, voidaan perussäännöllä tarvittaessa määrätä, kenen hallintaan tällainen omaisuus mahdollisesti siirtyy.

Jos seurakuntayhtymään kuuluva seurakunta tai sen alue siirretään toiseen seurakuntayhtymään, tulee myös omaisuuden ja vastuiden siirtyminen ottaa huomioon seurakuntayhtymien perussäännöissä. Jos seurakunta tai sen osa siirretään toiseen seurakuntayhtymään tai uuteen perustettavaan seurakuntayhtymään myös vastaava osa luovuttavan seurakuntayhtymän omaisuudesta siirtyy vastaanottavalle seurakuntayhtymälle. Omaisuuden jakoperusteena on seurakuntien läsnä olevien jäsenten määrä. Myös vastaava määrä veloista ja muista velvoitteista siirtyy, mutta vain velkojan suostumuksella.

14 §. Poikkeukset jakoperusteista. Pykälässä säädettäisiin siitä varallisuudesta, jota ei voida omaisuuden siirroissa ottaa huomioon tai jonka kohdalla voidaan poiketa säädetyistä jakoperusteista. Pykälän 1 momentin tavoitteena on turvata seurakunnan jumalanpalveluselämää ja toimintaa palvelevien rakennusten säilyminen alueen seurakuntalaisten käytössä tilanteissa, kun seurakunnan alue jaetaan esimerkiksi muodostettaessa uusi seurakunta tai kun osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan. Säännös vastaa voimassa olevia säännöksiä, mutta kattaa sekä tilanteen, joissa seurakuntajako tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä, että tilanteen, joissa seurakuntajako tapahtuu seurakuntayhtymien välillä.

Pykälän 3 momentin säännös olisi uusi ja siinä määriteltäisiin ne perusteet, joilla varallisuuden jakoa voidaan kohtuullistaa. Jakoperusteista voitaisiin poiketa, jos niiden säännönmukainen soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Säännös tulisi sovellettavaksi erityisesti niissä tilanteissa, joissa aiemmasta muutoksesta olisi kulunut vain vähän aikaa ja jakoperusteiden soveltaminen vaikuttaisi seurakuntayhtymien talouteen epäsuhteisesti. Säännöstä voitaisiin soveltaa myös rakenneuudistuksen siirtymäkauden aikana, mikäli hiljattain tehtyjä rakennatkoja jouduttaisiin purkamaan.

15 §. Järjestelytoimikunta. Pykälässä säädettäisiin järjestelytoimikunnan asettamisesta ja sille

kuuluvasta toimivallasta. Perustettavan uuden seurakunnan lisäksi myös yhdistämällä syntyvään seurakuntaan olisi jatkossa asetettava järjestelytoimikunta. Kun perustetaan uusi seurakunta, voidaan sen päättävä toimielin vain harvoin muodostaa edellisen vaalin tuloksen perusteella. Vaikka seurakuntaliitoksissa voidaan paremmin hyödyntää edellisen vaalin tulosta, tulee seurakunnassa olla vaalilautakunta, joka toimittaa niin sanotun paperivaalin. Tällöin on tarkoituksenmukaista, että vaalilautakunnassa on edustus kaikista yhdistyvistä seurakunnista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tehtävistä, jotka kuuluisivat järjestelytoimikunnan vastuulle, ennen kuin uusi seurakuntaneuvosto on valittu. Järjestelytoimikuntaan sovellettaisiin muutoin seurakuntaneuvostoa koskevia säännöksiä.

16 §. Seurakunnan nimen muuttaminen. Pääsääntöisesti seurakunnan nimestä päätettäisiin edelleen seurakuntajaon muutoksen yhteydessä. Jos kuitenkin myöhemmin tulee tarve tarkistaa seurakunnan nimeä tai muuttaa se, päätöksentekomenettely olisi sama kuin seurakuntajakoa muutettaessa. Päätösvalta asiasta erikseen päätettäessä olisi siten hiippakunnan tuomiokapitulilla.

17 §. Kirkkoherran virka ja viranhaltija. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa kirkkolain 13 luvun 3 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan kirkkoherran virka lakkaa, kun seurakunta liitetään toiseen seurakuntaan. Vastaava periaate koskisi sitä tilannetta, jossa lakkautettavien kahden tai useamman seurakunnan tilalle perustetaan uusi seurakunta. Tällöin seurakuntajakoa koskevassa päätöksessä määrättäisiin siitä, mitkä kirkkoherran virat lakkaisivat. Lisäksi jakopäätöksessä määrättäisiin myös siitä, mikä kirkkoherran viroista ei lakkaisi, vaan siirtyisi muodostettavan uuden seurakunnan kirkkoherran viraksi.

Kun seurakuntia lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta, käytäntönä on ollut, että yhdelle lakkautettavien seurakuntien kirkkoherroista annetaan viranhoidomääräys muodostettavan uuden seurakunnan kirkkoherran virkaan. Tällöin päätöksestä ilmenee samalla, että kyseinen kirkkoherran virka ei lakkaa seurakuntajaon muutoksessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tämän mukaisesti viranhoidomääräyksen antamisesta sille kirkkoherralle, jonka virka ei lakkaa seurakuntajaon muutoksessa.

Kun seurakuntaa laajennetaan liittämällä siihen yksi tai useampia seurakuntia, laajenevan seurakunnan kirkkoherrana jatkaa virassa oleva kirkkoherra. Jos virka on avoinna, 2 momentissa säädettäisiin nykyisen käytännön mukaisesti, että tällöin joku lakkaavan seurakunnan kirkkoherra

siirretään laajenevan seurakunnan kirkkoherran virkaan sitä haettavaksi julistamatta.

Lakkaavan kirkkoherran viran tilalle perustetaan tarvittaessa kappalaisen virka. Jos vastaanottavassa seurakuntayhtymässä on soveltuva kappalaisen virka avoinna, kirkkoherra voidaan sijoittaa siihen, eikä kappalaisen virkaa tarvitse perustaa.

Joissain jo toteutetuissa seurakuntaliitoksissa on perustettu kappeliseurakuntia. Jos rakennemuutoksen seurauksena kappeliseurakunnasta muodostetaan jälleen seurakunta, kirkkoherran virka on julistettava haettavaksi. Kappeliseurakunnan kappalaista ei voida siirtää perustettavan seurakunnan kirkkoherran virkaan siinäkään tapauksessa, että kappalainen on toiminut sen aiemmin lakkautetun seurakunnan kirkkoherana, josta kappeliseurakunta oli muodostettu.

18 §. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen ja palkkaus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtämisestä, kun seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa kirkkolain 13 luvun 2 §:n 1 ja 3 momenttia. Henkilöstöhallinnollisesti seurakuntayhtymä on yksi työnantajakokonaisuus silloinkin, kun osa sen henkilöstöstä on sijoitettuna seurakuntiin. Seurakuntajaon muutoksen tapahtuessa seurakuntayhtymän sisällä, mahdolliset uudelleensijoittamistarpeet voidaan hoitaa muutoksella 7 luvun 12 §:ssä tarkoitettuun johtosääntöön. Jos seurakuntajaon muutos aiheuttaa tarpeita henkilöstön lisäämiseen tai vähentämiseen, sitä koskevat päätökset tehdään seurakuntayhtymässä tarpeen mukaan.

Rakennemuutoksen yhteydessä syntyy tarve vahvistaa perussäännössä seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien väliset toimivaltasuhteet virkoja, viranhaltijoita ja työsuhteita koskevissa asioissa. Kirkkolain 7 luvun 9 §:n mukaan seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia siitä, että seurakuntaan on sijoitettu riittävä määrä henkilöstöä seurakunnan tehtävän hoitamiseksi. Seurakuntiin sijoitettujen virkojen ja tehtävien henkilöstön ottaisi ehdotetun 7 luvun 2 §:n nojalla määrärahojensa puitteissa seurakunnan toimieliimet. Perussäännöllä voidaan määrätä siitä, että seurakunnan sijasta päätöksentekovalta olisi seurakuntayhtymällä. Lisäksi seurakuntayhtymässä tarvitaan 1 momentissa tarkoitettu johtosääntö, jossa tarkemmin määrätään siitä, mitkä seurakuntayhtymän virat, viranhaltijat ja työsuhteet ovat sellaisia, jotka on sijoitettu seurakuntiin ja joihin nähden seurakunnat käyttävät rajoitettua työnantajavaltaa seurakuntayhtymän sijasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtämisestä, kun seurakuntajaon muutos tapahtuu kahden tai useamman seurakuntayhtymän välillä. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa kirkkolain 13 luvun 2 §:n 1 ja 3 momenttia. Seurakuntajaon muutos seurakuntayhtymien välillä voi koskea hyvin erilaisia tilanteita. Kyse voi olla vähimmillään seurakunnan alueen pienen osan siirtämisestä toisen seurakuntayhtymän seurakuntaan. Toisaalta kyse voi olla yhden tai useamman kokonaisen seurakunnan siirtämisestä seurakuntayhtymästä toiseen. Kaikissa tapauksissa seurakuntayhtymien tulee tehdä arvio ja sopia siitä, millaisia henkilöstön siirtoja seurakuntajaon muutos edellyttää. Kirkkohallitus noudattaa lähtökohtaisesti seurakuntayhtymien sopimusta. Jos nämä eivät pääse henkilöstön siirtämisestä sopimukseen, kirkkohallitus ratkaisee tarvittavat virkojen, viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtämiset. Samoin jos seurakuntayhtymien tekemä sopimus on ilmeisen epätarkoituksenmukainen, kirkkohallitus voi muuttaa sitä. Virkoja vastaanottavan seurakuntayhtymän on perustettava tarvittavat virat siirtyville viranhaltijoille.

Lähtökohtana on, että myös määräaikaissa virka- tai työsuhteessa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään tarvittavilta osin ja heidän palvelussuhteensa jatkuu määräajan päättymiseen asti. Pääsääntö on, että työntekijällä ja viranhaltijalla on oikeus siirtyä organisaatiomuutostilanteissa uuden työnantajan palvelukseen, määräaikaissa tämä oikeus on määräaikaansa loppuun. Organisaation muutostilanteissa palvelussuhteen jatkuvuutta on arvioitava lähtökohtaisesti yleisten irtisanomisperusteiden kautta myös määräaikaisten palvelussuhteiden osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siirretyn henkilöstön palkka- ja muista palvelussuhteeseen liittyvistä eduista. Ne on määriteltävä siten, että edut eivät ole siirtohetkellä epäedullisemmat kuin aiemmassa tehtävässä. Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa kirkkolain 13 luvun 2 §:n 2 momenttia. Siirron jälkeen palkkaedut määräytyvät siten kuin virka- ja työehtosopimuksella määrätään tai työnantaja niiden perusteella päättää. Siirtyviin etuihin ei lueta kuuluvaksi sellaisia palvelussuhteeseen liittyviä etuja, joista ei sovita virka- ja työehtosopimuksella, vaan jotka ovat yksin työnantajan päätettävissä. Tällaisia ovat esimerkiksi työpaikkaruokailun järjestäminen tai vapaaehtoinen sairaanhoidon järjestäminen henkilöstölle.

Seurakuntayhtymän perustaminen

19 §. Seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteet. Pykälän tarkoitus on ohjata seurakuntayhtymien muodostamista ja siinä säädettäisiin niistä tavoitteista, joita seurakuntayhtymää perustettaessa tulisi ottaa huomioon. Seurakuntayhtymän tulisi muodostua sekä alueellisesti että toiminnallisesti mahdollisimman eheästä kokonaisuudesta. Alueellisella eheydellä tarkoitetaan sitä, että seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat muodostaisivat yhtenäisen alueen. Toiminnallisella eheydellä tarkoitetaan puolestaan sitä, että seurakuntayhtymä muodostuisi alueesta, jossa on totuttu toimimaan yhteistyössä taikka joissa yhteisen kiinteistö- ja hautaustoiminnan sekä yhteisen henkilöstöhallinnon tarve on suuri.

Lisäksi seurakuntayhtymän tulisi rakenneuudistuksen tavoitteiden mukaisesti kyetä kantamaan yhteisestä hallinnon- ja omaisuudenhoidon järjestämisestä aiheutuvat kustannukset sekä samalla turvaamaan alueensa seurakuntien kirkon tehtävän toteuttaminen sekä seurakunnan toiminnan ja palvelujen järjestämiseen tarvittavat talous- ja henkilöstöresurssit.

20 §. Seurakuntayhtymän perustaminen perussäännöllä. Saman kunnan alueelle joutuvien seurakuntayhtymien tulee muodostaa yksi seurakuntayhtymä ehdotetun, tämän luvun 1 §:n 2 momentin mukaisesti. Myös eri kuntien alueella toimivat seurakuntayhtymät voivat muodostaa yhteisen seurakuntayhtymän. Uusi seurakuntayhtymä perustettaisiin hyväksymällä perussääntö, jonka liitteenä on luettelo uudelle seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Perussäännön hyväksymisessä päätösvalta olisi yhteisellä kirkkovaltuustolla. Ennen perussäännön hyväksymistä seurakuntayhtymiin kuuluvien seurakuntien seurakuntaneuvostoja olisi kuultava ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvun 6 §:n 1 kohdan mukaisesti. Perussääntö tulisi myös alistaa kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin omaisuuden siirtymisestä uutta seurakuntayhtymää perustettaessa. Aiempien seurakuntayhtymien varat ja velvoitteet siirtyisivät uudelle, yhteiselle seurakuntayhtymälle samoin mahdollisesti seurakunnan hallussa oleva varallisuus. Perussäännöllä voitaisiin kuitenkin määrätä seurakunnan saamien lahja- ja testamenttivarojen jäämisestä edelleen seurakunnan omistukseen tai hallintaan taikka siitä, että seurakunta vastaa edelleen lahjakirjaan tai testamenttiin liittyvästä velvoitteesta.

21 §. Perussäännön alistaminen kirkkohallitukselle. Kun seurakuntayhtymä säännösten mukaan muodostaisi yhden talousyksikön ja yhden

veronkantoalueen, ehdotetaan, että seurakuntayhtymän perustamista koskeva päätös alisteetaan edelleen kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Kirkkohallitus ei saisi päätöstä tehdessään ilman erityitä syytä poiketa perussääntöön liitetystä omaisuuden siirtoa koskevasta sopimuksesta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan perussäännön muutos olisi alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi aina silloin, kun seurakuntayhtymän alue muuttuu. Seurakuntayhtymän alue muuttuu, jos siihen kuuluva seurakunta siirtyy toiseen seurakuntayhtymään, seurakuntayhtymään liittyy uusi seurakunta tai usean kunnan alueella toimiva seurakuntayhtymä purkautuu taikka kaksi tai useampi seurakuntayhtymä muodostaa uuden yhteisen seurakuntayhtymän.

Perussäännön muutosta koskevaa päätöstä ei tarvitsisi kuitenkaan alistaa, jos muutos on tehty yksimielisesti ja se koskee verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken taikka omaisuuden siirtoa seurakunnan ja seurakuntayhtymän välillä.

22 §. Seurakuntayhtymän purkaminen tai lakkaaminen. Seurakuntayhtymä olisi mahdollista purkaa tilanteissa, joissa seurakuntayhtymän alue kattaa kahden tai useamman kunnan alueen. Seurakuntayhtymän purkautuessa tulee kuitenkin ehdotuksen mukaan muodostaa uudet seurakuntayhtymät, koska 1 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti jokaisen seurakunnan tulee kuulua johonkin seurakuntayhtymään. Uusia seurakuntayhtymiä perustettaessa on puolestaan otettava huomioon 19 §:ssä säädetyt seurakuntayhtymän perustamisen edellytykset. Seurakuntayhtymän purkamiseen tarvittavasta määräenemmistöstä säädetäisiin ehdotetussa 7 luvun 13 §:ssä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä tilanteeseen, jossa kuntajaon muuttuessa useita seurakuntayhtymiä tulee saman kunnan alueelle. Perussäännössä olisi tällöin määrättävä, mikä tai mitkä seurakuntayhtymät lakkaavat.

23 §. Seurakuntarakennemuutoksen toteuttaminen. Pykälässä säädetäisiin siitä, että siinä erikseen mainitut pykälät sisältäisivät säännökset seurakuntarakennemuutoksen toteuttamiseksi ja siihen liittyviksi menettelyiksi. Säännökset olisivat voimassa vuoden 2018 loppuun.

Säännökset täydentäisivät lain toistaiseksi voimassa olevia säännöksiä ja niitä sovellettaisiin lain muiden säännösten ohella.

24 §. Seurakuntayhtymien muodostaminen. Pykälässä säädetäisiin seurakuntayhtymien muodostamisesta seurakuntarakennemuutoksen siirtymävaiheessa. Seurakuntayhtymät muodostettaisiin hiippakunnittain tuomiokapitulin johta-

essa prosessia. Seurakuntayhtymiä muodostettaessa tulisi ottaa huomioon seurakuntayhtymän perustamiselle asetetut yleiset tavoitteet. Jo olemassa olevan seurakuntayhtymän, jonka alue ei muutu, tulee muuttaa yhtymänsä perussääntö uuden säännösten mukaiseksi. Asiasta säädetäisiin siirtymäsäännöksissä.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voisi olla aloitteellinen asian vireillepanossa. Seurakuntarakennemuutoksen turvaamiseksi myös tuomiokapitulilla olisi kuitenkin asiassa aloiteoikeus.

Koska seurakuntayhtymiä muodostettaessa tavoitteena on alueellisesti ja toiminnallisesti eheä kokonaisuus, voi uudistuksen yhteydessä olla tarkoituksenmukaista muodostaa uusi seurakuntayhtymä eri hiippakuntien alueelle kuuluvista seurakunnista. Muutoksen kohteena voi olla myös seurakuntayhtymä, johon kuuluu erikielisiä seurakuntia, jolloin seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin. Tarkoituksenmukaista tällöin olisi, että muutosprosessia johtaisi sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon enemmistö muutoksen kohteena olevista seurakunnista kuuluu. Kyseisellä tuomiokapitulilla olisi myös mahdollisuus laittaa asia vireille kuultuaan asiasta muutoksen kohteena olevien seurakuntien tuomiokapituleja. Toisen tai toisten hiippakuntien tuomiokapituleja olisi muutoinkin kuultava prosessin edetessä.

Koska siirtymävaiheessa seurakuntayhtymää perustettaessa mukana ovat vielä tuolloin myös itsenäiset seurakunnat, 4 momentissa säädetäisiin 18 §:stä poikkeavasti perussäännön hyväksymiseen liittyvästä päätösvallasta. Muutoin seurakuntayhtymän perustamiseen ja perussäännön alistamiseen sovellettaisiin toistaiseksi voimassa olevia säännöksiä. Siten tuomiokapituli voisi tarvittaessa määrätä perussääntöä valmistelevaan ulkopuolisen selvittäjän, jos seurakunnat ja seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännön sisällöstä.

25 §. Seurakuntajaon muutos seurakuntayhtymää perustettaessa. Pykälässä säädetäisiin päätösvallasta seurakuntajaon muuttuessa samanaikaisesti perustettaessa uutta seurakuntayhtymää siirtymäkauden aikana. Päätöksen tekisi kirkkohallitus seurakuntayhtymän perussäännön vahvistamisen yhteydessä. Seurakuntajaon muutokseen sovellettaisiin muutoin, mitä ehdotetuissa 13 – 18 §:ssä säädetään.

Vaikka voimassa olevien säännösten mukaan niin sanottu paperivaali on ensisijainen keino saada uudet toimielimet seurakuntajakoa uudistettaessa, saattaa esimerkiksi aiemmin kappeliseurakuntana toimineen alueen muodostaminen uudeksi seurakunnaksi aiheuttaa sen, ettei perustettavan seurakunnan seurakuntaneuvostoon

saada jäseniä aiemmin toimitetun vaalin perusteella. Säännöksessä lähdetään siitä, ylimääräisiä vaaleja ei tarvitsisi kuitenkaan toimittaa, jos voidaan osoittaa, että seurakuntaneuvosto voidaan muodostaa edellisissä vaaleissa mukana olleista seurakunnan luottamushenkilöiksi kelpaavista jäsenistä.

26 §. Henkilöstön siirtäminen. Pykälässä säädetäisiin viranhaltijoiden ja työntekijöiden asemasta uutta seurakuntayhtymää perustettaessa sekä uutta seurakuntayhtymää perustettaessa tehtävistä sopimuksista henkilöstön sijoittamiseksi ja näiden päätösten alistamisesta. Säännös pohjautuu pääosin voimassa olevaa lakiin. Voimassa oleva kirkkojärjestyksen säännös sopimuksesta henkilöstön sijoittamisesta katsotaan kuuluvan kirkkolakiin, koska se vaikuttaa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin.

Pykälän 1 momentti koskisi toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevia kohdeltaisiin yhdenvertaisesti riippumatta palvelussuhteen laadusta. Siirtämisvelvollisuus ulottuisi sekä toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevaan henkilökuntaan sivutoimiset mukaan lukien että määräaikaiseen henkilökuntaa. Tältä osin säännös olisi yhtenevä ehdotetun 18 §:n kanssa. Henkilöstön sijoittumisesta joko seurakuntayhtymään tai sen muodostavien seurakuntiin sijoitettuihin virkoihin ja tehtäviin tehtäisiin sopimus, jonka kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkovaltuustot ja seurakuntaneuvostot hyväksyisivät.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin velvollisuudesta alistaa papistoa koskeva sopimus joko tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Mikäli sopimusta ei olisi tehty ennen kuin kirkkohallitus vahvistaa uuden seurakuntayhtymän perussäännön, tuomiokapituli ja kirkkohallitus päättäisivät papiston sijoittumisesta.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin henkilöstön sijoittamista koskevasta päätösvallasta muiden kuin papiston osalta silloin, jos sopimusta ei olisi tehty seurakuntayhtymän perustamisvaiheessa. Tällöin sijoituspäätöksen tekisi uuden seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin palvelussuhteeseen kuuluvien etujen, kuten palkkauksen ym. virka- ja työehtosopimukseen pohjautuvien etujen säilymisestä siirtotilanteessa. Säännös koskisi koko siirtyvää henkilöstöä papit mukaan lukien. Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei oikeus hakea kirkkoherran virkaa ilman seurakuntatyön johtamisen tutkintoa ole sanotunlainen palvelussuhteeseen kuuluva etu (KHO:n päätös 6.11.2008 taltio 2795).

4 luku. Seurakunnan toiminta.

Luku ehdotetaan kokonaisuudessaan kumottavaksi ja siihen sisältyvät pykälät siirrettäväksi 1, 3 ja 7 lukuun.

5 luku. Pappisvirka

1 a §. Pappisvirka, pappi ja papin virka. Rakenneuudistuksen myötä seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien koko henkilöstö on seurakuntayhtymän henkilöstöä. Osa henkilöstöstä voi olla sijoitettuna seurakuntiin, jolloin seurakunta hoitaa tiettyjä työnantajatehtäviä. Työoikeudellisesti seurakuntayhtymä on yksi työnantajakokonaisuus silloinkin, kun osa sen henkilöstöstä on sijoitettuna seurakuntiin. Tästä syystä pykälän 3 kohtaan ehdotetaan teknisluontoinen muutos, jolla viittaus seurakuntaan työnantajana poistetaan.

5 §. Kuuluminen hiippakuntaan. Rakenneuudistuksen myötä rovastikunnat sekä lääninrovastin tehtävät lakkaavat. Tämän vuoksi pykälän otsikosta sekä 1 momentista on poistettu asiaa koskevat maininnat.

6 luku. Henkilöstö.

1 §. Työnantaja ja henkilöstö. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti. Momentin lisäämisen sekä rakenneuudistuksesta johtuvien teknisluontoisten muutosten vuoksi koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa säännöstä. Rakenneuudistuksen myötä seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien koko henkilöstö on seurakuntayhtymän henkilöstöä. Momenttiin on tehty tätä vastaava tekninen muutos.

Rakennemuutoksen jälkeen osa seurakuntayhtymän henkilöstöstä on sijoitettuna seurakuntiin, jolloin seurakunta myös hoitaa tiettyjä sille uskottuja työnantajatehtäviä, esimerkiksi palvelussuhteeseen ottamisen, irtisanomisen ja purkamisen, virantoimituksesta pidättämisen ja työtodistuksen antamisen. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin siitä, että seurakuntayhtymän työnantaja-valtaa voi olla siirrettynä seurakunnalle lain, kirkkojärjestyksen tai perussäännön nojalla. Kirkkojärjestyksen säännökset ja perussäännön määräykset voivat vain täydentää kirkkolain säännöksiä. Johtosäännöllä voidaan määrätä työnantajan toimivaltaa käyttävästä viranomaisesta niin seurakuntayhtymässä kuin sen seurakunnissa. Työoikeudellisesti seurakuntayhtymä on kuitenkin yksi työnantajakokonaisuus silloin-

kin, kun osa sen henkilöstöstä ja henkilöstöä koskevasta päätösvallasta on perussäännön nojalla sijoitettuna seurakuntiin.

Voimassa olevan säännöksen 2-3 momentit siirtyisivät 3-4 momentiksi. Niihin on samalla tehty teknisluontoisia korjauksia.

Voimassa olevan säännöksen 5 momentti ehdotetaan poistettavaksi. Kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä säädettäisiin siitä, että seurakuntayhtymässä seurakuntiin tulee olla sijoitettuna riittävä henkilöstö seurakunnan tehtävän hoitamiseksi.

2, 3, 4, 15, 17, 18, 30, 31, 41, 44, 48, 55, 59 ja 65 §. Rakenneuudistuksen myötä seurakuntien kirkkovaltuustot ja kirkkoneuvostot lakkaavat. Seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien koko henkilöstö on seurakuntayhtymän henkilöstöä. Osa henkilöstöstä on sijoitettuna seurakuntiin, jolloin seurakunta hoitaa tiettyjä sille uskottuja työnantajatehtäviä, esimerkiksi palvelussuhteeseen ottamisen, irtisanomisen ja purkamisen. Työoikeudellisesti seurakuntayhtymä on kuitenkin yksi työnantajakokonaisuus silloinkin, kun osa sen henkilöstöstä ja henkilöstöä koskevasta päätösvallasta on perussäännön nojalla sijoitettuna seurakuntiin. Pykäliin ehdotetaan useita teknisluontoisia muutoksia, joilla viittaus seurakuntaan työnantajana poistetaan tai se korvataan seurakuntayhtymällä. Joissain yhteyksissä on myös käytetty ilmaisua työnantaja, kun henkilöstöhallinnollinen toimivalta voi olla perussäännöllä jaettu seurakuntayhtymän tai seurakunnan välillä. Eräissä pykälissä on myös poistettu rakenneuudistuksen myötä säännöksessä tarpeettomaksi käyvä jaottelu kirkkoherran, kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoihin tai erottelu seurakunnan ja seurakuntayhtymän papin virkaan ja on viitattu pelkästään yleisesti papin virkaan. Näistä syistä johtuvat ja muut teknisluonteiset muutokset ehdotetaan 2 §:n 2 momenttiin, 3 §:n 1 momenttiin, 4 §:ään, 15 §:n 1 momenttiin, 17 §:n 1 momenttiin, 18 §:n 3 momenttiin, 30 §:n 2 momenttiin, 31 §:n 1 momenttiin, 41 §:n 4 momenttiin, 44 §:n 1 momenttiin, 48 §:n 3 momenttiin, 55 §:n 2 momentin 3 kohtaan, 59 §:ään ja 65 §:n 2 momenttiin. Koska ehdotuksen mukaan luovutaisiin rovestikunnista, jolloin myös lääninrovastien tehtävät lakkaisivat, 17 §:n 5 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus lääninrovasteihin.

10 §. Julkinen hakumenettely. Kirkkojärjestyksen 6 luvun 30 §:stä ehdotetaan poistettavaksi jako vakinaisen ja ylimääräisen lehtorin viran väliltä. Tämän mukaisesti 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vakinaisen lehtorin sijasta lehtorista.

11 §. Poikkeukset julkisesta hakumenettelystä. Pykälän 1 momentin lisättäisiin uusi 7 kohta ja nykyinen 7 kohta siirtyisi 8 kohdaksi. Kirkkojärjestyksen 8 luvun 20 §:ssä säädettäisiin siitä, että tuomiokapituli määrää yhtymärovastin osa-aikaiseen virkaan neljän vuoden määräajaksi jonkun seurakuntayhtymän kirkkoherroista. Tämän vuoksi 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin siitä, että tällaiseen virkasuhteeseen voidaan ottaa virkaa haettavaksi julistamatta.

Pykälän 2 ja 3 momenttiin tehtäisiin rakenneuudistuksesta johtuvat teknisluonteiset muutokset.

35 §. Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin rakenneuudistuksesta johtuva teknisluonteinen muutos.

Pykälän 2 momenttiin esitetään lisättäväksi säännös kirkkoherran viran haltijan virkasuhteen muuttamisesta osa-aikaiseksi. Viranhoitomääräys yhtymärovastin osa-aikaiseen virkaan annettaisiin tuomiokapitulin yksipuolisella viranhoitomääräyksellä yhdelle seurakuntayhtymän kirkkoherroista. Vaikka määräyksen antaminen perustuisi viranhaltijan kuulemiseen ja mahdollisuuksien mukaan myös suostumukseen, tuomiokapitulilla olisi toimivalta antaa viranhoitomääräys myös yksipuolisesti.

37 §. Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen. Voimassa olevan säännöksen mukaan seurakuntayhtymän seurakuntapastorin ja lehtorin viran haltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhteinen kirkkoneuvosto, jollei ohje- tai johtosäännöllä toisin määrätä. Tämän luvun 1 §:ään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan jokaisessa seurakuntayhtymässä olisi yhtymärovastin virka. Kun kirkkoherra voimassa olevan säännöksen mukaan päättää seurakunnan papin ja lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta, on johdonmukaista, että seurakuntayhtymään sijoitetun papin tai lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhtymärovasti.

39 §. Viranhaltijan asema liikkeen luovutuksessa. Esityksessä ehdotetaan, että viranhaltijoiden asemasta seurakuntajaon muuttamisen yhteydessä säädettäisiin seurakuntajakoa koskevien säännösten yhteydessä. Voimassa olevan pykälän 1 momentin viittausta kyseisiin säännöksiin voidaan kuitenkin pitää merkitykseltään tarpeettomana. Tästä syystä 1 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Samalla pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi.

64 §. Virantoimituksesta pidättämisestä päätävä viranomais. Koko pykälä ehdotetaan uudistettavaksi rakenteellisesti. Lisäksi 1 momentin

2 kohtaan esitetään säännöstä, jonka mukaan seurakuntayhtymän muun henkilöstön kuin papin tai lehtorin virantoimituksesta pidättämisestä tekisi yhteinen kirkkoneuvosto ja seurakuntaan sijoitetun viran haltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättäisi seurakuntaneuvosto. Seurakuntayhtymässä saattaa olla tarve delegoida päätösvaltaa yhteisen kirkkoneuvoston alaiselle toimielimelle, jolloin delegointi tapahtuisi toimielintä koskevassa johtosäännössä.

73 §. Työtodistus. Voimassa olevan säännöksen mukaan työtodistuksen kirkkoherralle antaa tuomiokapituli. Kun yhtymärovastiksi määrätään aina yksi kirkkoherroista, on johdonmukaista, että tuomiokapituli antaa työtodistuksen myös yhtymärovastille. Asiasta ehdotetaan säännöstä pykälän 4 momenttiin.

Voimassa olevan säännöksen mukaan työtodistuksen seurakunnan papille ja lehtorille antaa kirkkoherra. Tämän mukaisesti 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että kirkkoherra antaa työtodistuksen seurakuntaan sijoitetulle papille ja lehtorille ja yhtymärovasti seurakuntayhtymään sijoitetulle papille ja lehtorille.

III Osa. Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkkolain kolmas osa käsittelee sekä seurakunnan että seurakuntayhtymän toimielimiä ja niiden hallinnon järjestämistä kuten voimassa olevassa laissa. Koska kaikki seurakunnat, erityisiä oikeuksia omaavia seurakuntia lukuun ottamatta, kuuluisivat seurakuntayhtymiin, on sana seurakuntayhtymä nostettu osan otsikkoon.

7 luku. Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkkolain osa koostuisi yhdestä luvusta, joka jakaantuisi alalukuihin. Luvun ensimmäisissä alaluvuissa säädettäisiin seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimistä ja muutoinkin niiden hallinnon järjestämisestä. Muissa alaluvuissa säädettäisiin talous-, kiinteistö- ja hautausmaahallinnosta sekä kirkonkirjojenpidosta. Säännöksiä täydentävät säännökset sekä asiat, joista ei ole tarkoituksenmukaista säätää laissa, sijoitettaisiin kirkkojärjestykseen. Alalukujen otsikointi vastaisi lain 6 ja 23 lukujen sekä nyt ehdotettavan 3 luvun otsikointia.

Seurakunta

1 §. Seurakunnan tehtävät ja jumalanpalvelus. Seurakunta on paikallinen hengellinen yhteisö. Sen perustehtävänä on toteuttaa kirkon tehtävää

pitämällä jumalanpalveluksia, huolehtimalla sakramenteista ja muista kirkollisista toimituksista sekä muutoinkin hoitamalla tehtäviä, jotka ilmentävät kristillistä lähimmäisenrakkautta.

Säännös vastaa voimassa olevaa kirkkolain 4 luvun 1 §:ää ja sen 2 §:n 1 momenttia kuitenkin siten muokattuna, että sakramenteja ei enää lueteltaisi lain tasolla vaan niistä määrättäisiin kirkon sisäisessä säädöksessä eli kirkkokäsikirjassa. Koska ylempi viranomainen voi tarvittaessa antaa ohjeita alemmalle viranomaiselle, ei ole tarpeen enää säätää tuomiokapitulin toimivallasta antaa tarkempia ohjeita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seurakunnassa kerättävästä kolehdista ja se vastaa voimassa olevaa lakia. Säännös ehdotetaan edelleen sisällytettäväksi lakiin, koska siinä säädetään rahan keräämisestä kirkon ja seurakunnan tilaisuuksissa. Rahankeräyslakia (255/2006) ei sovelleta seurakunnan tilaisuuksissa uskonnon harjoittamisen yhteydessä kerättäviin kolehteihin. Seurakunnan kolehtisuunnitelman hyväksymisestä säädettäisiin kirkkojärjestyksessä.

2 §. Seurakunnan itsehallinto. Ehdotuksen mukaan seurakunta olisi sille säädetyn tehtävän mukaisesti ensisijaisesti kirkollisesta ja hengellisestä toiminnasta vastaava yhteisö. Seurakunnan taloushallintoa hoidettaisiin seurakuntayhtymässä, jolle myös seurakunnan omaisuus siirtyisi. Seurakunnan itsehallinto ilmenisi kirkon ja seurakunnan tehtävän toteuttamisessa sekä siihen liittyvässä päätöksenteossa.

Ehdotuksen mukaan seurakuntayhtymä toimisi työnantajatahona. Seurakunnalle turvattuun itsehallintoon kuuluisi kuitenkin se, että seurakunta voisi ottaa henkilöt seurakuntaan sijoitettuihin virkoihin ja tehtäviin. Asiasta säädettäisiin ehdotetussa 2 momentissa. Pääsääntöisesti päätökset seurakuntatasolla tehtäisiin seurakuntaneuvostossa, mutta päätösvaltaa voitaisiin ehdotetun 5 §:n 1 momentin perusteella siirtää myös seurakuntaan sijoitetulle viranhaltijalle. Seurakunnalla olisi tällöin myös toimivalta irtisanoa ja purkaa palvelussuhteet. Toimivaltaisesta toimielimestä säädettäisiin ehdotetussa 6 luvun 59 §:ssä. Poikkeuksen muodostaisivat papinvirat, joista säädettäisiin 6 luvun säännöksissä.

Rekrytointiin ja palvelussuhteen päättämistilaisiin liittyvien oikeusriitojen kustannuksista vastaisi tällöin seurakunta sille jaettujen määrärahojen puitteissa. Ehdotetun 9 §:n mukaan perussäännöllä voitaisiin kuitenkin määrätä, että seurakuntayhtymä ottaisi henkilöt kaikkiin palvelussuhteisiin viran tai tehtävän sijoituspaikasta huolimatta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan seurakunta voisi antaa osan myös muista tehtävistään seurakuntayhtymän hoidettavaksi, jos siitä sovittaisiin seurakuntayhtymän perussäännössä.

3 §. Seurakunnan toimitukset. Pykälässä säädetäisiin seurakunnan hallintoa hoitavista toimituksista ja viranhaltijoista. Ottaen huomioon seurakunnan tehtävät sekä kirkkoherran kirkkojärjestyksen 6 luvun 13 §:ssä säädetyn hengellisen johtajuuden, viranhaltijapäätöksiä seurakunnassa tekisi pääsääntöisesti kirkkoherra. Ehdotuksen mukaan jokaisessa seurakunnassa olisi jatkossakin kirkkoherra, mutta kirkkoherra voisi olla myös yhteinen toisen seurakunnan kanssa. Kirkkoherran lisäksi päätösvaltaa voitaisiin delegoida sellaiselle viranhaltijalle, joka on viranhoidomääräyksellä määrätty hoitamaan kyseiseen seurakuntaan sijoitettua virkaa.

Pykälän 2 momentissa määritellään johtokunnan toimikausi. Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokunnan vain oman toimikautensa ajaksi. Johtokuntia voitaisiin asettaa tarvittaessa johtamaan seurakunnan tiettyä työalaa. Johtokunnan toimimisesta mahdollisen seurakunnan osa-alueen hallinnollisena toimielimenä säädetäisiin 7 pykälässä.

4 §. Seurakuntaneuvosto. Seurakunnassa keskeinen päätösvaltaa käyttävä toimielin olisi seurakuntaneuvosto, jonka jäsenet valitaan seurakuntavaalilla.

Nykyisen pykälän säännös seurakuntaneuvoston jaostoista ehdotetaan poistettavaksi. Seurakuntien kirkkoneuvostoissa on saattanut olla lähinnä taloudellisia jaostoja. Seurakuntaneuvostossa ei ole enää tarvetta taloudelliseen jaostoon, koska talous hoidetaan seurakuntayhtymässä. Mahdolliset alueelliset kysymykset voidaan tarvittaessa ratkaista osa-aluehallinnon toimituksissa.

Pykälän 2 momentissa lueteltaisiin seurakuntaneuvoston tehtävät. Luettelo ei olisi tyhjentävä, vaan seurakuntaneuvosto käyttää seurakunnan toimivaltaa, jollei se ole delegoinut toimivaltaa eteenpäin. Toimivaltaa voitaisiin delegoida ehdotetun 5 §:n mukaan seurakuntaneuvoston hyväksymällä johtosäännöllä.

Seurakuntaneuvoston keskeinen tehtävä on toimia seurakunnan toiminnan kehittämiseksi ja monipuolistamiseksi. Vaikka seurakuntaneuvosto säännöksen mukaan johtaisi yleisesti seurakunnan toimintaa, se ei voi käyttää toimivaltaa tuomiokapitulin alaisen papiston tehtäväalueella eikä siten puuttua julistuksen tai opin sisältöön. Seurakunnan kirkkoherra tehtävänä olisi johtaa 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua seurakunnan toimintaa.

Seurakunnan hallinnon järjestämiseksi seurakuntaneuvoston olisi hyväksyttävä tarpeelliset johtosäännöt, joissa määrättäisiin muun muassa seurakunnan eri toimielinten päätösvalan jaosta ja tehtävistä. Osana seurakunnan hallinnon järjestämistä seurakuntaneuvoston asettaa seurakunnan hallintoa hoitavat toimitukset ja valitsee niihin jäsenet. Siten seurakuntaneuvosto asettaisi myös kaikki seurakunnan sisäiset alueelliset toimitukset, jollei osa-aluehallintoa koskevassa johtosäännössä toisin määrättäisi.

Seurakuntaneuvosto myös käyttäisi päätösvaltaa niiden varojen käytöstä, jotka sille seurakuntayhtymän talousarviossa on toimintaansa varten osoitettu. Jos seurakuntayhtymän perussäännössä olisi lisäksi jätetty siinä mainittu lahja- tai testamenttiomaisuus seurakunnan hallintaan, päätösvalta omaisuuden suhteen kuuluisi seurakuntaneuvostolle.

Seurakuntaneuvosto voi käyttää puhevaltaa ja tehdä sille myönnettyjen määrärahojen puitteissa sellaisia seurakuntaa sitovia sopimuksia, joista on erikseen sovittu seurakuntayhtymän perussäännössä. Pääsääntöisesti puhevaltaa käyttäisi ehdotetun 14 §:n nojalla seurakuntayhtymä. Seurakunta vastaa tekemistään sitoumuksista talousarviomäärärahallaan ja sen hallinnassa mahdollisesti olevalla lahjavarallisuudella. Seurakunta olisi ainoastaan rajoitetusti itsenäinen oikeushenkilö, koska sen talous olisi osa seurakuntayhtymän taloutta. Siten seurakuntayhtymä vastaisi viime kädessä kaikista seurakunnan sitoumuksista.

Pykälän 3 momentin mukaan seurakuntaneuvosto hyväksyisi itselleen työjärjestyksen. Seurakuntaneuvosto työtä ei enää ohjattaisi alistettavalla ohjesäännöllä. Aiemmin toimielintä koskevan hallintosäännön alistamista on perusteltu tarvittavan yhtenäisyyden ja tarkoituksenmukaisuuden turvaamisella sekä oikeudellisten näkökohtien huomioon ottamisella. Uudessa rakenteessa korostuu seurakuntien itsenäisyys toiminnan ja hallinnon järjestämisessä. Toisaalta seurakuntayhtymäkohtaisesti voidaan osa seurakunnan tehtävistä sopia siirrettäväksi seurakuntayhtymätasolle, jolloin työjärjestyksen yhtenäisyyden varmistaminen ei ole enää tarpeen.

Seurakuntaneuvoston työjärjestyksessä määrättäisiin muun muassa kokouksen koollekutsumisesta. Tähän on katsottava kuuluvan myös määräykset siitä, miten varajäsen kutustaan paikalle varsinaisen jäsenen ollessa estynyt olemaan kokouksessa läsnä. Työjärjestys sisältäisi määräykset myös asioiden esittelystä ja muutoinkin asioiden käsittelystä toimituksissa. Esittelijänä toimituksissa voisivat toimia työalansa johtavat

viranhaltijat ja kirkkoherra, joka kirkkojärjestyksen 6 luvun 13 §:n mukaan johtaa edellä 1 §:ssä säädettyä seurakunnan toimintaa.

5 §. Seurakuntaneuvoston päätösvaltan siirtäminen. Seurakunnan muu toimielin tai seurakuntaan määrätty viranhaltija voisi käyttää seurakunnan päätösvaltaa silloin, kun siitä on erikseen johtosäännössä määrätty. Delegointiratkaisut tehtäisiin aina johtosäännöillä, koska ne ovat luonteeltaan pysyvämpiä kuin erillispäätökset.

Viranhaltijoille voitaisiin edelleen siirtää toimivaltaa. Koska viranhaltijat ovat palvelussuhteessa seurakuntayhtymään, seurakunnan puolesta toimivaltaa voisivat käyttää ne viranhaltijat, jotka ovat viranhoitomääräyksellä määrätty kyseiseen seurakuntaan sijoitettuihin virkoihin.

Pykälän 2 momentissa säädetään niistä asioista, joissa päätösvaltaa ei voida siirtää seurakunnan muille toimielimille tai viranhaltijoille. Päätösvaltaa ei saa siirtää sellaisissa asioissa, jotka on erikseen säädetty tai määrätty seurakuntaneuvoston päätettäväksi. Esimerkiksi päiväjumalanpalveluksen poikkeuksellinen alkamisaika on aina hyväksyttävä seurakuntaneuvostossa. Toimivaltaa ei saisi siirtää myöskään asioissa, joilla on merkitystä seurakunnan koko jäsenistölle. Tällaisia päätöksiä ovat muun muassa seurakunnan toimintaa koskevat periaatepäätökset. Toimivaltaa ei voisi siirtää myöskään silloin, kun päätös on alistettava ylemmän viranomaisen vahvistettavaksi, kuten rippikoulun ohjesäännön hyväksyminen.

Pykälän 3 momentin sisältö vastaa aikaisempaa säännöstä. Yleinen käytäntö on, että toimieliemissä päätökset tehdään esittelystä. Johtosäännössä voidaan myös määrätä siitä, minkä viranhaltija toimii esittelijänä. Asian esittelystä seurakuntaneuvostossa määrättäisiin 4 §:n 3 momentissa tarkoitettussa työjärjestyksessä.

6 §. Jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä aloiteoikeus. Ehdotettu säännös on uusi. Siinä velvoitettaisiin seurakuntaneuvostoa edistämään sitoutumista seurakunnan jäsenyyteen sekä tukemaan pyrkimystä seurakunnallisen hallintotoiminnan ja toiminnan muuttamiseksi työntekijäkeskeisyydestä seurakuntalaiskeskeisyyteen. Säännöksessä säädetäisiin seurakuntaneuvoston vastuusta seurakunnan jäsenten suorien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamisessa. Seurakuntalaisten mielipiteitä olisi selvitettävä ja heille olisi luotava entistä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon ja toimia aktiivisesti seurakuntaelämässä. Momenttiin on koottu esimerkkiluettelo asioista ja keinoista, joilla osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää. Tarvittaessa asioista

säädettäisiin tarkemmin muualla laissa tai kirkkojärjestyksessä. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan seurakuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voidaan edistää myös muulla tavoin.

Hallintolaissa säädetään asiainosaisen kuulemisesta ennen päätöksentekoa. Hallintolain kuulemismenettely on kuitenkin tarkoin määritelty. Mikään ei kuitenkaan estä seurakuntaa selvittämästä jäsentensä mielipiteitä sellaisissa vireillä olevissa asioissa, joissa jäsenet eivät kuitenkaan varsinaisesti ole asianosaisasemassa. Esimerkiksi seurakuntatapaamisissa voitaisiin vapaaehtoisesti selvittää jäsenten mielipiteitä päätöksenteon pohjaksi. Myös suoran palautteen antaminen asian valmistelijalle esimerkiksi sähköpostitse voisi joissakin asioissa tuoda valmistelun pohjaksi uusia, pohdittavia näkökohtia. Kirkon ja seurakuntien hallinnossa sovellettavassa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään myös viranomaisen tiedonantovelvollisuudesta keskeneneräisissä asioissa jäsenen osallistumisoikeuden turvaamiseksi.

Yhä enemmän tarvitaan myös seurakuntien välistä yhteistyötä, mutta myös yhteistyötä seurakunnan ja sen jäsenten välillä. Yhteistyössä seurakunnan ja sen jäsenten välillä kysymykseen tulevat lähinnä seurakunnan vapaaehtoistoimintaan liittyvät tehtävät ja niiden hoitaminen. Seurakunnan sellaista toimintaa, johon kuuluu viranomais-tehtäviä, ei voi antaa jäsenten hoidettavaksi. Seurakuntaneuvoston tulisi myös nimenomaisesti edistää seurakuntalaisten omaehtoisen toiminnan suunnittelua ja toteuttamista.

Seurakunnan jäsenen aloiteoikeutta koskeva voimassa oleva kirkkojärjestyksen 7 luvun 9 §:n säännös ehdotetaan siirrettäväksi pykälän 2 momentiksi. Kyse on tavasta turvata seurakunnan jäsenen osallistumisoikeutta. Aloitteen tekemistä koskevaan oikeuteen ja siihen liittyviin periaatteisiin ei esitetä muutoksia. Jäsenen aloiteoikeus on rajoittamaton siten että se voi kohdistua sekä seurakunnan että seurakuntayhtymän toimintaan tai hallintoon.

Kirkkojärjestyksessä ei myöskään enää erikseen säädettäisi seurakunnan toimielinten jäsenen aloitevallasta. Seurakunnan jäsenen aloitevaltaa koskeva säännös kattaa myös luottamushenkilöksi valitun henkilön aloiteoikeuden. Luottamushenkilön tekemän aloitteen käsitteystä seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimessä voidaan määrätä työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

7 §. Seurakunnan osa-aluehallinto. Seurakuntaneuvosto voisi seurakunnan tehtävän turvaa-

miseksi asettaa tarvittaessa toimielimen käsittelemään seurakunnan tietyn osa-alueen asioita. Säännöksellä seurakunnan sisäisestä aluehallinnosta korvattaisiin nykyiset säännökset kappeliseurakunnista ja seurakuntapiireistä. Alueellisen toiminnan ja hallinnon järjestäminen tapahtuisi seurakunnan omilla päätöksillä ja antaisi seurakunnalle laajan vapauden alueellisten toimielinten asettamiseen ja toimivallan siirtämiseen niille. Enää säädöstasolla ei säädettäisi, että osa-aluehallinnon toimielimenä toimisi joko kappelineuvosto tai piirineuvosto vaan seurakuntaneuvosto voisi itse päättää tarvittavasta toimielimestä ja sen nimestä. Jos toimielimelle delegoitaisiin aluetta koskevaa päätösvaltaa, hallintoa hoitaisi ehdotetun 3 §:n perusteella johtokunta. Siten osa-aluehallintoa voisi johtaa esimerkiksi kappeliseurakunnan johtokunta tai piiriseurakunnan johtokunta.

Seurakuntaneuvosto päättäisi myös osa-aluehallinnon toimielimen kokoonpanosta ja toimivallasta, johon kuuluu myös alueellinen toimivalta. Pykälässä säädettäisiin myös alueellisen toimielimen jäsenelle asetettavasta asuinpaikka-vaatimuksesta. Toimielimen jäsenet voitaisiin seurakuntaneuvoston päätöksellä valita kyseisellä alueella asuvista seurakunnan jäsenistä, jotka esimerkiksi ovat olleet ehdokkaana seurakuntavaaleissa. Mahdollista on myös, että osa-alueella koskevassa johtosäännössä määriteltäisiin, miten asukkaiden kuuleminen tapahtuisi. Luonnollista olisi, että alueellisen toimielimen jäsenen asuinpaikka on asianomaisella alueella.

8 §. Seurakunnat, joilla on erityisiä oikeuksia. Kirkkoon kuuluu kaksi erityisiä oikeuksia omaavaa seurakuntaa, joiden toimialue kattaa koko valtakunnan. Nämä ovat Suomen saksalainen evankelis-luterilainen seurakunta ja Olaus Petrin seurakunta. Seurakunnat kuuluvat Porvoon hiippakunnan alueeseen, mutta muutoin alueensa laajuuden vuoksi, niitä on vaikea sijoittaa seurakuntayhtymiin. Siten seurakunnista on säädettävä erikseen.

Kattavammin seurakunnallisesta hallinnosta säädettäisiin ehdotetuissa seurakuntayhtymää koskevissa säännöksissä, mistä syystä on luontevaa, että nämä seurakunnat soveltaisivat omassa hallinnossaan lisäksi soveltuvien osin seurakuntayhtymää koskevia säännöksiä. Kirkkoneuvostolle kuuluisivat sekä seurakuntaneuvostolle että yhteiselle kirkkoneuvostolle kuuluvat tehtävät.

Seurakuntayhtymä

9 §. Seurakuntayhtymän tehtävä. Pykälän 1 momentissa on määritelty seurakuntayhtymän

käsite sen perustehtävän kautta. Seurakuntayhtymän tehtävänä on hoitaa alueensa seurakuntien yhteistä hallintoa ja taloutta. Taloudenhoitoon kuuluu luonnollisesti myös vastuu omaisuuden, kiinteistöjen ja hautaustoimen hoitamisesta. Ehdotuksen mukaan seurakuntien omaisuus siirtyisi seurakuntayhtymälle, mikä käy ilmi 3 luvun varallisuuden siirtymistä koskevista säännöksistä. Yhteinen hallinto muodostuu laissa säädettyjen tehtävien sekä perussäännössä seurakuntayhtymälle annettujen tehtävien hoitamisesta. Momentissa korostuu yhtymän perusluonne yhteisen hallinnon ja talouden hoitajana, kun vastuu kirkollisesta toiminnasta kuuluisi seurakunnille.

Pykälän 2 momentissa on määritelty ne seurakuntayhtymälle kuuluvat tehtävä, joita ei voida perussäännöllä antaa seurakuntien tehtäväksi. Yhteisen omaisuuden ja talouden hoitajana seurakuntayhtymä päättäisi kirkollisverotulojen sekä muiden yhteisten tulojen jaosta seurakuntien kesken. Seurakuntayhtymä myös päättäisi seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien talousarviosta sekä muusta talouden ja omaisuudenhoidosta.

Ehdotetun 6 luvun säännösten mukaan seurakunta ei enää toimisi erillisenä työnantajatahona, vaan seurakuntayhtymä työnantajana kantaisi pääsääntöisesti vastuun myös henkilöstöhallinnosta. Siten seurakuntayhtymä vastaisi muun muassa palkan ja työnantajasuoritusten maksamisesta ja työnantajailmoitusten tekemisestä siltä osin kuin asia ei kuuluisi Kirkon palvelukeskuskelle. Seurakuntayhtymä vastaisi myös tarvittavasta nimikirjanpidosta ja luottamusmiestoimintaan, työsuojeluun, työterveyshuollon järjestämiseen sekä työnantajan ja työntekijöiden väliseen yhteistoimintaan liittyvistä tehtävistä.

Ehdotuksen mukaan uutena asiana seurakuntayhtymä vastaisi siihen kuuluvien seurakuntien kirkonkirjojen pidosta ja arkistoinnista. Seurakuntayhtymän keskusrekisteristä säädettäisiin 47 §:ssä.

Seurakuntayhtymän toimiessa työnantajatahona sillä on velvollisuus huolehtia siitä, että seurakuntiin on sijoitettu riittävästi henkilöstöä seurakunnan tehtävää varten ja että työvoimaresurssi voidaan käyttää yhdenvertaisesti seurakuntayhtymään kuuluvissa seurakunnissa. Asiasta ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa. Sädöstasolla ei enää määriteltäisi seurakunnan pakollisia virkoja seurakunnan toimintaa johtavaa kirkkoherraa lukuun ottamatta. Seurakunnan tehtävä edellyttää, että sillä on riittävät voimavarat muun muassa jumalanpalveluselämää ja seurakunnan diakoniaa sekä lapsi- ja nuorisotyötä varten.

Ehdotetun 2 §:n 2 momentin mukaan seurakunta ottaisi henkilöt seurakuntaan sijoitettujen tehtäviin ja virkoihin. Seurakuntayhtymän perussääntöön voitaisiin kutienkin ottaa määräykset siitä, että seurakuntaan sijoitettuun virkaan tai tehtävään henkilön ottaa seurakuntayhtymä. Varsinkin pienissä seurakuntayhtymissä voi olla perusteltua, että työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkkaaminen tapahtuu keskitetysti. Ehdotetussa 12 §:ssä säädettäisiin puolestaan siitä, että virkojen ja tehtävien sijoittamisesta joko seurakuntayhtymään tai siihen kuuluviin seurakuntiin päätettäisiin yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä johtosäännössä.

Seurakuntayhtymää koskevalla perussäännöllä voitaisiin myös siirtää seurakunnille kuuluvaa päätösvaltaa seurakuntayhtymälle. Seurakuntayhtymä voisi ottaa alueellista vastuuta myös seurakunnan toimintaan liittyvistä tehtävistä, jotka on perusteltua hoitaa yhteisesti seurakuntaa laajemmalla alueella. Tällaisia tehtäviä voisivat olla esimerkiksi sairaalasielunhoito, perheneuvonta, erityisnuorisotyö, opiskelijatyö ja maahanmuuttajatyö.

10 §. Seurakuntayhtymän toimielimet. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä tahoista, jotka seurakuntayhtymässä voivat käyttää päätösvaltaa.

Seurakuntayhtymien yhteiset kirkkoneuvostot eivät käytännössä ole jakautuneet jaostoihin. Tästä syystä ehdotetaan säännös yhteisen kirkkoneuvoston jaostoista poistettavaksi tarpeettomana.

11 §. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvalta ja päätösvalan delegointi. Seurakuntayhtymässä päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jollei päätösvaltaa ole siirretty seurakuntayhtymän toiselle toimielimelle tai sen viranhaltijalle joko kirkkolailla tai seurakuntayhtymän sisäisellä hallintosäännöllä, joita ovat ohje- ja johtosäännöt.

Pykälän 2 momentissa on kuitenkin säädetty rajoituksia päätösvalan siirrolle. Yhteinen kirkkovaltuusto ei voi siirtää päätösvaltaansa silloin, kun ratkaisun tekeminen on nimenomaisesti säädetty sen tehtäväksi. Päätösvaltaa ei voida siirtää myöskään silloin, kun päätöksen tekemiseen vaaditaan säädetty määräenemmistö tai päätös on alistettava ylempään viranomaisen vahvistettavaksi tai ratkaistavaksi. Lisäksi momentissa on luettelo niistä asioista, joita ei voisi siirtää toisen toimielimen tai viranhaltijan ratkaistavaksi. Voimassa olevasta laista poiketen yhteisen kirkkovaltuuston päätösvalan siirtämistä ei rajoitettaisi lainan ottoa, uudistamista ja maksuajan pidentämistä koskevilla asioilla. Kirkkovaltuusto voi

tarvittaessa määritellä alemmalle toimielimelle lainan oton rajat.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin puolestaan niistä asiaryhmistä, joissa yhteinen kirkkovaltuusto ei voisi siirtää päätösvalta yhteistä kirkkoneuvostoa alemmalle toimielimelle tai viranhaltijalle. Kun yhteinen kirkkoneuvosto johtaa seurakuntayhtymän hallintoa, tulisi esimerkiksi kiinteistöhallintoa koskevat linjaratkaisut kuten päätös kiinteistöstrategiasta tehdä yhteisessä kirkkoneuvostossa, vaikka kiinteistötoimessa kiinteistökohtaiset, delegoitavat ratkaisut tehtäisiin muutoin tehtävää varten asetetussa johtokunnassa.

12 §. Työjärjestys sekä ohje- ja johtosäännöt. Pykälässä säädettäisiin seurakuntayhtymän sisäistä hallintoa ja toisaalta sen toimielinten sisäistä järjestäytymistä ohjaavista hallintosäännöistä. Yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksestä ja sen sisällöstä päättäisi kirkkovaltuusto itse. Varsinainen valmisteluvastuu työjärjestyksen osalta kuuluisi myös yhteiselle kirkkovaltuustolle itselleen.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättäisi myös muista seurakuntayhtymän hallintoa määrittävistä ohje- ja johtosäännöistä. Seurakuntayhtymän johtosäännöllä voitaisiin muun muassa määrätä virkojen ja tehtävien sijoittamisista seurakuntayhtymään ja siihen kuuluviin seurakuntiin. Yhteisen kirkkoneuvoston ohjesääntö alistettaisiin edelleen tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Yhteisen kirkkoneuvoston ohjesääntö on merkittävin seurakuntayhtymän hallintoa ohjaava sääntö perussäännön jälkeen. Siten alustusmenettelyä pidetään edelleen tarpeellisena sen tarkoituksenmukaisuuden turvaamiseksi sekä oikeudellisten näkökulmien huomioon ottamiseksi.

13 §. Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 10 luvun 1 §:n 2 momenttia, jossa on säädetty kirkkoneuvoston valmisteluvastuusta. Nykyisessä kirkkojärjestyksen 8 luvun 6 §:ssä säädetään lisäksi siitä, että kirkkovaltuusto ei saa ottaa kirkkoneuvoston valmisteluvastuulle kuuluvaa asiaa päätettäväkseen, ellei kirkkoneuvostolla ole ollut tilaisuutta sitä käsitellä. Koska kirkkovaltuuston velvollisuus odottaa kirkkoneuvoston päätösehdotusta käy ilmi jo lakiin ehdotetusta säännöksestä, vastaavaa säännöstä ei enää ehdoteta kirkkojärjestykseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä yhteisen kirkkovaltuuston päätöksistä, jotka edellyttävät määräenemmistön kannatusta. Momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 9 luvun 3 §:ää, jossa on säädetty kirkkoval-

tuuston päätösten määräenemmistövaatimuksista. Päätösvallan kyseisissä asioissa on tarkoituksenmukaista olla seurakuntayhtymässä yhteisellä kirkkovaltuustolla. Lisäksi säännöksen luetteloon on lisätty yhteisen kirkkovaltuuston päätökset, jotka nykyisen lain mukaan edellyttävät määräenemmistöä. Siten päätöksen syntyminen edellyttäisi määräenemmistöä, kun olisi kyse perussäännön muuttamisesta tai useamman kunnan alueelle muodostetun seurakuntayhtymän purkamista.

Momentin 3 kohdan mukaan määräenemmistöllä olisi hyväksyttävä siinä mainittujen rakennusten varsinainen rakentamispäätös, jonka tulee sisältää myös hankkeen suunnitelma. Urakkatarjousten ja muiden hankkeen toteuttamiseksi tarvittavien sopimusten hyväksyminen tapahtuisi yksinkertaisella enemmistöllä. Momentin 4 kohdassa sovelletaan esimerkiksi tilanteissa, joissa seurakuntakeskuksen yhteydessä olevaa kirkkosalia on paikkakunnalla pidetty kirkkona, mutta koska sen rakentamisesta ei ole tehty päätöstä kirkkolain mukaisesti, se ei ole säännösten mukaan kirkko. Päätös tällaisen tilan muuttamisesta kirkoksi on tehtävä määräenemmistöllä. Lisäksi määräenemmistöllä tulisi tehdä sellaiset kiinteistöpäätökset, joita ei voida pitää merkitykseltään vähäisinä sekä virkojen perustamista koskevat päätökset.

14 §. Yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä. Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolain 10 luvun 1 §:ää, mutta niistä tehtävistä vain osan voidaan katsoa kuuluvan yhteistä hallintoa ja taloutta hoitavan seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle. Voimassa olevan kirkkojärjestyksen 7 luvun 9 §:n säännös siitä, että kirkkoneuvosto johtaa seurakunnan tiedotustoimintaa, ehdotetaan siirrettäväksi lakiin. Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta edellyttää, että viranomainen tiedottaa toiminnastaan avoimesti. Viestinnän kenttä on nykyään niin monimuotoinen, että on tarkoituksenmukaista säätää siitä, kuka viestinnästä vastaa. Kirkkoneuvoston tehtäviin kuuluvasta kirkkovaltuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta säädettäisiin 13 §:ssä. Lisäksi nykyinen säännös päätösvallasta kirkollisten kirjojen käyttöön ottamisesta ehdotetaan poistettavaksi, koska kirkolliskokous käytännössä päättää asiasta hyväksyessään kirkollisen kirjan.

Esityksen mukaan työntajatahona toimisi seurakuntayhtymä. Paikallisen virka- ja työehtosopimuksen tekemisestä voidaan määrätä keskustalon virka- ja työehtosopimuksessa. Työnantajan

puhevaltaa tällaisessa tapauksessa käyttää yhteinen kirkkoneuvosto, josta säädettäisiin ehdotuksessa 5 kohdassa.

15 §. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta. Yhteisellä kirkkoneuvostolla on velvollisuus valvoa yhteisen kirkkovaltuuston päätösten laillisuutta. Pykälä vastaa asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkolain 10 luvun 6 pykälää, mutta siirrettynä seurakuntayhtymää koskeviin säännöksiin. Pykälässä ei kuitenkaan säädettäisi enää palautuspäätöksen perusteluvastuusta, koska päätösten perustelemissovelvollisuudesta on säädetty hallintolaissa. Lisäksi pykälään ei ehdoteta mainintaa hallinto-oikeuden toimintatavoista. Hallinto-oikeus ratkaisee asian käytännössä vasta valitusajan päättymisen jälkeen.

Hallintomenettely toimielimessä

16 §. Päätösvaltaisuus. Pykälä vastaa voimassa olevaa lakia, mutta siinä on otettu huomioon myös seurakuntayhtymän toimielimet. Kirkkolaille olisi mahdollisuus säätää päätösvaltaisuuden edellytyksenä olevasta läsnäolijoiden määrästä myös toisin esimerkiksi poikkeusolojen ajaksi.

17 §. Esteellisyys. Pykälän sisältö vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Siten yhteisen kirkkovaltuuston jäsen saisi edelleen ottaa osaa yhteisessä kirkkovaltuustossa käsiteltävänä olevaa asiaa koskevaan keskusteluun, vaikka hän olisi asiassa 1 momentin mukaan esteellinen. Hän ei voisi kuitenkaan tehdä asiassa päätösehdotusta tai olla muutoin osallisena päätöstä tehtäessä. Pykälässä tarkennettaisiin viittausta hallintolakiin mainitsemalla hallintolain sovellettavaksi tuleva pykälä sekä soveltamisesta tehtävä poikkeus pykälänumeroin.

Ehdotettu esteellisyysäännös on pääosin kytkeyty hallintolain esteellisyysäännöksiin, mutta kirkollisessa hallintomenettelyssä on tiettyjä erityispiirteitä, jotka ehdotetussa säännöksessä on otettu huomioon.

18 §. Äänestäminen toimielimessä. Äänestys seurakunnan toimielimen kokouksessa on toimitettava julkisesti. Päätökset syntyvät enemmistöpäätöksinä. Julkisena äänestystapana voidaan käyttää joko nimenhuutoäänestystä tai muuta puheenjohtajan määräämää tapaa, kuten kädennostoäänestystä. Puheenjohtajan on hyväksyttävä äänestystapa kokouksella. Äänestysmenettelystä on säädetty tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Toimielimen kokouksessa toimitetun äänestyksen tuloksen sekä äänestyskäytännön tulisi

olla todennettavissa jälkikäteen. Ehdotuksen mukaan päätösehdotusta vastaan äänestänyt ei ole vastuussa tehdystä päätöksestä. Tämän vuoksi toimielimen pöytäkirjaan tai sen liitteeseen on kirjattava miten kukin toimielimen jäsen on asiassa äänestänyt.

Kirkkolain 25 luvun 10 §:ssä säädetään päätöksen määräytymisestä niistä tilanteista, kun äänet menevät äänestettäessä tasan. Tällöin päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Viranhaltijan virkasuhteen irtisanomista, purkamista ja raukeamista koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi.

19 §. Vaalin toimittaminen toimielimessä. Pykälän 1 momentin mukaan luottamushenkilö tai viranhaltija valitaan toimielimessä enemmistövaalilla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, milloin luottamushenkilöiden vaali tulee kuitenkin toimittaa suhteellisenä. Suhteellinen vaali on mahdollinen kahta tai useampaa luottamushenkilöä valittaessa. Puheenjohtajan tehtävänä olisi todeta, onko suhteellisen vaalin vaatijoita riittävästi. Määrää lasketaan kussakin vaalissa erikseen vaaliin osallistuvien ja valittavien lukumäärän perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan luottamushenkilöiden vaalissa varajäsenet valittaisiin aina samassa vaalitoimituksessa kuin varsinaiset jäsenet. Joskus varajäsenet ovat henkilökohtaisia, jolloin ehdokkaana käytännössä on varsinaisen jäsenen ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä muodostama ehdokaspari. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituksi tulevat varsinaiseksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin vaalimenettelystä suhteellista vaalia toimittaessa. Vaalissa noudatetaan, mitä seurakuntavaaleista säädetään. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa enemmistövaali olisi toimitettava suljetuin lipuin. Tällöin on riittävä, että yksikin toimielimen jäsenistä vaatii suljettua vaalia. Jos äänet menevät enemmistövaalissa tasan tai jos vertausluvut ovat suhteellisessa vaalissa samat, vaalin ratkaisee arpa, jollei kirkkolain 25 luvun 10 §:stä muuta johdu.

20 §. Ratkaisuvallan siirtäminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siitä, että yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston alaisen toimielimen tai viranhaltijan päätös voitaisiin siirtää työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä määrättyssä ajassa ja järjestyksessä sanotun ylem-

män viranomaisen ratkaistavaksi. Päätös voitaisiin tällöin kumota, muuttaa tai palauttaa uudelleen käsiteltäväksi. Voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, että asian alemmalle toimielimelle tai viranhaltijalle delegoinut toimielin voi valvoa siirretyn toimivallan käyttöä ja tarvittaessa puuttua tuon toimivallan käyttöön. Koska itsenäistä päätösvaltaa ei enää voitaisi siirtää luottamushenkilölle, nykyisen säännöksen maininta luottamushenkilöistä on poistettu tarpeettomana.

21 §. Kokousten julkisuus. Julkisuusperiaatteen mukaisesti pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhteisen kirkkovaltuuston kokoukset julkisiksi. Jos niissä käsiteltäisiin asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi, kokous ei siltä osin olisi julkinen. Toimielin voi lisäksi päättää yksinkertaisella enemmistöllä, että tietyn asian käsitteleminen vaatii suljettua kokousta. Tällainen päätös voidaan tehdä ainoastaan silloin, kun siihen on painava syy. Painavan syyn tulee olla verrattavissa asiakirjan salassapitoperusteeseen, joten esimerkiksi pelkästään käsitteilyn nopeuttaminen tai mahdollinen epätoivottava julkisuus ei ole riittävän painava syy. Suljetussa istunnossa esitetyt ja laaditut asiakirjat eivät ole automaattisesti salaisia, vaan niiden salassapitotarve on arvioitava tapauskohtaisesti viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain salassapitosäännösten nojalla.

Muiden toimielinten kokoukset eivät olisi 2 momentin mukaan julkisia, jollei toimielin nimenomaisesti niin päättäisi. Hallintolain 24 §:n 1 momentin mukaan asia käsitellään julkisesti, jos niin on säädetty tai erityisen säännöksen nojalla päätetty. Päätös voitaisiin tehdä joko asia tai kokouskohtaisesti. Toimielin voisi pitää kokouksensa julkisena muun muassa silloin, kun se viestinnällisen seikan vuoksi on tärkeää tai toimielimessä on muutoin käsiteltävänä asia, joka on herättänyt yleistä mielenkiintoa. Päätöstä kokouksen julkisuudesta ei voi tehdä silloin, kun käsiteltävänä on asia, joka lain mukaan on salassa pidettävä.

22 §. Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai kunnan kanssa. Pykälä vastaa voimassa olevaa lakia. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat keskenään sopia tehtävien yhteisestä hoitamisesta. Säännöksessä on kyse muusta yhteistoiminnasta kuin, mitä seurakuntayhtymän perussäännöllä voidaan sopia seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien osalta, josta säädettäisiin ehdotetussa 2 §:ssä sekä 9 §:n 4 momentissa. Säännös mahdollistaa myös eri seurakuntayhtymiin kuuluvien seurakuntien

välisen yhteistyön, jos esimerkiksi alueen kielelliseen vähemmistöön kuuluvilla seurakunnilla on tarve tehtävien yhteiseen hoitamiseen.

Lisäksi tehtävien hoitamisesta voitaisiin sopia kunnan tai kuntayhtymän kanssa esimerkiksi silloin, kun seurakunnan tai seurakuntayhtymän tehtävä kuuluu myös kunnan toimialaan, kuten perheneuvonta. Tehtävää johtamaan voitaisiin perustaa johtokunta, johon voidaan ottaa jäseniksi myös kunnan tai kuntayhtymän edustajia.

23 §. Tarkemmat säännökset. Kyseessä on niin sanottu valtuutussäännös, jossa valtuutetaan säättämään kirkkojärjestyksessä tarkemmin toimitelmistä, niiden kokoonpanosta, koolle kutumisesta ja niiden toiminnasta.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

Voimassa olevan lain taloutta koskeva 15 luku on kokonaisuudessaan uudistettu 1 päivänä tammikuuta 2013 voimaan tulleella lailla (1011/2012). Säännökset ehdotetaan siirrettäväksi lähes sellaisenaan ehdotettuun alalukuun. Säännöksiin ehdotetaan kuitenkin tehtäväksi ehdotetusta rakenneuudistuksesta johtuvia muutoksia.

24 §. Varojen käyttäminen. Pykälässä säädettäisiin varojen käyttämisestä seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä. Velvoite käyttää varoja ainoastaan säädetyn tehtävän toteuttamiseen koskee seurakuntayhtymää, mutta myös seurakuntia siltä osin, kun he käyttävät talousarviossa heille osoitettua määrärahaa tai perussäännöllä heidän hallintaansa jäänyttä lahjoitus- tai testamenttiomaisuutta.

Kun kyseessä on lahjana tai testamentilla saatu omaisuus, lahjan antajan tai testamentin tekijän tahto tulee ottaa huomioon omaisuuden hoitamisessa ja käyttämisessä yksityisoikeudellista lahjoitusta ja testamenttia koskevien säännösten mukaisesti. Samalla on kuitenkin otettava huomioon pykälässä määritelty varojen käytön pääsääntö. Jos lahjan antajan tai testamentin tekijän tahtoa ei ole mahdollista noudattaa, on pyrittävä löytämään alkuperäistä tarkoitusta mahdollisimman lähellä oleva käyttötarkoitus ja -tapa. Omaisuuden käyttötarkoituksen muuttamisessa ei yleensä tarvita lahjan antajan tai testamentin tekijän oikeudenomistajien suostumusta, mutta heidän kuulemisensa asian valmistelussa on paikallaan. Jos lahjoittaja on elossa, omaisuuden käyttötarkoitusta ei ole syytä muuttaa ilman hänen suostumustaan. Jos lahjoittaja tai oikeudenomistajat eivät tyydy seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, riita voidaan ratkaista riita-asiana yleisessä alioikeudessa.

Velvollisuudesta suorittaa keskusrahastomaksuja säädetään kattavasti kirkkohallitusta koskevassa luvussa. Tästä syystä ehdotetaan pykälästä tarpeettomana poistettavaksi maininta velvollisuudesta osallistua kirkon keskusrahaston menojen rahoittamiseen.

25 §. Kirkollisvero. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan jäsenen velvollisuudesta maksaa kirkollisveroa. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia. Kirkollisveron perusteista ja kirkollisverosta vapauttamisesta säädetään evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012), joka on tullut voimaan vuoden 2013 alussa.

Pykälään ehdotetaan muutoksia, jotka johtuvat kirkollisveroa koskevien tehtävien siirtymisestä seurakuntayhtymien hoidettaviksi. Päätösvalta kirkollisverotusta koskevissa asioissa olisi pääsääntöisesti yhteisellä kirkkovaltuustolla eikä tätä päätösvaltaa saa ehdotetun 11 §:n mukaan siirtää muille toimielimille. Verosta vapauttamisesta päättäisi kuitenkin yhteinen kirkkoneuvosto. Verosta vapauttamista ei voisi siirtää esimerkiksi johtokunnan päätettäväksi.

26 §. Tilivelvolliset. Pykälässä säädettäisiin luottamushenkilön ja viranhaltijan tilivelvollisuudesta. Pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia. Sen 2 momentti muutettaisiin kuitenkin kosemaan vain yhteisen kirkkovaltuuston jäsentä ja tilintarkastajaa.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän sisäiset hallintosäännöt määrittävät, ketkä tekevät säännöksessä tarkoitettuja päätöksiä ja ovat siten tilivelvollisia. Viranomainen voi myös erikseen antaa viranhaltijalle tai työntekijälle tehtävän, johon liittyy tilivelvollisuus.

27 §. Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset sekä taloussääntö. Pykälään tehtäisiin seurakuntarakenteen muutoksesta johtuvat muutokset. Taloutta koskevia muita säännöksiä ja määräyksiä sovellettaisiin vain seurakuntayhtymään, koska yhtymän tehtävänä on hoitaa siihen kuuluvien seurakuntien hallintoa ja taloutta. Tästä velvollisuudesta johtuu, että seurakuntayhtymä on myös kirjanpitovelvollinen kaikesta yhtymään kuuluvien seurakuntien omaisuudesta. Yhtymän kirjanpitovelvollisuus koskee myös sellaista omaisuutta, joka on perussäännöllä määrätty seurakunnan hallintaan.

Pykälässä 3 momentissa annettaisiin kirkkohallitukselle valtuutus antaa tarkempia määräyksiä seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta. Tältä osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi

valtuutus muun taloudenhoidon ja tilintarkastuksen ohjeiden antamiseen. Kirkkohallitus voi keskushallinnon viranomaisena antaa toimialaansa kuuluvia ohjeita ilman erillistä valtuutusta.

Kirkolliset rakennukset ja seurakuntayhtymien kiinteä omaisuus

Voimassa olevan lain rakennussuojelua koskevat säännökset kirkkolain 14 luvussa on uudistettu 1 päivänä tammikuuta 2014 voimaan tulleella lailla (895/2013), eikä uudistuksen jälkeen ole ilmennyt tarvetta tehdä säännöksiin asiasisältöön vaikuttavia muutoksia. Kirkkolain nykyisen 14 luvun rakennussuojelua koskevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun alalukuun kuitenkin siten, että ehdotettu seurakuntarakenteiden muutos otettaisiin tarvittaessa säännöksissä huomioon. Muutoin rakennussuojelua koskevien säännösten yksityiskohtaisten perustelujen osalta viitataan yleisesti hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta (HE 96/2013 vp).

28 §. Kirkollinen rakennus ja päätöksen alistaminen. Pykälässä määriteltäisiin kirkollinen rakennus ja säädettäisiin siitä, että kirkollista rakennusta koskevia säännöksiä sovelletaan myös kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja portiin sekä sankarihautausmaahan. Ks. tarkemmat perustelut HE 96/2013, s. 13, 14 luku 2 §.

Pykälän 3 momentissa on otettu huomioon se, että ehdotuksen mukaan omaisuus kuuluisi seurakuntayhtymälle. Siten päätösvalta asioissa kuuluisi yhteiselle kirkkovaltuustolle, joka ei voisi delegoida tätä päätösvaltaa muulle seurakuntayhtymän toimielimelle tai viranhaltijalle ehdotettujen 11 ja 13 §:n mukaisesti.

29 §. Kirkollisen rakennuksen suojelu. Pykälässä säädettäisiin kirkollisen rakennuksen suojelusta, suojelun tavoitteesta ja sen edellytyksistä. Ks. tarkemmat perustelut HE 96/2013, s. 14, 14 luku 5 §.

30 §. Lausunnot. Pykälässä säädettäisiin siitä, milloin seurakunnan tai seurakuntayhtymän olisi pyydettävä kirkollista rakennusta koskevasta suunnitelmasta lausunto Museovirastolta, ja Museoviraston lausunnon lisäksi lausunto Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta tai saamelaiskäräjiltä. Ks. tarkemmat perustelut HE 96/2013, s. 14, 14 luku 5 a §.

31 §. Päätös kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaamisesta. Pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen päätösvalasta lakkauttaa kirkollisen rakennuksen suojelu. Ks. tarkemmat perustelut HE 96/2013, s. 15, 14 luku 5 b §.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ratkaisevassa asemassa on se seurakunta, jonka alueella kirkollinen rakennus sijaitsee. Ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto voi anoa tällaisen rakennuksen suojelun lakkaamista, sen on seurakuntaa kuulemalla selvitettävä, onko seurakunnalla tarvetta toiminnassaan käyttää kyseistä rakennusta.

32 §. Rakennussuojelun valvonta. Pykälässä säädettäisiin määrätyn tarkastajan ja kirkkohallituksen oikeuksista kirkollisen rakennuksen suojelun valvonnassa. Suojelun toteuttamiseksi on tärkeää, että siitä vastaavalla viranomaisella on oikeus päästä rakennukseen tekemään tutkimuksia, suorittamaan mittauksia ja valvomaan rakennuksessa tehtäviä muutoksia.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkkohallitus voisi kieltää ilman vahvistuspäätöstä suoritettavan muutos- tai korjaustyön tai määrätä sen keskeytettäväksi. Ks. 2 momentin tarkemmat perustelut HE 96/2013, s. 15, 14 luku 6 §.

33 §. Kirkollisen rakennuksen suojelun kustannukset. Pykälässä säädettäisiin seurakuntayhtymän kustannusvastuun rajoittamisesta niin, ettei sitä voida velvoittaa suojelutoimenpiteisiin, joiden kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä se voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen. Edellytyksenä on lisäksi, ettei seurakuntayhtymällä tai siihen kuuluvalla seurakunnalla ole mahdollista käyttää rakennusta toiminnassaan tai saada siitä muutoin kohtuullista hyötyä.

34 §. Kiinteän omaisuuden luovuttaminen. Voimassa olevien säännösten mukaan sekä kirkonmaan että seurakunnan kiinteän omaisuuden luovuttamista koskeva päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Käsite kirkonmaa poistettiin uudesta maakaaresta (540/1995) sen tullessa voimaan 1.1.1997 ja seurakuntien omistamat kiinteistöt oli tuolloin lainhuudatettava.

Kiinteän omaisuuden luovuttamista koskevan päätöksen alistamisvelvollisuutta on aiemmin perusteltu pienten seurakuntien turvalla kauppaneuvotteluissa. Pienten seurakuntien voima ei aina ole riittänyt neuvottelujen tasapuoliseen käyntiin. Merkittävämpänä ongelmana seurakuntien päätöksenteossa on kuitenkin ollut usein se, että päättävissä elimissä on usein ollut myös vastapuolen edustajia. Toisena perusteluna on esille noussut luovutettujen kiinteistöjen arvon arviointi varsinkin, kun on ollut kyse metsätiloista tai kiinteistökauppaan on liittynyt kaavoituksellisia seikkoja.

Alistusmenettelyä on toisaalta pidetty myös epäkohtana varsinkin suurissa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä, koska se viivyttää päätös-

ten täytäntöönpanoa tarpeettomasti. Myös potentiaalisten ostajien joukko saattaa olla pienempi, kun ostettua kiinteistöä ei saa heti hallintaan.

Koska rakenneuudistuksen myötä kiinteän omaisuuden luovuttamisesta päättäisi aina seurakuntayhtymä, voidaan alistusvelvollisuudesta pääsääntöisesti luopua. Suurimmissa yksiköissä voidaan ylläpitää riittävää kiinteistöalan asiantuntemusta. Hautausmaakiinteistöjen ja kirkollisten rakennusten luonteen vuoksi on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että niitä koskevat luovutus päätökset alistettaisiin edelleen kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Sen sijaan maanvuokraukseen liittyvästä alistusvelvollisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi kokonaan.

Hautaus toimi

35 §. Hautausmaan perustaminen. Voimassa olevaa lakia vastaavasti yhteinen kirkkovaltuusto päättäisi hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta ja päätös olisi alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvun 39 §:n mukaan seurakuntayhtymällä tulisi olla oma tai toisen seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaataikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata. Säännösten taustalla on hautaus toimilain (457/2003) 3 §, jonka mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tai seurakuntayhtymien tulee ylläpitää yleisiä hautausmaita.

Alistusmenettelyssä kirkkohallitus arvioi hanketta muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), terveydensuojelulain (763/1994) sekä alueen olosuhteiden kannalta. Hautausmaan perustaminen tai laajentaminen on kallis hanke, ja alistaminen viivästyttää sen toteutusta, mutta toisaalta näitä hankkeita toteutetaan harvoin. Myös se, että hautaus toimi on kirkolle annettu yhteiskunnallinen tehtävä, puoltaa alistusmenettelyn säilyttämistä.

36 §. Hautaoikeus. Jokaisella on oikeus tulla haudatuksi kotikuntansa evankelis-luterilaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän ylläpitämälle hautausmaalle, mistä säädetään hautaus toimilaissa. Kirkkolaissa käsitteellä hautaoikeus tarkoitetaan oikeutta tiettyyn hautaan.

Pykälä vastaa sisällöltään nykyistä lakia. Pykälässä säädetäisiin hautaus toimilain 11 §:ssä tarkoitettua hautaoikeudesta evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalla. Seurakunnan tai seurakuntayhtymän velvollisuudesta vaadittaessa osoittaa hautasija vainajalle säädetään hautaus toimilain 4 §:ssä. Yhteinen kirkkoneuvosto voisi harkintansa mu-

kaan antaa luvan haudata hautausmaalle muunkin kuin hautaus toimilaissa siihen oikeutetun vainajan. Esimerkiksi monet poismuuttaneet haluavat tulla haudatuksi vanhalle kotiseudulleen. Harkinnanvaraiset luvat eivät kuitenkaan saa vaikeuttaa seurakuntayhtymälle hautaus toimilaissa säädettyä hautasijan osoittamisvelvollisuutta.

Hautaoikeus luovutetaan kuolemantapauksen yhteydessä, ja se voidaan samalla luovuttaa myös vainajan omaisille. Yhteinen kirkkoneuvosto voisi erityisestä syystä luovuttaa oikeuden hautaan muulloinkin. Esimerkiksi ulkomaille muuttanut henkilö voi näin varmistua siitä, että hänet haudataan aikaisemmalle kotiseudulleen. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakunnalle. Hautaoikeutta ei siten voi myydä, testamentata tai lahjoittaa.

37 §. Hautaoikeuden voimassaoloaika. Pykälä vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lakia. Siinä säädetäisiin hautaoikeuden määräaikaaisuudesta, määräajan laskemisesta ja hautaoikeuden jatkamisesta. Jos hautaoikeuden pitkän voimassaoloajan lopussa hautaan haudataan uusi vainaja, hautaoikeus jatkuu niin kauan kuin haudan koskemattomuusaika viimeisen hautauksen jälkeen kestää. Koskemattomuusaika voi hautausmaasta riippuen olla pitempikin kuin 15 vuotta. Hautaoikeus olisi voimassa vain niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaus toimilain 15 §:n mukaan hautausmaa voidaan lakkauttaa ja hautausmaan alue ottaa muuhun käyttöön, kun viimeisestä hautaamisesta on kulunut vähintään 100 vuotta. Aluehallintovirasto voi erityisen painavasta syystä antaa lakkauttamisluvan aikaisemmin. Tällöin haudattujen lähimmille omaisille ja hautaoikeuden haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi.

Hautaoikeus lakkaisi ilman irtisanomista määräajan päättyessä. Hyvään hallintoon kuuluu, että seurakuntayhtymä mahdollisuuksien mukaan ottaa hautaoikeuden haltijaan yhteyttä, kun määräajaksi annettu hautaoikeus on umpeutumassa.

38 §. Hautaoikeuden haltija. Pykälässä säädetäisiin nykyistä lakia vastaavasti hautaoikeuden haltijan tehtävistä sekä siitä, miten hautaoikeuden haltija määräytyy. Hautaoikeuden haltija mainitaan myös eräissä hautaus toimilain säännöksissä, mutta hautaoikeuden haltijan käsitteestä säädetään kirkkolaissa.

Hautaoikeuden haltija määräytyisi lähtökohtaisesti hautaa luovutettaessa tehdyn sopimuksen mukaan. Hautaoikeuden haltija voi olla muukin kuin vainajan lähin omainen. Käytännössä on esiintynyt usein tilanteita, joissa hautaoikeuden haltijaa ei tiedetä tai haltijaksi on merkitty aikaan haudan lunastanut henkilö. Kun hautaan

haudataan, tulisi aina tarvittaessa sopia hautaoikeuden haltijasta.

Jos ensimmäiseksi haetaan haudatun vainajan lähimmät perilliset eivät pääse sopimukseen, yhteinen kirkkoneuvosto määrää hautaoikeuden haltijan. Lähimpien perillisten määritelmä pohjautuu perintökaaren (40/1965) 2 luvun 1 – 3 §:iin. Yhteisen kirkkoneuvoston päätös voi olla tarpeen myös silloin, kun kaikkia ensimmäiseksi haetaan haudatun vainajan perillisiä ei tavoiteta.

39 §. Hautaamisjärjestys. Pykälässä säädettäisiin siitä, keitä haetaan voidaan haudata, mikäli haudassa edelleen olisi vapaita tai muutoin käytettävissä olevia hautasijoja. Pykälä vastaisi asiassällöltään voimassa olevaa lakia. Asiasta tulisi sopia hautaa luovutettaessa samalla kun sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty, hautaamisjärjestys määräytyisi säännöksen mukaan. Haudaan olisi mahdollista haudata muukin kuin säännöksessä mainittu vainaja hautaoikeuden haltijan suostumuksella.

40 §. Haudan hoito. Pykälässä säädettäisiin haudan hoitovelvoitteesta. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia. Säännös hautaa koskevien asioiden tiedoksiannosta ehdotetaan siirrettäväksi 24 lukuun, jossa säädetään muutoinkin päätösten tiedoksiannoista. Hautaustoimilain 13 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjä on velvollinen hoitamaan hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien muistoa kunnioittavalla tavalla.

Pykälän mukaan ensisijainen vastuu haudan hoidosta olisi hautaoikeuden haltijalla. Hoidon laiminlyönti voisi johtaa hautaoikeuden menetykseen ja haudan palautumiseen seurakunnalle. Haudan hoito voi olla seurakuntayhtymän vastuulla joko hautaoikeuden haltijan kanssa tehdyn sopimuksen tai yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen perusteella. Haudan hoito voidaan siirtää seurakuntayhtymän vastuulle esimerkiksi silloin, kun on kyse seurakunnan papin tai ansioituneen paikkakuntalaisen haudasta, vaikkei henkilö kuollessaan olisi ollut seurakunnan jäsen. Haudan hoidosta perittävistä maksuista päättää yhteinen kirkkoneuvosto. Hautausmaan hoitosuunnitelmassa, josta ehdotetaan säädettäväksi kirkkojärjestyksessä, voidaan täsmentää seurakunnan ja hautaoikeuden haltijoiden välistä työnjakoa hautojen hoidossa.

41 §. Erimielisyyden ratkaiseminen. Pykälä vastaa muutoin voimassa olevaa lakia, mutta siinä olevaan luetteloon on lisätty hautamuistomerkit. Oikeuskäytännössä on katsottu, että kirkkoneuvosto voi ratkaista hautamuistomerkkejä koskevat erimielisyydet. Seurakuntayhtymän vastatessa hautaustoimesta, päättävänä elimenä toimisi yhteinen kirkkoneuvosto.

Pykälässä tarkoitettuihin päätöksiin haetaan muutosta kirkkolain mukaisin muutoksenhakekeinoin. Sen sijaan hautaustoimilain 27 §:n mukaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän päätökseen, joka koskee hautasijan osoittamista tai hautaustoimesta perittäviä maksuja, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Vainajan omaisten välinen, hautaamisen tapaa, paikkaa tai hautaustoimitusta koskeva erimielisyys ratkaistaan hautaustoimilain 23 §:n 4 momentin mukaan kärjäoikeudessa.

42 §. Hautaustoimen ohjesääntö, hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma. Pykälä vastaa muuten voimassa olevaa lakia, mutta hautaustoimen ohjesäännön, hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman alistamisesta tuomiokapitulin vahvistettavaksi ehdotetaan epätarkoituksenmukaisena luovuttavaksi. Hautaustoimen ohjesääntö voi sisältää yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia määräyksiä, jotka liittyvät säännöksessä lueteltuihin asioihin. Hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman määräyksistä säädetään ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvussa. Seurakuntayhtymän vastatessa hautaustoimesta, päätösvalta hallintosääntöjen hyväksymiseen kuuluisi yhteiselle kirkkovaltuustolle.

43 §. Hautaustoimen maksut. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti hautaustoimen maksujen määräytymisestä ja siihen liittyvästä toimivallasta. Seurakuntayhtymän tulisi periä todellisten kustannusten perusteella määräytyvä maksu hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista. Maksuja koskevan päätöksen perusteluista on käytävä ilmi hautaustoimesta aiheutuvat kustannukset. Yhteinen kirkkovaltuusto päättäisi hautasijojen luovuttamisesta perittävistä maksuista ja yhteinen kirkkoneuvosto pääsääntöisesti hautaamiseen liittyvien palvelujen maksuista.

Maksuihin sovellettaisiin lisäksi hautaustoimilain 6 §:ää, jonka mukaan evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta tai seurakuntayhtymä voi periä enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruisia maksuja hautasijan luovuttamisesta, hautaamiseen liittyvistä palveluista ja haudan hoidosta. Maksujen perusteiden tulee olla samat kaikille, joilla on oikeus tulla haudatuksi seurakunnan tai seurakuntayhtymän hautausmaalle. Rintamaveteraaneille ja heihin rinnastettaville voidaan myöntää maksuvapautus.

44 §. Avopuolison asema. Pykälä on uusi ja siinä ehdotetaan säädettäväksi avopuolison asemasta hautaustoimea koskevissa asioissa. Säännöksen mukaan puolisoista tai leskeistä säädetty

koskisi myös avopuolisoa kirkon hoitaessa yhteiskunnalle kuuluvaa hautausvelvollisuutta. Nykyisessä laissa ei ole vastaavaa säännöstä. Säännös selventää lakia ja on omiaan vähentämään omaisten välisiä erimielisyyksiä hautaustilanteissa. Säännös selkeyttää erityisesti hautausjärjestystä koskevaa 39 §:ää, jonka sanan ”puoliso” on vakiintuneesti tulkittu tarkoittavan avio- puolisoa.

Hautaustoimilain 23 §:n 1 momentissa ”kuolin- hetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olo- suhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyt henkilö” on rinnastettu aviopuolisoon vainajan hautausjärjestelyistä huolehtivana henkilönä. Samaa avopuolison määritelmää ehdotetaan käytet- täväksi myös tässä pykälässä.

Rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n mukaan parisuhteen rekiste- röinnillä on samat oikeusvaikutukset kuin avio- liiton solmimisella ja avioliittoa tai aviopuolisoa koskevaa säännöstä sovelletaan myös rekisteröi- tyyn parisuhteeseen tai sen osapuoleen, jollei toi- sin säädetä. Tämän lain perusteella Kirkkohalli- tus on yleiskirjeessään nro 7/2002 todennut, että rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon hautaoikeuksia koskevissa asioissa.

Kirkonkirjat ja arkistotoimi

Voimassa olevan lain kirkonkirjoja ja seura- kunnan arkistoa koskeva 16 luku on kokonaisuudessaan uudistettu 1 päivänä joulukuuta 2011 voimaan tulleella lailla (787/2010), eikä uudis- tuksen jälkeen ole ilmennyt tarvetta tehdä sään- nöksiin kuin yksi asiallinen muutos tammikuussa 2014 voimaan tulleella kirkkolain muutoksella (797/2013). Kirkkolain nykyisen 16 luvun sään- nökset ehdotetaan siirrettäväksi lähes sellaise- naan ehdotettuun alalukuun ottaen kuitenkin huomioon rakenneuudistuksesta johtuvat muu- tostarpeet. Kirkonkirjoja koskevien säännösten yksityiskohtaisten perustelujen osalta viitataan myös hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kirkkolain 16 luvun ja 25 luvun 12 §:n muuttami- sesta (HE 19/2010 vp). Ehdotettujen säännösten tulkinnassa voidaan lisäksi nojautua vuoden 2011 uudistuksen jälkeiseen kirkonkirjoja koske- vien säännösten tulkintakäytäntöön ja kirkko- hallituksen antamiin ohjeisiin.

45 §. Kirkonkirjat. Pykälässä säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti, että kirkonkirjoja ovat automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidet- tävä kirkon yhteinen jäsenrekisteri ja manuaaliset kirkonkirjat. Lisäksi pykälässä luetellaan, mitkä asiakirjat katsotaan manuaalisiksi kirkonkir-

joiksi. Manuaalisten kirkonkirjojen tietoja tallen- netaan digitaalisessa muodossa osaksi jäsenre- kisteriä. Tietojen siirto jäsenrekisteriin on tarkoi- tus saada päätökseen vuoden 2015 loppuun men- nessä.

46 §. Kirkonkirjojen käyttötarkoitus. Pykälässä säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti kirkonkir- jojen sisältämien tietojen käyttämisestä. Seura- kunta ja seurakuntayhtymä käyttävät tietoja toi- mintansa tukena yleisessä seurakuntatyössä ja hallinnossa. Kirkonkirjojen tiedot palvelevat myös seurakunnan jäsenten oikeuksien ja velvol- lisuuksien toteuttamisessa. Lisäksi seurakunta ja seurakuntayhtymä voi käyttää tietoja esimerkiksi hoitaessaan hautaustoimilaissa säädettyjä yleis- ten hautausmaiden ylläpitoon liittyviä tehtäviä sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisteri- keskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009), avioliittolaissa (234/1929) ja nimi- laissa (694/1985) säädettyjä väestökirjanpitoon liittyviä viranomaistehtäviä.

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tie- toja tilastojen laadinnassa ja kirkon toimintaan liittyvissä tutkimuksissa. Tuomiokapitulit voivat käyttää tietoja tässä laissa tai sen nojalla sääd- ettyjen tai määrättyjen tehtäviensä hoitamisessa. Tietoja tarvitaan muun muassa kirkollisiin vaa- leihin, äänioikeuteen ja vaalikelpoisuuteen, vi- rantäyttöön ja papiksi vihkimiseen liittyvissä teh- tävissä.

Kirkonkirjojen tietojen käyttöä koskevat lisäksi henkilötietojen käsittelyn yleiset periaatteet, joista säädetään henkilötietolaissa.

47 §. Keskusrekisteri. Ehdotuksen mukaan yk- sittäisten seurakuntien kirkkoherranvirastot eivät toimisi enää rekisterinpitäjinä. Seurakuntayhty- mään kuuluvien seurakuntien tulisi järjestää kir- konkirjojen pitäminen yhteisenä keskusrekiste- rinä, jolloin yksittäisen seurakunnan hallinnolli- set tehtävät vähenevät. Seurakunnissa voi kuiten- kin olla palvelupisteitä, jotka helpottavat jäsenis- tön asiointia muun muassa kirkon vastuulla ole- vissa väestökirjanpitopalveluissa.

Keskusrekisteri voisi toimia myös alueellisesti yhtä seurakuntayhtymää suurempana kokonai- suutena. Poissuljettua ei ole sekään, että esimer- kiksi hiippakunnan seurakuntayhtymät muodos- taisivat yhden yhteisen keskusrekisterin.

Keskusrekisterin järjestämisestä säädetään tar- kemmin ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvussa.

48 §. Jäsenrekisterin tietosisältö. Pykälässä säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti kirkon yhteiseen jäsenrekisteriin tallennettavista tie- doista ja kirkkoon kuulumattoman henkilön tie- tojen käsittelystä. Evankelis-luterilaisen kirkon jäsenrekisteristä säädetään myös uskontokuntien

jäsenrekistereistä annetussa laissa, jonka 4 ja 5 §:ssä on säännöksiä jäsenrekisterin tietosisälöstä. Lisäksi jäsenrekisteriin tallennetaan manuaalisista kirkonkirjoista digitaaliseen muotoon siirretyt tiedot. Näin ollen jäsenrekisteriin kuuluvat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain voimaantuloa 1.10.1999 pidettyjen kirkonkirjojen tiedot, jotka on siirretty osaksi jäsenrekisteriä. Sama tieto voi siis löytyä samanaikaisesti sekä manuaalisesta kirkonkirjasta että jäsenrekisteristä.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdan mukaisista jäsenrekisteriin tallennettavista tiedoista ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenrekisteriin tallennetaan lähtökohtaisesti vain kirkon jäsenten tietoja. Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3–5 kohdan nojalla jäsenrekisteriin voidaan kuitenkin tallentaa kirkon jäsenen aviopuolison, lapsen tai vanhemman henkilötietoja, vaikka tämä ei kuulu kirkkoon. Edellytyksenä on, että tiedot niin sanotuista viitehenkilöistä ovat uskontokunnan toiminnan ja hallinnon kannalta tarpeellisia. Tietoja tarvitaan muun muassa avioliiton esteiden tutkimisessa sekä annettaessa väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 48 §:n nojalla virkatodistuksia, sukuselvityksiä ja muita vastaavia todistuksia.

49 §. Rekisterinpitäjät ja vastuut. Pykälässä säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti kirkonkirjojen rekisterinpitäjistä, joita olisivat seurakuntien yhteiset keskusrekisterit sekä keskusrekisterin, sen johtajan ja kirkkohallituksen tehtävistä ja vastuista.

Kirkon jäsentä koskevien tietojen päävastuullisena rekisterinpitäjänä toimii se keskusrekisteri, johon kuuluvaan seurakuntaan kirkon jäsen kuuluu. Tästä syystä henkilötietolain 26–28 §:n mukainen tarkastusoikeutta koskeva pyyntö tulisi ensisijaisesti esittää oman alueen keskusrekisterille.

Keskusrekisterillä on toimivalta lisätä, muuttaa ja korjata sen alueen jäsentietoja. Vastuu rekisteritietojen virheettömyydestä kuuluu keskusrekisterissä sen johtajalle. Rekisteritietojen virheettömyydellä tarkoitetaan tietojen oikeellisuutta, eheyttä ja laadukkuutta. Kirkkohallitus voi tehdessään päätöksen jäsenrekisteriin liittyvien tietojen massaluvutuksesta samalla sopia tietojen luovutuksen teknisestä toteuttamisesta tietyn keskusrekisterin kanssa.

Toimivaltaa jäsentä koskevien tietojen luovuttamiseen ei ole rajoitettu pelkästään jäsenen oman alueen keskusrekisteriin. Keskusrekisterit

voivat luovuttaa jäsenrekisteritietoja myös muiden keskusrekisterien seurakuntien jäsenistä. Tämä edellyttää, että kirkkohallitus on ehdotetun 51 §:n nojalla myöntänyt keskusrekisterin jäsenrekisterin käyttäjälle tämän laajuisen käyttöoikeuden. Laajojen käyttöoikeuksien antaminen edellyttää, että on varmistuttu käyttöoikeuden saajan ammattitaidosta ja koulutuksesta sekä keskusrekisterin tietoturva- ja luottamuksen asianmukaisuudesta.

Kirkkohallitus päättää teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Yksittäisten tietojen luovuttaminen tapahtuu todistuksena, otteena tai jäljennöksenä. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 48 §:n mukaisesti jäsenrekisteristä voidaan luovuttaa kirjallisesti jäsenistä yksittäisiä tietoja henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Väestötietojen luovuttamisessa on aina noudatettava soveltuvin osin mainitun lain 4 luvun säännöksiä. Muiden kuin väestötietojen luovuttamista säätelee henkilötietolaki ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999).

50 §. Tietojen tallentaminen jäsenrekisteriin. Pykälässä säädettäisiin siitä, että kirkollista vihkimistä, avioliiton siunaamista, rippikoulun käymistä ja konfirmaatiota koskevan tiedon saa tallentaa jäsenrekisteriin muukin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäsentä tieto koskee. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia kirkollisen vihkimisen osalta. Vihkimistiedon voi tallentaa pääsääntöisesti se seurakunta, jonka palveluksessa vihkivä pappi on.

Käytännössä myös tieto avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta tallennetaan jäsenrekisteriin sen seurakunnan, jossa kirkollinen toimitus tai rippikoulun käyminen on tapahtunut, jäsenrekisteriä ylläpitävässä keskusrekisterissä. Tästä syystä pykälään ehdotetaan lisättäväksi oikeus myös näiden tietojen tallentamiseen muussa keskusrekisterissä kuin siinä, jonka alueen seurakunnan jäsentä tieto koskee.

51 §. Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri. Pykälässä säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti jäsenrekisterin käyttöoikeuksien myöntämisestä sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteristä. Keskusrekisterin johtaja päättää käyttöoikeuden myöntämisestä, kun kyse on ainoastaan kyseiseen keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäsenten tietojen käsittelystä. Kirkkohallitus päättää laajempien käyttöoikeuksien myöntämisestä, joilla käyttäjä saa oikeuden käsitellä myös muiden seurakuntien jäsenten tietoja.

Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisterin johtajan esityksestä. Kirkkohallitus ottaa päätöksenteossa huomioon keskusrekisterin tietoturvallisuuden tason. Jäsenrekisterin käyttöoikeus on aina henkilökohtainen.

Käyttöoikeus- ja lokirekisterin rekisterinpitäjänä toimii kirkkohallitus. Käyttöoikeusrekisteriin tallennetaan käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio sekä tiedot käyttöoikeuden sisällöstä ja laajuudesta ja käyttöoikeuspäätöksestä. Rekisteristä käy siten ilmi, saako käyttäjä käsitellä vain tietyn keskusrekisterin seurakuntien jäsenten tietoja vai onko kirkkohallitus myöntänyt hänelle laajemmat oikeudet.

Jäsenrekisterin käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten pidetään lokirekisteriä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä. Lokirekisteriin tallennetaan käyttäjän käyttäjätunnus, käsittelyn tapahtuma-ajankohta sekä käsitellyt tiedot tai tietoryhmät. Käsittelytapahtumasta tallennetaan ne tietoryhmät, jotka ovat olleet käsittelyn kohteena. Rekisteriin ei tallenneta käsittelytietoa systeemi- tai muusta teknisestä lokista, joka sisältää vain tietojen käsittelyn teknistä hallintaa koskevaa informaatiota ja jossa ei käsitellä henkilötietoja.

Käyttöoikeus- ja lokirekistereillä on merkitystä väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä ja selvittämisessä. Tieto- ja viestintärikosten vanhenemisaika on enimmillään kaksi vuotta, mutta virkarikosten viisi vuotta. Tämän vuoksi käyttöoikeusrekisteriin tallennettujen tietojen säilytysaika olisi viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin tallennettujen tietojen säilytysaika viisi vuotta tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Käyttöoikeusrekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyyn sovelletaan muun muassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietolakia. Rekisterien tietojen käsittelystä ei siten ole tarvetta säätää erikseen kirkko-laissa.

52 §. Kirkkohallituksen määräykset. Pykälässä säädettäisiin nykyisen lain mukaisesti kirkkohallituksen toimivallasta antaa tarkempia määräyksiä jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Kirkkohallitus antaa määräyksiä myös kirkonkirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä. Pykälässä ei enää mainittaisi seurakunnan ja seurakuntayhtymän arkistoon kuuluvia muita asiakirjoja. Niistä säädettäisiin ehdotetun 56 §:n lisäksi kirkkojärjestyksessä.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin kirkkohallituksen oikeudesta määrätä tietojen luovuttamisesta

perittävistä maksuista. Nykyistä säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös kirkkohallituksen luovuttamista tiedoista voitaisiin jatkossa periä maksu.

53 §. Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Pykälässä säädettäisiin, että kirkonkirjat on säilytettävä pysyvästi. Kirkkohallituksella on kuitenkin toimivalta poiketa pysyvän säilyttämisen säännöstä tiettyjen tietojen tai asiakirjojen kohdalla ja päättää niiden määräajaisesta säilytysajasta. Kirkonkirjoja hyödynnetään seurakuntien sekä seurakuntayhtymien hallinnossa ja viranomaistehtävien hoidossa, päätösten perustana sekä jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa. Kirkonkirjojen tietojen pysyvä säilyttäminen on yleensä välttämätöntä sekä jäsenen että seurakunnan ja keskusrekisterin oikeusturvan kannalta.

Pykälän 2 momentin mukaan manuaaliset kirkonkirjat voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jolloin ne säilyvät seurakuntayhtymän omaisuutena. Asiasta säädettäisiin tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan jatkossakin antaa ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi kirkkohallituksen päättämällä tavalla. Kirkkohallitus päättää tietojen siirtämisen yksityiskohdista. Pysyvästi säilytettävät jäsenrekisteritiedot voitaisiin antaa säilytettäväksi esimerkiksi arkistolaitoksen sähköisten aineistojen vastaanotto- ja palvelujärjestelmään (VAPA).

54 §. Ilmoitusvelvollisuus. Voimassa olevaa lakia vastaavassa pykälässä säädettäisiin papin ilmoitusvelvollisuudesta silloin, kun hän kastaa tai siunaa hautaan henkilön, jonka jäsentietoja ei pidä yllä hänen seurakuntaansa keskusrekisteri. Pykälässä säädettäisiin myös ilmoitukseen sisällytettävistä vähimmäistiedoista. Kirkon sisällä ilmoitusvelvollisuus hoidetaan pääsääntöisesti jäsenrekisterin avulla.

Pykälän 2 momentin mukaan avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen. Avioliitto-asetuksen (820/1987) 10 §:n 2 momentin mukaan vihkipöytä on viipymättä ilmoitettava vihkimisestä väestötietojärjestelmään. Vihkinyt pappi voi toimittaa vihkimisilmoituksen rekisteröitäväksi jäsenrekisteriin muuhunkin kuin vihittyjen seurakunnan keskusrekisteriin. Jäsenrekisteristä vihkimistieto välittyy väestötietojärjestelmään.

55 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaa-

vasti muista henkilötietojen käsittelyyn sovellettavista laeista. Esimerkiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelusta annetun lain 42 §:ssä säädetään rajoituksista väestötietojärjestelmään talletettujen uskonnollisen yhdiskunnan jäsenyyttä koskevien tietojen luovuttamiseen.

Kun jäsenrekisterin tietoja käytetään seurakunnan tai seurakuntayhtymän omassa toiminnassa, tietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakea ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia. Kun keskusrekisteri luovuttaa jäsentietojärjestelmästä sivullisille sellaisia tietoja, jotka ovat myös väestötietojärjestelmän tietoja, sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalvelusta annettua lakia.

Lisäksi on huomattava, että jäsenrekisterin käyttöön ja tietojen luovuttamiseen liittyvä virheellinen menettely voi olla rangaistavaa henkilötietolain tai rikoslain (39/1889) 38 luvun (tieto- ja viestintärikokset) ja 40 luvun (virkarikokset) säännösten mukaan.

56 §. Arkistotoimi. Voimassa olevan kirkkolain mukaan arkistolaki (831/1994) ei koske kirkon tai seurakuntien arkistoja, mutta käytännössä sitä noudatetaan kuitenkin soveltuvien osin. Arkistotoimessa on myös siirretty viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) voimaantulon jälkeen arkistonmuodostajien tehtäviin perustuvaan arkistonmuodostukseen, jota ohjataan arkistolain tarkoittamalla arkistonmuodostussuunnitelmalla. Pykälässä säädettäisiin siitä, että arkistolaki omaksuttaisiin sovellettavaksi siltä osin, kuin arkistolaissa säädettäisiin arkistotoimen hoidosta, tehtävistä, suunnittelusta ja järjestämisestä, jollei kirkkolaissa toisin säädettäisi. Säännöstä siitä, että kirkkohallitus antaisi edellä mainitusta asioista tarkempia ohjeita, ei tarvittaisi, koska kirkkohallitus voi keskushallinnon viranomaisena antaa toimialaansa kuuluvia ohjeita ilman erillistä valtuutusta.

Kirkkojärjestyksessä säädettäisiin puolestaan arkistonmuodostajan vastuusta ja tehtävistä, arkistotilasta ja asiakirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen. Lisäksi kirkkohallituksella olisi toimivalta antaa määräyksiä pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista.

9–17 luku.

Luvut ehdotetaan kumottavaksi, koska niiden asiasisältö siirtyisi tarvittavilta osin ehdotettuun 3 ja 7 lukuun.

17 b luku. **Hiippakuntavaltuusto**

1 §. Tehtävät. Voimassa olevan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan hiippakuntavaltuuston tehtävänä on edistää kirkon tehtävän toteuttamista sen alueeseen kuuluvissa seurakunnissa. Ehdotuksen mukaan seurakunnat voisivat halutessaan sopia seurakuntayhtymän perussäännöllä, että tiettyjä seurakunnan tehtäviä hoidettaisiin seurakuntayhtymän toimesta. Siten on perusteltua, että hiippakuntavaltuuston toimivalta ulottuu myös seurakuntayhtymiin, niiden toteuttaessa kirkon tehtävää.

4 a §. Aloiteoikeus. Ehdotuksen mukaan seurakuntien päättävä toimielin olisi seurakuntaneuvosto eikä kirkkoneuvostoja enää olisi. Tästä syystä pykälän 1 momentin 3 kohta ehdotetaan kumottavaksi.

18 luku. **Piispa**

1 §. Piispa ja piispan tehtävät. Ehdotuksen mukaan seurakunnat voisivat halutessaan sopia seurakuntayhtymän perussäännöllä, että tiettyjä seurakunnan tehtäviä hoidettaisiin seurakuntayhtymän toimesta. Siten on perusteltua, että piispan valvontavalta ulottuu myös seurakuntayhtymiin. Tästä syystä pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta seurakuntayhtymistä. Käytännössä jo nyt on katsottu, että piispat valvovat myös seurakuntayhtymien toimintaa ja esimerkiksi piispantarkastuksia on säännönmukaisesti toimitettu myös seurakuntayhtymissä.

19 luku. **Tuomiokapituli**

11 §. Lääninrovasti. Rakenneuudistuksen myötä rovastikunnista luovuttaisiin. Siten myös lääninrovastien tehtävä lakkaisivat. Tästä syystä pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

20 luku. **Kirkolliskokous**

1 §. Kirkolliskokous. Ehdotetun 3 luvun 2 §:n mukaan ilmaisusta väkiluku luovuttaisiin ja se korvattaisiin ilmaisulla läsnä oleva jäsen. Tästä syystä pykälän 4 momenttiin ehdotetaan asiansisältöön vaikuttamattomia sanamuodon tarkistuksia.

23 luku. **Luottamushenkilöt ja vaalit**

3 §. Vaalikelpoisuuden rajoitus. Voimassa olevien säännösten mukaan seurakuntavaaleilla vaalittuna seurakunnan tai seurakuntayhtymän luottamushenkilönä ei voi toimia seurakuntayhtymän

tai siihen kuuluvan seurakunnan palveluksessa oleva henkilö. Ehdotetun rakenneuudistuksen myötä seurakuntayhtymä olisi yksi työnantajakokonaisuus. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi tältä osin.

Säännöksen mukaan vaalilla valittavaan luottamustehtävään seurakuntayhtymässä tai seurakunnassa ei saisi valita henkilöä, joka on palvelussuhteessa kyseiseen seurakuntayhtymään. Nykyinen vaalikelpoisuuden rajoitus ei siis muuttuisi sisällöllisesti.

7 §. Luottamustoimen hoitaminen. Ehdotetun rakenneuudistuksen mukaan seurakunnissa olisi päättävänä elimenä seurakunta, jolloin kirkkoneuvostoja ei enää olisi. Yhteisen kirkkovaltuuston päätösten laillisuutta valvoisi yhteinen kirkkoneuvosto ehdotetun 7 luvun 15 §:n nojalla. Tästä syystä pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi.

8, 10, 11, 14, 16 ja 19 §. Esityksessä ehdotetun rakenneuudistuksen myötä seurakuntien ylimpiä päättäviä toimielimiä olisivat seurakuntaneuvostot eikä yksittäisissä seurakunnissa olisi enää kirkkovaltuustoja. Tästä syystä 8 §:ään, 10 §:n 1-3 momenttiin, 11 §:n 2 momenttiin, 14 §:n 2 momenttiin, 16 §:n 3 momenttiin ja 19 §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan lähinnä teknisluontoisia muutoksia, joilla viittaukset kirkkovaltuustoihin poistetaan.

9 §. Seurakuntavaalit. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei siinä enää viittataisi kirkkovaltuuston jäsenten valitsemiseen vaaleilla muutoin kuin niiden seurakuntien osalta, joille on vakuutettu erityisiä oikeuksia. Koska esityksessä ehdotetaan, että kirkkoherra olisi jatkossakin seurakuntaneuvoston jäsen, vaaleilla valitaan seurakuntaneuvoston luottamushenkilöjäsenet.

17 §. Äänioikeus pappisasessorin vaalissa. Esityksessä ehdotetaan, että rovastikuntia ei jatkossa enää olisi. Siten myös lääninrovastien virat lakkaavat eikä siten säännöksiä lääninrovastien vaaleista tarvita. Koska myös pykälän otsikkoa on syytä muuttaa, lakiteknisestä syystä ehdotetaan koko pykälää muutettavaksi.

20 §. Keskusvaalitoimikunta. Pykälän sanamuotoa on tarkistettu, jättämällä säännöksen ensimmäinen viittaus seurakuntayhtymään tarpeettomana pois.

24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku.

1, 4, 6, 8 b, 9 ja 14 §. Esityksessä ehdotetun rakenneuudistuksen myötä seurakuntien ylimpiä päättäviä toimielimiä olisivat seurakuntaneuvostot eikä yksittäisissä seurakunnissa olisi enää

kirkkovaltuustoja tai kirkkoneuvostoja. Tästä syystä 1 §:n 1 momenttiin, 4 §:n 1 momenttiin, 6 §:n 3 momenttiin, 8 b §:n 1 kohtaan, 9 §:n 4 momenttiin sekä 14 §:n 3 momenttiin ehdotetaan uudistuksesta aiheutuvia lähinnä teknisluontoisia muutoksia. Samalla 8 b §:n 2 kohdan viittausäänökset on korjattu ja säännösten sanamuotoja on tarkistettu.

3 §. Oikaisuvaatimus. Pykälässä säädetään niistä toimielimistä ja viranhaltijoista, joiden päätöksistä on tehtävä oikaisuvaatimus säädetyille toimielimille ennen kirkollisvalituksen tekemistä. Pykälän 1 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaukset kirkkoneuvostoon, koska uudistuksen myötä yksittäisissä seurakunnissa ei enää olisi kirkkoneuvostoja. Koska ehdotetun 7 luvun 4 §:n mukaan seurakuntaneuvosto ei enää voisi jakautua jaostoihin eikä ehdotetun 7 luvun 5 §:n mukaan seurakuntaneuvoston päästövaltaa voisi enää siirtää luottamushenkilöille, ehdotetaan myös viittaukset jaoston ja luottamushenkilöiden päätöksiin poistettavaksi. Vastaavasti 1 momentin 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaukset yhteisen kirkkoneuvoston jaoston ja seurakuntayhtymän luottamushenkilön tekemiin päätöksiin.

Esityksessä ehdotetaan, että seurakuntayhtymissä yhtymärovasti toimisi seurakuntayhtymään sijoitetun papiston esimiehenä. Tästä syystä 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kirkkoherran lisäksi päätöksiä voivat tehdä yhtymärovasti ja seurakuntayhtymän kielelliseen vähemmistöön kuuluvien seurakuntien osalta johtava kirkkoherra.

11 §. Tiedoksianto. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja sen asiasisältö siirrettäväksi uuteen ehdotettuun **11 b §:ään**, jossa säädettäisiin kattavasti tiedoksiannoista hautaa koskeissa asioissa.

11 b §. Tiedoksianto hautaa koskeissa asioissa. Pykälään on yhdistetty voimassa olevan lain 17 luvun 5 §:n 4 momentti ja 24 luvun 11 §:n 3 momentti. Pääsääntöisesti hautaa koskeva päätös annettaisiin tiedoksi hautaoikeuden haltijalle. Tiedoksianto tapahtuisi tällöin samalla tavalla kuin päätöksen tiedoksianto asianosaiselle. Jos hautaoikeuden haltijaa ei kuitenkaan olisi nimetty tai hänen osoitteensa ei olisi tiedossa, päätös pantaisiin tiedoksi haudalle ja kuulutettaisiin lehdessä.

25 luku. Täydentäviä säännöksiä

1, 4, 14, ja 18 §. Koska ehdotetun rakenneuudistuksen myötä seurakunnissa ei enää olisi kirkkovaltuustoja tai kirkkoneuvostoja, ehdotetaan

viittaukset kirkkovaltuustoon, kirkkoneuvostoon ja kirkkovaltuuston puheenjohtajaan poistettavaksi 1 §:n 2 momentista, 4 §:n 1 momentista, 14 §:n 2 momentista ja 18 §:n 4 momentista. Poikkeusoloissa päätösvaltaa voidaan seurakuntayhtymissä delegoida yhteiselle kirkkoneuvostolle sekä yhtymärovastille.

8 §. *Julkisuus ja salassapito.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että tilintarkastajien lisäksi tuomiokapitulin määräämällä selvittäjällä sekä piispan määräämällä piispantarkastusta avustavalla tuomiokapitulin viranhaltijalla tai asiantuntijalla olisi salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää tarpeellisenä selvitystai tarkastustehtävän hoitamiseksi. Aiemmin on kiinnitetty huomiota selvitysmiehen tai tarkastajan mahdollisuuteen saada tietoon seurakuntajaon muutostilanteissa sekä piispantarkastusten yhteydessä lain mukaan salassa pidettävää aineistoa. Voimassa olevassa kirkkojärjestyksen 13 luvun 2 §:ssä on säädetty selvitysmiehen oikeudesta tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja. Kun tarve kohdistuu lain mukaan salassa pidettäviin tietoihin, on tiedonsaantioikeudesta säädetty laissa, mistä syystä ehdotettua lisäystä 3 momenttiin voidaan pitää perusteltuna.

Lisäksi pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus kirkkovaltuustoon. Esityksen mukaan seurakuntayhtymä toimisi yhtenä arkistonmudostajana ja taloushallinto kuuluisi seurakuntayhtymälle. Siten on perusteltua, että maksujen määräämisestä ja perusteista määräisi koko seurakuntayhtymää koskien yhteinen kirkkovaltuusto.

9 a §. *Eriävä mielipide.* Pykälässä säädettäisiin päätöksen liitettävästä eriävästä mielipiteestä ja se vastasi voimassa olevaa kirkkojärjestyksen 7 luvun 6 §:n 3 momenttia. Säännös on kuitenkin kirjoitettu soveltuvien osin sanamuodoltaan kuntalain 61 §:ää vastaavaksi ja sitä sovellettaisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielinten lisäksi hiippakuntien ja kirkon keskushallinnon toimielimiin.

Pykälän 1 momentin mukaan asiasta eri mieltä olleella toimielimen jäsenellä olisi oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Sama oikeus on asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta. Eriävä mielipide on ilmoitettava heti päätöksenteon jälkeen, mutta sen kirjalliset perustelut voidaan liittää pöytäkirjaan aina pöytäkirjan tarkastamisajankohtaan saakka.

Ehdotetussa 2 momentissa rajoitetaan eriävän mielipiteen esittämistä kirkolliskokouksessa.

Eriävää mielipidettä ei voisi esittää kirkolliskokouksen päätöksestä eli kirkolliskokouksen täysistunnossa tehdystä päätöksestä. Valiokuntatyöskentelyssä eriävän mielipiteen voi edelleen liittää valiokuntalausuntoon tai mietintöön. Säännös vastaisi vallitsevaa hallintokäytäntöä. Täysistunnossa äänestystulos kertoo jäsenten mielipiteet päätettävästä asiasta. On myös katsottu, ettei lakiasäättävässä toimielimessä voi esittää eriävää mielipidettä.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin päätöstä vastaan äänestäneen ja eriävän mielipiteen ilmoittaneen vastuusta vapautumisesta. Perustuslain 118 §:n mukaan virkamies vastaa virkatömiensä lainmukaisuudesta. Sama virkavastuu koskee myös luottamushenkilöitä. Eriävän mielipiteen esittänyt vapautuu päätöksen tuottamasta oikeudellisesta vastuusta. Toimielimen jäsenen osalta myös riittää, että hänen äänestyskäyttäytymisensä selviää toimielimen pöytäkirjasta. Jos hän ei ole äänestänyt päätökseksi tulleen ehdotuksen puolesta, ei hän myöskään oikeudellisesti vastaa siitä.

21 §. *Sinetin ja leiman hyväksyminen ja vahvistaminen.* Ehdotetun rakennemuutoksen myötä lääninrovastin virat lakkaisivat. Siten säännös lääninrovastin sinetistä ja leimasta jää tarpeettomaksi. Myös viittaukset kirkkovaltuustoon tai kirkkoneuvostoon ehdotetaan poistettavaksi pykälästä.

Ehdotetun 3 luvun 2 §:n mukaan ilmaisusta ”väkiluku” ehdotetaan luovuttavaksi ja se korvattaisiin ilmaisulla läsnä olevat jäsenet. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan muutosta myös tältä osin.

26 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

7 §. *Hautaustoimi.* Esityksessä ehdotetaan nykyinen hautaustoimea koskeva 17 luku kumottavaksi ja säännösten siirtämistä 7 luvun yhteyteen. Tästä syystä pykälän 1 momentin viittaussäännös ehdotetaan korjattavaksi.

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen yhteydessä säädetään lain siirtymäsäännöksistä. Säännöksen 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kirkkolain 3 luvun väliaikaiset normit olisivat voimassa lain voimaantulosta joulukuun loppuun 2018, jonka jälkeen kaikkien seurakuntien olisi kuuluttava seurakuntayhtymään. Tämä ei kuitenkaan koskisi koko valtakunnan alueella toimivia Suomen saksalaista evankelis-luterilaista seurakuntaa eikä Olaus Petrin seurakuntaa, jotka kuuluvat Porvoon hiippakuntaa ja joiden hallinnosta säädettäisiin tarkemmin ehdotetussa 7 luvun 8 §:ssä.

Seurakuntaan ja seurakuntayhtymään, niiden hallintoon, talous- ja kiinteistöhallintoon, hautaustoimeen sekä kirkonkirjojenpitoon ja oikeusturvakysymyksiin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä aina siihen saakka, kun seurakunta tai seurakuntayhtymä olisi liitetty tämän lain mukaiseen seurakuntayhtymään. Jos jo olemassa olevan seurakuntayhtymän alue ei muuttuisi, tulisi se ehdotettujen säännösten piiriin, kun seurakuntayhtymässä hyväksyttäisiin uusi tämän lain mukainen perussääntö. Perussäännön muutoksessa voidaan tällöin myös määrätä, mistä lähtien seurakuntayhtymään sovelletaan nyt ehdotettuja säännöksiä.

Säännöksen 4 momentin mukaan sellaiseen seurakuntajaon muutokseen tai seurakuntayhtymän perussääntöön, joka on tullut kirkkohallituksessa vireille ennen lain voimaantuloa, sovellettaisiin tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Tavoitteena on, että lain täytäntöönpanotoimiin ryhdytään mahdollisimman pian. Siten on tarkoituksenmukaista, että hiippakuntien johdolla ryhdytään valmistelamaan tämän lain mukaisia seurakuntarakenteita jo ennen tämän lain voimaantuloa. Siten seurakuntajakoon sovellettavien säännösten sanoittajana on syytä käyttää asian vireilletuloa kirkkohallituksessa.

Alistettavissa asioissa sovelletaan sitä lakia, joka on voimassa, kun päätös tehdään alkuperäisessä viranomaisessa.

Rovastikuntiin sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä aina siihen saakka, kunnes tuomiokapituli on päättänyt lakkauttaa rovastikunnan uuden tai uusien seurakuntayhtymien korvattua kyseisen rovastikunta-alueen hallinto-organisaation. Rovastikunnan tultua lakkautetuksi myös lääninrovastin palkkiollinen tehtävä lakkaisi.

1.2. Kirkkojärjestyksen muutosehdotuksen perustelut

2 luku. Kirkon pyhät toimitukset

2, 3 ja 9 §. Esityksessä ehdotetaan, että kaikki seurakunnat kuuluisivat seurakuntayhtymiin, jolloin seurakunnissa päätösvalta käyttävänä toimielimenä toimisi seurakuntaneuvosto. Siten 2 ja 3 §:n 1 momentteihin ja 9 §:n 2 momenttiin esitetään lähinnä teknisluontoisia korjauksia, joissa viittaukset kirkkovaltuustoon tai kirkkoneuvostoon poistetaan. Samalla säännösten sisältöä on selkeytetty.

8 §. Pykälästä on viittaus kirkkoneuvostoon kolehtisuunnitelman hyväksyjänä poistettu. Samalla säännöstä on selkeytetty siten, että seurakunnan on hyväksyessään kolehtisuunnitelman noudatettava sitä sitovaa kirkkohallituksen päätöstä päiväjumalanpalveluksissa kerättävistä kolehdeista.

24 §. Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada seurakunnastaan toivomansa pappi toimittamaan kirkollista toimitusta, jollei perusteltu syy sitä estä. Perusteltu syy on esimerkiksi seurakunnan työjärjestelyt. Pappi olisi lisäksi esimiehensä määräyksestä velvollinen toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntayhtymän alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle. Ehdotuksen mukaan papinvirat olisivat pääsääntöisesti sijoitettu seurakuntayhtymään kuuluviin seurakuntiin. Kirkkoherran työjohtovaltaan kuuluu, että hän antaa virkamääräyksen kirkolliseen toimitukseen muualla kuin oman seurakunnan alueella. Esitys asiaan tulisi kuitenkin seurakuntayhtymän yhtymärovastilta.

Lisäksi pappi voi toisen seurakunnan pyynnöstä toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakuntayhtymän alueella, mutta hänellä ei ole siihen velvollisuutta.

3 luku. Kristillinen kasvatus ja opetus sekä konfirmaatio

3 §. Esityksessä ehdotetaan, että kaikki seurakunnat kuuluisivat seurakuntayhtymiin, jolloin seurakunnissa päätösvalta käyttävänä toimielimenä toimisi seurakuntaneuvosto. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tästä johtuvaa lähinnä teknisluontoista muutosta.

4 luku. Sielunhoito ja rippi; kirkkokuri; diakonia ja lähetystyö

3 ja 4 §. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 1 §:n mukaan kristillinen kasvatus ja opetus, sielunhoito, diakonia ja lähetystyö ovat seurakunnan tehtäviä. Ehdotetun rakennemuutoksen myötä seurakunnissa ei enää ole kirkkoneuvostoja, mistä syystä säännöksen viittaukset kirkkoneuvostoihin ehdotetaan poistettavaksi.

5 luku. Pappisvirka.

10 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi rakennemuutuksesta johtuva tekninen muutos.

Rakennemuutoksen jälkeen papin virka on sijoitettuna seurakuntaan tai seurakuntayhtymään.

Seurakuntaan sijoitetun papin viran haltija kuuluu siihen hiippakuntaan, johon seurakunta kuuluu. Sen sijaan seurakuntayhtymään sijoitetun papin viran haltija voi kuulua myös siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan rakenneuudistuksesta johtuen muutettavaksi teknisesti. Säännös vastaisi voimassa olevaa 2 momentin säännöstä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Rovastikuntien lakkauttamisen vuoksi tämän luvun 11 § ehdotetaan kumottavaksi. Sen 4 momentissa on säännös siitä, että jollei pappi ole seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu samaan rovastikuntaan kuin se seurakunta, jonka jäsen hän on. Saman 11 §:n 5 momentissa on puolestaan säännös siitä, että hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiorovastikuntaan. Säännöksillä on yhteys siihen, missä pappi käyttää ääni-oikeuttaan kirkollisissa vaaleissa. Säännökset siirrettäisiin 11 §:stä uudeksi 10 §:n 3 momentiksi, rovastikuntien lakkauttamisen vuoksi teknisesti muutettuna. Jos pappi ei ole seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluisi sen seurakunnan äänestysalueeseen, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluisi puolestaan tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueeseen.

11 §. Pykälä kumotaan tarpeettomana, kun rakenneuudistuksen yhteydessä rovastikunnat lakkautetaan. Pykälän 4 ja 5 momentti esitetään siirrettäväksi tarpeellisilta osin 10 §:n 3 momentiksi.

6 luku. Henkilöstö.

A. Yleiset säännökset

Alaluvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi. Henkilöstöä koskevat yleiset säännökset koskevat paitsi virkoja ja viranhaltijoita myös työsuhteita.

1 §. Pykälään on tehty rakenneuudistuksesta johtuvien teknisluontoisten muutosten lisäksi rakenteellisia muutoksia, jonka vuoksi koko pykälä muutetaan. Pykälästä on poistettu tarpeettomana säännös seurakuntayhtymän seurakuntapastorista, kun kaikki papinvirat ovat ehdotetussa seurakuntarakenteessa seurakuntayhtymien virkoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mitä papinvirkoja seurakuntayhtymässä voi olla. Niitä olisivat yhtymärovastin, kirkkoherran, kappalaisen ja seurakuntapastorin virat. Voimassa oleva kirkkojärjestyksen 6 luvun 1 § mukaan seurakun-

nassa voi olla papin virkoina kirkkoherran ja kappalaisen virkojen lisäksi seurakuntapastorin virkoja. Seurakuntayhtymässä on voinut olla papin virkoina vain seurakuntapastorin virkoja. Rakenneuudistuksen jälkeen niin kirkkoherran kuin kappalaisen ja seurakuntapastorin virat olisivat seurakuntayhtymän virkoja. Kirkkoherran virat olisivat kuitenkin 2 momentin säännöksen perusteella aina sijoitettuna seurakuntaan. Kappalaisen ja seurakuntapastorin virat sen sijaan olisivat sijoitettuna seurakuntayhtymään tai seurakuntaan siten kuin seurakuntayhtymän johtosäännöllä määrättäisiin. Yhtymärovastin virka olisi uudenlainen papinvirka kirkossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että jokaiseen seurakuntaan tulee olla sijoitettuna kirkkoherran virka. Kirkkoherra johtaa seurakunnassa ehdotettua kirkkolain 7 luvun 1 §:n mukaista toimintaa. Jos seurakuntayhtymän seurakunnat perustetaan jäsenmäärältään pieniksi, voi syntyä tarve jakaa kirkkoherran viran ja viranhaltijan työpanos useampaan tällaiseen seurakuntaan. Seurakuntien yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta määrättäisiin kirkkolain 7 luvun 12 §:n mukaisessa johtosäännössä. Viran sijoittaminen kahden tai useamman seurakunnan yhteiseksi viraksi edellyttäisi kuitenkin tuomiokapitulin suostumusta. Tuomiokapituli ottaisi päätöstä tehdessään huomioon kirkkolain 6 luvun 52 §:n mukaiset taloudelliset ja tuotannolliset perusteet sekä mahdolliset muut vastaavat asiaan vaikuttavat perusteet. Yhteistä kirkkoherranvirkaa koskevan aloitteen tekemisestä sekä yhteisen viran kustannusten jakoperusteista ehdotettu säännös 2 momentissa vastaa pääosin voimassa olevaa kirkkojärjestyksen 6 luvun 35 §:n säännöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhtymärovastin virasta sekä seurakuntayhtymän muista viroista ja työsuhteista. Seurakuntayhtymään sijoitettu yhtymärovastin virka olisi perussäännön määräyksen mukaisesti koko- tai osa-aikainen seurakuntayhtymän koon, jäsenmäärän sekä sen perusteella, kuinka paljon seurakunnat antaisivat seurakuntayhtymälle myös seurakunnan toimintaan liittyviä tehtäviä. Kokoaikainen yhtymärovasti valittaisiin yhteisen kirkkovaltuuston toimesta soveltaen kirkkoherran välillistä vaalia koskevia säännöksiä. Osa-aikaisen yhtymärovastin virkaan tuomiokapituli määräisi jonkun seurakuntayhtymän kirkkoherroista. Virka olisi määräaikainen kuten ehdotetussa 8 luvun 19 §:ssä säädettäisiin. Yhtymärovastin tehtävistä säädettäisiin 8 luvun 20 §:ssä. Virka tulisi perustaa jo olemassa oleviin seurakuntayhtymiin.

Muodostettaessa uutta seurakuntayhtymää on perussääntöön otettava määräys yhtymärovastin virasta.

Seurakuntayhtymän muista viroista päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Seurakuntayhtymän virkojen, viranhaltijoiden sekä työntekijöiden sijoittamisesta seurakuntaan sekä palvelussuhteeseen ottamisesta ja palvelussuhteesta irtisanomisesta tai sen purkamisesta säädetään kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä. Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksentekoa säätelisi seurakuntayhtymän tehtävien toteuttaminen ja osaltaan kirkkolain 7 luvun 9 §, jonka mukaan seurakuntiin tulee olla sijoitettuna riittävä määrä henkilöstöä seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi.

Voimassa olevan kirkkojärjestyksen 6 luvun 1 §:n mukaan seurakunnassa tulee olla kirkkoherran viran lisäksi kanttorin ja diakonian virka. Virka voi olla tuomiokapitulin suostumuksella osa-aikainen tai seurakuntien yhteinen virka. Seurakuntarakenteen muutoksen jälkeen kanttorit ja diakonian viranhaltijat ovat seurakuntayhtymän henkilöstöä. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 12 §:n mukaan seurakuntayhtymän johtosäännöllä voitaisiin määrätä virkojen sijoittamisesta seurakuntiin. Lisäksi kirkkolain 7 luvun 9 § edellyttäisi, että seurakuntaan tulee olla sijoitettuna riittävä määrä henkilöstöä seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti lehtorin viroista.

4 §, 4 c §, 14 §, 30 § ja 36 §. Rakennemuutoksen myötä seurakuntien kirkkovaltuustot ja kirkkoneuvostot lakkaavat. Seurakuntayhtymän ja sen seurakuntien koko henkilöstö on seurakuntayhtymän henkilöstöä. Osa henkilöstöstä voi olla sijoitettuna seurakuntiin, jolloin seurakunta hoitaa tiettyjä sille uskottuja työnantajatehtäviä. Työoikeudellisesti seurakuntayhtymä on kuitenkin yksi työnantajakokonaisuus silloinkin, kun osa sen henkilöstöstä on sijoitettuna seurakuntiin ja osa henkilöstöä koskevasta päätöksenteosta kuuluu seurakunnalle. Pykäliin ehdotetaan useita teknisluontoisia muutoksia, joilla viittaus seurakuntaan saa rinnalleen viittauksen seurakuntayhtymään tai se korvataan seurakuntayhtymällä sen mukaan, kumpi viranomaistaho on esillä olevassa asiassa toimivaltainen. Näistä syistä johtuvat ja muut vastaavanlaiset teknisluonteiset muutokset ehdotetaan 4 §:n 1 momenttiin, 14 §:n 2 momenttiin, 30 §:n 2 ja 3 momenttiin ja 36 §:ään. lakiteknisistä syistä koko 30 § ehdotetaan muutettavaksi.

8 §. Pykälässä säädettäisiin virkavapaan myöntävistä toimielimistä ja viranhaltijoista. Rakennemuutoksen myötä seurakuntayhtymän johtavaksi viraksi tulee yhtymärovasti, jolle voidaan antaa toimivaltaa myöntää virkavapaata ja vuosilomaa seurakuntayhtymään sijoitetun papiston osalta. Seurakuntaan sijoitettujen pappien osalta toimivalta kuuluisi kirkkoherralle. Sekä kirkkoherran että yhtymärovastin virka-vapaasta, vuosilomasta ja vapaa-ajasta päättäisi aina tuomiokapituli. Samalla säännöksen sanamuotoa on yhtenäistetty kirkkolain säännösten kanssa.

9 §. Pykälään tehtäisiin rakennemuutoksesta johtuvat teknisluonteiset muutokset. Lisäksi lääninrovastin tehtävien lakkauttamisen vuoksi lääninrovastille tehty ilmoitus tehtäisiin ehdotetun 2 momentin mukaan vastaisuudessa yhtymärovastille.

13 §. Rakennemuutoksen yhteydessä kirkkoheranvirastot lakkaavat. Tämän johdosta pykälän 2 momentti ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi. Vastaavasti kirkkoherranvirastoa koskeva maininta ehdotetaan poistettavaksi voimassa olevasta 3 momentista. Lisäksi 3 momentista poistettaisiin rakennemuutoksesta johtuen maininta kirkkovaltuustosta.

Voimassa olevan kirkkolain 10 luvun 2 §:n ja 11 luvun 9 §:n mukaan kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston puheenjohtajana on toiminut kirkkoherra. Rakennemuutoksen yhteydessä kirkkolain 8 luvun 3 §:ssä säädettäisiin siitä, että seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtajaksi voidaan valita luottamushenkilö tai kirkkoherra. Puheenjohtajan tehtäviin kuuluu valvoa neuvoston toiminnan lainmukaisuutta. Kun kirkkoherra ei enää viran puolesta toimisi seurakuntaneuvoston puheenjohtajana, voimassa olevassa 4 momentissa säädetty kirkkoherran puheenjohtajuuteen liittynyt velvollisuus valvoa neuvoston päätösten noudattamista ja laillisuutta ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälän 2 ja 4 momentin poistojen johdosta 3 ja 5 momentit siirtyvät 2 ja 3 momentiksi. Lakiteknisistä syistä koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

16, 17, 19 ja 20 §. Ehdotetun kirkkolain 23 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan seurakunnan kirkkoherran välillisen vaalin toimittaisi aina seurakuntaneuvosto. Sen sijaan kappalaisen virka voi olla sijoitettuna joko seurakuntayhtymään tai seurakuntaan, jolloin päätösvalta virkaa täytettäessä voi olla joko seurakuntaneuvostolla tai yhteisellä kirkkovaltuustolla. Mikäli seurakuntaan sijoitetun kappalaisen valitsee perussäännön mukaan seurakuntayhtymä, on perusteltua, että vaaleilla valittu toimielin tekee asiassa

päätökset. Tämän johdosta 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti sekä 20 § ehdotetaan muutettavaksi.

Kappeliseurakuntia koskevien säännösten lakauttamisen jälkeen seurakuntaan sijoitetun kappalaisen virkaa koskevat päätökset tekee seurakuntaneuvosto silloinkin, kun seurakuntaan on järjestetty kirkkolain 7 luvun 7 §:n tarkoittamaa seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa. Osa-aluehallintoa koskevassa johtosäännössä voitaisiin kuitenkin määrätä seurakuntaneuvostolle velvollisuus kuulla asianomaisen alueen johtokuntaa, jos virkojen sijoittamisessa on tehty myös osa-aluetta koskevia sitoumuksia.

28 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Kanttorit ovat kirkkoherran ja lehtorin lisäksi ainoa kirkollinen viranhaltijaryhmä, jonka tehtävistä on nykyisin säädetty kirkkojärjestyksessä. Kirkkoherralla on sellaisia viranomaistehtäviä, että tehtävistä säätäminen tämän luvun 13 §:ssä ilmenevällä tavalla on perusteltua. Lehtorin tehtävistä säätäminen tämän luvun 31 §:ssä on puolestaan yhteydessä muun muassa lehtorille kirkkolain 6 luvun 29 §:ssä säädettyyn velvollisuuteen olla ilmaisematta rippisalaisuutta ja velvollisuuteen pysyä kirkon tunnustuksessa. Kanttorin tehtävistä on säädöstason näkökulmasta tarkoituksenmukaisinta määrätä viran johtosäännössä, kuten on käytäntönä muiden hengellisen työn virkojen osalta. Pykälän kumoaminen on tarkoituksenmukaista myös siksi, että käytäntönä on jo nykyisin ollut se, että kanttorille on seurakunnassa vahvistettu johtosääntö, jossa kanttorin tehtävät ja mahdollinen kanttorien välinen työnjako on määritelty.

32 § ja 33 §. Kirkon virkamiesoikeudellisten säännösten tultua voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013 ja ehdotetun seurakuntarakenteen muutoksen jälkeen ei ole enää tarpeen pitää yllä jakoa vakinaisiin ja ylimääräisiin lehtoreihin. Tämän johdosta 32 §:n 1 momentti ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, jolloin nykyinen 2 momentti säännöksen ainoana momenttina koskisi kaikkia lehtorin virkoja. Myös 33 §:n 1 momentti koski kaikkia lehtorin virkoja, jolloin pykälän 2 momentti jäisi tarpeettomaksi. Kaikki lehtorin virrat täytettäisiin soveltaen kappalaisen viran täyttämää koskevia säännöksiä.

34 §. Kaikki seurakuntayhtymien palveluksessa olevat lehtorit ovat seurakuntayhtymän henkilöstöä siitä riippumatta onko virka sijoitettu seurakuntayhtymään vai seurakuntaan. Tämän vuoksi voimassa olevan kirkkojärjestyksen tekemä ero seurakunnan ja seurakuntayhtymän lehtorin välillä ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännöstä siitä, että seurakuntayhtymän palveluksessa oleva lehtori voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu. Tällainen tilanne voi syntyä, kun seurakuntayhtymään kuuluu sekä suomen- että ruotsinkielisiä seurakuntia.

35 §. Pykälä esitetään kumottavaksi. Yhteistä kirkkoherran virkaa koskeva säännös on tarpeellisilta osin siirretty tämän luvun 1 §:ään. Muista yhteisistä viroista ei enää säädettäisi, vaan seurakuntayhtymän virkojen sijoittamisesta seurakuntiin määrättäisiin kirkkolain 7 luvun 12 §:ssä tarkoitetulla johtosäännöllä.

37 §. Muista yhteisistä viroista kuin yhteisestä kirkkoherran virasta ei enää säädettäisi. Seurakuntayhtymän virkojen sijoittamisesta seurakuntiin määrättäisiin edellä mainitulla johtosäännöllä. Yhteistä kirkkoherran virkaa koskevien asioiden käsittelyssä puheenjohtajana toimisi väkiluvultaan suurimman seurakunnan seurakuntaneuvoston puheenjohtaja. Jos hän olisi estynyt tai esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn, puheenjohtajana toimisi kyseisen seurakunnan seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja.

IV Osa. Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkkojärjestyksen IV osan otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä ilmenisi osan käsittelevän seurakunta hallinnon lisäksi myös seurakuntayhtymän hallintoa. Osa jakautuisi kahteen lukuun, joista ensimmäisessä eli 7 luvussa säädettäisiin kirkkolakia täydentävästi seurakuntarakenteen muutoksesta. Se käsittäisi säännökset sekä seurakuntajaon muutostilanteisiin että seurakuntayhtymän perustamista koskevat kirkkolakia täydentävät säännökset. Luvussa 8 säädettäisiin seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinnosta, toimielinten kokoonpanosta, koolle kutumisesta ja läsnäolo- ja puheoikeudesta sekä päätöksenteosta toimielimessä. Luku sisältäisi myös säännöksiä talous-, kiinteistö- ja hautausmaahallinnosta sekä kirkonkirjojenpidosta ja arkistotoimesta.

7 luku. Seurakuntarakenteen muutos

A. Seurakuntajaon muutos

1 §. Voimassa olevassa kirkkojärjestyksessä ei säädetä aloitteen sisällöstä. Tuomiokapitulin tulokinnan varaan on jäänyt, milloin kyse on viranomaistoimet käynnistävästä aloitteesta. Ehdotuksen mukaan aloite olisi perusteltava ja siihen tu-

lisi liittää asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Selvityksen tulisi sisältää tietoja muutoksen tarpeesta, toteuttamistavasta ja arvioita muutoksen vaikutuksista. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue olisi yksilöitävä. Lisäys edistäisi asian käsittelyä ja etenemistä tuomiokapitulissa, jolle seurakunnasta tuleva aloite lähetetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä toimielimistä, joiden lausunnot olisi liitettävä tehtyyn aloitteeseen. Perusteltua on, että jo aloitetta tehtäessä kuultaisiin niitä tahoja, joiden toimintaan tehdyn aloitteen voidaan arvioida vaikuttavan. Lausunnonantajat määräytyisivät aloitteen tekijän perusteella.

Pykälän 3 momentin mukaan tuomiokapitulilla olisi mahdollisuus hylätä aloite heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Aloitteen hylkääminen viivytyksettä olisi mahdollista muun muassa silloin, kun on ilmeistä, että ehdotettu muutos ei täyttäisi seurakuntajaon muutoksen edellytyksiä eikä aloitteen perusteluissa olisi tuotu esille muutoksen tavoitteita. Tuomiokapituli voisi käyttää harkintavaltaa asiassa myös silloin, kun tehty aloite ei olisi lausunnoissa saanut kannatusta. Tällöin tuomiokapitulin ei harkintansa perusteella olisi tarpeen ryhtyä enempiin seurakuntajaon muutosta koskeviin valmistelu toimiin. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan kirkkojärjestyksen säännöstä, jonka mukaan ilmeisen epätarkoituksenmukainen aloite voidaan palauttaa sen tekijälle. Mikäli sama aloite tulee tuomiokapitulissa vireille vuoden kuluessa toistamiseen, se olisi otettava 2 §:n mukaiseen valmisteluun.

2 §. Pykälässä säädettäisiin aloitteen valmistelusta ja tuomiokapitulin mahdollisuudesta määrätä selvittäjä tähän tehtävään. Tarvittaessa selvittäjiä voisi olla useampi. Voimassa olevassa kirkkojärjestyksessä käytetty termi selvitysmies ehdotetaan muutettavaksi selvittäjäksi, jotta kirkkolainsäädäntö olisi yhtenevä muun lainsäädännön kanssa. Termiä selvittäjä käytetään esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) sekä yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993). Kuntarakennelaissa käytetään termiä kuntajakoselvittäjä.

Tuomiokapituli voi hankkia aloitteen käsittelyä varten tarpeellisen selvityksen myös muulla tavalla kuin selvittäjän avulla, vaikka tätä ei enää nimenomaisesti mainita säännöksessä. Jo seurakuntajaon muutoksesta tehty aloite saattaa olla niin kattava, ettei erillistä selvitystä tarvitse tehdä. Jos selvittäjä on määrätty, hän lähettää tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä

kertyneet asiakirjat. Tällaisia asiakirjoja ovat esimerkiksi tehdyt sopimukset viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtämisestä. Ehdotetussa kirkkolain 25 luvun 8 §:n 3 momentissa säädettäisiin selvittäjän oikeudesta tutkia myös salassa pidettäviä tietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuomiokapitulin velvollisuudesta kuulla aloitteesta ja siitä tehdystä selvityksestä sekä mahdollisesta seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien seurakuntaneuvostojen ja yhteisiä kirkkovaltuustojen, joita ehdotettu seurakuntajaotuksen muutos koskee. Kuuleminen tapahtuisi vasta kun selvitykset on tehty tai muutoin käy selkeästi ilmi, mitä seurauksia aiotulla seurakuntajaotuksen muutoksella olisi.

Pykälän 3 momentti sisältäisi uuden säännöksen tuomiokapitulin velvollisuudesta hankkia tarvittaessa Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) lausunto seurakunnan uudesta nimestä. Kuntarakennelain 8 §:n 4 momentissa on samankaltainen säännös lausunnon hankkimisesta kuntien yhdistymistä valmisteltaessa. Lausunto olisi hankittava, kun seurakunnalle annettava nimi ei ole ollut minkään seurakuntajaon muutoksen kohteena olevan seurakunnan nimenä tai muutoin on syytä tarkistaa nimen asianmukaisuus. Lausunto olisi hankittava niin ajoissa, että tuomiokapitulilla on se käytettävissään ennen päätöksentekoaan tai ennen kuin se antaa oman lausuntonsa kirkkohallitukselle. Säännös soveltuisi uuden seurakunnan perustamisen lisäksi muihinkin tilanteisiin, joissa muutetaan seurakunnan nimeä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, jolloin seurakuntajaon kohteena oleva seurakunta tai seurakunnat kuuluvat useamman hiippakunnan alueeseen. Ehdotuksen mukaan kirkkohallitus tekisi tuolloin päätöksen seurakuntajaon muutoksesta. Tällöin tuomiokapitulin tehtävänä olisi lähettää aloite ja asiassa kertynyt asiakirja-aineisto omine lausuntoineen kirkkohallitukselle.

3 §. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen toimivallasta päättää omaisuuden jaosta samalla kun se päättää seurakuntajaon muutoksesta, kun muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat useampaan seurakuntayhtymään. Tuomiokapituli tai kirkkohallitus voisi erityisestä syystä päättää omaisuuden jaosta vasta myöhemmin, mutta jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista poikkeamisesta tulisi päättää seurakuntajaotuksen muutoksesta päätettäessä. Mikäli samalla seurakuntayhtymän alue muuttuisi, perussäännön muutos olisi ehdotuksen

mukaan alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Nykyisin voimassa olevasta pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta saantokirjasta tarpeettomana. Koska seurakunnat kuuluisivat seurakuntayhtymiin, varsinaisena saantokirjana toimisi seurakuntayhtymän perussääntö ja sen liitteenä oleva luettelo omaisuuden siirtymisestä. Asiasta säädettäisiin ehdotetussa kirkkolain 3 luvun 20 §:ssä.

Mikäli tuomiokapituli tai kirkkohallitus tekisi erillisen päätöksen omaisuuden jaosta, toimisi lainvoimainen päätös saantokirjana. Päätöksessä voitaisiin tällöin määrätä myös rahakorvauksesta, jos jakopäätöksessä siirtyvät osuudet varoista ja veloista eivät muuten muodostu jakopäätöksen mukaiseksi. Lahjoituksena tai testamentilla saadun omaisuuden siirtyessä on huolehdittava siitä, että omaisuuden käyttö lahjoituskirjassa tai testamentissa mainittuun tarkoitukseen turvataan. Kun tällaisen omaisuuden käyttötarkoitus on lahjakirjassa tai testamentissa sidottu, erillistä säännöstä asiasta voidaan pitää tarpeettomana.

4 §. Pykälässä muutettaisiin voimassa olevan kirkkojärjestyksen säännöstä järjestelytoimikunnan siten, että tuomiokapituli nimeäisi sen puheenjohtajan. Lisäksi säädettäisiin, että järjestelytoimikunnan jäsenpaikat tulisi jakaa muutoksen kohteena olevien seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärän suhteessa. Sen sijaan järjestelytoimikunnan kokoa ei säädösten tasolla määriteltäisi. Järjestelytoimikunta nimetään sekä tilanteissa, joissa kahdesta tai useammasta seurakunnasta muodostetaan uusi seurakunta, seurakunta liittyy toiseen seurakuntaan tai seurakunnan osasta muodostetaan uusi seurakunta. Tarkoituksenmukaista on, että tuomiokapituli määrittää järjestelytoimikunnan koon tapauskohtaisesti seurakuntajaon muutosta koskevien olosuhteiden perusteella.

Pykälän 1 momentin mukaan tuomiokapituli määräisi järjestelytoimikunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärän ja samalla nimeäisi sen puheenjohtajan. Tämän jälkeen seurakuntaneuvostot tekisivät ehdotuksensa jäsenistä ja varajäsenistä, joiden tulisi olla vaalikelpoisia seurakuntajaotuksen muutoksen kohteena olevan seurakunnan luottamustoimeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin järjestelytoimikunnan jäsenten paikkajaosta seurakuntien kesken.

5 §. Pykälässä säädettäisiin uuden seurakunnan hallinnon sisäisestä järjestämisestä. Nykyisen säännöksen soveltamista on kuntarakennelain 27

§:n pohjalta tulkittu niin, että uusi vaaleilla valittu toimielin on voinut aloittaa toimintansa jo ennen uuden seurakunnan perustamispäätöksen voimaantuloa. Tämä vakiintunut tulkinta on tuotu selvemmin ilmi ehdotetussa säännöksessä, sillä seurakuntaneuvosto on tarpeen kutsua koolle ja sen toiminta käynnistää mahdollisimman pian. Ehdotetun 8 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan uuden seurakuntaneuvoston kutsuisi koolle seurakunnan kirkkoherra.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuntarakennelain 28 §:n tavoin siitä, että valittu seurakuntaneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisen toimielinten kuten johtokuntien toimikausi alkaisi kuitenkin vasta seurakuntajaotuksen muutoksen tultua voimaan.

6 §. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaisesti selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta seurakuntajaon muutoksen kohteena olevien seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken. Tilanteesta riippuen, kustannukset voidaan jakaa maksettavaksi myös seurakunnan talousarviosta.

B. Seurakuntayhtymän perustaminen ja väliaikainen seurakuntayhtymä

7 §. Pykälässä säädettäisiin niistä tahoista, joiden tehtävänä olisi valmistella perustettavana olevan seurakuntayhtymän perussääntö. Pääsääntöisesti perussääntö valmistellaan paikallisesti. Jos seurakuntayhtymät eivät ole yksimielisiä perussäännön sisällöstä, tuomiokapituli voi määrätä selvittäjän laatimaan perussääntöä. Tarvittaessa selvittäjä voidaan määrätä muutoinkin. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi säännös seurakuntien kuulemisesta, koska asianosaisia on kuultava hallintolain yleissäännöksen perusteella. Muutoin pykälä vastaa asiasisällöltään nykyistä kirkkolakia ja kirkkojärjestystä.

8 §. Seurakuntayhtymälle hyväksyttävässä perussäännössä määritellään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirrettävät tehtävät. Siinä määrättäisiin muun muassa taloudenhoidon yleisistä periaatteista. Seurakuntien voisi olla tarpeen perussäännössä sopia seurakuntayhtymän talousarvion lähtökohdista sekä henkilöstöpolitiikan linjauksista. Lisäksi siinä annetaan muut määräykset, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien päätösvalan osoittamiseksi. Perussäännöllä voidaan ehdotetun kirkkolain 7 luvun 9 §:n 3 momentin mukaan määrätä, että päätösvalta seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien täyttämisen osalta kuuluu

seurakuntayhtymälle. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

9 §. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien ja seurakuntayhtymien mahdollisuudesta laatia perussäännöstä erillinen yhdistymissopimus, joka täydentäisi perussääntöä seurakuntayhtymän perustamistilanteessa. Vaikka perussäännön hyväksymisen osalta päätösvalta on yhteisillä kirkkovaltuustoilla ja seurakuntaneuvostoja on ainoastaan kuultava asiassa, voidaan yhdistyssopimuksen luonteen vuoksi pitää perusteltuna, että myös seurakunnat ovat sopimusosapuolia.

Ehdotetun 1 momentin 1 kohdan mukainen sopiminen seurakuntayhtymän hallinnon periaatteista antaisi osapuolille mahdollisuuden päättää siitä, millaista yksityiskohtaisuuden tasoa halutaan sopimuksessa käyttää ja kuinka paljon asioista ratkaistaisiin jo seurakuntayhtymän perustamisvaiheessa. Tällaisia periaatteellisia asioita voisivat olla esimerkiksi työnjako operatiivisen ja luottamushenkilöistä koostuvien toimielinten työn välillä tai työnjako seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä. Yhdistymissopimuksessa voitaisiin siten määritellä, onko tavoitteena seurakuntayhtymä, jossa mahdollisimman paljon päätösvaltaa jätettäisiin seurakunnille, vai seurakuntayhtymä, jossa seurakuntayhtymä hoitaisi myös seurakunnan toimintaan liittyviä tehtäviä. Lisäksi voitaisiin sopia esimerkiksi luottamuselinten rakenteesta ja kokoonpanosta niiltä osin, kuin niiden kokoonpanoista ei ole säädetty kirkkolaille tai kirkkojärjestyksessä.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan sopimukseen tulisi sisältyä myös suunnitelma seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien osa-aluehallinnosta. Seurakuntien sisäisellä osa-aluehallinnolla saattaa olla vaikutusta seurakuntayhtymän talousarvioon, joten on perusteltua, että jo perustamisvaiheessa ollaan tietoisia seurakuntien sisäisen hallinnon järjestämisestä. Muilta osin yhdistymissopimuksen sisältö olisi seurakuntien ja seurakuntayhtymien harkinnassa. Siten sopimusosapuolet voisivat ottaa sopimukseen määräyksiä sellaisista asioista, jotka ne katsovat tarkoituksenmukaiseksi ottaa seurakuntayhtymän perustamisprosessissa huomioon.

10 §. Jollei seurakuntayhtymän perussääntöä ehditä vahvistamaan eikä toimielimiä valitsemaan ennen kuntajaon muutoksen voimaantuloa, seurakuntayhtymä aloittaa toimintansa väliaikaisena seurakuntayhtymänä. Yhdistyvien seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielimet jatkavat toimintaansa uusien toimielinten muodostamiseen saakka. Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jaon seurakuntien kesken ja

määrää seurakuntien kirkkoherrojen keskuudesta väliaikaisen yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

11 §. Väliaikaisten toimielinten on hoidettava välttämättömät tehtävät jo ennen seurakuntayhtymän toiminnan aloittamista. Toimielimeltä edellytetään tapauskohtaista harkintaa eri tehtävien välttämättömyydestä. Pykälässä luetellaan väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston pakolliset tehtävät. Muuta tarvittavat toimenpiteet määräisi tuomiokapituli. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

8 luku. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto

A. Seurakunnan hallinto

1 §. Pykälässä säädettäisiin niistä seurakuntaneuvoston tehtävistä, joista ei ole tarpeen säätää kirkkolaissa. Seurakuntaneuvoston merkittävimpiä tehtäviä on edistää seurakunnan hengellistä elämää. Tässä se toimii yhteistyössä kirkkoherran kanssa. Kirkkoherran tehtävänä on kirkkojärjestyksen 6 luvun 13 §:n mukaan johtaa kyseistä toimintaa. Seurakuntaneuvoston tulee muutoinkin toimia seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi, toiminnan kehittämiseksi ja monipuolistamiseksi. Seurakunnan tehtävästä säädettäisiin ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 1 §:ssä.

Seurakuntaneuvoston tehtävä olisi myös huolehtia siitä, että yhteisen kirkkovaltuuston päätökset, joilla on vaikutuksia seurakunnan toimintaan tai sen hallintoon, pannaan täytäntöön seurakunnassa. Siten sille kuuluu vastuu muun muassa siitä, että seurakunnalle myönnetty määrärahat käytetään tarkoituksenmukaisella ja talousarvion hyväksymisen yhteydessä määrätyllä tavalla.

2 §. Seurakuntaneuvostossa tulee yleisperusteissa tarkemmin kerrotuin perustein olla sekä kirkon viran että seurakunnan jäsenten edustus läsnä päätöstä tehtäessä. Luottamushenkilöjäsenet valitaan seurakuntavaaleilla aina neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Seurakuntaneuvoston jäsenmäärään ei ehdoteta muutoksia. Seurakuntaneuvoston jäsenten määrä määräytyisi seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrän perusteella. Seurakunnan jäsenten perusteella seurakuntaneuvostossa olisi siten 9-17 jäsentä. Luottamushenkilöiden varajäsenet määräytyisivät seurakuntavaalien tuloksen perusteella kirkon vaalijärjestyksen 2 luvun 50 §:n mukaisesti.

3 §. Pykälässä säädettäisiin seurakuntaneuvoston puheenjohtajuudesta. Voimassa olevien säännösten mukaan kirkkoherra on seurakuntaneuvoston puheenjohtaja, mutta kirkkoherran ja seurakuntaneuvoston päätöksellä varapuheenjohtaja voi toimia seurakuntaneuvoston puheenjohtajana. Yleisperusteluissa tarkemmin kerrotuin perustein kirkkoherra ei enää olisi suoraan säännöksen nojalla seurakuntaneuvoston puheenjohtaja eikä hän myöskään voisi kieltää seurakuntaneuvoston vaaleilla valittua jäsentä toimimasta puheenjohtajana. Ehdotetun pykälän mukaan seurakuntaneuvosto valitsisi puheenjohtajan keskuudestaan, jolloin toimielin voisi edelleen valita myös kirkkoherran puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valittaisiin toimikauden ensimmäisessä ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Varapuheenjohtaja toimisi kokouksen puheenjohtajana tilanteissa, joissa puheenjohtaja on estynyt osallistumaan kokoukseen tai, joissa hän on käsiteltävään asiaan sellaisessa suhteessa, että hänet on todettava esteelliseksi.

4 §. Pykälässä säädettäisiin seurakuntaneuvoston koolle kutumisesta voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaisesti. Säännöksessä annetaan seurakuntaneuvostolle vapaus itse päättää kokousten ajasta ja paikasta. Kokousten aikataulua ohjaisi lähinnä tarve käsitellä seurakuntaneuvoston päätösvaltaan kuuluvia asioita.

Toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuisi koolle seurakunnan kirkkoherra, mutta kokouksen avaisi iältään vanhin vaaleilla valittu jäsen. Hän myös toimisi kokouksen puheenjohtajana aina siihen asti, kunnes toimielimen puheenjohtajisto olisi valittu. Muutoin kokouksen koolle kutumisesta määrättäisiin seurakuntaneuvoston hyväksymässä työjärjestyksessä.

5 §. Pykälässä säädettäisiin nykyisen kirkkojärjestyksen mukaisesti asioista, jotka on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto ovat niistä erimielisiä. Pykälä on muokattu luettelomuotoon.

6 §. Pykälässä määriteltäisiin ne asiat, joissa seurakuntayhtymän toimielimen on kuultava seurakuntaa ennen päätöksen tekemistä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Seurakuntayhtymän hallinnossa sovellettava hallintolaki jo sinänsä edellyttää asianomaisen kuulemista ennen päätöksen tekemistä.

Säännös vastaa pääsääntöisesti voimassa olevien säädösten mukaisia kuulemisvelvoitteita. Koska esityksen mukaan kiinteä omaisuus siirtyisi seurakuntayhtymälle ja seurakuntayhtymä toimisi myös työnantajatahona, on kuulemisvel-

voitetta näissä asioissa haluttu kuitenkin selkeyttää erillisellä säännöksellä. Seurakuntaneuvostoa tulisi siten kuulla muun muassa silloin, kun seurakuntaan sijoitettua virkaa perustetaan, lakkautetaan tai muutetaan. Myös viran siirtäminen seurakuntayhtymän sisällä toiseen seurakuntaan tarkoittaa viran muuttamista.

7 §. Seurakuntaneuvoston kokoukset eivät olisi lähtökohtaisesti julkisia. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 21 §:n mukaan seurakuntaneuvosto voisi kuitenkin päättää kokouksen julkisuudesta tai tietyn asialistalla olevan asian julkisesta käsitteystä. Koska pääsääntöisesti kokoukset eivät olisi julkisia, ehdotetaan pykälässä säädettäväksi läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakunnan osa-aluehallinnon edustajille seurakuntaneuvoston kokouksissa. Vastaavasti johtokunnan kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus kokouksessa edellyttää asiasta säätämistä. Johtokunnan kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus olisi seurakuntaneuvoston keskuudestaan valitsemalla jäsenellä. Läsnäolo- ja puheoikeus eivät tuota oikeutta osallistua päätöksentekoon. Toisaalta läsnäolo- ja puheoikeus eivät tarkoita velvollisuutta osallistua kokoukseen. Siten 1 momentissa tarkoitettun henkilön poissaolo kokouksesta ei estä päätöksentekoa.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin siitä, että toimielimen menettelyä ohjaavassa hallintosäännössä voitaisiin määrätä tai toimielin voisi kokoukkohtaisesti tarvittaessa päättää muun henkilön läsnäolosta ja puheoikeudesta kokouksissa.

8 §. Pykälässä säädettäisiin siitä, että johtokuntien ja ehdotetun kirkkolain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitettujen viranhaltijoiden päätökset on lähetettävä seurakuntaneuvostolle siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään. Velvollisuus lähettää päätökset seurakuntaneuvostolle liittyy ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 20 §:ssä säädettyyn otto-oikeuteen. Seurakuntaneuvosto myös valvoo, että päätöksenteossa noudatetaan sekä tehtyjä linjaratkaisuja että kirkkolakia ja kirkkojärjestystä.

Säännöksessä ei mainittaisi enää toimikuntia, koska niille ei voi delegoida päätösvaltaa. Seurakuntaneuvostolle valmistelutehtäviä suorittavien toimikuntien tai työryhmien voidaan odottaa toimittavansa valmistelun tuloksen asettamalleen toimielimelle ilman, että asiasta on tarpeen säätää.

9 §. Pykälässä säädettäisiin seurakunnan mahdollisuudesta hyväksyä johtosääntöjä toimielimen ja viranhaltijan toiminnan sekä seurakunnan muun hallinnon järjestämiseksi. Johtosääntöjä ei alisteta.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa sen työtä tukevia johtokuntia vain oman toimikautensa ajaksi.

Myös seurakunnan sisäistä aluehallintoa johtaisivat johtokunnat, joille voidaan delegoida kirkkolain perusteella itsenäistä päätösvaltaa. Seurakuntaneuvosto myös hyväksyy johtokunnan johtosäännön, jossa se määrittelee tarkemmin johtokunnan tehtävät.

Säännöksissä ei enää mainittaisi toimikuntia, koska ne eivät käytä seurakunnan päätösvaltaa. Tämä ei estä esimerkiksi seurakuntaneuvostoa edelleen asettamasta määräaikaisia toimikuntia tarvittaviin valmistelutehtäviin.

B. Seurakuntayhtymän hallinto

10 §. Ehdotuksen mukaan seurakuntayhtymän toimielimistä ja niiden päätösvaltaasta säädettäisiin kirkkolaissa, mutta toimielinten kokoonpanosta säädettäisiin kirkkojärjestyksessä. Pykälässä säädettäisiin seurakuntien läsnä olevien jäsenten yhteenlasketun määrän perusteella muodostettavan yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen määrästä ja paikkojen jaosta seurakuntien kesken.

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet valitaan seurakuntavaaleilla, jolloin myös heidän varajäsenensä määräytyvät vaalin tuloksen perusteella.

Pykälä vastaa asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä, mutta yli 300 000 jäsenen seurakuntayhtymän toimielimen jäsenten määrää on vähennetty aiemmasta jäsenmäärästä. Suurimmissa yhtymissä on koettu yli 90 jäsenen toimielimen hallinto raskaaksi.

Nykyistä säännöstä 91 jäsenen yhteisestä kirkkovaltuustosta perusteltiin aiemmin Helsingin seurakuntayhtymän tilanteella. Tavoitteena oli saada eri seurakuntien kattava edustus yhteiseen kirkkovaltuustoon. Helsingissä seurakuntien lukumäärä on kuitenkin vähentynyt 33 seurakunnasta 21 seurakuntaan, mikä on johtanut siihen, että eri seurakunnat eivät ole yhdenvertaisesti edustettuna yhteisessä kirkkovaltuustossa. Suurimmalla seurakunnalla on 12 edustajaa ja pienimmillä seurakunnilla ainoastaan 2 edustajaa yhteisessä kirkkovaltuustossa.

11 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinnasta yhteisen kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisessä ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Pykälä vastaa nykyistä kirkkojärjestystä ja se on sanamuodoltaan yhdenmukainen ehdotetun 3 §:n kanssa, jossa säädetään seurakuntaneuvoston puheenjohtajien valinnasta.

Toisin kuin kuntalaissa säädetään, yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan eri vaalitoimituksessa (KHO 26.4.1990 taltio 1401, vrt. KuntaL 12 §). Koska vaaleissa valitaan kerrallaan vain yksi luottamushenkilö, myöskään suhteellista vaalia ei voida toimittaa.

12 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisen kirkkovaltuuston koolle kutumisesta. Pykälä vastaa voimassa olevaa kirkkojärjestystä kuitenkin siten, että toimikauden ensimmäisen kokouksen kutsuu koolle yhtymärovasti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä ta- hoista, joiden vaatimuksesta kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle. Säännös kirkkohallituksen mahdollisuudesta vaatia kirkkovaltuusto koolle on kuitenkin poistettu tarpeettomana. Koska piispan ja tuomiokapitulin tehtävänä on tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa, on tarkoituksenmukaista edelleen säilyttää näiden oikeus vaatia yhteinen kirkkovaltuusto koolle.

Myös säännös kirkkovaltuuston tarveharkintaan perustuvasta kokoontumisesta ehdotetaan poistettavaksi. Säännös on tarpeeton, koska on selvää, että kirkkovaltuusto voi kokoontua aina tarpeen vaatiessa.

13 §. Pykälässä säädettäisiin kirkkovaltuuston kokouskutsun sisällöstä sekä siitä, milloin jokin asia voidaan ottaa käsiteltäväksi ilman että sitä on mainittu kokouskutsussa. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

14 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä henkilöistä, joilla on velvollisuus olla läsnä yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa sekä heidän puheoikeudestaan. Puheoikeus tarkoittaa oikeutta osallistua kokouksessa käytävään keskusteluun, mutta se ei sisällä oikeutta osallistua päätöksen tekemiseen.

Nykyisestä säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi maininta muun yhteisen kirkkoneuvoston jäsenen oikeudesta olla läsnä kirkkovaltuuston kokouksessa. Kirkkovaltuuston kokoukset ovat lähtökohtaisesti julkisia, ja niitä saa seurata kuka tahansa. Sen sijaan yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle sekä yhtymärovastille ehdotetaan velvollisuutta olla läsnä kokouksissa.

Pykälän 2 momentin nojalla kirkkovaltuusto voi määrätä tietyt seurakuntayhtymän viranhaltijat olemaan kokouksessa läsnä. Tarve olla läsnä kokouksessa perustuu yleensä viranhaltijan tai työntekijän asiantuntemukseen asiassa. Lisäksi määräys koskee yleensä johtavia viranhaltijoita.

15 §. Pykälässä säädettäisiin seurakuntayhtymän mahdollisuudesta järjestää hallintoaan hyväksymällä johtosääntöjä toimielimen ja viranhaltijan toiminnan sekä seurakunnan muun hallinnon järjestämiseksi. Johtosääntöjä ei alisteta.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi asettaa yhteisen kirkkoneuvoston työtä tukevia johtokuntia vain oman toimikautensa ajaksi. Yhteinen kirkkovaltuusto myös hyväksyy johtokunnan johtosääntön, jossa se määrittelee tarkemmin johtokunnan tehtävät.

Säännöksissä ei enää mainittaisi toimikuntia, koska ne eivät käytä seurakuntayhtymän päätösvaltaa. Tämä ei estä yhteistä kirkkovaltuustoa tai kirkkoneuvostoa edelleen asettamasta määräaikaisia toimikuntia tarvittaviin valmistelutehtäviin.

16 §. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä kuitenkin siten, ettei tuomiokapitulin nimittämä yhtymärovasti toimisi suoraan säännöksen perusteella toimielimen puheenjohtajana. Yhteisen kirkkovaltuuston tulisi siten asettaessaan yhteisen kirkkoneuvoston valita sille myös puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Varapuheenjohtaja toimisi kokouksen puheenjohtajana tilanteissa, joissa puheenjohtaja on estynyt osallistumaan kokoukseen tai joissa hän on käsiteltävään asiaan sellaisessa suhteessa, että hänet on todettava esteelliseksi.

Yhtymärovasti olisi yleisperusteluissa tarkemmin kerrotuin perustein kuitenkin suoraan säännöksen nojalla yhteisen kirkkoneuvoston jäsen. Muiden yhteisen kirkkoneuvoston jäsenten tulisi olla seurakuntavaaleissa vaalikelpoisia henkilöitä. Vaalikelpoisuudesta säädetään kirkkolain 23 luvun 2 §:ssä. Yhteisen kirkkoneuvoston yhteenlaskettuun jäsenmäärään ei ehdoteta muutosta.

Yhteisen kirkkoneuvoston toimikausi olisi edelleen kaksi vuotta, ja yhteinen kirkkovaltuusto toimittaisi yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajien ja jäsenten vaalin toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

17 §. Pykälässä säädettäisiin yhteisen kirkkoneuvoston koolle kutumisesta voimassa olevan kirkkojärjestyksen mukaisesti. Säännöksessä annetaan kirkkoneuvostolle vapaus itse päättää kokousten ajasta, paikasta ja koolle kutumisesta. Kutsu yhteisen kirkkoneuvoston kokoukseen voidaan lähettää myös sähköisesti, esimerkiksi sähköpostin välityksellä.

18 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa. Säännös ei velvoita kyseisiä

henkilöitä osallistumaan kokoukseen, mutta se antaa tähän mahdollisuuden. Puheoikeus tarkoittaa oikeutta ottaa osaa kokouksen keskusteluun mutta ei oikeutta osallistua päätöksentekoon.

Kokouksessa voisi olla läsnä muukin henkilö, jos yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä ohjesäännössä on asiasta niin määrätty tai yhteinen kirkkoneuvosto yksittäistapauksessa niin päättää. Uusi säännös yhteisen kirkkoneuvoston päätösvallassa on tarpeen, jotta esimerkiksi opetustaroituksessa voidaan antaa henkilölle oikeus seurata kokousta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolestaan läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakuntayhtymän johtokunnissa.

19 §. Pykälässä säädettäisiin yhtymärovastin tehtävistä. Yhtymärovasti toimisi seurakuntayhtymän yhteisen toiminnan johtajana ja hän myös johtaisi seurakuntayhtymän hallinnon järjestämistä. Seurakuntayhtymän yhteistä toiminnalla tarkoitetaan yhteisiä työaloja kuten seurakuntayhtymän hoitamia sairaalasielunhoidon ja perheneuvonnan tehtäviä. Yhtymärovastin hallinnollisiin tehtäviin kuuluisi myös yhteisen kirkkoneuvoston jäsenenä sen päätösten lainmukaisuuden sekä päätösten täytäntöönpanon valvominen. Hän toimisi myös seurakuntayhtymään sijoitetun henkilöstön ylimpänä esimiehenä. Siten hän olisi muun muassa mahdollisen hallintojohtajan esimies, mutta hallintojohtaja puolestaan voisi toimia esimerkiksi talous-, kiinteistö- ja hautaustoimen henkilöstön esimiehenä. Yhtymärovasti toimisi myös muiden kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä. Yhtymärovasti muun muassa huolehtisi siitä, että pappiliset tehtävät seurakuntayhtymän alueella tulisivat hoidetuksi ja tarvittaessa koordinoisi kirkkoherrojen kanssa sijaistarpeita. Yhtymärovasti huolehtisi myös kirkkoherrojen virkavapaan, loma- ja vapaa-ajan myöntämiseen liittyvistä seurakuntayhtymän sisäistä prosesseista, mutta päätösvalta asiassa kuuluisi ehdotetun 6 luvun 8 §:n mukaan tuomiokapitulille.

Yhtenä keskeisenä tehtävänä yhtymärovastille voidaan katsoa kuuluvan seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien yhteistoiminnan edistäminen. Tämä saattaisi tarkoittaa muun muassa strategiaprosessien johtamista silloin, kun seurakuntayhtymän strategiset linjaukset otetaan huomioon seurakuntien omissa strategioissa. Lisäksi yhtymärovastin on hoidettava niitä velvollisuuksia, joista on erikseen säädetty kirkkolain, kirkkojärjestyksen tai kirkon vaalijärjestyksen säännöksissä. Koska yhtymärovasti on seurakuntayhtymän viranhaltija, yhteinen kirkkovaltuusto voisi siirtää hänelle ehdotetun kirkkolain 7 luvun 11 §:n nojalla seurakuntayhtymälle kuuluvaa

päätösvaltaa. Käytännössä päätösvallan siirto tapahtuisi yhteisen kirkkoneuvoston ohjesäännöllä, joka ehdotetun kirkkolain 7 luvun 12 §:n mukaan alistetaan tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Tarvittaessa yhtymärovasti hoitaisi myös piispan tai tuomiokapitulin hänelle mahdollisesti delegoimia tehtäviä. Tältä osin yhtymärovastin tehtävät olisivat samoja kuin nykyisten säännösten mukaiset lääninrovasteille delegoidut tehtävät.

20 §. Pykälässä säädettäisiin yhtymärovastin valinnasta, toimikaudesta, kelpoisuudesta sekä sijaisen määräämisestä. Pykälässä säädettäisiin myös johtavasta kirkkoherrasta.

Yhtymärovastin virka olisi joko kokoaikainen tai osa-aikainen ehdotetussa 6 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Ehdotetun 1 momentin mukaan yhtymärovastin valintatapa riippuisi siitä, olisiko perustettu virka kokoaikainen vai osa-aikainen. Kokoaikaisen yhtymärovastin valintaan sovellettaisiin kirkkoherran välillistä vaalia koskevia 6 luvun 14–17, 19 ja 20 §:n säännöksiä. Siten tuomiokapituli kuultuaan seurakuntayhtymää viran erityisistä tarpeista julistaisi viran haettavaksi ja antaisi seurakuntayhtymälle lausunnon virkaa hakeneista. Yhtymärovastin vaalin toimittaisi yhteinen kirkkovaltuusto. Vaali olisi tarvittaessa kaksivaiheinen silloin, jos kukaan kelpoisista ehdokkaista ei saisi yli puolta annetuista äänistä. Tällöin toimitettaisiin samassa kokouksessa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Vaalin tuloksen tultua lainvoimaiseksi, tuomiokapituli antaisi viranhoitomääräyksen yhtymärovastin määräaikaan virkaan.

Jos yhtymärovastin virka olisi seurakuntayhtymän perussäännössä määritelty osa-aikaiseksi, tuomiokapituli määräisi yhden seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherroista yhtymärovastiksi. Koska kysymys olisi seurakuntayhtymän viran hoitamisesta, tulisi tehtävään määrättävälle kirkkoherralle myöntää vastaavasti osittaista virkavapautta oman virkatehtävän hoitamisesta. Jos yhtymärovastin virka olisi avoinna tai tehtävään tarvittaisiin muuten hoitajaa yhtymärovastin virkavapaan ajaksi, tuomiokapituli määräisi yhtymärovastin sijaiseksi jonkun seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherroista.

Kirkkolain 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaan kirkkojärjestyksessä voidaan säätää määräaikaista virkasuhteista. Ehdotuksen mukaan yhtymärovastin toimikausi olisi 4 vuotta. Toimikautsia ei kuitenkaan rajoiteta, jolloin viran haltija voidaan valita tarvittaessa virkaan uudelleen.

Neljän vuoden toimikausi merkitsisi sitä, että viran ollessa kokoaikainen yhteinen kirkkovaltuusto voisi kerran valtuustokaudessa toimittaa yhtymärovastin vaalin ja samalla arvioida yhtymärovastin tehtävien hoitoa. Osa-aikaisissa viroissa viran määräaikaisuus on tarkoituksenmukaista sen vuoksi, ettei seurakunnan kirkkoherran toimiminen yhtymärovastina liikaa rasita seurakunnan oman toiminnan kehittämistä. Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin myös yhtymärovastin kelpoisuudesta. Koska kokoaikainen yhtymärovasti rekrytoidaan julkisella hakumenetellyllä, on tarpeen sanoittaa viran kelpoisuusvaatimukset. Yhtymärovastilta edellytettäisiin kirkkoherran kelpoisuutta, josta säädetään 6 luvun 10 §:ssä. Myös kirkkoherraa koskevat kielitaitovaatimukset tulisi täyttyä.

Seurakuntayhtymään saattaa kuulua kielelliseen vähemmistöön kuuluvia seurakuntia, jotka kuuluvat toiseen hiippakuntaan kuin seurakuntayhtymä. Tällöin ei voida perustella, että seurakuntayhtymän hiippakunnan tuomiokapituli voisi määrätä näiden seurakuntien kirkkoherrojen hallinnollisesta esimiehestä. Tästä syystä 3 momentissa säädettäisiin siitä, että kielelliseen vähemmistöön kuuluvien seurakuntien tuomiokapituli voi määrätä yhden kirkkoherroista johtavaksi kirkkoherraksi, joka toimisi kielelliseen vähemmistöön kuuluvien seurakuntien kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä sekä edistäisi seurakuntien välistä yhteistyötä. Lisäksi hän hoitaisi ne muut tehtävät, jotka hänelle on säädetty tai määrätty taikka jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle antavat. Piispan ja tuomiokapitulin määräämät muut tehtävät voisivat kohdistua myös seurakuntayhtymää laajemmalle alueelle.

C. Asian käsittely toimielimessä ja seurakuntien yhteistoiminta

21 §. Pykälässä säädettäisiin yksittäisen asian käsittelystä seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimen kokouksessa. Asian ja päätösehdotuksen esittelyn jälkeen puheenjohtaja avaa keskustelun, jossa voidaan tehdä vastaehdotuksia. Mikäli vastaehdotuksia ei ole tehty tai tehty vastaehdotus ei ole saanut kannatusta puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos keskustelun aikana on tehty kannatettu vastaehdotus, puheenjohtajan tehtävänä on tehdä toimielimelle ehdotus äänestystavasta ja tarvittaessa myös äänestysjärjestyksestä. Puheenjohtaja tekee myös äänestysesityksen, jossa vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee jäsenen kannanoton. Pohjaehdotusta kannattavat äänestävät yleisen kokouskäytännön mukaisesti ”jaa”.

Jos asia on kirkkolain mukaan päätettävä määränemmistöllä, puheenjohtajan on ilmoitettava asiasta ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se myös huomioon äänestyksen tulosta todettaan. Puheenjohtajan on asian käsittelyn lopuksi myös todettava tehdyn päätöksen sisältö.

22 §. Pykälässä säädettäisiin varajäsenen kutsumisesta toimitukseen sekä toimituksen tilapäisestä puheenjohtajasta. Käytännössä varajäsenen kutsumisesta kokoukseen saattaa olla paikkakuntakohtaisia käytäntöjä. Tästä syystä ehdotetaan, että toimituksen varajäsenen kutsumisesta voitaisiin määrätä toimituksen työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu tilapäinen puheenjohtaja valittaisiin sekä este- että esteellisyystapauksissa toimituksen läsnä olevista jäsenistä.

23 §. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta pitää pöytäkirjaa toimituksen kokouksesta. Tarkemmat määräykset pöytäkirjan laatimisesta voidaan ottaa toimituksen menettelyä ohjaavaan ohje- tai johtosääntöön tai työjärjestykseen. Pöytäkirjalla on julkinen luotettavuus. Tarkastettua pöytäkirjaa pidetään oikeana, jollei toisin osoiteta.

Tarvittaessa myös viranhaltijan päätöksistä tehdään pöytäkirja. Säännöksen sanamuoto on yhtenäistetty kuntalain 62 §:n kanssa. Pääsääntöisesti viranhaltijat pitävät lisäksi päätöksistään erillistä päätösluetteloa, jollei seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä ole käytössä asianhallinta- tai dokumentinhallintajärjestelmää.

Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 5 §:n mukaan seurakuntaneuvoston toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle ja kyseisen luvun 11 §:n mukaan yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voitaisiin delegoida viranhaltijalle, mutta ei enää luottamushenkilöille. Tästä syystä myös 2 momentin säännöksestä on poistettu viittaus luottamushenkilöihin. Käytännössä luottamushenkilöt ovat tehneet päätöksiä seurakuntayhtymän toimituksen jäseninä, mutta eivät itsenäisinä toimijoina.

24 §. Seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston on säännöksen mukaan määrättävä nimenkirjoitusoikeudesta toistaiseksi ja muutettava tai täydennettävä valtuutusta tarpeen mukaan esimerkiksi johtavien viranhaltijoiden vaihtuessa. Käytännössä asiakirjojen allekirjoittajia seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta on yleensä kaksi.

25 §. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun kirkkolain 3 luvun 16 §:n 1 momentin mukaisen seurakuntien yhteistoimintasopimuksen sisällöstä. Pykälä vastaisi asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä, mutta

johtokunnan asettaminen hoitamaan tehtävää ei olisi enää pakollista. Jos johtokunta katsotaan tarpeelliseksi, yhteistoimintasopimuksessa olisi mahdollista määrätä johtokunnan jäsenen valinnasta. Kirkkohallitus voi ohjeistaa seurakuntia yhteistoiminnan järjestämisestä ja hallinnosta ilman, että siitä säädetään erikseen.

D. Seurakuntayhtymän talous

Nykyisen kirkkojärjestyksen 15 luvun säännöksiä seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloudesta muutettiin vuoden 2013 alusta voimaan tullella kirkkojärjestyksen muutoksella. Säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston talouteen, mikä käy osittain ilmi muutamien säännösten sisällöstä.

26 §. Pykälässä säädettäisiin niistä periaatteista, joiden mukaan seurakuntien ja seurakuntayhtymän taloutta on hoidettava. Myös seurakunnat vastaavat niille myönnettyjen määrärahojen puitteissa yhteisvastuullisesti hyvien taloudenhoidon periaatteiden noudattamisesta toiminnassaan, vaikka taloushallinto kuuluukin pääosin seurakuntayhtymälle.

27 §. Pykälässä säädettäisiin talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman laatimisesta ja niiden sisällöstä. Pykälä vastaa voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

28 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin talousarvion sekä toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksymisen ajankohdasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin talousarvion muutosten käsittelystä. Säännös sisältää poikkeuksen tavanomaisesta kirkkovaltuustokäsittelystä. Yhteisen kirkkovaltuuston muutosehdotus voi koskea esimerkiksi sitä, että yhteisen kirkkoneuvoston on tehtävä esitys varojenhankkimisesta tiettyä tarkoitusta varten. Yhteinen kirkkoneuvosto antaa lausunnon ja tekee ehdotukseen ne muutokset, joihin yhteisen kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Yhteisen kirkkovaltuuston ei tarvitse hyväksyä uutta päätösehdotusta sellaisenaan, vaan se voi tehdä siihen muutoksia.

Pykälän 3 momentissa on säännös talousarvion muutosten käsittelystä kesken talousarviovuoden. Toiminta- ja taloussuunnitelmaa ei voida muuttaa sen hyväksymisen jälkeen.

29 §. Pykälässä säädettäisiin seurakuntayhtymän tilinpäätöksen valmistelusta, sisällöstä ja käsittelystä. Seurakuntayhtymän tilinpäätös olisi laadittava maaliskuun loppuun mennessä, mikä vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät

tiedot myös rahoituksesta. Lisäyksellä halutaan korostaa rahoituslaskelmien merkitystä seurakuntayhtymien taloudessa. Vastaava lisäys on tehty myös kuntalain 68 §:ään vuonna 2012.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tilinpäätöksen allekirjoittamisesta ja sen hyväksymistä koskevasta määräajasta. Säännös eroaa kuntalain 68 §:stä siten, että kaikkien toimielimen jäsenten allekirjoitusta ei vaadita, vaan päätösvaltaisen kokouksen läsnä olevien jäsenten allekirjoitukset riittävät.

30 §. Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, kuten 28 §:n 2 momentissa säädetään. Pykälässä säädettäisiin toimintakertomuksen sisällöstä ja voimassa oleva säännös on muokattu luettelomuotoiseksi.

Pykälän 2 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että toimintakertomuksessa olisi annettava tietoja myös henkilöstöön liittyvistä olennaisista seikoista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa.

31 §. Pykälässä säädettäisiin yhteiselle kirkkovaltuustolle velvollisuus valita toimikaudekseen tilintarkastajat. Pykälä vastaisi voimassa olevaa kirkkojärjestystä. Sen 1 momenttiin tehtäisiin kieliasun muutos, jolla ei muuteta säännöksen asiasisältöä.

Pykälään sisältyisivät myös tilintarkastajaa, varatilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisöä koskevat vaatimukset sekä säännökset näiden erottamisesta ja eroamisesta kesken toimikauden. Kaikissa tapauksissa edellytettäisiin hyväksytyn ammattilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön valintaa. Tilintarkastajan vastuuseen kuuluu, että hän voi joutua juridiseen tai taloudelliseen vastuuseen, jos esimerkiksi seurakuntayhtymälle vahinkoa aiheuttavia oleellisia virheitä ei ole havaittu tilintarkastuksessa. Vastuu tilintarkastuksen oikeellisuudesta on kollektiivinen tilintarkastajien kesken.

Ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 27 §:n 1 momentissa säädettäisiin siitä, että tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Tilintarkastuslaissa säädetään muun muassa tilintarkastajan riippumattomuudesta ja esteellisyydestä, mistä syystä asiaa koskeva nykyinen säännös on kirkkojärjestyksessä tarpeeton.

32 §. Pykälä sisältäisi tarkemmat säännökset tilintarkastajan velvollisuuksista ja tilintarkastuksessa havaittujen epäkohtien ilmoittamisesta. Pykälä vastaa voimassa olevaa säännöstä.

33 §. Tilintarkastuksen tulokset esitellään tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastajan on ilmoitettava kertomuksessa näkemyksensä siitä,

voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

Pykälän 2 momentin säännökseen tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan muistutuksesta olisi pyydetävä vastine asianomaisilta. Tilivelvollisista säädettäisiin ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 26 §:ssä. Muutos vaikuttaa myös 3 momentin sisältöön.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Päätökset ovat erillisiä, joten tilinpäätös voidaan hyväksyä, vaikka vastuuvapautta ei myönnetä.

34 §. Pykälässä velvoitettaisiin hoitamaan seurakuntayhtymän metsiä metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti. Koska metsäsuunnitelmaa päivitetään jatkuvasti, maininta hyväksymismenettelystä on poistettu säännöksestä.

35 §. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin kirkkohallitukselle oikeus saada tietoja seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä. Tiedonantovelvollisuus olisi laajuudeltaan sama kuin voimassa olevassa säännöksessä. Käytännössä tietoja seurakuntayhtymän taloudesta antaisi myös kirkon palvelukeskus. Seurakunnalta pyydetävät tilastotiedot kohdistuisivat lähinnä sen toimintaan. Tarvittaessa seurakunnalta voitaisiin kuitenkin esimerkiksi pyytää tietoa sen hallinnassa olevasta testamenttiomaisuudesta tilastointia varten.

E. Kirkolliset rakennukset

36 §. Jokaisella seurakunnalla tulisi olla hallinnassaan kirkko, joka pääsääntöisesti myös sijaitisi seurakunnan alueella. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voisi käyttää kirkkonaan myös muuta kirkkoa. Säännös mahdollistaa myös kirkon tai kirkkotilan vuokraamisen. Kahdella samalla alueella kieliperusteella toimivalla seurakunnalla voi kuitenkin olla yhteinen kirkko. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa seurakunnalla olisi useampi kirkko. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkolakia ja kirkkojärjestystä.

Mikäli seurakunnalla olisi erimielisyyttä kirkon käytöstä, asia ratkaistaisiin 6 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen.

37 §. Säännös kirkon vihkimisestä ja käytöstä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä. Uusi kirkko tarkoittaa rakennusta, jota ei ole aiemmin käytetty kirkkona. Toiselta seurakunnalta vuokrattu tai lainattu kirkko ei ole uusi kirkko.

38 §. Kappeli on sakraalirakennus, mutta se ei ole ehdotetun kirkkolain 7 luvun 28 §:ssä tarkoitettu kirkollinen rakennus. Kappelin vihkimiseen ja käyttöön sovelletaan kuitenkin kirkkoa koskevia säännöksiä. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa kirkkojärjestystä.

F. Hautaustoimi

39 §. Seurakuntayhtymällä on velvollisuus ylläpitää yleisiä hautausmaita. Velvollisuutta voidaan toteuttaa yhteistyössä toisen seurakuntayhtymän kanssa. Seurakuntayhtymä voi käyttää myös muuta vihittyä hautausmaata, kuten kaupungin omistamaa hautausmaa-aluetta. Hautausmaan hoidosta säädetäisiin hautausmaan hoitosuunnitelmaa koskevassa 42 §:ssä. Velvollisuudesta ylläpitää myös tunnustuksetonta hautausmaata on säädetty hautaustoimilaissa (457/2003).

Vainajien hautaan siunaaminen edellyttää vainajien väliaikaista säilyttämistä siunauskappelin tai hautausmaan läheisyydessä. Seurakuntayhtymällä tulee olla riittävät kylmäsäilytystilat vainajien tavanomaista säilytystä varten. Seurakuntayhtymä voi asettaa kylmäsäilytystiloilleen käyttöehdot.

Nykyisen kirkkojärjestyksen säännös krematorium perustamisesta ehdotetaan jätettäväksi pois tarpeettomana, koska siitä säädetään hautaustoimilaissa. Vastaavasti hautausmaan ylläpitäjän velvollisuudesta hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla tavalla on säädetty hautaustoimilain 13 §:ssä.

40 §. Pykälässä säädetäisiin voimassa olevaa kirkkojärjestystä vastaavasti velvollisuudesta vihkiä hautausmaa ja siunauskappeli ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään.

41 §. Pykälässä säädetäisiin hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman laatimisesta ja niissä määrättävistä asioista. Ohjeistukset hyväksyy ehdotetun kirkkolain 7 luvun 42 §:n mukaisesti yhteinen kirkkovaltuusto.

Pykälä vastaa asiasisällöltään muutoin voimassa olevaa kirkkojärjestystä, mutta siihen ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan käyttösuunnitelmassa tulisi ottaa huomioon hautausmaan eri osien kulttuurihistorialliset arvot. Seurakuntayhtymien ylläpitämässä hautaustoimessa tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota hautausmaan vanhoihin ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin alueisiin.

42 §. Ehdotettu säännös hautausmaan hoitosuunnitelmasta on uusi. Hautaustoimilain 13 §:n mukaan hautausmaan ylläpitäjän tulee hoitaa hautausmaata sen arvoa vastaavalla ja vainajien

muistoa kunnioittavalla tavalla. Hautaustoimilaki asettaa seurakuntayhtymille hautausmaiden ylläpitäjänä hoitovelvoitteen, jota on tarpeen tämentää kirkkojärjestyksessä. Säännöksen mukaan jokaiselle hautausmaalle olisi laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään hautausmaiden perushoito, vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää seurakuntayhtymän ja hautaoikeuden haltijan hoitovastuita ja tuoda lisää suunnitelmallisuutta hautausmaan hoitoon. Hoitosuunnitelmassa tulisi määritellä, mitkä ovat seurakuntayhtymän ja mitkä omaisten tehtäviä. Seurakuntayhtymän on kuitenkin huolehdittava siitä, että hautausmaan yleisilme pysyy tyydyttävänä.

43 §. Pykälässä säädetäisiin voimassa olevaa kirkkojärjestystä vastaavasti hautakartasta ja siinä määriteltäisiin käsitteet hauta, hautapaikka, hautasija ja muistolehto. Hautakartasta tulee käydä ilmi hautojen sijainti.

44 §. Seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli tulisi merkitä muistotaululla tai muulla muistomerkillä. Haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki tulisi suojella hautaoikeuden lakkautta. Jos rakennelmaa tai muistomerkkiä ei voida jättää haudalle, se tulisi siirtää sopivaan paikkaan tai säilyttää muulla sen arvolle sopivalla tavalla. Rakennelmilla ei tarkoiteta haudoilla olevia hautakappeleita ja niihin verrattavia rakennuksia, joita suojeltaisiin kirkkolain nojalla kirkollisina rakennuksina. Kirkkohallitus voi tehtäviensä perusteella ohjeistaa seurakuntia hautaustoimen hoitamisessa.

G. Kirkonkirjat ja arkisto

45 §. Jäsenrekisteriin talletettaisiin uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) nojalla tiedot jäsenen kasteesta, vihkimisestä ja hautaamisesta sekä säännöksen sallimana muuna tietona tiedot rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta, hautaan siunaamisesta ja luottamustehtävistä. Ne luottamustehtävät, joista talletettaisiin tiedot jäsenrekisteriin, ehdotetaan lueltavaksi pykälän 2 momentissa. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi tieto jäsenyydestä Kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnassa.

46 §. Pykälässä säädetäisiin kirkonkirjojen pitämisestä seurakuntien yhteisessä keskusrekisterissä. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 3 §:n mukaan

seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat järjestävät kirkonkirjojen pitämisen aina yhteisenä keskusrekisterinä. Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättäisi yhteinen kirkkovaltuusto. Seurakuntayhtymän sisäisen keskusrekisterin perustaminen ei enää edellyttäisi kirkkohallitukselta asiasta pyydettyä lausuntoa.

Kaksi tai useampi seurakuntayhtymää voisi lisäksi sopia kirkonkirjojen pitämisestä kokonaan tai osaksi yhteisessä keskusrekisterissä. Mahdollista esimerkiksi olisi, että perustettaisiin alueellisia, koko hiippakunnan alueella toimivia keskusrekistereitä. Ennen yhtä seurakuntayhtymää laajemman keskusrekisterin perustamista on asiasta pyydetty kirkkohallituksen lausunto.

47 §. Kirkonkirjoihin perustuvien todistusten, otteiden ja jäljennösten antamisesta vastaisi keskusrekisterin johtaja. Hän voisi määrätä tähän tehtävään muunkin kirkonkirjojen pitämiseen perehtyneen viranhaltijan tai työntekijän, esimerkiksi keskusrekisterin toimistosihteerin. Nykyisin yhä useampi toimistosihteerin on työsopimussuhteessa seurakuntaan, mistä syystä säännöksen on lisätty mahdollisuus määräyksen antamiseen myös työntekijälle.

48 §. Pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta tilanteesta, jossa luovutus päätöksen tekee kirkkolain mukaan kirkkohallitus. Kysymys on teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Kirkkohallitus voisi luovuttaa tiedot taikka sopia tietojen luovuttamisesta keskusrekisterin kanssa.

49 §. Pykälässä säädettäisiin manuaalisten kirkonkirjojen säilyttämisestä ja tallettamisesta arkistolaitokseen. Ehdotetun 50 §:n mukaan seurakuntayhtymä toimisi arkistonmuodostajana ja arkistotoimesta päättäisi yhteinen kirkkoneuvosto. Se päättäisi siten myös asiakirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen.

50 §. Säännöksen mukaan seurakuntayhtymä toimisi arkistonmuodostajana. Seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toiminnan tuloksena syntyisi siten yksi yhteinen arkisto. Seurakuntayhtymän vastuulla olisi siten myös toimeenpanna asiakirjatiedon hallintaa koskevat normivaatimukset. Päätökset arkistotoimen järjestämisestä tekisi yhteinen kirkkoneuvosto. Se myös päättäisi arkistotoimesta vastuussa olevat viranhaltijat ja työntekijät.

51 §. Pykälässä säädettäisiin arkistotilasta. Asiakirjojen fyysisen säilymisen turvaamiseksi ne tulisi säilyttää tiloissa, joissa ne ovat turvassa tuhoutumiselta ja vahingoittumiselta sekä asiat-

tomalta käytöltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat on säilytettävä tilassa, joka on rakennettu tai kunnostettu arkistotilaksi. Pysyvästi säilytettävää materiaalia varten rakennettua tilaa kutsutaan päätearkistoksi.

Ennen kuin seurakuntayhtymän päätearkiston piirustukset hyväksytään, niistä tulee pyytää kirkkohallituksen lausunto. Tältä osin säännös vastaa nykyistä säännöstä.

52 §. Pykälässä säädettäisiin arkistomuodostajan eli seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien pysyvästi säilytettävien asiakirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen. Tallettamisesta päättäisi yhteinen kirkkoneuvosto. Säännöksessä ei enää säädettäisi voimassa olevan lain tavoin vuosirajasta, jota vanhemmat asiakirjat voitaisiin siirtää arkistolaitokseen. Esimerkiksi hallinnollisen arkistomateriaalin osalta tiukasta vuosirajasta säätäminen on epätarkoituksenmukaista.

9-17 luku.

Luvut ehdotetaan kumottavaksi, koska niiden asiasisältö siirrettäisiin tarvittavilta osin ehdotettuihin 7 ja 8 lukuihin.

18 luku. Piispa

1 §. Pykälän 1 momenttia ja 2 momentin 4 ja 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä otetaan huomioon ehdotettu seurakuntarakenteiden muutos sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtyminen seurakuntayhtymän työntekijöiksi.

4 §. Pykälässä säädettäisiin piispantarkastusten toimittamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan piispan tulisi toimittaa piispantarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastukset ovat kehittyneet yhä enemmän seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa tukevaan menettelyyn samalla, kun myös niiden hallinnon ja talouden kehittämistä pyritään edistämään. Ehdotuksen mukaan tämä näkyisi myös säännöksen asiasisällöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että piispa määräisi sekä piispantarkastuksen ajankohdan että sen sisällön ja laajuuden. Piispa voisi edelleen tehdä niin sanottuja erillistarkastuksia esimerkiksi seurakuntayhtymän taloudenhoidon tai kirkonkirjojenpidon osalta. Piispa myös määrää häntä avustavat henkilöt, joita voivat olla muun muassa tuomiokapitulin jäsenet ja viranhaltijat. Piispalla olisi mahdollisuus käyttää tarkastuksessa apunaan myös asiantuntijoita.

Pykälän 3 momentin mukaan seurakuntaneuvosto tai seurakuntayhtymissä yhteinen kirkkoneuvosto olisi vastuussa siitä, että seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä ryhdytään tarkastuksessa esiin tulleiden seikkojen mukaisiin toimenpiteisiin.

5, 7 ja 8 §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi, koska piispantarkastuksesta säädettäisiin tarvittavilta osin ehdotetussa 4 §:ssä.

9 §. Hiippakuntapäivää koskevaan pykälän 2 momenttiin ehdotetaan seurakuntarakenteen uudistuksesta johtuvia lähinnä teknisluontoisia muutoksia. Myös nykyinen viittaus säätiöihin ja laitoksiin on korjattu viittauksella yhteisöihin. Momentista on myös poistettu erillinen viittaus arkkihiippakunnan tilanteeseen. Tarvittaessa tuomiokapitulin sisäisellä hallintosäännöllä voidaan määritellä, kumpi piispoista toimii kokoonkutsujana.

19 luku. Tuomiokapituli

Luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi, koska luvussa säädettäisiin ainoastaan tuomiokapitulin hallintoa tarkentavia muutoksia.

1 §. Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohtaan sekä 7 kohtaan ehdotetaan seurakuntarakenteen uudistuksesta johtuvia lähinnä teknisluontoisia muutoksia.

2 §. Pykälän 1 momentissa säädetään pappisasessorin kelpoisuusvaatimuksista. Koska ehdotuksen mukaan työntajatahona toimisi seurakuntayhtymä, tulee tämä ottaa huomioon kelpoisuusvaatimuksessa siten, että pappisasessoriksi kelpoinen on kirkkoherran tai kappalaisen viran haltijana toimiva hiippakunnan pappi.

B. Lääninrovasti

Rakenneuudistuksen myötä rovastikuntia ei enää olisi. Myöskään tarvetta säätää lääninrovas-teista ei siten enää olisi. Alaluvun otsikko ehdotetaan kumottavaksi.

8 – 11 §. Lääninrovastia koskevat pykälät ehdotetaan kumottavaksi edellä mainitusta syystä.

22 luku. Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto.

3 b ja 3 d-3 g §. Esityksessä ehdotetaan, että kaikki seurakunnat kuuluisivat seurakuntayhtymiin. Seurakuntayhtymä muodostaisi jatkossa seurakuntatalouden perusyksikön ja sen tehtäviin kuuluisi siten muun muassa huolehtia kirkollis-veron ja muiden tulojen jaosta siihen kuuluvien

seurakuntien kesken sekä keskusrahastomaksuista. Tästä syystä ehdotetaan lähinnä teknisluontoisia muutoksia 3 b §:n 1 momenttiin, 3 d ja 3 e §:ään sekä 3 f §:n 1 ja 2 momenttiin ja 3 g §:n 1 ja 3 momenttiin. Muutoksilla poistettaisiin viittaukset seurakunnista itsenäisinä talousyksiköinä.

23 luku. Täydentäviä määräyksiä

6 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan seurakuntarakenneuudistuksesta johtuvia muutoksia. Ehdotetun 8 luvun 49 §:n mukaan arkistonmuodostajana toimisi seurakuntayhtymä, joka vastaisi myös päätearkistossa olevasta asiakirja-aineistosta. Seurakunnissa olisi kuitenkin edelleen käsiarkistoja. Kirkkoon ja hautausmaahan liittyvä esineet ovat usein seurakunnan hallinnassa, vaikka niiden omistajana olisi jatkossa seurakuntayhtymä. Tästä syystä seurakunnan säilyttämistä säännöksessä seurakuntayhtymän rinnalla voidaan pitää perusteltuna.

8 ja 9 §. Rakenneuudistuksen myötä lääninrovastien virat lakkaisivat. Säännökset lääninrovas-tin sinetistä ja leimasta jäivät tarpeettomaksimistä syystä 8 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja 9 §:n 2 kohtaan ehdotetaan muutos.

1.3 Kirkon vaalijärjestyksen muutosehdotuksen perustelut

2 luku. Seurakuntavaalit

4, 12, 13, 14, 19, 20, 23, 26, 39, 50, 52, 54 ja 55 §. Ehdotetun rakenneuudistuksen johdosta seurakunnissa ei enää olisi kirkkovaltuustoja. Tästä syystä 4 §:n 1 momentista, 12 §:n 1 momentista, 13 §:stä, 14 §:n 1 momentista, 19 §:n 3 momentista, 20 §:n 3 momentista, 23 §:n 2 momentista, 26 §:n 1 momentista, 39 §:n 2 momentista, 50 §:n 1 momentista, 52 §:n 2 momentista, 54 §:n otsikosta ja 1 momentista sekä 55 §:n 1 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaukset kirkkovaltuustoon. Samalla 52 §:n 1 momentissa oleva viittaus kirkkoherranvirastoon ehdotetaan poistettavaksi.

16 ja 24 §. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 47 §:n mukaan seurakuntayhtymään kuuluvat järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisessä keskusrekisterissä. Seurakunnissa ei enää olisi kirkkoherranvirastoja, vaikka niissä voisi olla seurakuntatoimiston yhteydessä myös kirkonkirjojenpidon palveluita. Tästä syystä 16 §:ään ja 24 §:n 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan muutettavaksi siten, että niistä poistetaan viittaukset kirkkoherranvirastoon.

53 §. Vaaliasiakirjojen säilyttäminen. Ehdotetun kirkkojärjestyksen 8 luvun 49 §:n mukaan seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi arkistonmuodostaja. Käytännössä seurakuntayhtymä vastaa päätearkistosta ja sinne talletettavasta aineistosta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että äänestysmateriaalin säilyttäminen olisi seurakuntayhtymän vastuulla. Samalla pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi.

57 §. Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna. Ehdotetussa kirkkolain 3 luvun 10 §:ssä määriteltäisiin, mitä seurakuntajaolla tarkoitetaan. Pykälään ja sen otsikkoon ehdotetaan tästä johtuvaa sanamuodon tarkistuksia.

4 luku. **Hiippakunnassa toimitettavat vaalit**

70 §. Hiippakunnan vaalilautakunta ja hiippakunnan jakaminen äänestysalueisiin. Voimassa olevien kirkon vaalijärjestysten säännösten mukaan hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalit toimitetaan hiippakunnissa rovastikunnittain lääninrovastien johdolla. Esityksessä ehdotetaan, että rovastikunnista luovuttaisiin eikä jatkossa siten olisi myöskään lääninrovasteja.

Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia, jossa säädettäisiin hiippakunnan jakamisesta äänestysalueisiin. Tuomiokapituli päättäisi äänestysaluejaosta vaalivuotta edeltävän syyskuun aikana. Jokaiseen äänestysalueeseen kuuluisi yksi tai useampi seurakuntayhtymä. Mikäli hiippakunnan seurakunta kuuluisi toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään, tuomiokapituli määräisi seurakunnan kuuluvaksi lähimpään äänestysalueeseen. Äänestysalueet tulisi määritellä siten tarkoituksenmukaisiksi, että papistolla olisi mahdollisuus osallistua vaalikokouksiin. Toisaalta äänestysalue olisi määriteltävä myös siten, että voidaan varmistua vaalisalaisuuden säilyttämisestä.

Lisäksi tuomiokapitulin nimeäisi yhden äänestysalueen yhtymärovasteista tai johtavista kirkkoherroista vaalien toimittajaksi.

71, 73, 79 ja 80 §. Edellä mainitusta vaalien toimittamistavan muutoksen johdosta ehdotetaan 71 §:n 1 momenttiin, 73 §:n 2 momenttiin, 79 §:n 1 momenttiin ja 80 §:n 1 momenttiin.

72 §. Maallikkojäsenten ja -edustajien vaalien äänimäärät. Ehdotetun kirkkolain 3 luvun 2 §:n mukaan ilmaisusta väkiluku ehdotetaan luovuttavaksi ja korvattavaksi ilmaisulla läsnä olevat jäsenet. Tästä syystä pykälään ehdotetaan sen sanamuotoa koskevia korjausehdotuksia. Samalla viittaukset kirkkovaltuustoon ehdotetaan poistettavaksi.

81 §. Vaalikokouksen valmistelutoimet. ehdotetun uudistuksen myötä seurakunnissa ei olisi enää kirkkovaltuustoja. Tästä syystä pykälän 2 momentissa oleva viittaus kirkkovaltuuston puheenjohtajaan ehdotetaan poistettavaksi. Pykälän 3 momentti ehdotetaan korjattavaksi vastaamaan vaalien toimittamistavan muustosta.

87 §. Vaalien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen. Voimassa olevien kirkon vaalijärjestyksen säännösten mukaan piispanvaali toimitetaan hiippakunnassa rovastikunnittain lääninrovastin johdolla. Pykälässä ehdotetaan, että myös piispanvaalissa tuomiokapituli määrätessään piispanvaalien ajankohdan samalla jakaisi hiippakunnan äänestysalueisiin ja nimeäisi vaalin toimittajat. Äänestysaluejaossa sovellettaisiin ehdotettua 70 §:n 3 momenttia. Tuomiokapitulin harkintaan jää, onko tarvetta mahdollisesti aiemmin määritellyn äänestysaluejaon muuttamiseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuomiokapitulin tiedonantovelvollisuudesta. Pykälän 3 ja 4 momentteihin ehdotetaan tehtäväksi vaalien toimittamistavasta aiheutuvat muutokset, mutta muutoin niiden asiasisältö ei muutettaisi.

88, 92 ja 93 §. 92 §:n 1 momentin 4 kohtaan sekä 88 ja 93 §:ään ehdotetaan vaalin toimittamistavan muutoksesta johtuvia lähinnä teknisluontoisia tarkistuksia.

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaali

Pykälän 97 edellä olevaa väliotsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei siinä enää olisi mainintaa lääninrovasteista, koska esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi rovastikunnista ja siten myös lääninrovastien virat lakkaisivat.

97 §. Vaalin ajankohta ja vaalin toimittajat. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin ainoastaan tuomiokapitulin pappisasessorin vaalista. Vaaleja varten tuomiokapituli jakaisi hiippakunnan äänestysalueisiin siten kuin ehdotetussa 70 §:n 3 momentissa säädetään. Tuomiokapituli myös nimeäisi vaalien toimittajat.

98 §. Pappisasessorin vaalin toimittaminen. Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin ainoastaan tuomiokapitulin pappisasessorin vaalin toimittamisesta.

2 Voimaantulo

Kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitys koskee seurakuntahallinnon rakenteiden uudistamista. Perustuslain 76 §:n 1 momentin mukaan kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Kirkkolain 2 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla annetussa kirkkojärjestyksessä voidaan säätää tarkemmin kirkon hallinnosta. Esityksessä ehdotetaan, että seurakuntahallinnon ja seurakuntayhtymähallinnon toimielinten päätösvalta ja tehtävistä säädettäisiin kirkkolaissa, mutta toimielimiä koskevat ja ehdotettuja lain säännöksiä täydentävät säännökset olisivat kirkkojärjestyksessä.

Perustuslain esitöissä tai perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ei ole tarkemmin määritelty missä laajuudessa perustuslain 76 §:n 1 momentti edellyttää laintasoista sääntelyä kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa koskevissa asioissa ja missä määrin näistä kysymyksistä voidaan säätää kirkkojärjestyksessä. On katsottu, että säännöksen varsinaisena tarkoituksena on säätää yleisen lain ja kirkkolain suhteesta, siitä mistä kirkkolaissa voidaan enimmillään säätää.

Voimassa olevaa kirkkolakia säädettäessä eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi (PeVL 20/1993 vp.), että kirkon valtiosäännön mukainen erityisasema oli peruste sille, että kirkolliskokous sai laaja-alaisen norminantovallan itsehallintoyhteisön hallintoa ja toimintaa koskevissa asioissa. Perustuslain säännöksen lisäksi kirkon autonomiaa vahvistavat perustuslain 11 § uskonnon ja omantunnon vapaudesta sekä uskonnonvapauslaki (453/2003), jonka tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetyn uskonnonvapauden käyttäminen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 28/2006 vp) hallituksen esityksestä ortodoksisesta kirkosta perustellut kirkon omaa toimintaa ja hallintoa koskevan norminantovallan delegointia kirkolliskokoukselle perustuslain 11 §:ssä turvatulla uskonnonvapaudella, johon sisältyy uskonnollisen yhdiskunnan tietynasteinen sisäinen autonomia ja oikeus päättää omista asioistaan. Kirkon autonomisesta asemasta seuraa, että sen hallinnosta voidaan säätää nykyistä laajemmin kirkkojärjestyksessä. Kirkkolain ja kirkkojärjestyksen välisessä rajanvedossa on otettava huomioon perustuslain 80 § ja perusoikeuksien suoja, jotka määrittävät, mistä kirkkolaissa tulisi vähimmillään säätää suhteessa kirkkojärjestykseen.

Perustuslain lainsäädäntövallan delegointia koskevien periaatteiden mukaan viranomainen

voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 4 §:n 3 momentissa säädettäisiin seurakuntaneuvoston kokousmenettelyä ohjaavasta työjärjestyksestä ja vastaavasi ehdotetussa 7 luvun 14 §:ssä yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksestä. Lisäksi 7 luvussa olisivat säännökset seurakuntien ja seurakuntayhtymien ohje- ja johtosäännöistä. Ohje- ja johtosäännöissä sekä työjärjestyksissä on kyse hallinnon sisäistä ohjausta koskevista säännöistä, joiden sisältöä on kuvattu lain tasolla. Myös seurakuntayhtymän perussääntö, jonka sisällöstä on säännöksiä muun muassa ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä on seurakuntayhtymän sisäiseen hallintoon liittyvästä säännös, jossa samassa määrätään lakia täydentävästi seurakuntien ja seurakuntayhtymien välistä työnjaosta.

Nykyisten säännösten mukaan kirkkohallituksella on kirkon keskushallintoviranomaisena toimivalta antaa seurakuntien hallintoa koskevia ohjeita. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut, että viranomainen voi laissa säädetyn tehtävänsä alalla antaa ohjeita ilman eri valtuutustakin. Ohjeiden antamista tarkoittavat lain säännökset ovat perustuslakivaliokunnan mukaan omiaan hämärtämään lain nojalla annettavien, viranomaismääräyksiin sisältyvien velvoittavien oikeussääntöjen ja suositusluonteisten ohjeiden välistä eroa (PeVL 6/2006 vp ja PeVL 17/2004 vp). Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi säännöksistä, joissa on säädetty kirkkohallituksen toimivallasta antaa seurakuntahallintoa koskevia ohjeita.

Perustuslain 14 §:n 3 momentissa asetetaan julkiselle vallalle velvollisuus edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Ehdotetussa kirkkolain 7 luvun 6 §:ssä säädettäisiin seurakunnan jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista seurakunnan toimintaa. Ehdotettu säännös on uusi ja se velvoittaisi seurakuntien seurakuntaneuvostoja nykyistä enemmän ottamaan huomioon jäsentensä näkemykset seurakunnan toimintaa kehitettäessä. Myös seurakunnan jäsenen aloiteoikeudesta säädettäisiin lain tasolla. Ehdotetun kirkkolain 7 luvun 7 §:n mukaan olisi myös mahdollista muodostaa seurakunnan sisäistä aluetta koskevaa osa-aluehallintoa, jossa paikalliset luottamushenkilöt voisivat suunnitella ja toteuttaa kirkon ja seurakunnan tehtävää.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää laissa. Kirkkolain muutos (1008/2012) kirkon viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevat säännöksistä on tullut voimaan kesäkuussa 2013. Esityksessä viranhaltijoiden ja työntekijöiden oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva säännöstö ehdotetaan muutettavaksi rakenneuudistuksen edellyttämin osin. Seurakunnan ja seurakuntayhtymien viranhaltijoiden etujen säilymisestä seurakuntajakoa uudistettaessa säädettäisiin kirkkolain 3 luvun 18 §:ssä ja seurakuntarakenteen uudistamistilanteessa ehdotetuissa 26 §:ssä. Organisaatiomuutostilanteessa työntekijällä ja viranhaltijalla on oikeus siirtyä uuden työnantajan palvelukseen, määräaikaikaisilla määräaikansa loppuun.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta ja sen mukaan oikeus hakea muutosta tulee turvata lailla. Ehdotetut kirkkolain 24 luvun säännösten muutokset, johtuvat pääsääntöisesti uuden hallintorakenteen aiheuttamasta muutostarpeesta. Samalla oikeusturvaa koskeva nykyinen kirkkolain 17 luvussa oleva säännös on siirretty oikeusturvaa säätelevään 24 lukuun.

Ehdotuksen ei voida katsoa sisältävän perustuslain kanssa ristiriitaisia säännöksiä, mistä syystä kirkkolain muutos voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan kirkolliskokouksen hyväksyttäväksi seuraavat kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen muutosehdotus:

1.

Laki

kirkkolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kirkkolain (1054/1993) 4 luku, 6 luvun 39 §:n 1 momentti, 9–17 luku, 17 b luvun 4 a §:n 1 momentin 3 kohta, 19 luvun 11 § ja 24 luvun 11 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 17 b luvun 4 a §:n 1 momentin 3 kohta laissa 797/2013 ja 19 luvun 11 § ja 24 luvun 11 §:n 3 momentti laissa 1274/2003,

muutetaan 3 luvun otsikko ja 1–8 §, 5 luvun 1 a §:n 3 kohta ja 5 §:n 1 momentti, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentin 7 kohta, sekä 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 ja 5 momentti, 18 §:n 3 momentti, 30 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 39 §:n otsikko, 41 §:n 4 momentti, 44 §:n 1 momentti, 48 §:n 3 momentti, 55 §:n 2 momentin 3 kohta, 59 ja 64 §, 65 §:n 2 momentti ja 73 §:n 4 momentti, osan 3 otsikko, 7 luku, 17 b luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti, 20 luvun 1 §:n 4 momentti, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1–3 momentti, 11 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 17 §, 19 §:n 1 ja 3 momentti sekä 20 §, 24 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 8 b §, 9 §:n 4 momentti ja 14 §:n 3 momentti, 25 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 14 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti ja 21 § sekä 26 luvun 7 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 3 luvun 1 § osaksi laissa 1274/2003, 3 luvun 2 § osaksi laissa 797/2013, 3 luvun 3 § osaksi laissa 621/2006, 3 luvun 5, 7 ja 8 § laissa 621/2006, 3 luvun 6 § osaksi laissa 1303/1997, 5 luvun 1 a §:n 3 kohta, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 ja 5 momentti, 18 §:n 3 momentti, 30 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 39 §:n otsikko, 41 §:n 4 momentti, 44 §:n 1 momentti, 48 §:n 3 momentti, 55 §:n 2 momentin 3 kohta, 59 ja 64 §, 65 §:n 2 momentti ja 73 §:n 4 momentti sekä 24 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 9 §:n 4 momentti laissa 1008/2012, 5 luvun 5 §:n 1 momentti, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1–3 momentti, 11 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 17 §, 19 §:n 1 ja 3 momentti sekä 20 § kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 17 b luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti, 24 luvun 6 §:n 3 momentti ja 8 b § sekä 26 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 1274/2003, 20 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1164/1999, 24 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 797/2013, 25 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 936/1996, 25 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentti laissa 902/2007 sekä 25 luvun 18 §:n 4 momentti ja 21 § laissa 249/2012, sekä

lisätään 1 lukuun uusi 5 §, 3 lukuun 1 §:n edelle uusi väliotsikko, uusi 9 ja 10 § ja 10 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 11–19 § ja 19 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 20–22 § ja väliaikaisesti uusi 23–26 §, 6 luvun 11 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta, sekä 25 lukuun uusi 9 a § seuraavasti:

1 luku

Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet

5 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä,

helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä.

Juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

3 luku Kirkon hallinnollinen rakenne ja kielisäännökset

Hallinnollinen jaotus ja kielisäännökset

1 § *Seurakunta ja seurakuntayhtymä*

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Samalla alueella voi olla kielen perusteella useita seurakuntia.

Seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymän alue muodostuu yhden tai useamman kunnan alueesta.

2 § *Seurakunnan jäsenet*

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka. Jos kirkon jäsenellä on vain kotikuntalaissa tarkoitettu väestökirjanpitokunta, hän on sen seurakunnan jäsen, jossa hänellä on viimeksi ollut asuinpaikka tai jonka jäseneksi hän liittyy. Kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi antaa määräyksiä siitä, milloin henkilö voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

Jäsenet, joilla on kotikunta Suomessa, ovat seurakunnan läsnä olevia jäseniä. Jäsenet, joilla on vain väestökirjanpitokunta Suomessa, ovat seurakunnan poissa olevia jäseniä.

3 § *Hiippakunta*

Seurakunnat kuuluvat hiippakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Seurakuntayhtymän kuulumisen hiippakuntaan määräytyy seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellisen enemmistön mukaan.

4 § *Hiippakuntajaotuksesta päättäminen*

Kirkolliskokous päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen alueen muuttamisesta.

Kirkkohallitus päättää:

1) seurakunnan tai seurakuntayhtymän siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellinen enemmistö on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;

2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yhdistetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä taikka seurakunta liittyy toiseen hiippakuntaan kuuluvaan seurakuntayhtymään;

3) seurakuntayhtymän kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakuntayhtymät yhdistetään tai niiden tilalle perustetaan uusi seurakuntayhtymä.

5 § *Seurakunnan kieli*

Seurakunta on suomenkielinen, ruotsinkielinen tai kaksikielinen, jollei seurakunnan kielestä tai siihen liittyvistä muista jäsenyyshedellytyksistä seurakuntaa perustettaessa tai muutoin erikseen muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun seurakunnan läsnä olevien jäsenten suomenkielinen tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (423/2003) säännösten mukaan on kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielen perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat yksikielisiä. Kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvat seurakunnat ovat kaksikielisiä siten, että niissä noudatetaan, mitä saamen kielestä tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Kirkkohallitus määrää joka viides vuosi seurakunnassa edellisen kalenterivuoden lopussa läsnä olleiden jäsenten kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. Seurakuntaneuvoston esityksestä kirkkohallitus voi määrätä seurakunnan kaksikieliseksi seuraavaksi viisivuotiskaudeksi, vaikka seurakunta muutoin olisi yksikielinen.

6 §

Seurakuntayhtymän kieli

Seurakuntayhtymä on yksikielinen, jos siihen kuuluu ainoastaan samankielisiä seurakuntia, ja kaksikielinen, jos siihen kuuluu suomen- ja ruotsinkielisiä seurakuntia tai vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Seurakuntayhtymän enemmistön kieli määräytyy siihen kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kielen mukaan.

7 §

Kirkon ja hiippakunnan viranomaisen kieli

Kirkolliskokous, piispainkokous, kirkkohallitus ja kirkon työmarkkinalaitos ovat kaksikielisiä viranomaisia.

Hiippakunnan viranomaiset ovat yksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vain yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakunta tai seurakuntayhtymä.

Kaksikielinen tuomiokapituli voi toimia seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon liittyviä tehtäviä.

8 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen että ruotsin kielellä ja saamelaisten kotiseutualueella myös saamen kielellä. Jumalanpalveluksessa ja kirkollisessa toimituksessa voidaan käyttää muutakin kieltä.

Kirkon jäsenellä on oikeus saada häntä koskevat kirkolliset toimitukset omalla kielellään suomeksi tai ruotsiksi tai saamelaisten kotiseutualueella saameksi.

9 §

Hallinnossa sovellettavat kielisäännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kirkollisessa viranomaisessa sovelletaan kielilain säännöksiä:

- 1) oikeudesta käyttää suomen ja ruotsin kieltä viranomaisessa;
- 2) asian käsittelykielestä viranomaisessa;
- 3) toimituskirjan ja muun asiakirjan kielestä;
- 4) kielellisten oikeuksien turvaamisesta;
- 5) viranomaisen työkielestä;
- 6) yleisessä tiedottamisessa käytettävästä kielestä;
- 7) kielellisten oikeuksien edistämisestä.

Hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisesta. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään kunnallisesta viranomaisesta.

Mitä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään valtion viranomaisista, sovelletaan Oulun hiippakunnan tuomiokapituliin ja hiippakuntavaltuustoon, ja mitä kunnan viranomaisista, sovelletaan saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain olevaan seurakuntaan.

Seurakuntajaon muutos

10 §

Seurakuntajaon muutos ja sen edellytykset

Seurakuntajaon muutoksella tarkoitetaan:

- 1) seurakunnan alueen muuttamista;
- 2) seurakunnan jakamista alueellisesti;
- 3) seurakunnan jakamista kielen perusteella;
- 4) seurakunnan lakkauttamista;
- 5) uuden seurakunnan perustamista.

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakunnan edellytyksiä vastata seurakunnan toiminnan järjestämisestä tai muuten edistää seurakunnan toimintakykyä taikka seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa vain erityisestä syystä, jos muutoksesta aiheutuu, että seurakunnan kielellinen enemmistö muuttuu kielelliseksi vähemmistöksi.

11 §

Seurakuntajaon muutoksesta päättäminen

Seurakuntajaon muutoksesta päättää sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat.

Jos seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan hiippakuntaan, päätöksen seurakuntajaon muutoksesta tekee kirkkohallitus.

12 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakuntaneuvosto ja osa-aluehallinnon johtokunta sekä yhteinen kirkkovaltuusto.

Seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta hallinnollisella kuulutuksella. Hallinnollisesta kuu-

lutuksesta säädetään kirkkojärjestyksessä. Kuulutuksessa on ilmoitettava myös 3 momentissa tarkoitettu vaikuttamismahdollisuudesta.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille neljäntoista päivän kuluessa aloitetta koskevan päätöksen tiedoksisaannista.

13 §

Omaisuuksien siirtyminen ja jakoperusteet

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä, seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään 20 §:n 3 momentissa tarkoitettujen lahja- ja testamenttiomaisuuden siirtymisestä.

Jos seurakunta tai sen osa siirretään toiseen tai perustettavaan uuteen seurakuntayhtymään, myös vastaava omaisuus, velat ja muut sitoumukset siirtyvät. Omaisuuksien jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.

Seurakuntayhtymä saa omaisuutta seurakunnan tai sen osan läsnä olevien jäsenten määrän osoittamassa suhteessa muutoksen voimaantulopäivän tilanteen mukaan. Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntayhtymien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

14 §

Poikkeukset jakoperusteista

Jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta:

1) seurakunnan pääkirkko sekä siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoineen sekä kirkon yhteydessä oleva hautausmaa on jätettävä sen seurakunnan käyttöön sekä sen seurakuntayhtymän omistukseen, josta alue erotetaan;

2) sellainen kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muu kiinteistö tai rakennus, joka pääasiallisesti palvelee tiettyä aluetta, on annettava sen seurakunnan käyttöön ja sen seurakuntayhtymän omistukseen, johon alue tulee kuulumaan.

Jakopäätöksessä voidaan määrätä siirtyvän omaisuuden käytöstä seurakuntien kesken.

Jakoperusteista voidaan poiketa, jos niiden säännönmukaisesta soveltamisesta aiheutuisi jonkin seurakuntayhtymän talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta. Jakoperusteista voidaan poiketa myös silloin, kun aiemmin toteutettu seurakuntajaon tai seurakuntayhtymän alueen muutos joudutaan purkamaan

ja säännönmukaisten jakoperusteiden soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on otettava erityisesti huomioon aiempaa muutosta koskevasta päätöksestä kulunut aika sekä asianomaisten seurakuntayhtymien taloutta koskevat seikat.

15 §

Järjestelytoimikunta

Kun tuomiokapituli tai kirkkohallitus on päättänyt seurakuntajaon muutoksesta, jolla perustetaan uusi seurakunta tai jolla seurakuntia yhdistetään, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta, joka toimii siihen saakka, kun seurakunnalla on seurakuntaneuvosto.

Järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

- 1) huolehtia seurakunnan hallinnon järjestämisestä;
- 2) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja;
- 3) hoitaa välttämättömät valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;
- 4) edustaa seurakuntaa;
- 5) päättää muista seurakunnan toiminnasta aiheutuvista välttämättömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

Järjestelytoimikuntaan sovelletaan muutoin, mitä seurakuntaneuvostosta säädetään.

16 §

Seurakunnan nimen muuttaminen

Seurakunnan nimi voidaan muuttaa noudattaen soveltuvin osin, mitä seurakuntajaotuksen muutoksesta säädetään.

17 §

Kirkkoherran virka ja viranhaltija

Jos seurakunta lakkautetaan ja liitetään toiseen seurakuntaan, lakkautettavan seurakunnan kirkkoherran virka lakkaa. Jos kaksi tai useampia seurakuntia lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan yhdistämällä uusi seurakunta, seurakuntajaon muutosta koskevassa päätöksessä on määrättävä, mikä tai mitkä kirkkoherran virat lakkaavat. Lakkautetun viran tilalle perustetaan tarvittaessa kappalaisen virka.

Tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen perustettavan uuden seurakunnan kirkkoherran virkaan jollekin niistä kirkkoherroista, joiden virat lakkaavat. Jos laajentuvan seurakunnan kirkkoherran virka on avoinna, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen laajentuvan seurakunnan

kirkkoherran virkaan jollekin niistä kirkkoherroista, joiden virat lakkaavat. Kirkkoherra, jonka virka lakkaa ja joka ei saa viranhoitomääräystä kirkkoherran virkaan, siirretään soveltuvaan kappalaisen virkaan.

Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan siirretyn viranhaltijan palkkaukseen sovelletaan, mitä 18 §:ssä säädetään.

18 §

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen ja palkkaus

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä, muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuin kirkkoherran viranhaltijan sijoittamisesta seurakuntayhtymään ja sen seurakuntiin määrätään 7 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitetulla johtosäännössä.

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu kahden tai useamman seurakuntayhtymän välillä, seurakuntayhtymien on sovittava toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevien muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuin kirkkoherran viranhaltijan siirtämisistä tarvittaessa seurakuntayhtymien välillä sekä tarvittavien virkojen perustamisesta siirrettäville viranhaltijoille. Määräaikaiset viranhaltijat ja työntekijät siirretään vastaavasti ja heidän palvelussuhteensa jatkuu määräajan päättymiseen saakka. Sopimus henkilöstön siirtämisestä on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Siirrettyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada siirtymähetkellä virka- tai työsuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

Seurakuntayhtymän perustaminen

19 §

Seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteet

Seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteena on muodostaa alueellisesti ja toiminnallisesti eheä kokonaisuus. Seurakuntayhtymällä tulee olla taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kirkon tehtävän toteuttamisesta sekä toiminnan ja palvelujen järjestämisestä alueensa seurakunnissa.

20 §

Seurakuntayhtymän perustaminen perussäännöllä

Seurakuntayhtymä perustetaan hyväksymällä seurakuntayhtymän perussääntö ja siihen liitetty

luettelo seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Perussäännön hyväksymisestä päättävät yhteiset kirkkovaltuustot. Perussäännössä määrätään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirtyvät tehtävät ja seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan jakautumisesta.

Seurakuntayhtymien ja niihin kuuluvien seurakuntien varat ja velvoitteet siirtyvät perustettavalle seurakuntayhtymälle. Saantokirjana on perussääntöön liitetty luettelo siirtyvästä omaisuudesta.

Perussäännössä voidaan määrätä, että siinä mainittu seurakunnan lahja- ja testamentt omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa taikka että seurakunta vastaa siinä mainitusta velvoitteesta.

21 §

Perussäännön alistaminen kirkkohallitukselle

Päätös seurakuntayhtymän perustamisesta ja perussäännöstä on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Kirkkohallitus ei saa ilman erityistä syytä muuttaa perussääntöön liitettyä luetteloa seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta.

Perussäännön muutos on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi, jos seurakuntayhtymän alue muuttuu. Perussäännön muutos on alistettava myös, jos päätöstä ei ole tehty yksimielisesti ja jos muutos koskee:

- 1) verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken;
- 2) omaisuuden siirtämistä seurakuntien ja seurakuntayhtymän välillä.

22 §

Seurakuntayhtymän purkaminen tai lakkaaminen

Seurakuntayhtymä voidaan purkaa, jos se muodostuu kahden tai useamman kunnan alueella olevista seurakunnista. Purkamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Päätöksessä on määrättävä omaisuuden ja velvoitteiden siirtymisestä seurakuntayhtymille.

Jos kaksi tai useampia seurakuntayhtymiä tulee kuntajaon muuttuessa saman kunnan alueelle, muodostettavan seurakuntayhtymän perussäännössä on määrättävä, mikä tai mitkä seurakuntayhtymät lakkaavat.

23 §

Seurakuntarakenneuudistuksen toteuttaminen

Jäljempänä 24–26 §:ssä säädetään seurakuntarakenteen uudistamisesta ja menettelyistä vuosina 2015–2018.

24 §

Seurakuntayhtymien muodostaminen

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien tulee tuomiokapitulin johdolla valmistella ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Seurakuntayhtymiä muodostettaessa on otettava huomioon 19 §:ssä tarkoitetut seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteet.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto voi tehdä tuomiokapitulille esityksen seurakuntayhtymään kuuluvista seurakunnista ja seurakuntayhtymistä. Asia voidaan panna vireille myös tuomiokapitulin omin toimenpitein.

Jos seurakunnat tai seurakuntayhtymät kuuluvat useampaan hiippakuntaan, valmistelua johtaa sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon enemmistö seurakunnista kuuluu. Tällä tuomiokapitulilla on myös oikeus panna asia vireille varattuun muiden hiippakuntien tuomiokapituleille tilaisuuden antaa asiassa lausunto.

Kirkkovaltuustot ja yhteiset kirkkovaltuustot perustavat seurakuntayhtymän hyväksymällä sen perussäännön ja siihen liitetyn luettelon seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Muutoin seurakuntayhtymän perustamiseen ja perussäännön alistamiseen sovelletaan 20 ja 21 §:ää.

25 §

Seurakuntajaon muutos seurakuntayhtymää perustettaessa

Jos seurakuntayhtymää perustettaessa tapahtuu samalla 10 §:ssä tarkoitettu seurakuntajaon muutos, kirkkohallitus tekee päätöksen seurakuntajaosta päättäessään seurakuntayhtymän perussäännön vahvistamisesta. Samalla kirkkohallitus päättää ylimääräisten vaalien toimittamisesta, jolleivät seurakunnat osoita, että seurakuntajaon muutoksen kohteena olevien seurakuntien toimielimet voidaan muodostaa edellisten seurakuntavaalien tuloksen perusteella. Muutoin seurakuntajaon muutokseen sovelletaan 13–18 §:ää.

26 §

Henkilöstön siirtäminen

Uuden seurakuntayhtymän muodostavien seurakuntien ja seurakuntayhtymien toistaiseksi voimassa olevissa palvelussuhteissa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin uuden seurakuntayhtymän virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin. Määräaikaiset viranhaltijat ja työntekijät siirretään vastaavasti ja heidän palvelussuhteensa jatkuu määräajan päättymiseen saakka. Kirkkovaltuustojen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen on hyväksyttävä henkilöstön sijoittamista seurakuntayhtymään ja sen seurakuntiin koskeva sopimus.

Kirkkoherrojen osalta sijoittamista koskeva päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi seurakuntayhtymän perussäännön ratkaisemisen yhteydessä. Pappien osalta sijoittamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi. Jos seurakuntayhtymän seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin, pappien sijoittamista koskeva päätös alistetaan kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Jos pappien sijoittamista koskevaa päätöstä ei ole alistettu ennen kirkkohallituksen päätöstä perussäännöstä, kirkkohallitus ja tuomiokapituli päättävät sijoittamisesta. Tuomiokapituli antaa sijoitetulle papille viranhoitomääräyksen.

Jos sopimusta muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta ei ole tehty ennen seurakuntayhtymän perussääntöä koskevan päätöksen voimaantuloa, sijoittamisesta päättää uusi yhteinen kirkkovaltuusto.

Siirrettyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

5 luku

Pappisvirka

1 a §

Pappisvirka, pappi ja papin virka

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) *papin viralla* hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi.

5 §

Kuuluminen hiippakuntaan

Papin kuulumisesta hiippakuntaan säädetään kirkkojärjestyksessä.

6 luku

Henkilöstö

1 §

Työnantaja ja henkilöstö

Työnantajalla tarkoitetaan tässä luvussa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia ja kirkkohallitusta, jollei toisin säädetä.

Seurakuntayhtymän seurakunnalla on seurakuntayhtymän henkilöstöä koskevissa asioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään tai seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään.

Tuomiokapitulilla on seurakuntayhtymän viranhaltijoita koskevissa virkasuhdeasioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä tai muussa laissa säädetään.

Työnantajan palveluksessa oleva henkilö on virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa. Virkasuhteeseen sovelletaan, mitä siitä tässä laissa ja sen nojalla kirkkojärjestyksessä tai muualla laissa säädetään. Työsopimussuhteeseen sovelletaan, mitä siitä erikseen säädetään, ja sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään.

Virkasuhteessa suoritettavaa tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa virkasuhteeseen määräajaksi myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virka.

2 §

Viranhaltija ja virkasuhde

Virkasuhteella tarkoitetaan julkisoikeudellista palvelussuhdetta, jossa seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus on työnantajana ja viranhaltija työn suorittajana.

3 §

Henkilöstön kielitaito

Viranhaltijalta vaadittavasta kielitaidosta säädetään kirkkojärjestyksessä ottaen huomioon, mitä 3 luvun 7–9 §:ssä säädetään. Kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta voidaan myöntää erivapaus erityisestä syystä. Tuomiokapituli

myöntää erivapauden seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltijalle. Muulle viranhaltijalle erivapauden myöntää se viranomainen, jonka toimivaltaan viran perustaminen kuuluu.

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai seurakuntayhtymän palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa kirkkohallitusta, tuomiokapitulia, seurakuntaa ja seurakuntayhtymää koskevissa säädöksissä.

10 §

Julkinen hakumenettely

Kirkkoherran, kappalaisen ja lehtorin viran haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä päättää tuomiokapituli. Hakumenettelystä säädetään kirkkojärjestyksessä.

11 §

Poikkeukset julkisesta hakumenettelystä

Virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman hakumenettelyä, kun:

7) kirkkoherra määrätään yhtymärovastin os aikaiseen virkasuhteeseen;

8) menettelyyn on muu erityisen painava syy.

Tuomiokapituli antaa sopivalle papille viranhoidomääräyksen seurakuntayhtymän seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi. Jollei asian kiireellisyys muuta vaadi, yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista ennen viran täyttämiseen ryhtymistä sekä virkaan ilmoittautuneista ennen viranhoidomääräyksen antamista.

Kun seurakuntayhtymän avoinna olevaan seurakuntayhtymään sijoitetun papin virkaan tai seurakuntayhtymän seurakuntaan sijoitetun papin virkaan tai papin virkaan muutoin tarvitaan väliaikaista hoitajaa, tuomiokapituli määrää virkaa hoitamaan sitä haettavaksi julistamatta virkaan sopivan hiippakunnan papin siten kuin 2 momentissa säädetään.

15 §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annettussa laissa (1093/2007) tarkoitetun ammattipätevyyden tuottamaan kelpoisuuteen seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaan sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään.

17 §

Koeaika

Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhemässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. Seurakuntapastorin koeajan määrittämisestä päättää tuomiokapituli.

Mitä tässä pykälässä säädetään koeajasta, ei koske kirkkoherran, piispan, kirkkoneuvoksen eikä pappisasessorin virkoja.

18 §

Viranhoitomääräys ja selvitys virkasuhteen ehdoista

Viranhoitomääräyksen seurakuntayhtymään sijoitetun sekä seurakuntayhtymän seurakuntaan sijoitetun papin virkaan ja lehtorin virkaan antaa tuomiokapituli. Selvityksen keskeisistä virkasuhteen ehdoista antaa työnantaja. Viranhoitomääräys voidaan antaa myös papin viran väliaikaiseksi hoitajaksi oman viran ohella.

30 §

Sivutoimi ja kilpaileva toiminta

Sivutoimiluvasta päättää työnantaja. Tuomiokapituli päättää sivutoimiluvan myöntämisestä papin viran ja lehtorin viran haltijalle. Sivutoimilupa voidaan myöntää määräajaksi tai muutoin rajoitettuna. Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa. Viranhaltija ei saa virkasuhteen kestäessä ryhtyä myöskään kilpailevan

toiminnan valmistelemiseksi sellaisiin toimenpiteisiin, joita ei voida pitää hyväksyttävänä.

31 §

Terveystietojen antaminen

Viranhaltija on velvollinen antamaan työnantajan pyynnöstä asianomaisen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot työ- ja toimintakyvystään sen lisäksi, mitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään. Viranhaltija on myös velvollinen työnantajan määräyksestä osallistumaan terveydentilansa toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on välttämätöntä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Papin viran haltijalle määräyksen antaa tuomiokapituli. Viranhaltijalle on ennen määräyksen antamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Potilaan itsemääräämisoikeuteen sovelletaan muutoin, mitä siitä erikseen säädetään.

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Työnantaja voi, varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi 52 §:ssä tarkoitettulla irtisanomisperusteella irtisanomisaikaa noudattaen. Kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virkasuhteen osa-aikaistamismenettelyyn sovelletaan, mitä 59 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään papin virkasuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta.

Kirkkoherran virkasuhde voidaan muuttaa osa-aikaiseksi vain viranhaltijan hakemuksesta tai tuomiokapitulin määrätessä kirkkoherran määräjäksi yhtymärovastin osa-aikaiseen virkasuhteeseen.

37 §

Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Seurakuntayhtymään sijoitetun kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhtymärovasti. Seurakuntaan sijoitetun kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin viran haltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää kirkkoherra.

39 §

Viranhaltijan asema liikkeen luovutuksessa

41 §

Virkavapaan hakeminen ja myöntäminen

Kirkkojärjestyksessä säädetään virkavapaan myöntävästä viranomaisesta. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntayhtymän pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa ja kirkkoneuvosta ei voida lomauttaa. Seurakuntayhtymän muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydetävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

48 §

Virkasuhteen päättyminen ilman irtisanomista

Tuomiokapituli tekee papin ja lehtorin kanssa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sopimuksen työnantajaa kuultuaan.

55 §

Irtisanomisaika

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

3) kaksi kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu yhteiselle kirkkovaltuustolle;

59 §

Virkasuhteen irtisanova tai purkava viranomainen

Viranhaltijan irtisanoo ja hänen virkasuhteensa purkaa:

1) seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto tai johtosäännössä määrätty muu viranomainen;

2) seurakuntaneuvosto seurakuntaan sijoitetun viran osalta, jollei perussäännössä ole toisin määrätty;

3) tuomiokapitulissa tuomiokapituli;

4) kirkkohallituksessa kirkkohallitus, jollei toisin säädetä.

Papin ja lehtorin viran haltijan irtisanoo 50 §:ssä säädetyllä viranhaltijasta johtuvalla perusteella tai 52 §:ssä säädetyllä taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla tai hänen palvelussuhteensa purkaa 56 §:ssä säädetyllä perusteella tuomiokapituli. Jos tuomiokapituli irtisanoo papin tai lehtorin tai purkaa hänen palvelussuhteensa, sen on ennen päätöksen tekemistä varattava yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaan sijoitetun papin tai lehtorin viran haltijan osalta seurakuntaneuvostolle mahdollisuus antaa asiasta lausunto.

Yhteisellä kirkkoneuvostolla tai seurakuntaan sijoitetun viran osalta seurakuntaneuvostolla on oikeus 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla tehdä tuomiokapitulille esitys papin tai lehtorin virkasuhteen irtisanomisesta tai virkasuhteen purkamisesta. Tuomiokapitulin on käsiteltävä asia kiireellisenä. Tuomiokapituli voi päättää papin tai lehtorin virkasuhteen purkamisesta 57 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos asia on pantu vireille 57 §:ssä säädettyssä määräajassa.

Kirkkoherran virkasuhdetta ei voida irtisanoa tämän luvun 52 §:ssä säädetyllä taloudellisella ja tuotannollisella perusteella.

64 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

1) seurakuntayhtymän papin viran ja lehtorin viran haltijan osalta tuomiokapituli;

2) seurakuntayhtymän muun viran haltijan osalta yhteinen kirkkoneuvosto tai johtosäännössä määrätty muu viranomainen sekä seurakuntaan sijoitetun viran haltijan osalta seurakuntaneuvosto;

3) tuomiokapitulin viran haltijan osalta tuomiokapituli;

4) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kirkkohallitus.

Väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

1) yhtymärovastin ja kirkkoherran viran haltijan osalta piispa;

2) seurakuntayhtymään sijoitetun muun viran haltijan osalta yhtymärovasti;

3) seurakuntaan sijoitetun seurakuntayhtymän muun viran haltijan osalta kirkkoherra;

4) tuomiokapitulin viran haltijan osalta piispa;

5) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kansliapäällikkö.

Pappisvirasta pidättämisestä päättää tuomiokapituli. Väliaikaisesta pappisvirasta pidättämisestä päättää piispa.

65 §

Virantoimituksesta pidättämisessä noudatettava menettely

Ennen kuin virantoimituksesta taikka pappisviran tai lehtorin viran toimittamisesta pidättämisestä tehdään päätös, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Pappisviran toimittamisesta pidättämisessä noudatetaan 5 luvun 3 §:ssä säädettyä menettelyä. Tuomiokapitulin on ennen papin virantoimituksesta pidättämistä varattava yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaan sijoitetun papin viran haltijan osalta seurakuntaneuvostolle mahdollisuus antaa asiassa lausunto.

73 §

Työtodistus

Tuomiokapituli antaa työtodistuksen kirkkoherralle ja yhtymärovastille. Yhtymärovasti antaa työtodistuksen seurakuntayhtymään sijoitetulle papille ja lehtorille. Kirkkoherra antaa työtodistuksen seurakuntaan sijoitetulle papille ja lehtorille.

III Osa

SEURAKUNTA JA SEURAKUNTAYHTYMÄ

7 luku

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto

Seurakunta

1 §

Seurakunnan tehtävät ja jumalanpalvelus

Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakra-

menttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

Jumalanpalveluksista, sakramenteista ja kirkollisista toimituksista säädetään kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa.

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

2 §

Seurakunnan itsehallinto

Seurakunta hoitaa tehtäviään ja hallintoaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunta ottaa seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa tällaiset palvelussuhteet, jollei tästä laista muuta johdu.

Seurakunta voi sopia tehtävien hoidosta seurakuntayhtymän kanssa siten kuin 9 §:n 4 momentissa säädetään.

3 §

Seurakunnan toimielimet

Seurakunnan hallintoa hoitavat seurakuntaneuvosto ja johtokunnat sekä seurakuntaan sijoitettujen virkojen viranhaltijat.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokunnan toimikaudekseen.

4 §

Seurakuntaneuvosto

Seurakunnan päätösvaltaa käyttää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava seurakuntaneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Seurakuntaneuvosto:

1) johtaa yleisesti seurakunnan toimintaa;
2) päättää seurakunnan hallinnon järjestämisestä;

3) päättää seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa osoitettujen määrärahojen käytöstä;

4) valitsee jäsenet seurakunnan toimielimiin, jollei toisin määrätä;

5) edustaa seurakuntaa, käyttää sen puhevaltaa sekä tekee seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet siten kuin siitä perussäännössä määrätään.

Seurakuntaneuvoston työjärjestyksessä määrätään seurakuntaneuvoston toiminnasta, koolle kutsumisesta, esittelystä ja asian käsittelystä.

5 §

Seurakuntaneuvoston päätösvaltan siirtäminen

Seurakuntaneuvoston päätösvaltaa voidaan siirtää seurakunnan muulle toimielimelle ja seurakuntaan sijoitetun viran viranhaltijalle. Päätösvaltan siirtämisestä määrätään seurakuntaneuvoston hyväksymässä johtosäännössä.

Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

1) seurakuntaneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntönnpanomääräysten tai muun lain mukaan;

2) asian merkitys on sellainen, että asian käsittelemistä seurakuntaneuvostossa on pidettävä tarpeellisenä;

3) päätös on alistettava.

Johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä.

6 §

Jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä aloiteoikeus

Seurakuntaneuvoston on huolehdittava, että seurakunnan jäsenillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa seurakunnan toimintaan:

1) tiedottamalla seurakunnan asioista ja järjestämällä tarvittaessa kuulemistilaisuuksia;

2) selvittämällä seurakunnan jäsenten mielipiteitä ennen päätöksentekoa;

3) järjestämällä yhteistyötä seurakunnan tehtävien hoitamisessa;

4) edistämällä jäsenten oma-aloitteista toiminnan suunnittelua ja valmistelua.

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

7 §

Seurakunnan osa-aluehallinto

Seurakuntaneuvosto voi järjestää seurakunnan osa-alueen koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteuttamisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä, ja

että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella.

8 §

Seurakunnat, joilla on erityisiä oikeuksia

Seurakunnan, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, hallintoon sovelletaan lisäksi, mitä seurakuntayhtymästä tässä laissa, kirkkojärjestyksessä ja kirkon vaalijärjestyksessä säädetään. Seurakunnan toimielimiä ovat kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto. Kirkkovaltuustoon sovelletaan, mitä yhteisestä kirkkovaltuustosta säädetään, ja kirkkoneuvostoon, mitä seurakuntaneuvostosta ja yhteisestä kirkkoneuvostosta säädetään.

Seurakuntayhtymä

9 §

Seurakuntayhtymän tehtävä

Seurakuntayhtymän tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä, hoitaa siihen kuuluvien seurakuntien yhteistä hallintoa ja taloutta.

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien:

1) kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken;

2) talousarviota ja muuta talouden- ja omaisuudenhoitoa;

3) henkilöstöhallintoa;

4) kirkonkirjojen pitoa;

5) arkistointia.

Seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia siitä, että seurakuntaan on sijoitettu riittävä määrä henkilöstöä seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi. Seurakuntayhtymän perussäännössä voidaan määrätä, että seurakuntayhtymä ottaa seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa tällaiset palvelussuhteet, jollei tästä laista muuta johdu.

Seurakuntayhtymälle voidaan siirtää seurakuntayhtymän perussäännössä toimivaltaa myös siinä mainituissa seurakunnalliseen toimintaan liittyvissä tehtävissä ja työmuodoissa.

10 §

Seurakuntayhtymän toimielimet

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat ja viranhaltijat.

11 §

*Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvalta ja päätös-
vallan delegointi*

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava yhteinen kirkkovaltuusto, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi siirtää päätösvaltaa yhteiselle kirkkoneuvostolle, asettamalleen johtokunnalle ja viranhaltijalle. Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

1) yhteisen kirkkovaltuuston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntöönpanomääräysten tai muun lain mukaan;

2) päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö;

3) päätös on alistettava;

4) asia koskee kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken, toiminta- ja taloussuunnitelman tai tilinpäätöksen hyväksymistä tai virkojen perustamista tai lakkauttamista.

Yhteinen kirkkovaltuusto ei voi siirtää yhteiselle kirkkoneuvostolle kuuluvaa päätösvaltaa johtokunnalle tai viranhaltijalle, jos:

1) yhteisen kirkkoneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntöönpanomääräysten tai muun lain mukaan;

2) asia koskee esityksen tekemistä yhteiselle kirkkovaltuustolle;

3) asia koskee yhteisen kirkkovaltuuston tekemän päätöksen täytäntöönpanoa;

4) asian käsittelemistä yhteisessä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisenä asian merkityksen vuoksi.

12 §

Työjärjestys sekä ohje- ja johtosäännöt

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy itselleen työjärjestyksen, jossa määrätään yhteisen kirkkovaltuuston toiminnasta, varajäsenen kutsumisesta jäsenen tilalle ja asian käsittelystä.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirrostä määrätään sen hyväksymässä ohje- tai johtosäännössä. Ohje- tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä. Johtosäännössä voidaan määrätä virkojen ja tehtävien sijoittamisesta seurakuntayhtymään ja seurakuntiin.

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy yhteisen kirkkoneuvoston ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

13 §

*Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon
edellytykset*

Yhteisen kirkkoneuvoston on valmisteltava yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi tulevasta asiasta päätösehdotus, jollei asia koske kirkkovaltuuston toiminnan sisäistä järjestelyä.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä sitä kannattaa asiassa, joka koskee:

1) perussäännön muuttamista;

2) useamman kunnan alueella toimivan seurakuntayhtymän purkamista;

3) kirkollisen rakennuksen, kappelin, seurakuntatalon, seurakuntayhtymän virastotalon taikka leiri- tai kurssikeskuksen rakentamista tai hankkimista;

4) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista taikka muun rakennuksen muuttamista kirkolliseksi rakennukseksi;

5) hautausmaan perustamista tai laajentamista;

6) kiinteän omaisuuden luovuttamista;

7) uuden viran perustamista.

14 §

Yhteisen kirkkoneuvoston tehtävät

Yhteinen kirkkoneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä:

1) johtaa seurakuntayhtymän hallintoa sekä seurakuntayhtymän talouden ja omaisuuden hoitoa;

2) johtaa yleisesti seurakuntayhtymän toimintaa ja viestintää;

3) valvoo seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien etua, edustaa seurakuntayhtymää ja käyttää sen ja siihen kuuluvien seurakuntien puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa;

4) tekee seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet;

5) tekee paikalliset virka- ja työehtosopimukset siten kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään.

15 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Yhteinen kirkkoneuvosto ei saa panna yhteisen kirkkovaltuuston päätöstä täytäntöön, jos se on tehty virheellisessä järjestyksessä, yhteinen kirkkovaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen. Asia on viipymättä saatettava uudelleen yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Jos yhteinen kirkkovaltuusto pysyy päätöksessään, yhteisen kirkkoneuvoston on saatettava hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, onko päätöksen täytäntöönpanolle 1 momentissa tarkoitettu este.

Hallintomenettely toimielimessä

16 §

Päätösvaltaisuus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

17 §

Esteellisyys seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä

Yhteisessä kirkkovaltuustossa jäsen on esteellinen ottamaan osaa sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua läheistään.

Muissa toimielimissä esteellisyyteen sovelletaan hallintolain 28 §:ää lukuun ottamatta sen 1 momentin 6 kohtaa. Palvelussuhde seurakuntayhtymään ei tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin käsitellyt asiaa.

18 §

Äänestäminen toimielimessä

Äänestys on toimitettava julkisesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä tai saavuttanut säädetyn määränemmistön.

19 §

Vaalin toimittaminen toimielimessä

Luottamushenkilö tai viranhaltija valitaan toimielimessä vaalilla. Vaalissa tulevat valituiksi se tai ne, jotka ovat saaneet eniten ääniä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisenä, jos sitä vaatii läsnä olevista jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisätynä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan seuraavaan kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohdaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinainen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai suhteellisessa vaalissa korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa on noudatettava, mitä seurakuntavaaleista säädetään. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin.

20 §

Ratkaisuvallan siirtäminen

Yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätös voidaan siirtää ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi siten kuin työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä määrätään. Päätös voidaan tällöin kumota, muuttaa tai palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

21 §

Kokouksen julkisuus

Yhteisen kirkkovaltuuston kokous on julkinen. Kun toimielimessä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka laissa säädetään salassa pidettäväksi, tai jos toimielin muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa niin päättää, kokous on suljettu.

Muiden toimielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka laissa säädetään salassa pidettäväksi.

22 §

Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai kunnan kanssa

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi sopimuksen perusteella huolehtia kunnalle tai kuntayhtymälle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää varten perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän

johtokunta, voidaan sopia, että kunta tai kuntayhtymä saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

23 §

Tarkemmat säännökset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielinten kokoonpanosta, koolle kutumisesta sekä läsnäolo- ja puheoikeudesta ja päätöksenteosta toimielimessä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

24 §

Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän varoja saadaan käyttää ainoastaan niiden tehtävien toteuttamiseen.

25 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Kirkollisveron perusteista ja kirkollisverosta vapauttamisesta säädetään evankelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012). Kirkollisverosta vapauttamisesta päättää yhteinen kirkkoneuvosto.

Kirkollisverolla katetaan se määrä, joka yhteisen kirkkovaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää tuloveroprosentista 0,05 prosenttiyksikön tarkkuudella.

26 §

Tilivelvolliset

Tilivelvollisia ovat luottamushenkilö ja viranhaltija:

1) joka päättää menoa tai tuloa koskevasta toimenpiteestä tai ottaa osaa sellaisen päätöksen tekemiseen;

2) joka hyväksyy maksettavaksi menon tai vastaanotettavaksi tulon;

3) jonka hallussa on seurakunnan tai seurakuntayhtymän rahavaroja tai muuta omaisuutta taikka joka ottaa osaa varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen;

4) jonka tehtävänä on valvoa seurakunnan tai seurakuntayhtymän taloudellista etua, varojen hoitoa tai tilinpitoa.

Tilivelvolliseksi ei kuitenkaan katsota yhteisen kirkkovaltuuston jäsentä eikä tilintarkastajaa.

27 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset sekä taloussääntö

Seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuudessa, kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja tilintarkastuksessa sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastuslakia (459/2007).

Toiminta- ja taloussuunnitelmasta, talousarviosta, varojen ja omaisuuden hoitamisesta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä tilintarkastuksesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta.

Taloudenhoidon järjestämisestä määrätään tarkemmin yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä taloussäännössä.

Kirkolliset rakennukset ja seurakuntayhtymien kiinteistöt

28 §

Kirkollinen rakennus ja päätöksen alistaminen

Kirkollisia rakennuksia ovat kirkko, kellotapulit, siunaus- ja hautakappeli sekä hautausmaalla oleva niihin rinnastettava rakennus.

Kirkkopihaan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan sovelletaan, mitä kirkollisesta rakennuksesta säädetään.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos se koskee:

1) uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista;

2) muun rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi;

3) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista;

4) luopumista kirkon käytöstä.

29 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympä-

ristö osana kulttuuriperintöä, vaalia sen ominaisuutta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävä hoitoa ja käyttöä.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on lain nojalla suojeltu. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

30 §

Lausunnot

Seurakuntayhtymän on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jos päätös koskee suojellun tai sellaisen kirkollisen rakennuksen, jonka käyttöön ottamisesta on kulunut 50 vuotta, olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista. Lausunto on pyydettävä jo asiaa koskevasta suunnitelmasta.

Seurakuntayhtymän on lisäksi ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, tai saamelaiskäräjille, jos rakennus sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella.

Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

31 §

Päätös kirkollisen rakennuksen suojelun lakkaamisesta

Kirkkohallitus voi päättää, ettei kirkollista rakennusta enää ole pidettävä suojeltuna, jos:

1) rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen;

2) seurakuntayhtymässä on useita kirkollisia rakennuksia eikä siihen kuuluvalla seurakunnalla ole tarvetta toiminnassaan enää käyttää alueellaan olevaa suojeltua kirkollista rakennusta;

3) rakennuksen suojeleminen ei ole muusta erityisestä syystä enää perusteltua.

Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle ja lisäksi 30 §:n

2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai saamelaiskäräjille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Kirkkohallituksen päätöksestä tulee viipymättä ilmoittaa asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kirkollisen rakennuksen sijaintikunnalle.

32 §

Rakennussuojelun valvonta

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Kirkkohallitus voi kieltää sellaisen kirkollisessa rakennuksessa tehtävän muutos- tai korjaustyön, jota koskevaa päätöstä ei ole vahvistettu tai saatettu vahvistettavaksi. Kirkkohallituksen päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

33 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun kustannukset

Seurakuntayhtymää, joka omassa tai siihen kuuluvan seurakunnan toiminnassa ei voi käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakuntayhtymä voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.

34 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen

Seurakuntayhtymän kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista tai muuta luovuttamista koskeva yhteisen kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos luovuttamisen kohteena on hautausmaakiinteistö tai kiinteistö, jolla sijaitsee kirkollinen rakennus.

Hautaus toimi

35 §

Hautausmaan perustaminen ja lakkauttaminen

Seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta. Päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

36 § *Hautaoikeus*

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän velvollisuudesta osoittaa hautasija vainajalle säädetään hautaustoimilaissa (457/2003). Yhteinen kirkkoneuvosto voi päättää, että seurakuntayhtymän hautausmaahan saadaan haudata muukin kuin hautaustoimilaissa siihen oikeutettu vainaja.

Seurakuntayhtymä luovuttaa oikeuden hautaan kuolemantapauksen yhteydessä. Samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omalle. Yhteinen kirkkoneuvosto voi erityisestä syystä päättää luovuttaa hautaoikeuden muulloinkin.

Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakuntayhtymälle.

37 § *Hautaoikeuden voimassaoloaika*

Hautaoikeus luovutetaan määräajaksi, enintään 50 vuodeksi. Määräaika lasketaan haudan luovuttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Hautaoikeuden voimassaoloaika päättyy aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jona viimeisestä hautauksesta on kulunut 15 vuotta, ei kuitenkaan ennen kuin hautaa voidaan käyttää uudelleen.

Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan oikeudenhaltijan hakemuksesta jatkaa, jollei siitä aiheudu haittaa hautausmaan tarkoituksenmukaiselle järjestelylle tai hoidolle. Hautaoikeus on voimassa vain niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana.

Hautaoikeus lakkaa ilman irtisanomista.

38 § *Hautaoikeuden haltija*

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita haudataan voidaan haudata, ja käyttää puhevaltaa hautaa koskevissa asioissa siten kuin hautaustoimilaissa sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

Hautaa luovutettaessa sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida olosuhteiden muuttumisen johdosta noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski, tai jos leskeä ei ole, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Näiden on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seurakuntayhtymän viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät omaiset eivät ole sopineet hautaoikeuden uudesta haltijasta, yhteinen kirkkoneuvosto määrää hautaoikeuden haltijan. Yhteinen kirkkoneuvosto voi antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille, joka on huolehtinut haudan hoidosta.

39 § *Hautaamisjärjestys*

Hautaa luovutettaessa sovitaan siitä, keitä haudataan voidaan haudata. Jos sopimusta ei ole tehty, hautaan voidaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä lisäksi kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja tämän puoliso. Jos tällaista sukulaista ei ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa sekä kaikkien näiden puoliset.

Hautaustoimesta vastaava seurakuntayhtymän viranomainen voi hautaoikeuden haltijan suostumuksella antaa luvan haudata hautaan muunkin vainajan.

40 § *Haudan hoito*

Hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että hautaa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti. Yhteinen kirkkovaltuusto voi kuitenkin päättää, että seurakuntayhtymän kustannuksella huolehditaan hautausmaalla tai sen osalla olevien hautojen perushoidosta. Yhteinen kirkkovaltuusto voi päättää, että seurakunta vastaa haudan hoidosta, jos vainajan muiston vaalimista pidetään seurakuntayhtymän tai siihen kuuluvan seurakunnan kannalta tärkeänä.

Seurakuntayhtymä voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakuntayhtymä ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakuntayhtymä voi sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon.

Yhteinen kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Yhteinen kirkkoneuvosto voi todeta hautaoikeuden menetetyksi, jollei laiminlyöntiä ole korjattu. Päätöksen tiedottamisesta säädetään 24 luvun 11 b §:ssä.

41 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Yhteinen kirkkoneuvosto ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta ja hänen velvollisuuksistaan, siitä keitä haudataan voidaan haudata, hautamuistomerkistä sekä muusta hautaa tai hautaamista koskevasta asiasta, jollei hautaustoimilaissa toisin säädetä.

42 §

Hautaustoimen ohjesääntö, hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy hautaustoimen ohjesäännön, hautausmaakohtaisen hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman. Hautaustoimen ohjesäännössä määrätään:

- 1) haudoista;
- 2) hautakirjanpidosta;
- 3) haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista;
- 4) hautamuistomerkkien hyväksymisestä;
- 5) hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

43 §

Hautaustoimen maksut

Hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista tulee periä maksut, joiden määräämisessä otetaan huomioon seurakuntayhtymälle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Hautaustoimessa perittäviin maksuihin sovelletaan lisäksi, mitä hautaustoimilain 6 §:ssä säädetään.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää haudoista perittävistä maksuista.

44 §

Avopuolison asema

Mitä tämän lain hautaustoimea koskevissa säännöksissä säädetään puolisoista tai leskeistä, koskee myös kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyttä henkilöä.

Kirkonkirjat ja arkistotoimi

45 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) kirkon yhteinen jäsenrekisteri (*jäsenrekisteri*), jota ylläpidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla;

2) manuaaliset kirkonkirjat.

Manuaalisia kirkonkirjoja ovat ennen vuotta 2005 pidetyt perhelehdet ja luettelot kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä. Manuaalisia kirkonkirjoja ovat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat.

Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetut tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

46 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkonkirjojen tietoja käytetään seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Seurakunta ja seurakuntayhtymä saa käyttää kirkonkirjojen tietoja niille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen taikka muussa laissa säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamisessa.

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

47 §

Keskusrekisteri

Seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä. Keskusrekisterin toimialue voi muodostua yhden tai useamman seurakuntayhtymän seurakunnista.

Keskusrekisterin järjestämisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

48 §

Jäsenrekisterin tietosisältö

Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä manuaalisista kirkonkirjoista siirretyt tiedot ja uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenrekisteriin voidaan tallettaa tietoja kirkoon kuulumattomasta henkilöstä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3–5 kohdan nojalla. Näiden tietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään jäsentä koskevien tietojen käsittelystä.

49 §

Rekisterinpitäjät ja vastuut

Rekisterinpitäjä on keskusrekisteri. Keskusrekisterin johtaja:

- 1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioista;
- 2) päättää jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;
- 3) vastaa rekisteritietojen virheettömyydestä;
- 4) päättää kirkonkirjaan tallennettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä.

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

- 1) yleisestä toimivuudesta;
- 2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;
- 3) tietohallinnosta;
- 4) tietoturvallisuudesta;
- 5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

Vastuu kirkonkirjoista jakautuu keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

50 §

Tietojen tallettaminen jäsenrekisteriin

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta saa tallettaa jäsenrekisteriin muukin keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

51 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus myöntää käyttöoikeudet jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin

johtaja voi myöntää käyttöoikeuden keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Käyttöoikeusrekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio;
- 2) tiedot käyttöoikeuden sisällöstä ja laajuudesta;
- 3) tiedot käyttöoikeuspäätöksestä.

Kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä lokirekisteriä käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten. Lokirekisteriin talletetaan:

- 1) käyttäjän käyttäjätunnus;
- 2) käsittelyn tapahtuma-ajankohta;
- 3) käsitellyt tiedot tai tietoryhmät.

Kirkkohallituksen on säilytettävä käyttöoikeusrekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta niiden tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

52 §

Kirkkohallituksen määräykset

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta;
- 2) kirkonkirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä.

Kirkkohallitus määrää tietojen luovuttamisesta perittävistä maksuista.

53 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkonkirjat säilytetään pysyvästi. Kirkkohallitus voi määrätä tietyille tiedoille tai asiakirjoille määräaikaista säilytysajan.

Manuaalisia kirkonkirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen. Talletetut kirkonkirjat ovat seurakuntayhtymän omaisuutta. Manuaalisten kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan antaa myös ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi siten kuin kirkkohallitus päättää.

54 §
Ilmoitusvelvollisuus

Jos pappi kastaa tai siunaa hautaan henkilön, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa, hänen on välittömästi toimituksen suoritettuaan ilmoitettava siitä sille keskusrekisterille tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Ilmoituksen tulee sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen kastetun lapsen huoltajista sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

Avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen.

55 §
Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetään.

56 §
Arkistotoimi

Jollei tässä laissa toisin säädetä, seurakuntayhtymän arkistotoimen hoitoon, tehtäviin, suunnitteluun ja järjestämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994).

Arkistotoimen järjestämisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus määrää, mitkä kirkollisen viranomaisen asiakirjat on säilytettävä pysyvästi.

17 b luku
Hiippakuntavaltuusto

1 §
Tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on:

1) tukea ja edistää kirkon tehtävän toteuttamista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa sekä seurakuntayhtymissä;

18 luku
Piispa

1 §
Piispa ja piispan tehtävät

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia, seurakuntayhtymiä ja pappeja.

20 luku
Kirkolliskokous

1 §
Kokoonpano

Pappisedustajien ja maallikkoedustajien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnasta valitaan yksi maallikkoedustaja eikä näiden seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärää oteta huomioon jaettaessa muita edustajapaikkoja hiippakuntien kesken. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

23 luku
Luottamushenkilöt ja vaalit

3 §
Vaalikelpoisuuden rajoitus

Seurakuntavaaleissa ei seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan luottamustoimeen saa valita tämän seurakuntayhtymän palveluksessa olevaa henkilöä.

7 §
Luottamustoimen hoitaminen

Luottamushenkilö pysyy toimeissaan sen ajan, joksi hänet on valittu ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

3) yhteinen kirkkoneuvosto on 7 luvun 15 §:n nojalla jättänyt yhteisen kirkkovaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

8 §

Naisten ja miesten edustus toimielimessä

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisissa toimielimissä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

9 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaaleissa valitaan yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. Seurakunnassa, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, vaaleilla valitaan kirkkovaltuuston jäsenet. Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa.

10 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Jos kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä tai uusi seurakuntayhtymä perustetaan taikka seurakuntayhtymä puretaan, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisen vaalin tuloksen perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi määrätä, että ylimääräisiä vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, seurakuntaneuvoston jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken siten kuin kirkkojärjestyksen 8 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetään.

11 §

Kirkkoherranvaali

Tuomiokapituli voi seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

14 §

Äänioikeus hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa, äänioikeutta seurakuntaneuvostossa käyttää hänen varajäsenensä.

16 §

Piispan vaali ja äänioikeus

Seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja maallikkovalitsijoita on yhteensä yhtä monta kuin äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

17 §

Äänioikeus pappisasessorin vaalissa

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa äänioikeutettuja ovat hiippakunnan papit ja lehtorit.

19 §

Seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnat

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten muodostamista varten seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu kirkkoherra ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä vähintään yhtä monta varajäsentä. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jonka mukaan he tulevat jäsenten sijaan.

Seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, ja sen tehtävänä on huolehtia äänestyksen toimittamisesta äänestysalueella siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä tarkemmin säädetään.

20 §
Keskusvaalitoimikunta

Yhteinen kirkkoneuvosto voi asettaa seurakuntavaaleja varten keskusvaalitoimikunnan, jonka tehtävänä on avustaa seurakuntayhtymän seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toimittamisessa.

24 luku
Alistaminen ja muutoksenhaku

1 §
Alistaminen

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on alistettava, alistamisen toimittaa ja asiakirjat lähettää tuomiokapitulille seurakunnan viranomaisen päätöksen osalta seurakuntaneuvosto ja seurakuntayhtymän päätöksen osalta yhteinen kirkkoneuvosto. Jos alistettavan asian tutkiminen kuuluu kirkkohallitukselle, tuomiokapituli lähettää asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

3 §
Oikaisuvaatimus

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

- 1) seurakuntaneuvoston sekä sen alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä seurakuntaneuvostolle;
- 2) yhteisen kirkkoneuvoston sekä sen alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle;
- 3) kirkkoherran, yhtymärovastin ja johtavan kirkkoherran päätöksestä, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 8 §:ssä tarkoitettua vapaa-ajan, vuosiloman ja virkavapauden myöntämistä, tuomiokapitulille ja muissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

4 §
Kirkollisvalitus

Yhteisen kirkkovaltuuston, seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnan, hiippakuntavaltuuston, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätökseen sekä seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirkollisvalituksella hallinto-oikeudelta. Alistettavassa

asiassa valitus tehdään kuitenkin alistusviranomaiselle.

6 §
Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Jos seurakunnan viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkimatta tai vahvistamatta taikka sitä on muutettu, seurakuntaneuvostolla on oikeus valittaa ratkaisusta. Valitusoikeus on yhteisellä kirkkoneuvostolla, jos alistetun päätöksen on tehnyt seurakuntayhtymän viranomainen. Jos alistettua päätöstä on muutettu tai se on jätetty tutkimatta, asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeuteen sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa säädetään.

8 b §
Museoviraston valitusoikeus

Museovirasto saa hakea valittamalla muutosta:

- 1) seurakuntayhtymän viranomaisen 7 luvun 28 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun päätökseen, kun päätös koskee suojeltua kirkollista rakennusta;
- 2) kirkkohallituksen 7 luvun 29 §:n 2 momentissa ja 31 §:ssä tarkoitettuun kirkollisen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen.

9 §
Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimusaika 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta 6 luvun 55 §:ssä säädetyn irtisanomisajan päättymisestä. Sama koskee valitusaikaa silloin, kun 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevan päätöksen on tehnyt yhteinen kirkkovaltuusto.

11 b §
Tiedoksianto hautaa koskevassa asiassa

Hautaa koskeva päätös annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle siten kuin tiedoksiannosta asianosaiselle 11 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus tässä laissa tai hautaustoimilain 14 §:n 3 momentissa tarkoitusta tai muusta hautaa koskevasta päätöksestä on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä

sanomalehdessä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Seurakunnan jäsenellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos se koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniaa, kristillistä kasvatusta tai opetusta.

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

1 §

Täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, tuomiokapitulin, yhteisen kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

4 §

Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhtymälle, hiippakunnalle tai kirkolle

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava seurakunnassa seurakuntaneuvoston puheenjohtajalle tai kirkkoherralle ja seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle. Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös viranhaltijalle, joka ohjesäännössä on määrätty ottamaan niitä vastaan.

8 §

Julkisuus ja salassapito

Tilintarkastajalla ja tuomiokapitulin määrämällä selvittäjällä sekä piispantarkastusta suorittavalla viranhaltijalla tai asiantuntijalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, joita hän pitää tarpeellisenä selvitys- tai tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen määräämisestä ja perimisestä päättävät yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohallitus.

9 a §

Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella on oikeus ilmoittaa päätökseen eriävä mielipide, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Sama oikeus on asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Kirkolliskokouksen päätökseen ei voida ilmoittaa eriävää mielipidettä.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä.

14 §

Poikkeusolot

Kirkkohallitus voi 1 momentin 3 kohdan nojalla siirtää seurakuntavaalien toimittamista määräajaksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että yhteisen kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään yhtymärovastille tai kirkkoherralle.

18 §

Vaakunan hyväksyminen ja vahvistaminen

Seurakunnan vaakunan hyväksyy seurakuntaneuvosto. Seurakuntaneuvoston päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tuomiokapitulin on ennen vaakunan vahvistamista hankittava Kansallisarkiston lausunto.

21 §

Sinetin ja leiman hyväksyminen ja vahvistaminen

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinetinsä ja leimansa. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen

kirkkoneuvosto tai seurakuntien läsnä olevien jäsenten lukumäärältä suurimman seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto.

Seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston on alistettava päätöksensä sinetin ja leiman hyväksymisestä tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

26 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

7 §

Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin 7 luvun 40 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Sen 3 luvun 23–26 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2018. Seurakunnan on kuuluttava 3 luvun 1 §:n mukaisesti seurakuntayhtymään vii-

meistään 1 päivänä tammikuuta 2019. Seurakunta, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, voi säilyä itsenäisenä seurakuntana.

Seurakuntaan ja seurakuntayhtymään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes seurakunta on lainvoiman saaneella päätöksellä liittynyt seurakuntayhtymään. Jos seurakuntayhtymän alue ei muutu, seurakuntayhtymään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes seurakuntayhtymän tämän lain mukainen perussääntö on tullut lainvoimaiseksi.

Seurakuntajaon muutokseen ja seurakuntayhtymän perussäännön hyväksymiseen, joka on tullut vireille kirkkohallituksessa ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Alistusasioihin, joissa alistettava päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Rovastikuntiin ja lääninrovasteihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes rovastikunta on lakkautettu tuomiokapitulin lainvoiman saaneella päätöksellä. Lääninrovastin tehtävä lakkaa samasta ajankohdasta lukien.

2.

Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

kumotaan kirkkojärjestyksen (1055/1993) 5 luvun 11 §, 6 luvun 28 ja 35 §, 9–17 luku, 18 luvun 5, 7 ja 8 §, 19 luvun B alaluvun otsikko ja 8–11 § sekä 23 luvun 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 luvun 11 § kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 6 luvun 28 ja 35 § päätöksessä 1009/2012, 19 luvun 8 §:n 1 momentti päätöksessä 1275/2003 ja 23 luvun 8 §:n 2 momentti päätöksessä 251/2008, sekä

muutetaan 2 luvun 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 24 §, 3 luvun 3 §:n 3 momentti, 4 luvun 3 ja 4 §, 5 luvun 10 §, 6 luvun A alaluvun otsikko, 1 §, 4 §:n 1 momentti, 4 c §, 8 §, 9 §, 13 §, 14 §:n 2 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti, 20 §, 30 §:n 2 ja 3 momentti, 32–34 §, 36 ja 37 §, IV osan otsikko 7 ja 8 luku, 18 luvun 1 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 ja 5 kohta, 4 § ja 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 ja 7 kohta sekä 2 §:n 1 momentti, 22 luvun 3 b §:n 1 momentti, 3 d ja 3 e §, 3 f §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 g §:n 1 ja 3 momentti sekä 23 luvun 6 § ja 9 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 9 §:n 2 momentti päätöksessä 1202/2002, 5 luvun 10 §, 14 §:n 2 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti, 20 § ja 36 §, 19 luvun 2 §:n 1 momentti kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 6 luvun A alaluvun otsikko, 1 §, 4 §:n 1 momentti, 4 c §, 8 §, 9 §, 13 §, 30 §:n 2 ja 3 momentti, 32 §, 34 § ja 37 § päätöksessä 1009/2012, 6 luvun 33 § osaksi päätöksissä 1009/2012 ja 8.11.2013, 18 luvun 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 ja 7 kohta päätöksessä 1275/2003, 22 luvun 3 b §:n 1 momentti, 3 d §, 3 e §, 3 f §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 g §:n 1 ja 3 momentti päätöksessä 1014/2012, 23 luvun 6 § päätöksessä 1305/1997 sekä 23 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohta päätöksessä 251/2008, seuraavasti:

2 luku

Kirkon pyhät toimitukset

2 §

Päiväjumalanpalvelus pidetään sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä seurakunnan kirkossa. Jos kirkkoja on useita, jumalanpalvelus pidetään seurakuntaneuvoston päättämässä kirkossa tai kirkoissa. Jumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

3 §

Päiväjumalanpalvelus aloitetaan kello 10. Seurakuntaneuvosto voi perustellusta syystä päättää, että päiväjumalanpalvelus aloitetaan säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi.

8 §

Seurakuntaneuvosto hyväksyy suunnitelman jumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista noudattaen kirkkohallituksen päätöstä seurakunnan päiväjumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista.

9 §

Ehtoollista saa viettää kirkossa, siunauskappelissa ja kappelissa. Ehtoollista saa viettää myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on hyväksynyt tähän tarkoitukseen seurakuntaneuvoston esityksestä.

24 §

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada omasta seurakunnastaan kirkollista toimitusta toimittamaan toivomansa pappi, jollei perusteltu syy sitä estä.

Pappi on velvollinen kirkkoherran määräyksestä toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntayhtymänsä alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle.

Kirkkoherra voi määrätä papin toimittamaan tai pappi voi pyynnöstä toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakuntayhtymän alueella.

3 luku
Kristillinen kasvatusta ja opetus sekä konfir-
maatio

3 §

Seurakunnan rippikoulun ohjesäännön hyväksyy seurakuntaneuvosto. Päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

4 luku
Sielunhoito ja rippii; kirkkokuri;
diakonia ja lähetystyö

3 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Toiminnasta määrätään tarkemmin seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

4 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä, jonka tarkoituksena on evankeliumin levittäminen niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Toiminnasta määrätään tarkemmin seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.

5 luku
Pappisvirka

10 §

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos pappi saa viranhoidomääräyksen papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymään sijoitetun papin viran haltija voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

Jos pappi ei ole seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu sen seurakunnan äänestysalueeseen, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi,

joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueeseen.

6 luku
Henkilöstö

A. Yleiset säännökset

1 §

Seurakuntayhtymässä voi olla papin virkoina yhtymärovastin ja kirkkoherran virkojen lisäksi kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja.

Kuhunkin seurakuntayhtymän seurakuntaan tulee olla sijoitettuna kirkkoherran virka. Tuomiokapitulin suostumuksella voidaan määrätä, että kirkkoherran virka on sijoitettu kahden tai useamman seurakunnan yhteiseksi viraksi. Aloitteen yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta voi tehdä yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli. Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

Seurakuntayhtymässä on seurakuntayhtymään sijoitettu yhtymärovastin virka, joka on koko- tai osa-aikainen siten kuin siitä seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää muiden virkojen sijoittamisesta seurakuntayhtymään.

Seurakuntayhtymän lehtorin viroista säädetään 30–34 §:ssä.

4 §

Kirkkoherralta vaaditaan yksikielisessä seurakunnassa sen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

4 c §

Täytettäessä seurakuntayhtymään tai seurakuntaa sijoitettua virkaa tai muuta palvelussuhdetta seurakuntayhtymässä, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen, saamen kielen taito katsotaan erityiseksi ansioksi.

8 §

Jollei ohje- tai johtosäännöllä toisin määrätä, myöntää:

1) seurakuntaneuvosto virkavapaan, työvapaan ja vuosiloman seurakuntaan sijoitetun muun kuin papin viran haltijalle sekä työntekijälle;

2) yhteinen kirkkoneuvosto virkavapaan, työvapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan kaikille seurakuntayhtymän muun kuin papin viran haltijoille sekä työntekijälle;

3) kirkkoherra vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakuntaan sijoitetun papin viran haltijalle;

4) yhtymärovasti vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapaan seurakuntayhtymään sijoitetun papin viran haltijalle;

5) tuomiokapituli:

a) vuosiloman, virkavapaan ja vapaa-ajan kirkkoherralle ja yhtymärovastille;

b) yli kahden kuukauden virkavapaan seurakuntayhtymään tai seurakuntaan sijoitetulle muulle papin viran haltijalle;

c) virkavapaan, työvapaan ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle sekä työntekijälle;

6) kirkkohallitus virkavapaan, työvapaan ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle sekä työntekijälle.

9 §

Jos papin viran haltija pyytää virkavapaata kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston lausunto.

Papin viran haltijan virkavapaata ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on ilmoitettava seurakuntaneuvostolle sekä yhtymärovastille ja tuomiokapitulille.

Papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaasta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

13 §

Kirkkoherran tehtävänä on johtaa kirkkolain 7 luvun 1 §:n mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra on vastuussa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta. Kirkkoherran tulee myös valvoa, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti.

Kirkkoherra on seurakunnan jumalanpalveluksessa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä toimivien viranhaltijoiden ja

työntekijöiden ylin esimies. Seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

Mitä kirkkoherran tehtävistä säädetään tai määrätään, koskee myös sitä, joka määrätään virkaa hoitamaan.

14 §

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa tai seurakuntayhtymää koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;

16 §

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehdotuksen tekemistä [pyytää seurakuntaneuvostolta](#) lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehdotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliehdokkaiksi kolme kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan.

17 §

Tuomiokapituli voi julistaa kirkkoherran viran uudelleen haettavaksi seurakuntaneuvoston ja kappalaisen viran uudelleen haettavaksi seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston pyynnöstä, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuaikana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa seurakuntaneuvoston pyynnöstä kirkkoherran virkaan kelpoiselle hakijalle ja seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston pyynnöstä kappalaisen virkaan kelpoiselle hakijalle viranhoitomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli

voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

19 §

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Seurakuntaneuvosto valitsee kirkkoherran virkaan ja seurakuntaneuvosto tai yhteinen kirkkovaltuusto kappalaisen virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan.

20 §

Kun seurakuntaneuvosto on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai seurakuntaneuvosto taikka yhteinen kirkkovaltuusto kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasiakirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoitukseensa on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoitomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytystä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei seurakuntaneuvosto tai yhteinen kirkkovaltuusto menettele kirkkolain 6 luvun 11 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoitomääräyksen seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

30 §

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi. Piispainkokous antaa tarkemmat määräykset hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

Tuomiokapitulin tulee tutkia hänen sopivuutensa seurakuntayhtymän palvelukseen noudattaen soveltuvin osin, mitä papiksi vihittävästä on määrätty.

Lehtorina pidetään henkilöä, joka tuomiokapitulin antaman viranhoitomääräyksen perusteella on seurakuntayhtymään tai seurakuntaan sijoitetun viran taikka kirkkolain 6 luvun 8 §:ssä tarkoitettun lehtorin viran haltija tai tuomiokapitulin oikeuttamana on tämän luvun 38 §:ssä tarkoitetun yhteisön palveluksessa.

32 §

Lehtorin viran hakijalta vaaditaan, että hän on suorittanut 10 §:ssä mainitun tutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 11 §:ssä säädetään.

33 §

Lehtorin viran täyttämiseen sovelletaan, mitä kappalaisen viran täyttämisestä 14–17, 19 ja 20 §:ssä säädetään.

34 §

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut nimityksen tai viranhoitomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva lehtori voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

36 §

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitetaan seurakuntien seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa soveltaen, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään.

37 §

Seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteistä kirkkoherran viran täyttöä ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Puheenjohtajana toimii jäsenmäärältään suurimman seurakunnan seurakuntaneuvoston puheenjohtaja tai, jos hän on estynyt tai esteellinen, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja.

IV Osa

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

7 luku

Seurakuntarakenteen muutos

A. Seurakuntajaon muutos

3 §

1 §

Aloite seurakuntajaon muutokseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava, ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä.

Aloitteeseen on liitettävä seuraavat lausunnot:

1) seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunnan lausunto, jos aloite koskee sen alueen muodostamista itsenäiseksi seurakunnaksi;

2) seurakuntaneuvoston lausunto, jos aloitteen tekijänä on seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunta tai seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto;

3) seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston lausunto, jos aloitteen tekijänä on seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunta;

4) tuomiokapituleiden lausunnot, kun muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille vuoden kuluessa uudelleen, se on otettava valmisteluun.

2 §

Tuomiokapituli voi määrätä selvittäjän valmistelevaan aloitteessa tarkoitettua seurakuntajaon muutosta ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiltä tietoja ja muuta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta ja siitä tehdystä selvityksestä sekä seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapituli hankkii tarvittaessa Kotimaisten kielten keskuksen lausunnon seurakunnalle annettavasta nimestä.

Jos seurakuntajaon muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan hiippakuntaan, tuomiokapituli lähettää aloitteen sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

Tuomiokapituli tai kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muutosta koskevassa päätöksessä, jos seurakuntajaon kohteena olevat seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymä voidaan velvoittaa päätöksessä maksamaan toiselle rahakorvaus, jos osuudet varoista ja veloista eivät muutoin muodostu jakopäätöksen mukaisiksi. Tuomiokapituli tai kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

4 §

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärän ja nimeää sille puheenjohtajan. Niiden seurakuntien seurakuntaneuvostojen, joista uusi tai laajeneva seurakunta on muodostettu, on tehtävä tuomiokapitulille ehdotukset järjestelytoimikunnan jäsenistä ja varajäsenistä. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia uuden tai laajenevan seurakunnan luottamustoimeen.

Järjestelytoimikunnan jäsenpaikat tulee jakaa muutoksen kohteena olevien seurakuntien kesken. Tuomiokapituli määrää seurakuntien seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten määrin suhteessa.

5 §

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu, seurakuntaneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimiin, jotka ovat tarpeen seurakunnan hallinnon järjestämiseksi. Ensimmäisessä kokouksessaan seurakuntaneuvosto hyväksyy seurakuntaneuvoston työjärjestyksen ja asettaa tarvittavat muut toimeenpiteet. Seurakuntaneuvoston hyväksymää työjärjestystä noudatetaan väliaikaisesti, kunnes työjärjestys on tullut lainvoimaiseksi.

Seurakuntaneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

6 §

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta.

B. Seurakuntayhtymän perustaminen ja väliaikainen seurakuntayhtymä

7 §

Kun seurakuntayhtymien on kirkkolain 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan muodostettava seurakuntayhtymä, yhteisten kirkkoneuvostojen on valmisteltava ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Valmistelun aloittaminen on jäsenmäärältään suurimman seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä.

Jos seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapituli määrää selvittäjän valmistelemaan ehdotuksen. Tuomiokapituli voi muutoinkin tarvittaessa määrätä selvittäjän. Tuomiokapituli lähettää ehdotuksen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot sekä oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

8 §

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka sekä siihen kuuluvat seurakunnat. Nimen tulee sisältää sana seurakuntayhtymä.

Perussäännössä on määrättävä seurakuntayhtymälle kuuluvat:

- 1) hallinto- ja talousasiat;
- 2) seurakunnalliset tehtävät ja työmuodot, jotka kirkkolain 7 luvun 9 §:n 4 momentin mukaan annetaan seurakuntayhtymän hoidettavaksi;
- 3) tehtävät, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisten asioiden hoitamiseksi.

9 §

Seurakuntayhtymät ja niihin kuuluvat seurakunnat voivat tehdä uutta seurakuntayhtymää perustettaessa yhdistymissopimuksen, jossa sovi-taan ainakin:

- 1) uuden seurakuntayhtymän hallinnon järjestämisen periaatteista;
- 2) yhteisen kirkkoneuvoston paikkojen määrästä sekä paikkojen jakautumisesta seurakuntayhtymiin kuuluvien seurakuntien kesken;
- 3) seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien osa-aluehallinnosta.

10 §

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa ennen kuin uuden seurakuntayhtymän on kuntajaon muuttuessa aloitettava toimintansa, seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava väliaikaisena seurakuntayhtymänä kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien asioista, joista säädetään kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä.

Yhteiset kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkoneuvostot ja seurakuntaneuvostot jatkavat toimintaansa, kunnes uudet toimielimet on muodostettu tai valittu.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken 8 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan, ja yhteiset kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat sen jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet. Väliaikainen yhteinen kirkkovaltuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

11 §

Seurakuntayhtymän väliaikaisten toimielinten on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on aloitettava toimintansa. Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on:

- 1) vahvistettava tuloveroprosentti ensimmäistä vuotta varten;
- 2) hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio;
- 3) hyväksyttävä seurakuntayhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päätettävä vastuuvapaudesta.

Tuomiokapituli määrää seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavat muut väliaikaiset toimenpiteet.

Seurakuntayhtymän väliaikaisiin toimielimiin sovelletaan, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimielimistä säädetään.

8 luku

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto

A. Seurakunnan hallinto

1 §

Seurakuntaneuvoston tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

1) edistää seurakunnan hengellistä elämää ja toteuttaa seurakunnan tehtävää;

2) huolehtia yhteisen kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta.

2 §

Seurakuntaneuvoston jäseniä ovat kirkkoherra sekä vaaleilla valitut luottamushenkilöt. Luottamushenkilöjäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Seurakuntaneuvoston luottamushenkilöjäsenten määrä
2 000 tai vähemmän	8
2 001–4 000	10
4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

3 §

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

4 §

Seurakuntaneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Seurakuntaneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Toimikauden ensimmäisen seurakuntaneuvoston kutsuu koolle kirkkoherra. Kokouksen avaa iältään vanhin luottamushenkilöjäsen, joka johtaa puhetta, kunnes puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

5 §

Asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto ovat eri mieltä:

1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimuksesta;

2) seurakunnan alueella sijaitsevan kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä;

3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista.

6 §

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa asiassa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee:

1) perussäännön muuttamista;

2) seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaa;

3) seurakuntayhtymän talousarviota;

4) yhteisten työmuotojen järjestämistä;

5) seurakuntajaotuksen muuttamista;

6) seurakuntaan sijoitetun viran perustamista, lakkauttamista tai muuttamista;

7) rakennusta, jota käytetään seurakunnan toimintaan.

7 §

Seurakunnan toimielimessä läsnäolo- ja puheoikeus on:

1) seurakuntaneuvoston kokouksessa osa-aluehallinnon johtokunnan puheenjohtajalla ja osa-alueen toimintaa johtavalla papilla;

2) johtokunnan kokouksessa seurakuntaneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.

Seurakuntaneuvoston ohjesäännössä ja johtokunnan johtosäännössä voidaan määrätä seurakuntaan sijoitetun viran haltijan läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakuntaneuvoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä läsnä voi olla muukin henkilö.

8 §

Johtokunnan sekä kirkkolain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan päätökset on lähetettävä seurakuntaneuvostolle siten kuin seurakuntaneuvoston työjärjestyksessä määrätään.

9 §

Seurakuntaneuvosto voi hyväksyä johtosääntöjä toimielinten tai viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakunnan muun hallinnon järjestämiseksi.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokuntia, joiden tehtävät määrätään johtosäännössä.

B. Seurakuntayhtymän hallinto

10 §

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten yhteenlasketun määrän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsen- määrä	Yhteisen kirk- kovaltuuston jäsenmäärä
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–50 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	71

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on pienempi pariton määrä kuin 1 momentissa säädetään, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa paikkojen jaon seurakuntien kesken. Jäsenten paikoista kukin seurakunta saa ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yhden paikan. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten määrien suhteessa.

11 §

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

12 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kokouksen kutsuu koolle yhtymärovasti.

Ensimmäisen yhteisen kirkkovaltuuston kokouksen kutsuu koolle yhtymärovasti. Kokouksen avaa iältään vanhin jäsen, joka johtaa puhetta, kunnes yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Yhteinen kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle, jos piispa, tuomiokapituli tai yhteinen kirkkoneuvosto sitä vaatii tai vähintään neljännes yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä on esittänyt koolle kutsumista ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

13 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kokouskutsussa ilmoitetaan kokouksen aika ja paikka, ja siihen liitetään asialuettelo. Kokouskutsu lähetetään yhteisen kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkoneu-

voston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta ja pannaan samanaikaisesti julki seurakunnan ilmoitustaululle.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa, jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista.

Jos asia on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, uutta kokouskutsua ei tarvita.

14 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla ja yhtymärovastilla. Jos yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yhtymärovasti ovat estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on yhteisen kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Yhtymärovastin tai yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai sen määräämän jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi määrätä seurakuntayhtymän viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa.

15 §

Yhteinen kirkkovaltuusto voi hyväksyä johtosääntöjä toimielimen ja viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakuntayhtymän muun hallinnon järjestämiseksi.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi asettaa toimikaudelleen johtokuntia yhteisen kirkkoneuvoston alaisuuteen. Johtokunnan tehtävät määrätään yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä johtosäännössä.

16 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäseniä ovat yhtymärovasti ja yhteisen kirkkovaltuuston valitsevat vähintään kuusi ja enintään 16 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään.

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan yhteisen kirkkovaltuuston ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

17 §

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Yhteinen kirkkoneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle yhteisen kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Kokouksesta ilmoitetaan samalla yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

18 §

Yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus:

- 1) yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;
- 2) seurakuntien kirkkoherroilla;
- 3) seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla;
- 4) yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä.

Seurakuntayhtymän johtokunnan kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus on yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja yhteisen kirkkoneuvoston tehtävään valitsemalla jäsenellä sekä yhtymärovastilla.

19 §

Yhtymärovastin tehtävänä on:

- 1) johtaa seurakuntayhtymän yhteistä toimintaa ja seurakuntayhtymän hallinnon järjestämistä;
- 2) valvoa yhteisen kirkkoneuvoston päätösten lainmukaisuutta ja niiden noudattamista;
- 3) toimia seurakuntayhtymään sijoitettuihin virkoihin ja tehtäviin määrätyn henkilöstön ylimpänä esimiehenä;
- 4) toimia seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä;
- 5) edistää seurakuntien välistä yhteistyötä;
- 6) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka yhtymärovastille säädetään tai määrätään;
- 7) hoitaa tehtäviä, jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle antaa.

20 §

Kokoaikaisen yhtymärovastin vaaliin sovelletaan, mitä kirkkoherran välillisestä vaalista säädetään. Vaalin toimittaa yhteinen kirkkoval-

tuusto. Osa-aikaisen yhtymärovastin virkaan tuomiokapituli määrää jonkun seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherroista. Jos yhtymärovastin virka on avoinna tai yhtymärovasti on virkavapaa, tuomiokapituli määrää jonkun seurakuntayhtymän kirkkoherroista hoitamaan virkaa.

Yhtymärovastin toimikausi on neljä vuotta. Yhtymärovastin tulee olla kelpoinen kirkkoherran virkaan.

Jos seurakuntayhtymään kuuluu kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluvia seurakuntia, voi niiden seurakuntien tuomiokapituli määrätä yhden kirkkoherroista johtavaksi kirkkoheräksi neljäksi vuodeksi kerrallaan. Hänen tehtävänä on hoitaa 19 §:n 4–7 kohdassa tarkoitettut tehtävät.

C. Asian käsittely toimielimessä ja seurakuntien yhteistoiminta

21 §

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos vastaehdotusta on kannatettu, puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei ole kannatettu, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja esittää toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos on toimitettava useita äänestyksiä, äänestysjärjestyksen. Lisäksi puheenjohtaja tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Jos puheenjohtaja katsoo, että päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, hänen on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Puheenjohtajan on todettava äänestyksessä päätökseksi tullut mielipide.

22 §

Varajäsenen kutsumisesta kokoukseen määrätään toimielimen työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä, valitaan kokousta varten tilapäinen puheenjohtaja.

23 §

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta

määrätään työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

Viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeellonta.

24 §

Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusosoikeudesta.

25 §

Kirkkolain 7 luvun 22 §:ssa tarkoitettussa sopimuksessa on määrättävä:

1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;

2) perusteet, joiden mukaan tehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan;

3) oikeudesta luopua yhteistoiminnasta ja tällöin toimitettavasta taloudellisesta selvityksestä.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän jokin tehtävä on sovittu hoidettavaksi toisessa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, jossa on tehtävää varten asetettu johtokunta, yhteistoimintasopimuksessa voidaan määrätä, että seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita johtokuntaan luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä. Yhteistoimintasopimuksessa määrätään johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita. Ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä siitä on kuultava sopimusosapuolia.

D. Seurakuntayhtymän talous

26 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän taloudenhoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja riskit halliten.

27 §

Jokaista kalenterivuotta varten laaditaan talousarvio (*tilikausi*). Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään toiminta- ja taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset

tavoitteet. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

28 §

Yhteisen kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään talousarviovuotta edeltävän vuoden joulukuussa.

Jos yhteinen kirkkovaltuusto päättää muuttaa talousarvioehdotusta, se on palautettava yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin yhteisen kirkkovaltuuston päätös antaa aiheutta. Kun ehdotusta käsitellään yhteisessä kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät uudet ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarviovuoden aikana tehtävästä talousarvion muutoksesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Muutosehdotuksesta ei tarvitse hankkia seurakuntaneuvoston lausuntoa, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

29 §

Talousarviovuodelta on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteeseen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakun-

tayhtymällä tai kirkolla on kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997).

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi. Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

30 §

Toimintakertomuksessa on:

1) esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta;

2) annettava tietoja sellaisista toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa;

3) selostettava oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana;

4) annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta;

5) tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

31 §

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko tilintarkastusyhteisön tai vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan.

Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä KHT-tilintarkastaja, kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä HTM-tilintarkastaja tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön tulee olla

KHT-, HTM- tai JHTT-yhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-, HTM- tai JHTT-tilintarkastaja.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästään kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle.

32 §

Seurakuntayhtymän tilintarkastajan on tarkastettava toukokuun loppuun mennessä hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tilintarkastajan on tarkastettava, että:

1) hallintoa on hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;

2) tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;

3) sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava havaitsemistaan epäkohdista yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

33 §

Tilintarkastuksesta on annettava yhteiselle kirkkovaltuustolle kultakin tilikaudelta tarkastuskertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Tarkastuskertomuksessa on myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja myöntää tilivelvollisille vastuuvapaus.

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutuksesta on pyydettävä vastine asianomaiselta. Muistutusta ei voida kohdistaa yhteisen kirkkovaltuuston jäseniin.

Yhteisen kirkkoneuvoston on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät vastineet ja oma lausuntonsa yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siitä tehdyt

muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään myös vastuuvapauudesta tilivelvollisille.

34 §

Seurakuntayhtymän metsiä tulee hoitaa metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti.

35 §

Kirkkohallituksella on oikeus saada seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä tietoja niiden toiminnasta ja taloudesta.

E. Kirkolliset rakennukset

36 §

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa. Jos samalla alueella toimii kielen perusteella kaksi seurakuntaa, näillä voi olla yhteinen kirkko.

Seurakuntaneuvoston on nimettävä pääkirkko, jos seurakunnalla on useita kirkkoja.

37 §

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättävät yhdessä sen seurakunnan kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto, jonka alueella kirkko sijaitsee. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.

38 §

Seurakunnan alueella voi olla jumalanpalveluksia, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimia varten kappeli. Kappeliin sovelletaan, mitä kirkon vihkimisestä ja käytöstä säädetään.

F. Hautustoimi

39 §

Seurakuntayhtymällä tulee olla oma tai toisen seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

Hautausmaan ja tunnustuksettoman hautausmaahan tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa tulee olla säilytystila vainajia varten.

40 §

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautausmaailaissa (457/2003) tarkoitettua tunnuksetonta hautausmaata ei kuitenkaan vihitä.

41 §

Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma.

Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa otetaan huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;
- 2) liikenteen järjestelyt;
- 3) hautausmaiden jako;
- 4) hautausmaahan kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma;
- 5) jätehuollon järjestelyt;
- 6) käytävien, hautausmaiden ja rakennusten sijainti.

Hautausmaan käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyvät:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;
- 2) määräykset hautausmaalla tai sen osalla käytössä olevasta syvähautauksesta;
- 3) määräykset hautausmaahan käyttöönottajajärjestyksestä;
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.

42 §

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakuntayhtymälle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

43 §

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautausmaasta voi kuulua yksi tai useampi hautauspaikka. Samassa hautauspaikassa voi olla useita hautauspaikkoja. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona,

johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätketään hautasijaa merkitsemättä.

44 §

Seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskapeli, on merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva taiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.

G. Kirkonkirjat ja arkisto

45 §

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi jäsenrekisteriin talletetaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitetun muun vastaavan toimituksen tietoina tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja haetaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevana tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa, kirkon ulkoasiain neuvostossa, kirkon työmarkkinalaitoksen valtuuskunnassa ja kirkolliskokouksessa.

46 §

Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto.

Seurakuntayhtymät voivat sopia kirkonkirjojen pitämisestä kokonaan tai osaksi yhteisessä keskusrekisterissä. Päätöksen yhteisestä keskusrekisteristä tekevät seurakuntayhtymien yhteiset kirkkovaltuustot. Asiasta on pyydettyä seurakuntaneuvostojen lausunnot.

Seurakuntayhtymän toimialuetta laajemman keskusrekisterin perustamisesta on pyydettyä kirkkohallituksen lausunto.

47 §

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa keskusrekisterin johtaja tai hänen määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija tai työntekijä.

48 §

Tehtyään kirkkolain 7 luvun 49 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen jäsenrekisteritietojen luovuttamisesta kirkkohallitus voi antaa tiedot itse tai sopia keskusrekisterin kanssa tietojen luovuttamisesta.

49 §

Manuaaliset kirkonkirjat on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa.

Manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen.

50 §

Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi arkistonmuodostaja.

Arkistotoimen järjestämisestä vastaa yhteinen kirkkoneuvosto. Arkistotoimen järjestämisestä vastuussa olevan on määrättävä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta.

51 §

Asiakirjat on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat säilytetään arkistonmuodostajan päätearkistossa.

Kirkkohallitukselta on pyydettyä lausunto ennen seurakuntayhtymän päätearkiston piirustusten hyväksymistä.

52 §

Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jos yhteinen kirkkoneuvosto niin päättää.

18 luku Piispa

1 §

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien, seurakuntayhtymien ja pappien ylin kaitsija. Piispan tehtävänä on:

4) edistää hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä sekä valvoa, että papit ja seurakuntayhtymän muut viranhaltijat ja työntekijät ovat oppinsa puolesta nuhteettomia ja käyttäytyvät elämässään kristillisesti;

5) edistää seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteistyötä, talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista sekä valvoa, että näissä toimissa noudatetaan voimassa olevia säädöksiä;

4 §

Piispan tulee toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastuksen tarkoituksena on tukea ja ohjata seurakunnan hengellistä elämää ja toimintaa sekä hallinnon ja taloudenhoidon kehittämistä.

Piispa määrää piispantarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman sekä häntä avustavat henkilöt. Piispa voi määrätä, että tarkastuksessa käytetään apuna asiantuntijoita.

Seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastus antaa aiheutta.

9 §

Piispa kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien ja seurakuntayhtymien luottamushenkilöitä, seurakuntayhtymien viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhdistysten ja yhteisöjen edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

19 luku Tuomiokapituli

1 §

Kirkon tehtävän edistämiseksi hiippakunnassa tuomiokapitulin tulee, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

2) tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa;

3) hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakuntayhtymän muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää;

7) hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot noudattaen, mitä kirkkolain 7 luvun 27 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään;

2 §

Pappisasessoriksi on kelpoinen kirkkoherran tai kappalaisen viran haltijana toimiva hiippakunnan pappi, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

22 luku

Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto

3 b §

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

3 d §

Seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 22 luvun 8 §:n mukainen perusmaksu ja lisämaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa. Eläkemaksu on suoritettava keskusrahastolle kuukausittain, jollei kirkkohallitus ole määrännyt maksua suoritettavaksi joka toinen kuukausi.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa tai yhteisöveroa, josta seurakuntayhtymä on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua tai lisämaksua, seurakuntayhtymällä on oikeus saada takaisin maksamansa määrä.

3 e §

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero ja maksuunpantu yhteisövero yhteensä läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntayhtymien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen ja maksuun pantujen yhteisöverojen summan keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron ja maksuun pannun yhteisöveron erotus kerrottuna seurakuntayhtymien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprocentilla ja seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntayhtymien keskimääräisen painotetun tuloveroprocentin, seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntayhtymien saamat avustukset.

3 f §

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienen, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai muiden erityisten syiden johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien ja seurakuntayhtymien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

3 g §

Verotulojen täydennystä myönnetään seurakuntayhtymälle hakemuksetta. Harkinnanvaraista avustusta myönnetään hakemuksesta.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksia niissä seurakuntayhtymissä, jotka ovat saaneet keskusrahastoavustuksia.

23 luku

Täydentäviä määräyksiä

6 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on erityisellä huolella hoidettava sen arkistoon kuuluvia asiakirjoja tai omistamiaan muinaisesineitä taikka kirkkoon tai hautausmaahan liittyviä arvoesineitä.

9 §

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, joita on kahta eri kokoa. Niitä käytetään seuraavasti:

2) seurakunnat ja keskusrekisterit käyttävät sinettejä ja leimoja, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä ...kuuta 20 hyväksymä kirkkolain muutos, jolla muutetaan lain 3–7, 9–17, 17 b, 18, 19, 20 ja 23–26 lukua.

3.

Kirkolliskokouksen päätös kirkon vaalijärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

lisätään kirkon vaalijärjestyksen (kirkolliskokouksen päätös 8.11.2013/ /2014) 4 luvun 70 §:ään uusi 3 momentti, sekä

muutetaan 2 luvun 4 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentti, 16 §, 19 §:n 3 momentti, 20 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentin 1 kohta, 26 §:n 1 momentti, 39 §:n 2 momentti, 50 §:n 1 momentti, 52 §, 53 §:n otsikko ja 1 momentti, 54 §:n otsikko ja 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 1 kohta, 57 §, 4 luvun 71 §:n 1 momentti, 72 §, 73 §:n 2 momentti, 79 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti ja 81 §:n 2 ja 3 momentti, 87 §, 88 §, 92 §:n 1 momentin 4 kohta ja 93 § seuraavasti:

2 luku
Seurakuntavaalit

4 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. Seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

12 §

Ehdokasasettelua koskeva kuulutus

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava yhteiseen kirkkovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokkaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

13 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä on perustanut. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

Seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

14 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenten vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

16 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitettävään on toimitettava vaalilautakunnan määräämään paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen määrätty toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

19 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

20 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Ehdokaslistojen yhdistelmä laaditaan erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdokaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin tulee olla samanväristä kuin vastaavissa äänestyslipuissa.

23 §

Äänestyslippu

Äänestyslippuihin käytettävän paperin värin tulee olla yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoista sekä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssia.

24 §

Ennakkoäänestyksen ajankohta ja kuulutus ennakkoäänestyksestä

Ennakkoäänestys aloitetaan lokakuun viimeistä sunnuntaita seuraavana maanantaina ja se jatkuu saman viikon perjantaihin. Äänestys tahtuu:

1) seurakunnan toimistossa joka päivä kello 9–18;

26 §

Äänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänestäjän on ilmoitauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa läheteikirjelomake.

39 §

Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakunnan ja vaaliavustajien läsnäolo

Kunkin äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestyssojiin on pantava nähtäväksi painettuna yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

50 §

Vaalin tuloksen määrittäminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määrittämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

52 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Ilmoitus siitä, että vaalipöytäkirja valitusosoituksineen on nähtävänä seurakunnan toimistossa sen aukioloaikoina, on pantava seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen ja pidettävä siinä 30 päivän ajan.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

53 §

Vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat asiakirjat on säilytettävä seurakuntayhtymän arkistossa.

54 §

Yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 23 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

1) yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;

2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella sen

jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

55 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määräjät ja määräpäivät, jos:

1) yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 16 §:ssä määrättyyn määräaikaan mennessä ole seurakunnassa jätetty yhtään hyväksyttävää ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;

57 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijayhdistyksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaotuksen mukaisesti.

4 luku

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

70 §

Hiippakunnan vaalilautakunta ja hiippakunnan jakaminen äänestysalueisiin

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalia varten tuomiokapituli jakaa 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana hiippakunnan äänestysalueisiin. Äänestysalueeseen kuuluu yksi tai useampi seurakuntayhtymä. Hiippakunnan seurakunta, joka kuuluu toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään, sijoitetaan lähimpään äänestysalueeseen. Tuomiokapituli nimeää yhden äänestysalueen yhtymärovasteista tai johtavista kirkkoherroista toimittamaan pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalit.

71 §

Äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaalivuotta edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin 70 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vaalin toimittajalle otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

72 §

Maallikkojäsenten ja -edustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrättäessä suhteutetaan ehdokkaille kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrän sekä seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrään että sen seurakuntaneuvoston jäsenten ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrän täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan läsnä olevien jäsenten lukumäärällä tarkoitetaan vaalivuotta edeltävän vuoden viimeisen päivän tilannetta. Jos uusi seurakunta on perustettu tai seurakuntajakoa on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, jäsenten lukumäärä määräytyy uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrästä. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä jokaisen seurakunnan osalta erikseen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittu yhdistelmä jäsenten lukumäärätiedoista, seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken, merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan.

73 §

Asiakirjojen lähettäminen

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään tuomiokapitulin määräämälle vaalin toimittajalle.

79 §

Vaalikokoukset

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenien ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin äänestysalueen pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueella.

80 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenien ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua äänestysalueensa vaalikokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

81 §

Vaalikokouksien valmistelutoimet

Ennen maallikkojäsenien ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan on meneteltävä siten kuin 40 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Tuomiokapitulin määräämällä vaalin toimittajalla on pappisjäsenien ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

87 §

Vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määräytyminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan, jakaa hiippakunnan äänestysalueisiin ja määrää vaalin toimittajat siten kuin 70 §:n 3 momentissa säädetään. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan määrääjän päättymisestä, josta säädetään 92 §:n 1 momentissa.

Tuomiokapituli antaa tiedot vaalin ajankohdasta, äänestysalueista sekä nimitystä vaalien toimittajasta kirkkoherroille ja vaalien toimittajille sekä arkkipiispan vaalin ajankohdan myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle.

Kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuukauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettua maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja seurakunnan äänestysalueen vaalin toimittajalle. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien läsnä olevien jäsenien lukumäärien suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Lukumäärät määräytyvät vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava äänestysalueittain luettelo piispan vaalissa äänioikeutetuista papeista ja lähetettävä kullekin vaalin toimittajalle ote tästä luettelosta. Tämän luettelon perusteella tuomiokapitulin on määrättävä kirkkolain 23 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Vaalin toimittaja laatii 1 momentissa tarkoitettua otteen ja 87 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henkilöistä äänestysalueella, joilla kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava luetteloa varten, mihin äänestysalueeseen saamelaiden edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapituli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiippakunnassa on kirkkolain 23 luvun 16 §:n 4 momentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaalissa. Arkkihiippakunnan tuomiokapitulin määräämä vaalin toimittaja liittää 2 momentissa mainittuun luetteloon ne hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat äänestysalueella.

92 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

4) toimitettava vaalin toimittajille ehdokasluettelo.

93 §

Vaalin toimittaminen piispan vaalissa

Äänestys toimitetaan kullakin äänestysalueella samanaikaisesti koko hiippakunnassa nimetyn yhtymärovastin tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhimman yhtymärovastin tai johtavan kirkkoherran taikka kirkkoherran puheenjohdolla. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueella ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa äänestysalueella.

Vaalin toimittaja kutsuu vaalikokoukseen äänestysalueensa äänioikeutetut.

Arkkipiispan vaalissa arkkiihiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohdolla noudattaen, mitä äänestämisestä äänestysalueella säädetään.

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 2014

Arkkipiispa

Kirkkoneuvos

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaali

97 §

Vaalin ajankohta ja vaalin toimittajat

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan, jakaa hiippakunnan äänestysalueisiin ja määrää vaalin toimittajat siten kuin 70 §:n 3 momentissa säädetään. Tuomiokapituli antaa tiedon päätöksestään vaalin toimittajille.

98 §

Pappisasessorin vaalin toimittaminen

Pappisasessorin vaaliin sovelletaan, mitä 93 §:n 1 momentissa, 94 ja 95 §:ssä sekä 96 §:n 1 momentissa säädetään. Äänestyslippuun merkitään vain yksi nimi.

Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona äänestysaluetta koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä ...kuuta 20 hyväksymä kirkkolain muutos, jolla muutetaan lain 3–7, 9–17, 17 b, 18, 19, 20 ja 23–26 lukua.

Kari Mäkinen

Pirjo Pihlaja

1.

Laki

kirkkolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kirkkolain (1054/1993) 4 luku, 6 luvun 39 §:n 1 momentti, 9–17 luku, 17 b luvun 4 a §:n 1 momentin 3 kohta, 19 luvun 11 § ja 24 luvun 11 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 17 b luvun 4 a §:n 1 momentin 3 kohta laissa 797/2013 ja 19 luvun 11 § ja 24 luvun 11 §:n 3 momentti laissa 1274/2003,

muutetaan 3 luvun otsikko ja 1–8 §, 5 luvun 1 a §:n 3 kohta ja 5 §:n 1 momentti, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentin 7 kohta, sekä 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 ja 5 momentti, 18 §:n 3 momentti, 30 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 39 §:n otsikko, 41 §:n 4 momentti, 44 §:n 1 momentti, 48 §:n 3 momentti, 55 §:n 2 momentin 3 kohta, 59 ja 64 §, 65 §:n 2 momentti ja 73 §:n 4 momentti, osan 3 otsikko, 7 luku, 17 b luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti, 20 luvun 1 §:n 4 momentti, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1–3 momentti, 11 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 17 §, 19 §:n 1 ja 3 momentti sekä 20 §, 24 luvun 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 8 b §, 9 §:n 4 momentti ja 14 §:n 3 momentti, 25 luvun 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 8 §:n 3 ja 4 momentti, 14 §:n 2 momentti, 18 §:n 4 momentti ja 21 § sekä 26 luvun 7 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 3 luvun 1 § osaksi laissa 1274/2003, 3 luvun 2 § osaksi laissa 797/2013, 3 luvun 3 § osaksi laissa 621/2006, 3 luvun 5, 7 ja 8 § laissa 621/2006, 3 luvun 6 § osaksi laissa 1303/1997, 5 luvun 1 a §:n 3 kohta, 6 luvun 1 §, 2 §:n 2 momentti, 3 §:n 1 momentti, 4 §, 10 §:n 3 momentti, 11 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 2 ja 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 ja 5 momentti, 18 §:n 3 momentti, 30 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 35 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 momentti, 39 §:n otsikko, 41 §:n 4 momentti, 44 §:n 1 momentti, 48 §:n 3 momentti, 55 §:n 2 momentin 3 kohta, 59 ja 64 §, 65 §:n 2 momentti ja 73 §:n 4 momentti sekä 24 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 9 §:n 4 momentti laissa 1008/2012, 5 luvun 5 §:n 1 momentti, 23 luvun 3 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 3 kohta, 8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §:n 1–3 momentti, 11 §:n 2 momentti, 14 §:n 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 17 §, 19 §:n 1 ja 3 momentti sekä 20 § kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 17 b luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta, 18 luvun 1 §:n 1 momentti, 24 luvun 6 §:n 3 momentti ja 8 b sekä 26 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 1274/2003, 20 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1164/1999, 24 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 797/2013, 25 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 936/1996, 25 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentti laissa 902/2007 sekä 25 luvun 18 §:n 4 momentti ja 21 § laissa 249/2012, sekä

lisätään 1 lukuun uusi 5 §, 3 lukuun 1 §:n edelle uusi väliotsikko, uusi 9 ja 10 § ja 10 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 11–19 § ja 19 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 20–22 § ja väliaikaisesti uusi 23–26 §, 6 luvun 11 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta, sekä 25 lukuun uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva kirkkolaki

Ehdotus

1 luku

Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet

1 luku

Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet

5 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen,

pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä.

Juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

1 §

Hiippakunta

Kirkollista hallintoa varten maa on jaettu hiippakuntiin. Hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkolliskokous. Kirkolliskokous päättää myös hiippakunnan rajojen muuttamisesta, jollei 6 §:n 3 momentista muuta johdu.

Hiippakunnat on jaettu rovastikuntiin. Rovastikuntajaosta päättää tuomiokapituli.

2 §

Seurakunta ja sen jäsenet

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Kielellisellä perusteella voi samalla alueella olla useampia seurakuntia.

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka taikka väestökirjanpitokunta. Kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi kuitenkin antaa määräyksiä siitä, milloin kirkon jäsen voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

Seurakunnassa voi olla myös poissaoleviksi merkittyjä jäseniä. Seurakunnan väkiluku on läsnä oleviksi merkittyjen jäsenten lukumäärä.

3 luku

Kirkon hallinnollinen rakenne ja kielisäännökset

Hallinnollinen jaotus ja kielisäännökset

Pykälän 1 mom. siirtyy osaksi 3 §:ään ja osaksi 4 §:ään.

Pykälän 2 mom. jää tarpeettomaksi

1 §

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. *Samalla alueella voi olla kielen perusteella useita seurakuntia.*

Seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymän alue muodostuu yhden tai useamman kunnan alueesta.

2 §

Seurakunnan jäsenet

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hänellä on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka. Jos kirkon jäsenellä on vain kotikuntalaissa tarkoitettu väestökirjanpitokunta, hän on sen seurakunnan jäsen, jossa hänellä on viimeksi ollut asuinpaikka tai jonka jäseneksi hän liittyy. Kotikuntaa vailla oleva ulkomaalainen kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi antaa määräyksiä siitä, milloin henkilö voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

3 § Seurakuntajako

Seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai saman seurakuntayhtymän alueella.

Seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti tai kielellisellä perusteella, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää kirkkohallitus.

Seurakuntajaon muuttamista koskevaa päätöstä ei saa tehdä ilman erityisen painavaa syytä, jos seurakunnan lakkauttamisesta, seurakuntien yhdistämisestä tai muusta seurakuntajaon muutoksesta aiheutuu, että yksikielisen seurakunnan jäsenet taikka kaksikielisen seurakunnan kielelliseen enemmistöön kuuluvat jäsenet tulevat uudessa tai entisessä seurakunnassa kielelliseksi vähemmistöksi.

Jäsenet, joilla on kotikunta Suomessa, ovat seurakunnan läsnä olevia jäseniä. Jäsenet, joilla on vain väestökirjanpitokunta Suomessa, ovat seurakunnan poissa olevia jäseniä.

Pykälän 1 mom. siirtyy 1 §:ään.

Pykälän 2 mom. siirtyy 11 §:ään.

Pykälän 3 mom. siirtyy 10 §:ään.

3 § **Hiippakunta**

Seurakunnat kuuluvat hiippakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu Porvoon hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka läsnä olevien jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Seurakuntayhtymän kuuluminen hiippakuntaan määräytyy seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellisen enemmistön mukaan.

4 § **Hiippakuntajaotuksesta päättäminen**

Kirkolliskokous päättää hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen alueen muuttamisesta.

Kirkkohallitus päättää:

1) seurakunnan tai seurakuntayhtymän siirtämisestä toiseen hiippakuntaan, jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellinen enemmistö on vaihtunut ja muuttunut tilanne on kestänyt viisi vuotta;

2) seurakunnan kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakunnat yh-

4 §

*Seurakuntayhtymä, kappeliseurakunta
ja seurakuntapiiri*

*Seurakuntayhtymistä säädetään 11 luvussa.
Seurakunnasta voidaan jokin alue muodostaa
kappeliseurakunnaksi tai seurakuntapiiriksi.
Niistä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyk-
sessä.*

5 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kieli

Seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä taikka kaksikielisiä, jollei seurakunnan kielestä tai siihen liittyvistä muista jäsenyyshedellytyksistä seurakuntaa perustettaessa tai muutoin erikseen muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun seurakunnan läsnäoleviksi merkittyjen jäsenten suomenkielinen tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (423/2003) säännösten mukaan olisi kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielellisellä perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä. *Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat yksikielisiä.*

Kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvat seurakunnat ovat kaksikielisiä siten, että niissä noudatetaan, mitä saamen kielestä tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Seurakuntayhtymä on yksikielinen, jos siihen kuuluu ainoastaan yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielinen, jos siihen kuuluu erikielisiä seurakuntia tai vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Seurakuntayhtymän enemmistön kieli määräytyy siihen kuuluvien seurakuntien läsnäoleviksi merkittyjen jäsenten enemmistön kielen mukaan.

Kirkkohallitus määrää joka viides vuosi seurakunnassa edellisen kalenterivuoden lopussa läsnäolleiksi merkittyjen jäsenten kielellisen jaon perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä.

distetään, niiden tilalle perustetaan uusi seurakunta tai seurakuntayhtymä taikka seurakunta liittyy toiseen hiippakuntaan kuuluvaan seurakuntayhtymään;

3) seurakuntayhtymän kuulumisesta hiippakuntaan, jos eri hiippakuntiin kuuluvat seurakuntayhtymät yhdistetään tai niiden tilalle perustetaan uusi seurakuntayhtymä.

Pykälän 1 mom. siirtyy 1 §:n 2 momenttiin.
Pykälän 2 mom. kumotaan

5 §

Seurakunnan kieli

Seurakunta on suomenkielinen, ruotsinkielinen tai kaksikielinen, jollei seurakunnan kielestä tai siihen liittyvistä muista jäsenyyshedellytyksistä seurakuntaa perustettaessa tai muutoin erikseen muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun seurakunnan läsnä olevien jäsenten suomenkielinen tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (423/2003) säännösten mukaan on kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielen perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat yksikielisiä. Kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvat seurakunnat ovat kaksikielisiä siten, että niissä noudatetaan, mitä saamen kielestä tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Siirtyy 6 §:ään.

Kirkkohallitus määrää joka viides vuosi seurakunnassa edellisen kalenterivuoden lopussa läsnä olleiden jäsenten kielellisen jakauman perusteella, mitkä seurakunnat ovat suomenkielisiä tai ruotsinkielisiä ja mitkä kaksikielisiä. *Seurakuntaneuvoston esityksestä kirkkohallitus voi*

6 §

Seurakunnan kuuluminen hiippakuntaan

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu ruotsinkieliseen hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Kun seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut ja tämä muutos on kestänyt viisi vuotta, kirkkohallitus päättää seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien yhteisestä väkiluvusta kuuluu.

määrätä seurakunnan kaksikieliseksi seuraavaksi viisivuotiskaudeksi, vaikka seurakunta muutoin olisi yksikielinen.

Pykälän 1 mom. siirtyy 3 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 2 mom. siirtyy 3 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 3 mom. siirtyy 4 §:n 2 mom. 1 kohtaan.

Pykälän 4 mom. siirtyy 3 §:n 3 momenttiin.

6 §

Seurakuntayhtymän kieli

Seurakuntayhtymä on yksikielinen, jos siihen kuuluu ainoastaan samankielisiä seurakuntia, ja kaksikielinen, jos siihen kuuluu suomen- ja ruotsinkielisiä seurakuntia tai vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Seurakuntayhtymän enemmistön kieli määräytyy siihen kuuluvien seurakuntien läsnä olevien jäsenten enemmistön kielen mukaan.

7 §

Kirkon ja hiippakunnan viranomaisten kieli

Kirkolliskokous, piispainkokous, kirkkohallitus ja sen alaiset toimielimet sekä kirkon työmarkkinalaitos ovat kaksikielisiä viranomaisia.

Hiippakunnan viranomaiset ovat yksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vain yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakunta. Kaksikielinen tuomiokapituli voi kuitenkin toimia seurakunnan kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan hallintoon liittyviä tehtäviä.

7 §

Kirkon ja hiippakunnan viranomaisen kieli

Kirkolliskokous, piispainkokous, kirkkohallitus ja kirkon työmarkkinalaitos ovat kaksikielisiä viranomaisia.

Hiippakunnan viranomaiset ovat yksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vain yksikielisiä seurakuntia, ja kaksikielisiä, jos hiippakuntaan kuuluu vähintään yksi kaksikielinen seurakunta tai seurakuntayhtymä.

Kaksikielinen tuomiokapituli voi toimia seurakunnan tai seurakuntayhtymän kielellä, kun se hoitaa yksikielisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän hallintoon liittyviä tehtäviä.

8 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Siirretty tähän 4 luvusta.

8 §

Kirkollishallinnossa noudatettavat kielisäännökset

Kirkollishallinnossa noudatetaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvien osin, mitä kielilaissa säädetään oikeudesta käyttää suomen ja ruotsin kieltä viranomaisissa, asian käsittelykielestä viranomaisissa, toimituskirjan ja muun asiakirjan kielestä, kielellisten oikeuksien turvaamisesta, viranomaisten työkielestä, yleisessä tiedottamisessa käytettävästä kielestä sekä kielellisten oikeuksien edistämisestä. Mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisista, koskee soveltuvien osin kirkon ja hiippakunnan viranomaisia, ja mitä kunnallisista viranomaisista, koskee vastaavasti soveltuvien osin seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisia.

Mitä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään valtion viranomaisista, koskee soveltuvien osin Oulun hiippakunnan tuomiokapitulia ja hiippakuntavaltuustoa, ja mitä kunnan viranomaisista, koskee soveltuvien osin saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain olevia seurakuntia.

Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen että ruotsin kielellä ja saamelaisten kotiseutualueella myös saamen kielellä. Jumalanpalveluksessa ja kirkollisessa toimituksessa voidaan käyttää muutakin kieltä.

Kirkon jäsenellä on oikeus saada häntä koskevat kirkolliset toimitukset omalla kielellään suomeksi tai ruotsiksi tai saamelaisten kotiseutualueella saameksi.

9 §

Hallinnossa sovellettavat kielisäännökset

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kirkollisessa viranomaisessa sovelletaan kielilain säännöksiä:

- 1) oikeudesta käyttää suomen ja ruotsin kieltä viranomaisessa;*
- 2) asian käsittelykielestä viranomaisessa;*
- 3) toimituskirjan ja muun asiakirjan kielestä;*
- 4) kielellisten oikeuksien turvaamisesta;*
- 5) viranomaisen työkielestä;*
- 6) yleisessä tiedottamisessa käytettävästä kielestä;*
- 7) kielellisten oikeuksien edistämisestä.*

Hiippakunnan ja kirkon keskushallinnon viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään valtion viranomaisesta. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaiseen sovelletaan, mitä kielilaissa säädetään kunnallisesta viranomaisesta.

Mitä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään valtion viranomaisista, sovelletaan Oulun hiippakunnan tuomiokapituliin ja hiippakuntavaltuustoon, ja mitä kunnan viranomaisista, sovelletaan saamelaisten kotiseutualueella kokonaan tai osittain olevaan seurakuntaan.

Seurakuntajaon muutos

10 §

Seurakuntajaon muutos ja sen edellytykset

Seurakuntajaon muutoksella tarkoitetaan:

- 1) seurakunnan alueen muuttamista;*
- 2) seurakunnan jakamista alueellisesti;*
- 3) seurakunnan jakamista kielen perusteella;*
- 4) seurakunnan lakkauttamista;*
- 5) uuden seurakunnan perustamista.*

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta taroituksenmukainen ja muutos parantaa seura-

kunnan edellytyksiä vastata seurakunnan toiminnan järjestämisestä tai muuten edistää seurakunnan toimintakykyä taikka seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Seurakuntajakoa voidaan muuttaa vain erityisestä syystä, jos muutoksesta aiheutuu, että seurakunnan kielellinen enemmistö muuttuu kielelliseksi vähemmistöksi.

11 §

Seurakuntajaon muutoksesta päättäminen

Seurakuntajaon muutoksesta päättää sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon muutoksen kohteena olevat seurakunnat kuuluvat.

Jos seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan hiippakuntaan, päätöksen seurakuntajaon muutoksesta tekee kirkkohallitus.

12 §

Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakuntaneuvosto ja osa-aluehallinnon johtokunta sekä yhteinen kirkkovaltuusto.

Seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta hallinnollisella kuulutuksella. Hallinnollisesta kuulutuksesta säädetään kirkkojärjestyksessä. Kuulutuksessa on ilmoitettava myös 3 momentissa tarkoitetusta vaikuttamismahdollisuudesta.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille neljäntoista päivän kuluessa aloitetta koskevan päätöksen tiedoksisaannista.

13 §

Omaisuuksien siirtyminen ja jakoperusteet

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä, seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään 20 §:n 3 momentissa tarkoitetun lahja- ja testamenttiomaisuuden siirtymisestä.

Jos seurakunta tai sen osa siirretään toiseen tai perustettavaan uuteen seurakuntayhtymään, myös vastaava omaisuus, velat ja muut sitoumukset siirtyvät. Omaisuuksien jakoa koskevat määräykset otetaan seurakuntayhtymän perussääntöön.

Seurakuntayhtymä saa omaisuutta seurakunnan tai sen osan läsnä olevien jäsenten määrän osoittamassa suhteessa muutoksen voimaantu-

lopäivän tilanteen mukaan. Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntayhtymien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta.

14 §

Poikkeukset jakoperusteista

Jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta:

1) seurakunnan pääkirkko sekä siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiineen sekä kirkon yhteydessä oleva hautausmaa on jätettävä sen seurakunnan käyttöön sekä sen seurakuntayhtymän omistukseen, josta alue erotetaan;

2) sellainen kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muu kiinteistö tai rakennus, joka pääasiallisesti palvelee tiettyä aluetta, on annettava sen seurakunnan käyttöön ja sen seurakuntayhtymän omistukseen, johon alue tulee kuulumaan.

Jakopäätöksessä voidaan määrätä siirtyvän omaisuuden käytöstä seurakuntien kesken.

Jakoperusteista voidaan poiketa, jos niiden säännönmukaisesta soveltamisesta aiheutuisi jonkin seurakuntayhtymän talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta. Jakoperusteista voidaan poiketa myös silloin, kun aiemmin toteutettu seurakuntajaon tai seurakuntayhtymän alueen muutos joudutaan purkamaan ja säännönmukaisten jakoperusteiden soveltaminen johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen. Tällöin on otettava erityisesti huomioon aiempaa muutosta koskevasta päätöksestä kulu- nut aika sekä asianomaisten seurakuntayhtymien taloutta koskevat seikat.

15 §

Järjestelytoimikunta

Kun tuomiokapituli tai kirkkohallitus on päättänyt seurakuntajaon muutoksesta, jolla perustetaan uusi seurakunta tai jolla seurakuntia yhdistetään, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta, joka toimii siihen saakka, kun seurakunnalla on seurakuntaneuvosto.

Järjestelytoimikunnan tehtävänä on:

1) huolehtia seurakunnan hallinnon järjestämisestä;

2) valita seurakunnan vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja;

3) hoitaa välttämättömät valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;

4) edustaa seurakuntaa;

5) päättää muista seurakunnan toiminnasta aiheutuvista välttämättömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

Järjestelytoimikuntaan sovelletaan muutoin, mitä seurakuntaneuvostosta säädetään.

16 §

Seurakunnan nimen muuttaminen

Seurakunnan nimi voidaan muuttaa noudattaen soveltuvin osin, mitä seurakuntajaotuksen muutoksesta säädetään.

17 §

Kirkkoherran virka ja viranhaltija

Jos seurakunta lakkautetaan ja liitetään toiseen seurakuntaan, lakkautettavan seurakunnan kirkkoherran virka lakkaa. Jos kaksi tai useampia seurakuntia lakkautetaan ja niiden tilalle perustetaan yhdistämällä uusi seurakunta, seurakuntajaon muutosta koskevassa päätöksessä on määrättävä, mikä tai mitkä kirkkoherran virat lakkaavat. Lakkautetun viran tilalle perustetaan tarvittaessa kappalaisen virka.

Tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen perustettavan uuden seurakunnan kirkkoherran virkaan jollekin niistä kirkkoherroista, joiden virat lakkaavat. Jos laajentuvan seurakunnan kirkkoherran virka on avoinna, tuomiokapituli antaa viranhoitomääräyksen laajentuvan seurakunnan kirkkoherran virkaan jollekin niistä kirkkoherroista, joiden virat lakkaavat. Kirkkoherra, jonka virka lakkaa ja joka ei saa viranhoitomääräystä kirkkoherran virkaan, siirretään soveltuvaan kappalaisen virkaan.

Kirkkoherran tai kappalaisen virkaan siirretyn viranhaltijan palkkaukseen sovelletaan, mitä 18 §:ssä säädetään.

18 §

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen ja palkkaus

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu seurakuntayhtymän sisällä, muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuin kirkkoherran viran haltijan sijoittamisesta seurakuntayhtymään ja sen seurakuntiin määrätään 7 luvun 12 §:n 2 momentissa tarkoitettulla johtosäännössä.

Jos seurakuntajaon muutos tapahtuu kahden tai useamman seurakuntayhtymän välillä, seurakuntayhtymien on sovittava toistaiseksi voi-

massa olevassa palvelussuhteessa olevien muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden kuin kirkkoherran viran viranhaltijan siirtämisistä tarvittaessa seurakuntayhtymien välillä sekä tarvittavien virkojen perustamisesta siirrettäville viranhaltijoille. Määräaikaiset viranhaltijat ja työntekijät siirretään vastaavasti ja heidän palvelussuhteensa jatkuu määräajan päättymiseen saakka. Sopimus henkilöstön siirtämisestä on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Siirretyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada siirtymähetkellä virka- tai työsuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

Seurakuntayhtymän perustaminen

19 §

Seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteet

Seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteena on muodostaa alueellisesti ja toiminnallisesti eheä kokonaisuus. Seurakuntayhtymällä tulee olla taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kirkon tehtävän toteuttamisesta sekä toiminnan ja palvelujen järjestämisestä alueensa seurakunnissa.

20 §

Seurakuntayhtymän perustaminen perussäännöllä

Seurakuntayhtymä perustetaan hyväksymällä seurakuntayhtymän perussääntö ja siihen liitetty luettelo seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Perussäännön hyväksymisestä päättävät yhteiset kirkkovaltuustot. Perussäännössä määrätään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirtyvät tehtävät ja seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan jakautumisesta.

Seurakuntayhtymien ja niihin kuuluvien seurakuntien varat ja velvoitteet siirtyvät perustetavalle seurakuntayhtymälle. Saantokirjana on perussääntöön liitetty luettelo siirtyvästä omaisuudesta.

Perussäännössä voidaan määrätä, että siinä mainittu seurakunnan lahja- ja testamenttiomaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa taikka että seurakunta vastaa siinä mainitusta velvoitteesta.

21 §

Perussäännön alistaminen kirkkohallitukselle

Päätös seurakuntayhtymän perustamisesta ja perussäännöstä on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Kirkkohallitus ei saa ilman erityistä syytä muuttaa perussääntöön liitettyä luetteloa seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta.

Perussäännön muutos on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi, jos seurakuntayhtymän alue muuttuu. Perussäännön muutos on alistettava myös, jos päätöstä ei ole tehty yksimielisesti ja jos muutos koskee:

- 1) verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken;*
- 2) omaisuuden siirtämistä seurakuntien ja seurakuntayhtymän välillä.*

22 §

Seurakuntayhtymän purkaminen tai lakkaaminen

Seurakuntayhtymä voidaan purkaa, jos se muodostuu kahden tai useamman kunnan alueella olevista seurakunnista. Purkamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Päätöksessä on määrättävä omaisuuden ja velvoitteiden siirtymisestä seurakuntayhtymille.

Jos kaksi tai useampia seurakuntayhtymiä tulee kuntajaon muuttuessa saman kunnan alueelle, muodostettavan seurakuntayhtymän perussäännössä on määrättävä, mikä tai mitkä seurakuntayhtymät lakkaavat.

23 §

Seurakuntarakenneuudistuksen toteuttaminen

Jäljempänä 24–26 §:ssä säädetään seurakuntarakenteen uudistamisesta ja menettelyistä vuosina 2015–2018.

24 §

Seurakuntayhtymien muodostaminen

Seurakuntien ja seurakuntayhtymien tulee tuomiokapitulin johdolla valmistella ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Seurakuntayhtymiä muodostettaessa on otettava huomioon 19 §:ssä tarkoitetut seurakuntayhtymän perustamisen tavoitteet.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto voi tehdä tuomiokapitulille esityksen seurakuntayhtymään kuuluvista seurakunnista ja seurakuntayhtymistä. Asia voidaan panna vireille myös tuomiokapitulin omin toimenpitein.

Jos seurakunnat tai seurakuntayhtymät kuuluvat useampaan hiippakuntaan, valmistelua johdtaa sen hiippakunnan tuomiokapituli, johon enemmistö seurakunnista kuuluu. Tällä tuomiokapitulilla on myös oikeus panna asia vireille varattuaan muiden hiippakuntien tuomiokapituleille tilaisuuden antaa asiassa lausunto.

Kirkkovaltuustot ja yhteiset kirkkovaltuustot perustavat seurakuntayhtymän hyväksymällä sen perussäännön ja siihen liitetyn luettelon seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Muutoin seurakuntayhtymän perustamiseen ja perussäännön alistamiseen sovelletaan 20 ja 21 §:ää.

25 §

Seurakuntajaon muutos seurakuntayhtymää perustettaessa

Jos seurakuntayhtymää perustettaessa tapahtuu samalla 10 §:ssä tarkoitettu seurakuntajaon muutos, kirkkohallitus tekee päätöksen seurakuntajaosta päättäessään seurakuntayhtymän perussäännön vahvistamisesta. Samalla kirkkohallitus päättää ylimääräisten vaalien toimittamisesta, jolleivät seurakunnat osoita, että seurakuntajaon muutoksen kohteena olevien seurakuntien toimielimet voidaan muodostaa edellisten seurakuntavaalien tuloksen perusteella. Muutoin seurakuntajaon muutokseen sovelletaan 13–18 §:ää.

26 §

Henkilöstön siirtäminen

Uuden seurakuntayhtymän muodostavien seurakuntien ja seurakuntayhtymien toistaiseksi voimassa olevissa palvelussuhteissa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin uuden seurakuntayhtymän virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin. Määräaikaiset viranhaltijat ja työntekijät siirretään vastaavasti ja heidän palvelussuhteensa jatkuu määräajan päättymiseen saakka. Kirkkovaltuustojen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen on hyväksyttävä henkilöstön sijoittamista seurakuntayhtymään ja sen seurakuntiin koskeva sopimus.

Kirkkoherrojen osalta sijoittamista koskeva päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkais-

tavaksi seurakuntayhtymän perussäännön ratkaisemisen yhteydessä. Pappien osalta sijoittamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi. Jos seurakuntayhtymän seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin, pappien sijoittamista koskeva päätös alistetaan kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Jos pappien sijoittamista koskevaa päätöstä ei ole alistettu ennen kirkkohallituksen päätöstä perussäännöstä, kirkkohallitus ja tuomiokapituli päättävät sijoittamisesta. Tuomiokapituli antaa sijoitetulle papille viranhoitomääräyksen.

Jos sopimusta muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden sijoittamisesta ei ole tehty ennen seurakuntayhtymän perussääntöä koskevan päätöksen voimaantuloa, sijoittamisesta päättää uusi yhteinen kirkkovaltuusto.

Siirrettyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

4 luku Seurakunnan toiminta

1 § Seurakunnan tehtävät

Toteuttaakseen kirkon tehtävää seurakunta huolehtii jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta ja lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

2 § Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset

Jumalanpalveluksista, sakramenteista ja kirkollisista toimituksista määrätään kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa. Tuomiokapituli antaa tarvittaessa niistä täydentäviä ohjeita.

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

Luku kumotaan.

Siirtyy 7 luvun 1 §:ään

Pykälän 1 mom. siirtyy 7 luvun 1 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 mom. siirtyy 7 luvun 1 §:n 3 momenttiin.

3 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä.

Juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

Siirtyy 3 luvun 5 §:ään.

4 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Seurakunnan kielestä on säädetty 3 luvun 5 §:ssä. Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen- tai ruotsinkielisen että muun vähemmistön kielellä.

Kirkon jäsenellä on oikeus saada häntä koskevat yksityiset kirkolliset toimitukset äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Jumalanpalveluksessa ja kirkollisessa toimituksessa voidaan käyttää myös muuta kieltä.

Saamelaisten kotiseutualueella seurakunnan toimintaa on järjestettävä ja seurakunnan jäseniä palveltava myös saamen kielellä.

Siirtyy 3 luvun 8 §:ään.

5 luku

Pappisvirka

1 a §

Pappisvirka, pappi ja papin virka

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) ***papin viralla*** hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi.

5 §

Kuuluminen hiippakuntaan ja rovastikuntaan

Papin kuulumisesta hiippakuntaan ja rovastikuntaan säädetään kirkkojärjestyksessä.

5 luku

Pappisvirka

1 a §

Pappisvirka, pappi ja papin virka

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) ***papin viralla*** hallinnollisella päätöksellä perustettua seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaa, johon voidaan valita vain pappi.

5 §

Kuuluminen hiippakuntaan

Papin kuulumisesta hiippakuntaan säädetään kirkkojärjestyksessä.

6 luku Henkilöstö

1 § *Työnantaja ja henkilöstö*

Työnantajalla tarkoitetaan tässä luvussa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntaa, seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia ja kirkkohallitusta, jollei toisin säädetä. *Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat palvelussuhteen ehtoja koskevissa asioissa yksi työnantaja.*

Tuomiokapitulilla on seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranhaltijoita koskevissa virkasuhdeasioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä tai muussa laissa säädetään.

Työnantajan palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa. Virkasuhteeseen sovelletaan, mitä siitä tässä laissa ja sen nojalla kirkkojärjestyksessä tai muualla laissa säädetään. Työsopimussuhteeseen sovelletaan, mitä siitä erikseen säädetään, ja sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään.

Virkasuhteessa suoritettavaa tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa virkasuhteeseen määräajaksi myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virka.

Työnantajalla tulee olla tehtäviensä hoitamista varten riittävä henkilöstö.

2 § *Viranhaltija ja virkasuhde*

Virkasuhteella tarkoitetaan julkisoikeudellista palvelussuhdetta, jossa seurakunta, seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus on työnantajana ja viranhaltija työn suorittajana.

3 § *Henkilöstön kielitaito*

Viranhaltijalta vaadittavasta kielitaidosta säädetään kirkkojärjestyksessä ottaen huomioon, mitä tämän lain 3 luvun 7 ja 8 §:ssä ja 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta voidaan myöntää erivapaus

6 luku Henkilöstö

1 § *Työnantaja ja henkilöstö*

Työnantajalla tarkoitetaan tässä luvussa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntayhtymää, tuomiokapitulia ja kirkkohallitusta, jollei toisin säädetä.

Seurakuntayhtymän seurakunnalla on seurakuntayhtymän henkilöstöä koskevissa asioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa säädetään ja kirkkojärjestyksessä tai seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään.

Tuomiokapitulilla on seurakuntayhtymän viranhaltijoita koskevissa virkasuhdeasioissa työnantajalle kuuluvia tehtäviä siten kuin tässä laissa ja kirkkojärjestyksessä tai muussa laissa säädetään.

Työnantajan palveluksessa oleva henkilö on virkasuhteessa tai työsopimussuhteessa. Virkasuhteeseen sovelletaan, mitä siitä tässä laissa ja sen nojalla kirkkojärjestyksessä tai muualla laissa säädetään. Työsopimussuhteeseen sovelletaan, mitä siitä erikseen säädetään, ja sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään.

Virkasuhteessa suoritettavaa tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa virkasuhteeseen määräajaksi myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virka.

2 § *Viranhaltija ja virkasuhde*

Virkasuhteella tarkoitetaan julkisoikeudellista palvelussuhdetta, jossa seurakuntayhtymä, tuomiokapituli tai kirkkohallitus on työnantajana ja viranhaltija työn suorittajana.

3 § *Henkilöstön kielitaito*

Viranhaltijalta vaadittavasta kielitaidosta säädetään kirkkojärjestyksessä ottaen huomioon, mitä 3 luvun 7–9 §:ssä säädetään. Kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta voidaan

erityisestä syystä. Tuomiokapituli myöntää erivapauden *seurakunnan tai* seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltijalle. Muulle viranhaltijalle erivapauden myöntää se viranomainen, jonka toimivaltaan viran perustaminen kuuluu.

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evangelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia kirkkohallituksen, tuomiokapitulin, *seurakunnan tai* seurakuntayhtymän palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa kirkkohallitusta, tuomiokapitulia, seurakuntaa ja seurakuntayhtymää koskevista säädöksissä.

10 §

Julkinen hakumenettely

Kirkkoherran, kappalaisen ja *vakinaisen* lehtorin viran haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä päättää tuomiokapituli. Hakumenettelystä säädetään kirkkojärjestyksessä.

11 §

Poikkeukset julkisesta hakumenettelystä

Virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman hakumenettelyä, kun:

7) menettelyyn on muu erityisen painava syy. Tuomiokapituli antaa sopivalle papille viranhoidomääräyksen seurakunnan seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi. Jollei asian kiireellisyys muuta vaadi, seurakunnalle on varattava tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista ennen viran täyttämiseen ryhtymistä sekä virkaan ilmoittautuneista ennen viranhoidomääräyksen antamista.

Kun seurakunnan kirkkoherran, kappalaisen tai seurakuntapastorin avoinna olevaan virkaan tai seurakunnan papin virkaan muutoin tarvitaan

myöntää erivapaus erityisestä syystä. Tuomiokapituli myöntää erivapauden seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltijalle. Muulle viranhaltijalle erivapauden myöntää se viranomainen, jonka toimivaltaan viran perustaminen kuuluu.

4 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evangelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksen sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä erikseen säädetään, virka- ja työehtosopimuksin sopia kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai seurakuntayhtymän palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista sen estämättä, mitä niistä säädetään tässä laissa tai muissa kirkkohallitusta, tuomiokapitulia, seurakuntaa ja seurakuntayhtymää koskevista säädöksissä.

10 §

Julkinen hakumenettely

Kirkkoherran, kappalaisen ja lehtorin viran haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta, uudesta hakumenettelystä tai virkasuhteen täyttämättä jättämisestä päättää tuomiokapituli. Hakumenettelystä säädetään kirkkojärjestyksessä.

11 §

Poikkeukset julkisesta hakumenettelystä

Virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman hakumenettelyä, kun:

7) kirkkoherra määrätään yhtymärovastin osa-aikaiseen virkasuhteeseen;

8) menettelyyn on muu erityisen painava syy. Tuomiokapituli antaa sopivalle papille viranhoidomääräyksen *seurakuntayhtymän* seurakuntapastorin virkaan toistaiseksi. Jollei asian kiireellisyys muuta vaadi, *yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle* on varattava tilaisuus antaa lausunto viran erityisistä tarpeista ennen viran täyttämiseen ryhtymistä sekä virkaan ilmoittautuneista ennen viranhoidomääräyksen antamista.

Kun *seurakuntayhtymän* avoinna olevaan seurakuntayhtymään sijoitetun papin virkaan tai

välialikaista hoitajaa, tuomiokapituli määrää virkaa hoitamaan sitä haettavaksi julistamatta virkaan sopivan hiippakunnan papin siten kuin 2 momentissa säädetään.

15 §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007) tarkoitetun ammattipätevyyden tuottamaan kelpoisuuteen seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaan sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään.

17 §

Koeaika

Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. Seurakunnan seurakuntapastorin koeajan määrittämisestä päättää tuomiokapituli.

Mitä tässä pykälässä säädetään koeajasta, ei koske kirkkoherran, piispan, kirkkoneuvoksen, pappisasessorin eikä lääninrovastin virkoja.

18 §

Viranhoidomääräys ja selvitys virkasuhteen ehdoista

Viranhoidomääräyksen seurakunnan ja seurakuntayhtymän papin virkaan ja lehtorin virkaan antaa tuomiokapituli. Selvityksen keskeisistä virkasuhteen ehdoista antaa työnantaja. Viranhoidomääräys seurakunnan ja seurakuntayhtymän papin viran väliaikaiseksi hoitajaksi voidaan antaa myös oman viran ohella.

30 §

Sivutoimi ja kilpaileva toiminta

Sivutoimiluvasta päättää työnantaja. Tuomiokapituli päättää sivutoimiluvan myöntämisestä seurakunnan papin viran ja lehtorin viran haltijalle. Sivutoimilupa voidaan myöntää määräajaksi tai muutoin rajoitettuna. Harkittaessa si-

seurakuntayhtymän seurakuntaan sijoitetun papin virkaan muutoin tarvitaan väliaikaista hoitajaa, tuomiokapituli määrää virkaa hoitamaan sitä haettavaksi julistamatta virkaan sopivan hiippakunnan papin siten kuin 2 momentissa säädetään.

15 §

Ulkomaiset opinnot ja tutkintotodistukset

Ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1093/2007) tarkoitetun ammattipätevyyden tuottamaan kelpoisuuteen seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virkaan sovelletaan, mitä sanotussa laissa säädetään.

17 §

Koeaika

Virkasuhteeseen otettaessa voidaan määrätä virantoimituksen aloittamisesta alkavasta enintään kuuden kuukauden koeajasta. Vuotta lyhyemmässä määräaikaisessa virkasuhteessa koeaika voi olla enintään puolet virkasuhteen kestosta. Seurakuntapastorin koeajan määrittämisestä päättää tuomiokapituli.

Mitä tässä pykälässä säädetään koeajasta, ei koske kirkkoherran, piispan, kirkkoneuvoksen eikä pappisasessorin virkoja.

18 §

Viranhoidomääräys ja selvitys virkasuhteen ehdoista

Viranhoidomääräyksen seurakuntayhtymään sijoitetun sekä seurakuntayhtymän seurakuntaan sijoitetun papin virkaan ja lehtorin virkaan antaa tuomiokapituli. Selvityksen keskeisistä virkasuhteen ehdoista antaa työnantaja. Viranhoidomääräys voidaan antaa myös papin viran väliaikaiseksi hoitajaksi oman viran ohella.

30 §

Sivutoimi ja kilpaileva toiminta

Sivutoimiluvasta päättää työnantaja. Tuomiokapituli päättää sivutoimiluvan myöntämisestä papin viran ja lehtorin viran haltijalle. Sivutoimilupa voidaan myöntää määräajaksi tai muutoin rajoitettuna. Harkittaessa sivutoimiluvan

vutoimiluvan myöntämisestä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa. Viranhaltija ei saa virkasuhteen kestäessä ryhtyä myöskään kilpailevan toiminnan valmistelemissä sellaisiin toimenpiteisiin, joita ei voida pitää hyväksyttävänä.

31 §

Terveystietojen antaminen

Viranhaltija on velvollinen antamaan työnantajan pyynnöstä asianomaisen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot työ- ja toimintakyvystään sen lisäksi, mitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään. Viranhaltija on myös velvollinen työnantajan määräyksestä osallistumaan terveydentilansa toteutukseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on välttämätöntä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. *Seurakunnan* papin viran haltijalle määräyksen antaa tuomiokapituli. Viranhaltijalle on ennen määräyksen antamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Potilaan itsemääräämisoikeuteen sovelletaan muutoin, mitä siitä erikseen säädetään.

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Työnantaja voi, varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi 52 §:ssä tarkoitetulla irtisanomisperusteella irtisanomisaikaa noudattaen. *Seurakunnan* kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virkasuhteen osa-aikaistamismenettelyyn sovelletaan, mitä papin virkasuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta säädetään 59 §:n 2 ja 3 momentissa.

Kirkkoherran virkasuhde voidaan muuttaa osa-aikaiseksi vain viranhaltijan hakemuksesta.

myöntämisestä on otettava huomioon, että viranhaltija ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista. Sivutoimena ei saa harjoittaa sellaista toimintaa, joka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa. Viranhaltija ei saa virkasuhteen kestäessä ryhtyä myöskään kilpailevan toiminnan valmistelemissä sellaisiin toimenpiteisiin, joita ei voida pitää hyväksyttävänä.

31 §

Terveystietojen antaminen

Viranhaltija on velvollinen antamaan työnantajan pyynnöstä asianomaisen tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot työ- ja toimintakyvystään sen lisäksi, mitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään. Viranhaltija on myös velvollinen työnantajan määräyksestä osallistumaan terveydentilansa toteutukseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on välttämätöntä tehtävän hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Papin viran haltijalle määräyksen antaa tuomiokapituli. Viranhaltijalle on ennen määräyksen antamista varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Potilaan itsemääräämisoikeuteen sovelletaan muutoin, mitä siitä erikseen säädetään.

35 §

Virkasuhteen muuttaminen osa-aikaiseksi

Työnantaja voi, varattuaan viranhaltijalle tilaisuuden tulla kuulluksi, muuttaa virkasuhteen osa-aikaiseksi 52 §:ssä tarkoitetulla irtisanomisperusteella irtisanomisaikaa noudattaen. Kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virkasuhteen osa-aikaistamismenettelyyn sovelletaan, mitä 59 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään papin virkasuhteen irtisanomisesta ja purkamisesta.

Kirkkoherran virkasuhde voidaan muuttaa osa-aikaiseksi vain viranhaltijan hakemuksesta tai tuomiokapitulin määrätessä kirkkoherran määrääjäksi yhtymärovastin osa-aikaiseen virkasuhteeseen.

37 §

Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Seurakunnan kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin viran haltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää kirkkoherra. Seurakuntayhtymän seurakuntapastorin ja lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhteinen kirkkoneuvosto, jollei ohje- tai johtosäännöllä toisin määrätä.

39 §

Viranhaltijan asema seurakuntajaotuksen muuttamisessa ja liikkeen luovutuksessa

Seurakuntajaon muutoksen vaikutuksesta henkilöstön asemaan säädetään 13 luvussa sekä kirkkojärjestyksen 13 luvussa.

41 §

Virkavapaan hakeminen ja myöntäminen

Kirkkojärjestyksessä säädetään virkavapaan myöntävästä viranomaisesta. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakunnan pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa ja kirkkoneuvosta ei voida lomauttaa. Seurakunnan muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydettävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

48 §

Virkasuhteen päätyminen ilman irtisanomista

37 §

Virantoimitusvelvollisuuden muuttaminen

Seurakuntayhtymään sijoitetun kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää yhtymärovasti. Seurakuntaan sijoitetun kappalaisen, seurakuntapastorin ja lehtorin viran haltijan virantoimitusvelvollisuuden muuttamisesta päättää kirkkoherra.

39 §

Viranhaltijan asema liikkeen luovutuksessa

kumotaan

41 §

Virkavapaan hakeminen ja myöntäminen

Kirkkojärjestyksessä säädetään virkavapaan myöntävästä viranomaisesta. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntayhtymän pappien virkavapaan sekä vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

44 §

Lomauttaminen

Työnantajalla on oikeus lomauttaa viranhaltija siten, että virantoimitus ja palkanmaksu keskeytetään toistaiseksi tai määräajaksi joko kokonaan tai osittain virkasuhteen muutoin pysyessä voimassa, jos työnantajalla on 52 §:n mukainen peruste irtisanoa virkasuhde. Kirkkoherraa, piispaa ja kirkkoneuvosta ei voida lomauttaa. Seurakuntayhtymän muun papin sekä lehtorin lomauttamisesta on pyydettävä tuomiokapitulin lausunto. Lomauttaminen ei estä viranhaltijaa ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

48 §

Virkasuhteen päätyminen ilman irtisanomista

Tuomiokapituli tekee *seurakunnan* papin ja lehtorin kanssa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sopimuksen seurakuntaa kuultuaan.

55 §
Irtisanomisaika

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

3) kaksi kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu *kirkkovaltuustolle tai yhteiselle kirkkovaltuustolle*;

59 §
Virkasuhteen irtisanova tai purkava viranomainen

Viranhaltijan irtisanoo ja hänen virkasuhteensa purkaa:

1) seurakunnassa kirkkoneuvosto, seurakuntaneuvosto tai ohjesäännössä määrätty muu viranomainen;

2) seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto tai ohjesäännössä määrätty muu viranomainen;

3) tuomiokapitulissa tuomiokapituli;

4) kirkkohallituksessa kirkkohallitus, jollei toisin säädetä.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin ja lehtorin viran haltijan irtisanoo 50 §:ssä säädettyllä viranhaltijasta johtuvalla perusteella tai 52 §:ssä säädettyillä taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla tai hänen palvelussuhteensa purkaa 56 §:ssä säädettyllä perusteella tuomiokapituli. Jos tuomiokapituli irtisanoo papin tai lehtorin tai purkaa hänen palvelussuhteensa, sen on ennen päätöksen tekemistä varattava seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle mahdollisuus antaa asiasta lausunto.

Seurakunnan kirkkoneuvostolla, seurakuntaneuvostolla tai seurakuntayhtymän yhteisellä kirkkoneuvostolla on oikeus 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla tehdä tuomiokapitulille esitys papin tai lehtorin virkasuhteen irtisanomisesta tai virkasuhteen purkamisesta. Tuomiokapitulin on käsiteltävä asia kiireellisenä. Tuomiokapituli voi päättää papin tai lehtorin virkasuhteen purkamisesta 57 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos asia on seurakunnan esityksestä pantu

Tuomiokapituli tekee papin ja lehtorin kanssa 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun sopimuksen työnantajaa kuultuaan.

55 §
Irtisanomisaika

Viranhaltijan irtisanoessa virkasuhteensa irtisanomisaika on vähintään:

3) kaksi kuukautta, jos viranhaltijan ottaminen kuuluu yhteiselle kirkkovaltuustolle;

59 §
Virkasuhteen irtisanova tai purkava viranomainen

Viranhaltijan irtisanoo ja hänen virkasuhteensa purkaa:

1) *seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto tai johtosäännössä määrätty muu viranomainen*;

2) *seurakuntaneuvosto seurakuntaan sijoitetun viran osalta, jollei perussäännössä ole toisin määrätty*;

3) tuomiokapitulissa tuomiokapituli;

4) kirkkohallituksessa kirkkohallitus, jollei toisin säädetä.

Papin ja lehtorin viran haltijan irtisanoo 50 §:ssä säädettyllä viranhaltijasta johtuvalla perusteella tai 52 §:ssä säädettyillä taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla tai hänen palvelussuhteensa purkaa 56 §:ssä säädettyllä perusteella tuomiokapituli. Jos tuomiokapituli irtisanoo papin tai lehtorin tai purkaa hänen palvelussuhteensa, sen on ennen päätöksen tekemistä varattava yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaan sijoitetun papin tai lehtorin viran haltijan osalta seurakuntaneuvostolle mahdollisuus antaa asiasta lausunto.

Yhteisellä kirkkoneuvostolla tai seurakuntaan sijoitetun viran osalta seurakuntaneuvostolla on oikeus 2 momentissa tarkoitetuilla perusteilla tehdä tuomiokapitulille esitys papin tai lehtorin virkasuhteen irtisanomisesta tai virkasuhteen purkamisesta. Tuomiokapitulin on käsiteltävä asia kiireellisenä. Tuomiokapituli voi päättää papin tai lehtorin virkasuhteen purkamisesta 57 §:ssä säädetyn määräajan päättymistä seuraavassa tuomiokapitulin istunnossa, jos asia on pantu vireille 57 §:ssä säädettyssä määräajassa.

57 §:ssä säädetyn määräajan aikana tuomiokapitulissa vireille.

Kirkkoherran sekä seurakunnan ainoan kanttorin tai diakonian viranhaltijan virkasuhdetta ei voida irtisanoa tämän luvun 52 §:ssä säädettyllä taloudellisella ja tuotannollisella perusteella.

64 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Papin viran ja lehtorin viran haltijan virantoimituksesta pidättämisestä ja papin pidättämisestä pappisviran toimittamisesta päättää tuomiokapituli. Kirkkoherran virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää piispa. Seurakunnan muun papin viran haltijan ja lehtorin viran haltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää kirkkoherra. Seurakuntayhtymän papin ja lehtorin virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Pappisviran toimittamisesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää piispa.

Seurakunnan viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kirkkoneuvosto, seurakuntaneuvosto tai ohjesäännössä määrätty muu viranomainen. Seurakunnan viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää kirkkoherra.

Seurakuntayhtymän viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää yhteinen kirkkoneuvosto tai ohjesäännössä määrätty muu viranomainen. Seurakuntayhtymän viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja.

Tuomiokapitulin viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää tuomiokapituli. Tuomiokapitulin viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää piispa.

Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä päättää kirkkohallitus. Kirkkohallituksen viranhaltijan virantoimituksesta pidättämisestä väliaikaisesti päättää kansliapäällikkö.

65 §

Virantoimituksesta pidättämisessä noudatettava menettely

Ennen kuin virantoimituksesta taikka pappisviran tai lehtorin viran toimittamisesta pidättä-

Kirkkoherran virkasuhdetta ei voida irtisanoa tämän luvun 52 §:ssä säädettyllä taloudellisella ja tuotannollisella perusteella.

64 §

Virantoimituksesta pidättämisestä päättävä viranomainen

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

1) seurakuntayhtymän papin viran ja lehtorin viran haltijan osalta tuomiokapituli;

2) seurakuntayhtymän muun viran haltijan osalta yhteinen kirkkoneuvosto tai johtosäännössä määrätty muu viranomainen sekä seurakuntaan sijoitetun viran haltijan osalta seurakuntaneuvosto;

3) tuomiokapitulin viran haltijan osalta tuomiokapituli;

4) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kirkkohallitus.

Väliaikaisesta virantoimituksesta pidättämisestä päättää:

1) yhtymärovastin ja kirkkoherran viran haltijan osalta piispa;

2) seurakuntayhtymään sijoitetun muun viran haltijan osalta yhtymärovasti;

3) seurakuntaan sijoitetun seurakuntayhtymän muun viran haltijan osalta kirkkoherra;

4) tuomiokapitulin viran haltijan osalta piispa;

5) kirkkohallituksen viran haltijan osalta kansliapäällikkö.

Pappisvirasta pidättämisestä päättää tuomiokapituli. Väliaikaisesta pappisvirasta pidättämisestä päättää piispa.

65 §

Virantoimituksesta pidättämisessä noudatettava menettely

Ennen kuin virantoimituksesta taikka pappisviran tai lehtorin viran toimittamisesta pidättä-

misestä tehdään päätös, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Pappisviran toimittamisesta pidättämisessä noudatetaan 5 luvun 3 §:ssä säädettyä menettelyä. Tuomiokapitulin on ennen papin virantoimituksesta pidättämistä varattava kirkkoneuvostolle, seurakuntaneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle mahdollisuus antaa asiassa lausunto.

73 §
Työtodistus

Kirkkoherralle työtodistuksen antaa tuomiokapituli. Kirkkoherra antaa työtodistuksen kapalaiselle, seurakuntapastorille ja lehtorille.

III Osa. SEURAKUNNAN HALLINTO

7 luku
Yleisiä säännöksiä

1 §
Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta hoitaa itse asioitaan ja omaisuuttaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä kirkon taloudesta erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä niin kuin 11 luvussa säädetään.

2 §
Toimielimet ja luottamushenkilöt

Seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto, johtokunnat, kappeli- ja piirineuvostot sekä seurakunnan viranhaltijat.

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat.

Luottamushenkilöitä ovat 1 ja 2 momentissa mainittuihin toimielimiin sekä tilapäisiin toimikuntiin valitut jäsenet ja muut seurakunnan tai seurakuntayhtymän luottamustoimiin valitut henkilöt. Viranhaltijaa, joka lain tai muun sää-

misestä tehdään päätös, viranhaltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Pappisviran toimittamisesta pidättämisessä noudatetaan 5 luvun 3 §:ssä säädettyä menettelyä. Tuomiokapitulin on ennen papin virantoimituksesta pidättämistä varattava yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaan sijoitetun papin viran haltijan osalta seurakuntaneuvostolle mahdollisuus antaa asiassa lausunto.

73 §
Työtodistus

Tuomiokapituli antaa työtodistuksen kirkkoherralle ja yhtymärovastille. Yhtymärovasti antaa työtodistuksen seurakuntayhtymään sijoitetulle papille ja lehtorille. Kirkkoherra antaa työtodistuksen seurakuntaan sijoitetulle papille ja lehtorille.

III Osa. **SEURAKUNTA JA SEURAKUNTAYHTYMÄ**

7 luku
Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto

Siirtyy 2 §:ään.

Siirtyy 3 §:ään.

Siirtyy 10 §:ään.

Siirtynyt kirkolliskokouksen päätöksellä 8.11.2013 kirkkolain 23 lukuun.

döksen mukaan on virkansa perusteella jäsenenä toimielimessä, ei kuitenkaan pidetä siinäkään tehtävässä luottamushenkilönä.

Seurakunta

1 §

Seurakunnan tehtävä ja jumalanpalvelus

Seurakunta toteuttaa kirkon tehtävää huolehtimalla jumalanpalvelusten pitämisestä, sakramenttien toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta, lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

Jumalanpalveluksista, sakramenteista ja kirkollisista toimituksista säädetään kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa.

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

2 §

Seurakunnan itsehallinto

Seurakunta hoitaa tehtäviään ja hallintoaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunta ottaa seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa tällaiset palvelussuhteet, jollei tästä laista muuta johdu.

Seurakunta voi sopia tehtävien hoidosta seurakuntayhtymän kanssa siten kuin 9 §:n 4 momentissa säädetään.

3 §

Seurakunnan toimielimet

Seurakunnan hallintoa hoitavat seurakuntaneuvosto ja johtokunnat sekä seurakuntaan sijoitettujen virkojen viranhaltijat.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokunnan toimikaudekseen.

4 §

Seurakuntaneuvosto

Seurakunnan päätösvaltaa käyttää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava seurakuntaneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Seurakuntaneuvosto:

- 1) johtaa yleisesti seurakunnan toimintaa;
- 2) päättää seurakunnan hallinnon järjestämisestä;
- 3) päättää seurakunnalle seurakuntayhtymän talousarviossa osoitettujen määrärahojen käytöstä;
- 4) valitsee jäsenet seurakunnan toimielimiin, jollei toisin määrätä;
- 5) edustaa seurakuntaa, käyttää sen puhevaltaa sekä tekee seurakunnan puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet siten kuin siitä perussäännössä määrätään.

Seurakuntaneuvoston työjärjestyksessä määrätään seurakuntaneuvoston toiminnasta, koolle kutumisesta, esittelystä ja asian käsittelystä.

5 §

Seurakuntaneuvoston päätösvalan siirtäminen

Seurakuntaneuvoston päätösvaltaa voidaan siirtää seurakunnan muulle toimielimelle ja seurakuntaan sijoitetun viran viranhaltijalle. Päätösvalan siirtämisestä määrätään seurakuntaneuvoston hyväksymässä johtosäännössä.

Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

- 1) seurakuntaneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntöönpanomääräysten tai muun lain mukaan;
- 2) asian merkitys on sellainen, että asian käsittelemistä seurakuntaneuvostossa on pidettävä tarpeellisena;
- 3) päätös on alistettava.

Johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä.

6 §

Jäsenen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä aloiteoikeus

Seurakuntaneuvoston on huolehdittava, että seurakunnan jäsenillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa seurakunnan toimintaan:

- 1) tiedottamalla seurakunnan asioista ja järjestämällä tarvittaessa kuulemistilaisuuksia;
- 2) selvittämällä seurakunnan jäsenten mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) järjestämällä yhteistyötä seurakunnan tehtävien hoitamisessa;

4) edistämällä jäsenten oma-aloitteista toiminnan suunnittelua ja valmistelua.

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

7 §

Seurakunnan osa-aluehallinto

Seurakuntaneuvosto voi järjestää seurakunnan osa-aluetta koskevaa hallintoa turvatakseen seurakunnan tehtävän toteuttamisen ja osa-alueella asuvien jäsenten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet.

Seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunnan osa-alueen asioita hoitamaan asetetun toimielimen jäsenet tai osa jäsenistä valitaan alueella asuvien seurakunnan jäsenten esityksestä, ja että toimielimen jäsenten asuinpaikan tulee olla asianomaisella alueella.

8 §

Seurakunnat, joilla on erityisiä oikeuksia

Seurakunnan, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, hallintoon sovelletaan lisäksi, mitä seurakuntayhtymästä tässä laissa, kirkkojärjestyksessä ja kirkon vaalijärjestyksessä säädetään. Seurakunnan toimielimiä ovat kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto. Kirkkovaltuustoon sovelletaan, mitä yhteisestä kirkkovaltuustosta säädetään, ja kirkkoneuvostoon, mitä seurakuntaneuvostosta ja yhteisestä kirkkoneuvostosta säädetään.

Seurakuntayhtymä

9 §

Seurakuntayhtymän tehtävä

Seurakuntayhtymän tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä, hoitaa siihen kuuluvien seurakuntien yhteistä hallintoa ja taloutta.

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien:

- 1) kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken;
- 2) talousarviota ja muuta talouden- ja omaisuudenhoitoa;
- 3) henkilöstöhallintoa;
- 4) kirkonkirjojen pitoa;
- 5) arkistointia.

Seurakuntayhtymän tehtävänä on huolehtia siitä, että seurakuntaan on sijoitettu riittävä määrä henkilöstöä seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi. Seurakuntayhtymän perussäännössä voidaan määrätä, että seurakuntayhtymä ottaa seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa tällaiset palvelussuhteet, jollei tästä laista muuta johdu.

Seurakuntayhtymälle voidaan siirtää seurakuntayhtymän perussäännössä toimivaltaa myös siinä mainituissa seurakunnalliseen toimintaan liittyvissä tehtävissä ja työmuodoissa.

10 §

Seurakuntayhtymän toimielimet

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, seurakuntayhtymän johtokunnat ja viranhaltijat.

11 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvalta ja päätösvallan delegointi

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan valittava yhteinen kirkkovaltuusto, jollei toisin säädetä tai määrätä.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi siirtää päätösvaltaa yhteiselle kirkkoneuvostolle, asettamalleen johtokunnalle ja viranhaltijalle. Päätösvaltaa ei saa siirtää, jos:

1) yhteisen kirkkovaltuuston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntöönpanomääräysten tai muun lain mukaan;

2) päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö;

3) päätös on alistettava;

4) asia koskee kirkollisverotusta, kirkollisvero- ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken, toiminta- ja taloussuunnitelman tai tilinpäätöksen hyväksymistä tai virkojen perustamista tai lakkauttamista.

Yhteinen kirkkovaltuusto ei voi siirtää yhteiselle kirkkoneuvostolle kuuluvaa päätösvaltaa johtokunnalle tai viranhaltijalle, jos:

1) yhteisen kirkkoneuvoston on päätettävä asia tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden nojalla annettujen täytäntöönpanomääräysten tai muun lain mukaan;

2) asia koskee esityksen tekemistä yhteiselle kirkkovaltuustolle;

3) asia koskee yhteisen kirkkovaltuuston tekemän päätöksen täytäntöönpanoa;

4) asian käsittelemistä yhteisessä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisena asian merkityksen vuoksi.

12 §

Työjärjestys sekä ohje- ja johtosäännöt

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy itselleen työjärjestyksen, jossa määrätään yhteisen kirkkovaltuuston toiminnasta, varajäsenten kutsumisesta jäsenen tilalle ja asian käsittelystä yhteisessä kirkkovaltuustossa.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirrostä määrätään sen hyväksymässä ohje- tai johtosäännössä. Ohje- tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä. Johtosäännössä voidaan määrätä virkojen ja tehtävien sijoittamisesta seurakuntayhtymään ja seurakuntiin.

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy yhteisen kirkkoneuvoston ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

13 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksenteon edellytykset

Yhteisen kirkkoneuvoston on valmisteltava yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi tulevasta asiasta päätösehdotus, jollei asia koske kirkkovaltuuston toiminnan sisäistä järjestelyä.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmasosaa läsnä olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä sitä kannattaa asiassa, joka koskee:

- 1) perussäännön muuttamista;*
- 2) useamman kunnan alueella toimivan seurakuntayhtymän purkamista;*
- 3) kirkollisen rakennuksen, kappelin, seurakuntatalon, seurakuntayhtymän virastotalon taikka leiri- tai kurssikeskuksen rakentamista tai hankkimista;*
- 4) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista taikka muun rakennuksen muuttamista kirkolliseksi rakennukseksi;*
- 5) hautausmaan perustamista tai laajentamista;*
- 6) kiinteän omaisuuden luovuttamista;*
- 7) uuden viran perustamista.*

14 §

Yhteisen kirkkoneuvoston tehtävät

Yhteinen kirkkoneuvosto, jollei toisin säädetä tai määrätä:

1) johtaa seurakuntayhtymän hallintoa sekä seurakuntayhtymän talouden ja omaisuuden hoitoa;

2) johtaa yleisesti seurakuntayhtymän toimintaa ja viestintää;

3) valvoo seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien etua, edustaa seurakuntayhtymää ja käyttää sen ja siihen kuuluvien seurakuntien puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa;

4) tekee seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet;

5) tekee paikalliset virka- ja työehtosopimukset siten kuin niistä erikseen säädetään tai määrätään.

15 §

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Yhteinen kirkkoneuvosto ei saa panna yhteisen kirkkovaltuuston päätöstä täytäntöön, jos se on tehty virheellisessä järjestyksessä, yhteinen kirkkovaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen. Asia on viipymättä saatettava uudelleen yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Jos yhteinen kirkkovaltuusto pysyy päätöksessään, yhteisen kirkkoneuvoston on saatettava hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, onko päätöksen täytäntöönpanolle 1 momentissa tarkoitettu este.

Hallintomenettely toimielimessä

3 §

Kumottu kirkolliskokouksen päätöksellä 9.11.2013.

4 §

Päätösvaltaisuus, äänestäminen ja vaalit

Seurakunnan toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

Seurakunnan toimielimessä äänestetään esityksestä ja kaikista kannatetuista vastaehdotuk-

16 §

Päätösvaltaisuus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Siirtyy osin 18 §:ään ja kirkkojärjestyksen 8 luvun 21 §:ään.

sista asettamalla kaksi kerrallaan vastakkain siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee enemmistön kannanoton.

Vaali toimitetaan enemmistövaalina. Kahta tai useampaa luottamushenkilöä valittaessa on kuitenkin noudatettava suhteellista vaalitapaa, jos sitä vaatii niin monta vaaliin osallistuvaa, että he suhteellisessa vaalissa voisivat saada valituksi vähintään yhden ehdokkaan.

5 § *Esteellisyys*

Kirkkovaltuuston jäsen on esteellinen ottamaan osaa sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain (434/2003) esteellisyyttä koskevassa säännöksessä tarkoitettua lähisukulaistaan tai sellaiseen sanotun säännöksen mukaan rinnastettavaa henkilöä. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan osallistuessa itseoikeutettuna seurakunnan muun toimielimen kokoukseen häneen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään.

Jollei 25 luvun 5 §:n 1 momentista muuta johdu, muiden luottamushenkilöiden sekä seurakunnan viranhaltijoiden esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolaissa siitä säädetään. Virka-, työ- tai muu vastaava suhde seurakuntaan tai seurakuntayhtymään ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä tai viranhaltijaa esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

Siirtyy 19 §:ään.

17 § *Esteellisyys seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä*

Yhteisessä kirkkovaltuustossa jäsen on esteellinen ottamaan osaa sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain (434/2003) 28 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua läheistään.

Muissa toimielimissä esteellisyyteen sovelletaan hallintolain 28 §:ää säädetään, lukuun ottamatta sen 1 momentin 6 kohtaa. Palvelussuhde seurakuntayhtymään ei tee henkilöä esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jollei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin käsitellyt asiaa.

18 § *Äänestäminen toimielimessä*

Äänestys on toimitettava julkisesti. Päätökseksi tulee ehdotus, joka on saanut eniten ääniä tai saavuttanut säädetyн määrän enemmistön.

19 § *Vaalin toimittaminen toimielimessä*

Luottamushenkilö tai viranhaltija valitaan toimielimessä vaalilla. Vaalissa tulevat valituiksi se tai ne, jotka ovat saaneet eniten ääniä.

Luottamushenkilöiden vaali toimitetaan suhteellisenä, jos sitä vaatii läsnä olevista jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättyinä yhdellä. Jos osamääräksi tulee murtoluku, se korotetaan seuraavaan kokonaislukuun.

Varajäsenet valitaan samassa vaalissa kuin varsinaiset jäsenet. Jos varajäsenet ovat henkilökohtaisia, ehdokkaat on hyväksyttävä ennen vaalia ja ehdokkaana tulee olla sekä varsinaisen jäsen että tämän varajäsen. Jos varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia, valituiksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittujen jälkeen seuraavaksi eniten ääniä tai suhteellisessa vaalissa korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Suhteellista vaalia toimitettaessa on noudatettava, mitä seurakuntavaaleista säädetään. Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin.

20 §

Ratkaisuvallan siirtäminen

Yhteisen kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätös voidaan siirtää ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi siten kuin työjärjestyksessä tai ohjetai johtosäännössä määrätään. Päätös voidaan tällöin kumota, muuttaa tai palauttaa uudelleen käsiteltäväksi.

6 §

Kokouksen julkisuus

Kirkkovaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei valtuusto jonkin asian osalta toisin päättä.

Muiden toimielinten kokoukset eivät ole julkisia.

7 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeus

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeudesta.

21 §

Kokouksen julkisuus

Yhteisen kirkkovaltuuston kokous on julkinen. Kun toimielimessä käsitellään asiaa tai asiakirjaa, joka laissa säädetään salassa pidettäväksi, tai jos toimielin muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa niin päättää, kokous on suljettu.

Muiden toimielinten kokoukset ovat julkisia vain, jos toimielin niin päättää, eikä käsiteltävänä ole asia tai asiakirja, joka laissa säädetään salassa pidettäväksi.

Siirtyy kirkkojärjestyksen 8 luvun 24 §:ään.

22 §

Sopimukset seurakuntien ja seurakuntayhtymien kesken tai kunnan kanssa

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta tai tehtävän hoitamisesta toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän puolesta.

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi sopimuksen perusteella huolehtia kunnalle tai kuntayhtymälle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää varten perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että kunta tai kuntayhtymä saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

23 §

Tarkemmat säännökset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielinten kokoonpanosta, koolle kutumisesta sekä läsnäolo- ja puheoikeudesta ja päätöksenteosta toimielimessä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

9 LUKU

Kirkkovaltuusto

1 §

Päätösvalta ja sen siirtäminen

Kirkkovaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa, jollei toisin ole säädetty tai määrätty. Ohje- tai johtosäännöllä voidaan kirkkovaltuuston päätösvaltaa siirtää säännössä mainittavissa asioissa kirkkoneuvostolle, sen jaostoille sekä johtokunnille.

Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää

1) asioissa, joista kirkkovaltuuston on tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden perusteella annettujen täytäntöönpanomääräysten taikka yleisen lain tai asetuksen nimenomaisen säännöksen mukaan päätettävä;

2) asioissa, joissa päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistö tai joissa päätös on alistettava; tai

3) lainan ottamisessa tai uudistamisessa taikka sen maksuajan pidentämisessä, jollei kysymyksessä ole tilapäisen tarpeen vuoksi otettava laina.

2 §

Jäsenten lukumäärä ja vaalikausi

Kirkkovaltuustossa on jäseniä vähintään 11 ja enintään 39. Jäsenten luku määrätään kirkkojärjestyksessä seurakunnan väkiluvun perusteella.

Kirkkovaltuuston jäsenet ja heidän varajäsenensä valitaan, mikäli 8 luvun 5 §:stä ei muuta johdu, neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Luku kumotaan

Siirtyy 11 §:ään

Kumoutuu tarpeettomana.

3 § Määräenemmistö

Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannesta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista valtuuston jäsenistä sitä kannattaa asioissa, jotka koskevat

1) kirkon ja siihen kuuluvien rakennusten tai siunauskappelin rakentamista tai 14 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua korjaamista sekä kappelin, seurakuntatalon, seurakunnan virastotalon tai leiri- ja kurssikeskuksen rakentamista taikka hautausmaan perustamista tai laajentamista;

2) kiinteän omaisuuden luovuttamista; tai

3) uuden viran perustamista.

Siirtyy 13 §:n 2 momenttiin

10 LUKU Kirkkoneuvosto

1 § Tehtävät

Kirkkoneuvoston asiana on, jollei toisin ole säädetty tai määrätty,

1) yleisesti johtaa seurakunnan toimintaa, edistää sen hengellistä elämää ja muutoinkin toimia seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi;

2) päättää kirkolliskokouksen määräämissä rajoissa kirkollisten kirjojen käyttöön ottamisesta;

3) johtaa seurakunnan hallintoa sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa;

4) huolehtia kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta; ja

5) valvoa seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa sekä tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Kirkkoneuvoston on valmisteltava kirkkovaltuustossa käsiteltävät asiat. Asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä, kirkkoneuvoston ei kuitenkaan tarvitse valmistella.

Luku kumotaan

Siirtyy osin 4 §:ään ja osin 14 §:ään sekä kirkkojärjestyksen 8 luvun 1 §:ään.

Siirtyy 13 §:n 1 momenttiin.

2 § Jäsenet

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä, sen mukaan kuin ohjesäännössä määrää-

Kumoutuu tarpeettomana.

tään, vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista henkilöä. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden tammikuussa.

3 momentti on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

Kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan toimimisesta kirkkoneuvoston kokouksen puheenjohtajana on voimassa, mitä siitä kirkkojärjestyksessä säädetään.

3 §

Ohjesääntö. Jaostot ja niiden toimivalta

Kirkkovaltuusto hyväksyy kirkkoneuvoston ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kirkkoneuvostossa voi ohjesäännön mukaan olla taloudellinen jaosto ja muitakin jaostoja. Taloudellisen jaoston puheenjohtajana on kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja.

Kirkkoneuvoston jaostoille voidaan antaa valta ratkaista kirkkoneuvoston puolesta ohjesäännössä mainittuja asioita, ei kuitenkaan asioita, joita koskeva päätös on alistettava tai jotka koskevat esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle tai sen päätöksen täytäntöön panemista.

Jaostoista on soveltuvin osin voimassa, mitä kirkkoneuvostosta on säädetty.

Siirtyy 12 §:ään osin kumoutuu tarpeettomana.

4 §

Johtokunnat. Viranhaltijan ja luottamushenkilön toimivalta

Kirkkovaltuusto voi asettaa enintään toimikaudekseen kirkkoneuvoston avuksi sen alaisia johtokuntia, joiden tehtävät määritellään kirkkovaltuuston antamissa johtosäännöissä.

Kirkkoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle sekä kirkkoneuvoston alaiselle viranhaltijalle voidaan ohje- tai johtosäännössä antaa valta ratkaista kirkkoneuvostolle kuuluvia säännössä mainittavia asioita, joiden merkitys ei ole sellainen, että asian käsittelemistä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisena.

Asiaa, jota 3 §:n 3 momentin mukaan ei saa antaa kirkkoneuvoston jaoston ratkaistavaksi, ei voida antaa johtokunnan päätettäväksi eikä edellä 2 momentissa mainitun luottamushenkilön tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

Siirtyy 11 §:ään.

5 §

Ratkaisuvallan siirtäminen

Siirtyy 20 §:ään.

Kirkkoneuvosto tai sen puheenjohtaja voi ohjesäännössä määrätyn ajan kuluessa siirtää johdokunnan ja 4 §:ssä mainitun luottamushenkilön tai viranhaltijan päättämän asian kirkkoneuvoston käsiteltäväksi. Kirkkoneuvosto voi tällöin kumota päätöksen tai muuttaa sitä taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6 §

Kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Jos kirkkoneuvosto katsoo, että kirkkovaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä tai menee valtuuston toimivaltaa ulommaksi taikka muutoin on lainvastainen, kirkkoneuvoston tulee jättää päätös täytäntöön panematta ja syyn tähän ilmoittaen viipymättä saattaa asia valtuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Jos valtuusto pysyy päätöksessään, kirkkoneuvoston on saatettava hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, onko täytäntöön panemiselle laillista estettä. Hallinto-oikeus ei saa ratkaista asiaa, ennen kuin valitusaika valtuuston päätöksestä on kulunut umpeen.

Siirtyy 15 §:ään.

11 LUKU

Seurakuntayhtymä

1 §

Seurakuntayhtymän perustaminen

Saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä. Yhtymän voivat muodostaa myös kahden tai useamman kunnan alueella olevat seurakunnat.

2 momentti on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

Luku kumotaan

Siirtyy 3 luvun 1 §:ään.

2 §

Tehtävät

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat yhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon suoritettavia maksuja ja talousarviota, rahatointia, kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja tilintarkastusta.

Seurakuntayhtymän on lisäksi hoidettava seurakuntien henkilöstöasiat, jotka koskevat:

1) palkan ja työnantajasuoritusten maksamista, työnantajailmoitusten tekemistä ja palkkakirjanpitoa;

Siirtyy 9 §:ään ja osin 14 §:ään.

2) nimikirjanpitoa, jollei tässä laissa toisin säädetä;

3) virka- ja työehtosopimusten tekemistä ja tulkintaa sekä paikallisesti toteutettavien palkantarkistusten tekemistä tai palkantarkistuksia koskevien esitysten tekemistä kirkon sopimusvaltuuskunnalle; sekä

4) luottamusmiestoimintaa, työsuojelua, työterveyshuoltoa sekä työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa.

Seurakuntayhtymä käyttää päätösvaltaa myös yksittäistä seurakuntaa koskevissa kirkkovaltuustolle kuuluvissa asioissa, jollei päätösvaltaa ole annettu 10 §:ssä säädetyllä tavalla seurakunnille.

Seurakuntayhtymä päättää myös seurakuntien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä seurakuntien kiinteästä omaisuudesta ja sen luovuttamisesta, jollei näitä asioita ole perussäännössä annettu seurakuntien hoidettavaksi.

Seurakuntayhtymän päätettäväksi voidaan perussäännössä antaa myös muita hallintoon ja talouteen liittyviä asioita sekä siinä mainittuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja.

3 §

Omaisuuksien ja velvoitteiden siirtyminen

Seurakuntayhtymää perustettaessa seurakuntien varat ja velvoitteet siirtyvät seurakuntayhtymälle, jollei perussäännössä määrätä, että siinä mainittu omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa taikka seurakunta vastaa siinä mainitusta velvoitteesta. Siirtyvän omaisuuden saantokirjana on siitä laadittu perussääntöön liitettävä luettelo.

Siirtyy 3 luvun 20 §:ään.

4 §

Perussääntö

Seurakuntayhtymälle on hyväksyttävä perussääntö, jossa määrätään yhtymän hoidettavaksi annettavat tehtävät sekä annetaan muut määräykset, jotka ovat tarpeen yhtymän ja sen seurakuntien toimivallan osoittamiseksi. Kirkkovaltuustot päättävät seurakuntayhtymän muodostamisesta hyväksymällä perussäännön ja seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta tehdyn luettelon. Päätökset on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Jos seurakuntayhtymään liittyvät seurakunnat ovat tehneet omaisuuden

Siirtyy 3 luvun 20 ja 21 §:ään.

siirtymistä koskevan sopimuksen, kirkkohallitus ei voi ilman erityisiä syitä poiketa sopimuksesta.

Jolleivat seurakunnat ole päässeet yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuuden siirtymisestä, tuomiokapituli määrää selvitysmiehen valmistamaan niitä koskevan ehdotuksen. Ehdotus ja kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot on lähetettävä kirkkohallitukselle, jonka tulee, saatuaan tuomiokapitulin lausunnon, päättää seurakuntayhtymän muodostamisesta ja perussäännöstä sekä seurakuntayhtymälle siirtävästä omaisuudesta. Tuomiokapituli voi muutoinkin määrätä selvitysmiehen, jos se katsoo sen tarpeelliseksi.

5 §

Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkaminen tai lakkaaminen

Siirtyy 3 luvun 21 ja 22 §:ään.

Perussäännön muuttamista tai vapaaehtoisesti muodostetun yhtymän purkamista koskevan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannesta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä sitä kannattaa. Jos perussäännön muutos koskee perussäännöllä määrättyjen verotulojen jakoperusteiden muuttamista seurakuntien kesken, omaisuuden siirtämistä seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä tai virkojen perustamista ja lakkauttamista koskevan päätösvallan siirtämistä seurakuntayhtymän ja seurakuntien välillä, perussäännön muutos on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi, jollei päätöstä ole tehty yksimielisesti.

Jos seurakuntajakoa muutetaan siten, että kaikki samaan seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat yhdistetään yhdeksi seurakunnaksi, seurakuntayhtymä lakkaa samasta ajankohdasta lukien. Seurakuntayhtymän varat ja velvoitteet siirtyvät tällöin yhdistetylle seurakunnalle. Siirtyvän omaisuuden saantokirjana on siitä laadittu kirkkohallituksen päätökseen liitettävä luettelo.

Jos seurakuntayhtymän omaisuutta on jaettava perussäännön muuttamisen tai seurakuntayhtymän purkamisen johdosta eikä jaosta voida sopia, se on toimitettava noudattaen soveltuvin osin seurakuntajaon yhteydessä tapahtuvasta omaisuuden jaosta annettuja säännöksiä.

6 §

Päätösvalta

Siirtyy 10 §:ään.

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jollei toisin ole säädetty tai määrätty.

2 momentti on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

3 momentti on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

7 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteisessä kirkkovaltuustossa on yhtymään kuuluvien seurakuntien yhteenlasketusta väkiluvusta riippuen vähintään 21 ja enintään 91 jäsentä. Jäsenmäärästä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä on säädettyä pienempi pariton luku, kuitenkin vähintään 11 jäsentä.

Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin kaksikymmentä, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien väkilukujen suhteessa. Paikkojen jaon vahvistaa yhteinen kirkkovaltuusto kutakin vaalikautta varten.

3 momentti on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

Siirtyy kirkkojärjestyksen 8 luvun 10 §:ään.

8 §

Yhteinen kirkkoneuvosto

Seurakuntayhtymän toimeenpano- ja hallintoelimenä on yhteinen kirkkoneuvosto, joka johtaa myös 2 §:n 5 momentissa mainittuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja. Yhteisen kirkkoneuvoston kokoonpanosta säädetään kirkkojärjestyksessä.

Siirtyy 14 §:ään.

9 §

Seurakuntaneuvosto

Seurakuntayhtymään kuuluvilla seurakunnilla on kullakin seurakuntaneuvosto. Se hoitaa ne 10 luvun 1 §:ssä mainitut kirkkoneuvoston tehtävät, jotka eivät kuulu yhteiselle kirkkoneuvostolle, sekä muut seurakuntaneuvostolle tässä laissa osoitetut tai erikseen määrätyt tehtävät. Seurakuntaneuvosto hyväksyy itselleen ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Seurakuntaneuvostoon sovelletaan myös, mitä kirkkoneuvostosta säädetään 10 luvun 2

Siirtyy 4 §:ään.

§:n 4 momentissa ja 3 §:n 2–4 momentissa sekä 4 ja 5 §:ssä.

Seurakuntaneuvosto päättää niiden varojen käytöstä, jotka seurakunnalle osoitetaan seurakuntayhtymän talousarviossa seurakunnallista toimintaa varten, sekä käyttää seurakunnan omaisuuden omistamiseen ja hallintaan sekä sen tuottoon liittyvää päätösvaltaa.

Seurakuntaneuvostossa on puheenjohtajana kirkkoherra ja vähintään 8 ja enintään 16 muuta jäsentä. Jäsenten luvusta säädetään kirkkojärjestyksessä seurakunnan väkiluvun perusteella.

10 §

Päätösvallan siirtäminen

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännöissä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä yhteisen kirkkovaltuuston päätöksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää 9 luvun 1 §:n 2 momentissa eikä tämän luvun 2 §:n 1 ja 2 momentissa mainituissa asioissa lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden luovuttamista ja viran perustamista ja lakkauttamista, joita koskevan päätösvallan siirtämisestä voidaan määrätä perussäännöllä edellä 2 §:n 4 momentin nojalla.

Yhteisen kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämisestä on vastaavasti voimassa, mitä kirkkoneuvoston päätösvallan siirtämisestä säädetään.

11 §

Toimielimiin sovellettavat säännökset

Yhteiseen kirkkovaltuustoon, yhteiseen kirkkoneuvostoon ja seurakuntayhtymän johtokuntaan sekä asioiden käsittelyyn näissä toimielimissä sovelletaan, mitä vastaavasti kirkkovaltuustosta, kirkkoneuvostosta ja seurakunnan johtokunnasta sekä asioiden käsittelemisestä niissä säädetään tai määrätään, jollei tästä laista tai kirkkojärjestyksestä muuta johdu. Seurakuntaneuvoston käsitellessä sille uskottua yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaan muutoin kuuluvaa asiaa noudatetaan, mitä vastaavasti kirkkovaltuustosta ja asioiden käsittelemisestä siellä säädetään tai määrätään.

12 § on kumottu L:lla 20.8.2004/821.

12 LUKU

Muut yhteistoiminnan muodot

Siirtyy 11 §:ään.

Kumoutuu tarpeettomana.

Luku kumotaan

1 §

Seurakuntien yhteistoiminta

Seurakunnat voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta.

Siirtyy 22 §:ään

Seurakunta voi sopimuksen perusteella hoitaa tehtävän myös toisen seurakunnan puolesta. Sopimuksessa voidaan määrätä, että viimeksi mainittu seurakunta saa valita sen luottamustoiimeen vaalikelpoisia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen johtokuntaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen tekijänä voi olla myös seurakuntayhtymä.

2 §

Yhteistoiminta kunnan kanssa

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi tekmänsä sopimuksen perusteella huolehtia myös jostakin kunnalle tai kuntainliitolle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää hoitamaan perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että kunta tai kuntainliitto saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

Siirtyy 22 §:ään.

13 LUKU

Seurakuntajaon muuttaminen

Luku kumotaan

1 §

Aloiteoikeus

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai kunkin seurakunnan seurakuntaneuvosto sekä tuomio- kapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutostarve johtuu kuntajaon muuttamisesta tai koskee muuta kuin suomenkielistä tai ruotsinkielistä taikka kaksikielistä seurakuntaa, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.

Siirtyy 3 luvun 12 §:ään.

2 §

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen

Siirtyy 3 luvun 18 §:ään.

Jos seurakunta liitetään toiseen tai lakkaute- taan tai jos seurakunnassa oleva virka tulee tarpeettomaksi sen alueen supistumisen vuoksi, sen päätoimiset viranhaltijat siirretään, jollei 3 §:stä muuta johdu, heille soveltuviin laajentu- van tai uuden seurakunnan tai asianomaisen seurakuntayhtymän virkoihin.

Siirretyllä viranhaltijalla on oikeus saada virkasuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

Pysyväisluonteisessa päätoimisessa työsopimussuhteessa olevaan työntekijään sovelletaan vastaavasti, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty.

3 § Kirkkoherra

Toiseen seurakuntaan liitettävän seurakunnan kirkkoherranvirka lakkaa seurakuntajaon muuttamisen tullessa voimaan. Viranhaltija siirretään laajentuvan seurakunnan kirkkoherranvirkaan tai, jollei virka ole avoin, 3 momentin mukaan kappalaisenvirkaan.

Milloin kahdesta tai useammasta seurakunnasta muodostetaan yhdistämällä uusi seurakunta, jakopäätöksessä on määrättävä, mikä tai mitkä kirkkoherranvirat lakkaavat.

Kirkkoherra, jonka virka seurakuntajaon muuttamisen johdosta lakkaa, siirretään kappalaisen virkaan laajentuvassa tai muodostettavassa seurakunnassa taikka muussa seurakunnassa, jota seurakuntajaon muuttaminen koskee. Siirretyn viranhaltijan palkkaukseen sovelletaan, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään.

Siirtyy 3 luvun 17 §:ään.

4 § Omaisuuksien jako

Kun seurakunnan alueellista jakoa muutetaan perustamalla uusi seurakunta tai kun seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien väkilukuun, seurakuntien omaisuus on jaettava niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä. Jos seurakunnat ovat eri mieltä omaisuuden jaon tarpeellisuudesta, asian ratkaisee kirkkohallitus.

Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan omaisuus siirtyy tälle seurakunnalle. Jos kaikki seurakunnat, joita seurakuntajako koskee, tulevat kuulumaan samaan seurakuntayhtymään, omaisuuden jakoa koskevat määräykset otetaan yhtymän perussääntöön.

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Milloin siihen on syytä, kirkkohallitus voi jättää omaisuuden jaon vahvistamisen myöhem-

Siirtyy 3 luvun 13 §:ään.

min tapahtuvaksi ja päättää jakopäätöksen yhteydessä vain siitä, onko jako tarpeellinen, ja tarvittaessa myös 5 §:ssä säädetystä jakoperusteesta 6 §:n mukaan ehkä tehtävistä poikkeuksista. Kun omaisuuden jako on vahvistettu, päätöksessä oleva määräys omaisuuden osoittamisesta seurakunnalle on omaisuuden saantokirja.

5 § Yleinen jakoperuste

Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, kukin näistä saa varoja väkilukunsa osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantulispäivänä vallitsevan tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai siitä muodostetaan uusi seurakunta, tulee sen seurakunnan, johon alue liitetään tai joka muodostetaan alueesta, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jollei 6 §:stä muuta johdu.

Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman saamamiehen tai muun oikeuden haltijan suostumusta.

Siirtyy 3 luvun 13 §:ään.

6 § Poikkeukset jakoperusteesta

Omaisuuden jaossa edellä 5 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa on jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta

1) jätettävä seurakunnan pääkirkko, siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiineen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa sille seurakunnalle, josta alue erotetaan; ja

2) annettava sellainen muu kirkko, kappeli, seurakuntatalo, hautausmaa tai muunlainen kiinteistö taikka rakennus, joka yksinomaan tai pääasiallisesti palvelee jotakin aluetta, sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan.

Seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos koskee, voidaan kuitenkin antaa määräajaksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta jakopäätöksessä tarkemmin määrätyin ehdoin, jollei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu.

Jos seurakuntajaon muutoksesta, omaisuuden jaosta tai 1 momentissa tarkoitettua järjeste-

Siirtyy 3 luvun 14 §:ään.

lystä aiheutuisi jonkin seurakunnan talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta, voidaan jakoperusteista poiketa.

14 LUKU

Kirkko, seurakunnan kiinteistöt ja rakennussuojelu

1 §

Kirkko

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Kirkkojärjestyksessä määrätään, milloin seurakunnat voivat käyttää kirkkoa yhteisesti, tai käyttää kirkkona muuta kuin seurakunnan kirkkoa.

Luku kumotaan

Siirtyy kirkkojärjestyksen 8 luvun 36 §:ään.

2 §

Kirkolliset rakennukset ja päätöksen alistaminen

Kirkollisia rakennuksia ovat kirkot ja kellotapulit, siunaus- ja hautakappelit sekä hautausmaalla olevat niihin rinnastettavat rakennukset.

Kirkkopihan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan sovelletaan, mitä kirkollisista rakennuksista säädetään.

Kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos se koskee:

1) uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista;

2) muun rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi;

3) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista;

4) kirkon käyttämättä jättämistä.

Siirtyy 28 §:ään

3 §

Kirkonmaa ja sen luovuttaminen

Seurakunnan kirkon omana oleva kirkonmaa on säilytettävä ja sitä on käytettävä seurakunnan kirkon tarpeisiin. Kirkkovaltuusto voi päättää kirkonmaan luovuttamisesta vain, jos se on kirkkorakennuksen ylläpitämiseksi välttämätöntä tai jos siihen on muita erityisen painavia syitä. Kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Siirtyy 34 §:ään.

4 §

Muun kiinteistön luovuttaminen

Siirtyy 34 §:ään.

Kirkkovaltuuston päätös, joka koskee seurakunnan kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista tai muuta luovuttamista, on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi, jos vuokra-aika on yli 10 vuotta.

5 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Siirtyy 29 §:ään.

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia sen ominaisuutta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävää hoitoa ja käyttöä.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on suojeltu suoraan lain nojalla. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakunnan, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

5 a §

Lausunnot

Siirtyy 30 §:ään

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jos päätös koskee suojellun tai sellaisen kirkollisen rakennuksen, jonka käyttöön ottamisesta on kulunut 50 vuotta, olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista. Lausunto on pyydettävä jo asiaa koskevasta suunnitelmasta.

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän on lisäksi ennen 1 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, tai saamelaiskäräjille, jos rakennus sijaitsee saamelaisten kotiseutalueella.

Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

5 b §

*Päätös kirkollisen rakennuksen
suojelun lakkaamisesta*

Siirtyy 31 §:ään

Kirkkohallitus voi päättää, ettei kirkollista rakennusta enää ole pidettävä suojeltuna, jos:

1) rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen;

2) seurakunnalla on useita kirkollisia rakennuksia eikä sillä ole tarvetta toiminnassaan enää käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta;

3) rakennuksen suojeleminen ei ole muusta erityisestä syystä enää perusteltua.

Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle ja lisäksi 5 a §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai saamelaiskäräjille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Kirkkohallituksen päätöksestä tulee viipymättä ilmoittaa asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kirkollisen rakennuksen sijaintikunnalle.

6 §

Rakennussuojelun valvonta

Siirtyy 32 §:ään.

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Kirkkohallitus voi kieltää sellaisen kirkollisessa rakennuksessa tehtävän muutos- tai korjaustyön, jota koskevaa päätöstä ei ole vahvistettu tai saatettu vahvistettavaksi. Kirkkohallituksen päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

7 §

Rakennussuojelun kustannukset

Siirtyy 33 §:ään.

Seurakuntaa, joka ei voi toiminnassaan käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.

*Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous*1 §
Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän varoja saadaan käyttää ainoastaan niiden tehtävien toteuttamiseen.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tulee osallistua kirkon keskusrahaston menojen rahoittamiseen siten kuin tämän lain 22 luvun 8 §:ssä säädetään.

2 §
Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Kirkollisveron perusteista säädetään erikseen lailla.

Kirkollisverolla katetaan se määrä, joka *kirkkovaltuuston tai* yhteisen kirkkovaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää tuloveroprosentista 0,05 prosenttiyksikön tarkkuudella.

Kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto voi myöntää vapautuksen kirkollisverosta siten kuin siitä erikseen lailla säädetään.

3 §
Tilivelvolliset

Tilivelvollisia ovat luottamushenkilö ja viranhaltija:

1) joka päättää menoa tai tuloa koskevasta toimenpiteestä tai ottaa osaa sellaisen päätöksen tekemiseen;

2) joka hyväksyy maksettavaksi menon tai vastaanotettavaksi tulon;

3) jonka hallussa on seurakunnan tai seurakuntayhtymän rahavaroja tai muuta omaisuutta taikka joka ottaa osaa varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen;

*Seurakuntayhtymän talous*24 §
Varojen käyttäminen

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän varoja saadaan käyttää ainoastaan niiden tehtävien toteuttamiseen.

25 §
Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenen tulee osallistua seurakunnan, seurakuntayhtymän ja kirkon tehtävien rahoittamiseen maksamalla kirkollisveroa. Kirkollisveron perusteista *ja kirkollisverosta vapauttamisesta* säädetään *evangelis-luterilaisten seurakuntien jäsenten velvollisuudesta suorittaa veroa seurakunnalle annetussa laissa (1013/2012).* *Kirkollisverosta vapauttamisesta päättää yhteinen kirkkoneuvosto.*

Kirkollisverolla katetaan se määrä, joka yhteisen kirkkovaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää tuloveroprosentista 0,05 prosenttiyksikön tarkkuudella.

26 §
Tilivelvolliset

Tilivelvollisia ovat luottamushenkilö ja viranhaltija:

1) joka päättää menoa tai tuloa koskevasta toimenpiteestä tai ottaa osaa sellaisen päätöksen tekemiseen;

2) joka hyväksyy maksettavaksi menon tai vastaanotettavaksi tulon;

3) jonka hallussa on seurakunnan tai seurakuntayhtymän rahavaroja tai muuta omaisuutta taikka joka ottaa osaa varojen sijoittamista koskevan päätöksen tekemiseen;

4) jonka tehtävänä on valvoa seurakunnan tai seurakuntayhtymän taloudellisia etuja, varojen hoitoa tai tilinpitoa.

Tilivelvolliseksi ei kuitenkaan katsota kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston jäsentä eikä tilintarkastajaa.

4 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuudessa, kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja tilintarkastuksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään.

Toiminta- ja taloussuunnitelmasta, talousarviosta, varojen ja omaisuuden hoitamisesta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä tilintarkastuksesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Taloudenhoidon järjestämisestä määrätään tarkemmin kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä taloussäännössä.

5 §

Kirkkohallituksen määräykset ja ohjeet

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta. Kirkkohallitus voi antaa ohjeita muusta taloudenhoidosta ja tilintarkastuksesta

4) jonka tehtävänä on valvoa seurakunnan tai seurakuntayhtymän taloudellista etua, varojen hoitoa tai tilinpitoa.

Tilivelvolliseksi ei kuitenkaan katsota yhteisen kirkkovaltuuston jäsentä eikä tilintarkastajaa.

27 §

Taloutta koskevat muut säännökset ja määräykset sekä taloussääntö

Seurakuntayhtymän kirjanpitovelvollisuudessa, kirjanpidossa, tilinpäätöksessä ja tilintarkastuksessa sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997) ja tilintarkastuslakia (459/2007).

Toiminta- ja taloussuunnitelmasta, talousarviosta, varojen ja omaisuuden hoitamisesta, kirjanpidosta, tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä tilintarkastuksesta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä seurakuntayhtymien kirjanpidosta ja palkanlaskennasta.

Taloudenhoidon järjestämisestä määrätään tarkemmin yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä taloussäännössä.

Siirtyy 27 §:n 3 momenttiin.

Kirkolliset rakennukset ja seurakuntayhtymien kiinteistöt

28 §

Kirkollinen rakennus ja päätöksen alistaminen

Kirkollisia rakennuksia ovat kirkko, kellotapuli, siunaus- ja hautakappeli sekä hautausmaalla oleva niihin rinnastettava rakennus.

Kirkkopihan, sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sekä sankarihautausmaahan sovelletaan, mitä kirkollisesta rakennuksesta säädetään.

Yhteisen kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos se koskee:

- 1) uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista tai hankkimista;
- 2) muun rakennuksen muuttamista kirkoksi tai siunauskappeliksi;
- 3) kirkollisen rakennuksen olennaista muuttamista tai purkamista taikka sen käyttötarkoituksen muuttamista;
- 4) luopumista kirkon käytöstä.

29 §

Kirkollisen rakennuksen suojelu

Kirkollisen rakennuksen suojelun tavoitteena on turvata kirkollinen rakennettu kulttuuriympäristö osana kulttuuriperintöä, vaalia sen ominaisuutta ja erityispiirteitä sekä edistää sen kulttuurisesti kestävä hoitoa ja käyttöä.

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on lain nojalla suojeltu. Kirkkohallitus voi määrätä tätä myöhemmin käyttöön otetun kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojelu on perusteltua rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennustekniikan tai erityisten ympäristöarvojen kannalta. Kirkkohallitus päättää suojelusta omasta, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai Museoviraston aloitteesta.

Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

30 §

Lausunnot

Seurakuntayhtymän on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle tilaisuus antaa asiasta lausunto, jos päätös koskee suojellun tai sellaisen kirkollisen rakennuksen, jonka käyttöön ottamisesta on kulunut 50 vuotta, olennaista muuttamista tai purkamista taikka käyttötarkoituksen muuttamista. Lausunto on pyydetty jo asiaa koskevasta suunnitelmasta.

Seurakuntayhtymän on lisäksi ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä varattava tilaisuus antaa asiasta lausunto Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, jos kirkollinen rakennus sijaitsee Ahvenanmaalla, tai saamelaiskäräjille, jos rakennus sijaitsee saamelaisen kotiseutalueella.

Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua kirkollista rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta.

31 §

Päätös kirkollisen rakennuksen suojelun

lakkaamisesta

Kirkkohallitus voi päättää, ettei kirkollista rakennusta enää ole pidettävä suojeltuna, jos:

1) rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen;

2) seurakuntayhtymässä on useita kirkollisia rakennuksia eikä siihen kuuluvalla seurakunnalla ole tarvetta toiminnassaan enää käyttää alueellaan olevaa suojeltua kirkollista rakennusta;

3) rakennuksen suojeleminen ei ole muusta erityisestä syystä enää perusteltua.

Kirkkohallituksen on ennen päätöksen tekemistä varattava Museovirastolle ja lisäksi 30 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle tai saamelaiskäräjille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Kirkkohallituksen päätöksestä tulee viipymättä ilmoittaa asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä kirkollisen rakennuksen sijaintikunnalle.

32 §

Rakennussuojelun valvonta

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai Museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Kirkkohallitus voi kieltää sellaisen kirkollisessa rakennuksessa tehtävän muutos- tai korjaustyön, jota koskevaa päätöstä ei ole vahvistettu tai saatettu vahvistettavaksi. Kirkkohallituksen päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

33 §

Kirkollisen rakennuksen suojelun kustannukset

Seurakuntayhtymää, joka omassa tai siihen kuuluvan seurakunnan toiminnassa ei voi käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakuntayhtymä voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.

34 §

Kiinteän omaisuuden luovuttaminen

Seurakuntayhtymän kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista tai muuta luovuttamista koskeva yhteisen kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi, jos luovuttamisen kohteena on hautausmaakiinteistö tai kiinteistö, jolla sijaitsee kirkollinen rakennus.

Hautaustoimi

35 §

Hautausmaan perustaminen ja lakkauttaminen

Seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto päättää hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta. Päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

36 §

Hautaoikeus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän velvollisuudesta osoittaa hautasija vainajalle säädetään hautaustoimilaissa (457/2003). Yhteinen kirkkoneuvosto voi päättää, että seurakuntayhtymä hautausmaahan saadaan haudata muukin kuin hautaustoimilaissa siihen oikeutettu vainaja.

Seurakuntayhtymä luovuttaa oikeuden haudata kuolemantapauksen yhteydessä. Samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omaisille. Yhteinen kirkkoneuvosto voi erityisestä syystä päättää luovuttaa hautaoikeuden muulloinkin.

Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa hautaoikeuden vain seurakuntayhtymälle.

37 §

Hautaoikeuden voimassaoloaika

Hautaoikeus luovutetaan määräajaksi, enintään 50 vuodeksi. Määräaika lasketaan haudan luovuttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Hautaoikeuden voimassaoloaika päättyy aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jona viimeisestä hautauksesta on kulunut 15 vuotta, ei kuitenkaan ennen kuin haudata voidaan käyttää uudelleen.

Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan oikeudenhaltijan hakemuksesta jatkaa, jollei siitä aiheudu haittaa hautausmaan tarkoituksenmukaiselle järjestelylle tai hoidolle. Hautaoikeus on voimassa vain niin kauan kuin haudata on rauhoitetun hautausmaan osana.

Hautaoikeus lakkaa ilman irtisanomista.

38 §

Hautaoikeuden haltija

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita hautaan voidaan haudata, ja käyttää puhevaltaa hautaa koskevissa asioissa siten kuin hautaus-toimilaissa sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetään tai määrätään.

Hautaa luovutettaessa sovitaan hautaoikeuden haltijasta. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä sopimusta ei voida olosuhteiden muuttumisen johdosta noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi tulee vainajan leski, tai jos leskeä ei ole, ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Näiden on valittava hautaoikeuden haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seurakuntayhtymän viranomaiselle.

Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vainajan lähimmät omaiset eivät ole sopineet hautaoikeuden uudesta haltijasta, yhteinen kirkkoneuvosto määrää hautaoikeuden haltijan. Yhteinen kirkkoneuvosto voi antaa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille, joka on huolehtinut haudan hoidosta.

39 §

Hautaamisjärjestys

Hautaa luovutettaessa sovitaan siitä, keitä hautaan voidaan haudata. Jos sopimusta ei ole tehty, hautaan voidaan ensisijaisesti haudata vainaja, jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puoliso sekä lisäksi kuolemantapausten mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja tämän puoliso. Jos tällaista sukulaista ei ole tai jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hautaan saadaan haudata vainajan sisar ja veli sekä heidän lapsensa sekä kaikkien näiden puoliset.

Hautaustoimesta vastaava seurakuntayhtymän viranomainen voi hautaoikeuden haltijan suostumuksella antaa luvan haudata hautaan muunkin vainajan.

40 §

Haudan hoito

Hautaoikeuden haltija vastaa siitä, että haudataa hoidetaan hautausmaan arvon mukaisesti. Yhteinen kirkkovaltuusto voi kuitenkin päättää, että seurakuntayhtymän kustannuksella huolehditaan hautausmaalla tai sen osalla olevien

hautojen perushoidosta. Yhteinen kirkkovaltuusto voi päättää, että seurakunta vastaa haudan hoidosta, jos vainajan muiston vaalimista pidetään seurakuntayhtymän tai siihen kuuluvan seurakunnan kannalta tärkeänä.

Seurakuntayhtymä voi tehdä hautaoikeuden haltijan kanssa määräaikaisen sopimuksen siitä, että seurakuntayhtymä ottaa korvauksesta vastuun haudan hoidosta. Seurakuntayhtymä voi sopia, että hoitokorvaukset sijoitetaan hautainhoitorahastoon, jonka varat käytetään sopimusten mukaisten hautojen hoitoon.

Yhteinen kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan, jonka hoito on olennaisesti laiminlyöty. Kunnostamiseen varataan vuoden määräaika siitä, kun päätös on annettu hautaoikeuden haltijalle tiedoksi. Yhteinen kirkkoneuvosto voi todeta hautaoikeuden menetetyksi, jollei laiminlyöntiä ole korjattu. Päätöksen tiedottamisesta säädetään 24 luvun 11 b §:ssä.

41 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Yhteinen kirkkoneuvosto ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta ja hänen velvollisuuksistaan, siitä keitä hautaan voidaan haudata, hautamuistomerkeistä sekä muusta hautaa tai hautaamista koskevasta asiasta, jollei hautaustoimilaissa toisin säädetä.

42 §

Hautaustoimen ohjesääntö, hautausmaakaava ja hautausmaan käyttösuunnitelma

Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy hautaustoimen ohjesäännön, hautausmaakohtaisen hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman. Hautaustoimen ohjesäännössä määrätään:

- 1) haudoista;
- 2) hautakirjanpidosta;
- 3) haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista;
- 4) hautamuistomerkkien hyväksymisestä;
- 5) hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

43 §

Hautaustoimen maksut

Hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista tulee periä maksut, joiden määrittämisessä otetaan huomioon seurakuntayhtymälle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Hautaustoimessa perittäviin

maksuihin sovelletaan lisäksi, mitä hautaustoitmilain 6 §:ssä säädetään.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää haudoista perittävistä maksuista.

44 §

Avopuolison asema

Mitä tämän lain hautaustoimea koskevissa säännöksissä säädetään puolisoista tai leskeistä, koskee myös kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyttä henkilöä.

16 LUKU

Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

1 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) kirkon yhteinen jäsenrekisteri (*jäsenrekisteri*), jota ylläpidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla;

2) manuaaliset kirkonkirjat.

Manuaalisia kirkonkirjoja ovat ennen vuotta 2005 pidetyt perhelehdet ja luettelot kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä. Manuaalisia kirkonkirjoja ovat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat.

Tiedot, jotka on siirretty manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin, ovat osa jäsenrekisteriä.

2 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkonkirjojen tietoja käytetään seurakuntien ja seurakuntayhtymien *omassa* toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi.

Seurakunnat ja seurakuntayhtymät saavat käyttää kirkonkirjojen tietoja niille tämän tai muun lain mukaan säädettyjen tai määrättyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamisessa.

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan

Luku kumotaan

Kirkonkirjat ja arkistotoimi

45 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat:

1) kirkon yhteinen jäsenrekisteri (*jäsenrekisteri*), jota ylläpidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla;

2) manuaaliset kirkonkirjat.

Manuaalisia kirkonkirjoja ovat ennen vuotta 2005 pidetyt perhelehdet ja luettelot kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista, kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä. Manuaalisia kirkonkirjoja ovat myös ennen uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) voimaantuloa pidetyt kirkolliset väestörekisterit ja niihin kuuluvat asiakirjat.

Manuaalisista kirkonkirjoista jäsenrekisteriin talletetut tiedot ovat osa jäsenrekisteriä.

46 §

Kirkonkirjojen käyttötarkoitus

Kirkonkirjojen tietoja käytetään seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja hallinnossa sekä kirkon jäsenten oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa.

Seurakunta ja seurakuntayhtymä saa käyttää kirkonkirjojen tietoja niille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen taikka muussa laissa säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamisessa.

Kirkkohallitus saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tilastojen laatimisessa ja kirkon toimintaan

liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

3 § *Keskusrekisteri*

Seurakunnat voivat järjestää kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä. Yhteisen keskusrekisterin järjestämisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

4 § *Jäsenrekisterin tietosisältö*

Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot sekä tämän luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetut tiedot.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

5 § *Jäsenrekisterin rekisterinpitäjät ja vastuut*

Rekisterinpitäjinä ovat seurakunnat ja keskusrekisterit. Jäsenrekisterin pitämistä koskevista asioista päättää seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja.

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvasuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä ja sähköisestä arkistoinnista.

liittyvien tutkimusten tekemisessä. Tuomiokapituli saa käyttää jäsenrekisterin tietoja tässä laissa tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien hoitamisessa.

47 § *Keskusrekisteri*

Seurakuntayhtymään kuuluvat seurakunnat järjestävät kirkonkirjojen pitämisen yhteisenä keskusrekisterinä. Keskusrekisterin toimialue voi muodostua yhden tai useamman seurakuntayhtymän seurakunnista.

Keskusrekisterin järjestämisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

48 § *Jäsenrekisterin tietosisältö*

Jäsenrekisteriin talletetaan kirkon jäsenistä manuaalisista kirkonkirjoista siirretyt tiedot ja uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 4 ja 5 §:n mukaiset tiedot.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenrekisteriin voidaan tallettaa tietoja kirkkoon kuulumattomasta henkilöstä uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3–5 kohdan nojalla. Näiden tietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään jäsentä koskevien tietojen käsittelystä.

49 § *Rekisterinpitäjät ja vastuut*

Rekisterinpitäjä on keskusrekisteri. Keskusrekisterin johtaja:

- 1) päättää kirkonkirjojen pitämistä koskevista asioista;
- 2) päättää jäsentä koskevien tietojen käsittelystä;
- 3) vastaa rekisteritietojen virheettömyydestä;
- 4) päättää kirkonkirjaan tallennettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä.

Kirkkohallitus vastaa jäsenrekisterin:

- 1) yleisestä toimivuudesta;
- 2) rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;
- 3) tietohallinnosta;
- 4) tietoturvasuudesta;
- 5) tietojen sähköisestä arkistoinnista.

Kirkkohallitus päättää teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta ja muusta kuin kirkon jäsenten yksittäis-

Vastuu jäsenrekisteristä jakautuu seurakuntien, keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

6 §

Jäsenrekisterin tietojen käsittely

Seurakunnan jäsentä koskevan tiedon käsittelystä päättää ja tiedon virheettömydestä vastaa seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja, jollei tästä laista muuta johdu.

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä voi jäsenrekisteriin tallettaa muikin seurakunta tai keskusrekisteri kuin se, jonka jäseniä vihityt ovat tai toinen heistä on.

7 §

Tietojen luovuttamisesta päättäminen

Jäsenrekisteriin talletettujen kirkon jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta todistuksena, otteena tai jäljennöksenä päättää kirkkoherra tai keskusrekisterin johtaja.

Muusta kuin jäsenten yksittäisten tietojen luovuttamisesta sekä teknisen käyttöyhteyden välityksellä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta päättää kirkkohallitus. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

8 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus päättää käyttöoikeuksien myöntämisestä jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Seurakunnan kirkkoherra voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä seurakunnan jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin johtaja voi päättää käyttöoikeuden myöntämisestä keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jä-

ten tietojen luovuttamisesta. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset tietojen käytöstä ja suojauksesta.

Vastuu kirkonkirjoista jakautuu keskusrekisterien ja kirkkohallituksen kesken siten kuin tässä laissa tai muussa laissa säädetään.

50 §

Tietojen tallettaminen jäsenrekisteriin

Siirtyy 49 §:n 1 momenttiin

Tiedon kirkollisesta vihkimisestä, avioliiton siunaamisesta, rippikoulun käymisestä ja konfirmaatiosta saa tallettaa jäsenrekisteriin muukin keskusrekisteri kuin se, johon kuuluvan seurakunnan jäsentä tieto koskee.

Siirtyy 49 §:n 1 mom 4 kohtaan

Siirtyy 49 §:n 3 momenttiin

51 §

Jäsenrekisterin käyttöoikeus sekä käyttöoikeus- ja lokirekisteri

Kirkkohallitus myöntää käyttöoikeudet jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Keskusrekisterin johtaja voi myöntää käyttöoikeuden keskusrekisteriin kuuluvien seurakuntien jäseniä koskevien tietojen käsittelyyn.

Kirkkohallituksen on pidettävä käyttöoikeuksien hallintaa varten käyttöoikeusrekisteriä

senrekisterin tietojen käsittelyyn. Käyttöoikeusrekisteriin talletetaan käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio sekä käyttöoikeuden sisältöä ja laajuutta koskevat tiedot sekä käyttöoikeuspäätöstä koskevat tiedot.

Kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten lokirekisteriä. Lokirekisteriin talletetaan käyttäjän käyttäjätunnus, käsittelyn tapahtuma-ajankohta sekä käsitellyt tiedot tai tietoryhmät.

Kirkkohallituksen on säilytettävä käyttöoikeusrekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

9 §

Manuaalisten kirkonkirjojen rekisterinpitäjä ja tietojen käsittely

Manuaalisten kirkonkirjojen rekisterinpitäjä on seurakunta tai keskusrekisteri.

Seurakunnassa kirkkoherra ja keskusrekisterissä sen johtaja päättää manuaalisten kirkonkirjojen tietojen luovuttamisesta, virheiden oikaisemisesta ja kirkonkirjojen muusta pitämisestä.

10 §

Muuta henkilöä kuin jäsentä koskevat tiedot

Mitä tässä luvussa säädetään jäseniä koskevista tiedoista, sovelletaan myös sellaisen muun henkilön tietoihin, jotka on merkitty jäsenrekisteriin uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 3, 4 ja 5 kohdan nojalla.

11 §

Kirkkohallituksen määräykset

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä:

1) jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä;

2) kirkonkirjojen sekä seurakunnan ja seurakuntayhtymän arkistoon kuuluvien muiden asiakirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä sekä hävittämisen edellytyksistä.

Kirkkohallitus määrää tietojen luovuttamisesta seurakunnalle ja keskusrekisterille perittävän maksun.

niistä henkilöistä, joille on myönnetty oikeus jäsenrekisterin tietojen käsittelyyn. Käyttöoikeusrekisteriin talletetaan:

1) käyttäjän nimi, henkilötunnus, käyttäjätunnus ja organisaatio;

2) tiedot käyttöoikeuden sisällöstä ja laajuudesta;

3) tiedot käyttöoikeuspäätöksestä.

Kirkkohallituksen on pidettävä jäsenrekisterin tietojen käsittelystä lokirekisteriä käytön seuranta, valvontaa ja suojausta varten. Lokirekisteriin talletetaan:

1) käyttäjän käyttäjätunnus;

2) käsittelyn tapahtuma-ajankohta;

3) käsitellyt tiedot tai tietoryhmät.

Kirkkohallituksen on säilytettävä käyttöoikeusrekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä lukien ja lokirekisteriin talletetut tiedot viisi vuotta niiden tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Yhdistetty 49 §:n 1 momenttiin

Siirtyy 48 §:n 3 momenttiin.

52 §

Kirkkohallituksen määräykset

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä:

1) jäsenrekisterin yleisestä toimivuudesta, rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä, tietohallinnosta ja tietoturvallisuudesta;

2) kirkonkirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä ja hävittämisen edellytyksistä.

Kirkkohallitus määrää tietojen luovuttamisesta perittävistä maksuista.

12 §

Kirkonkirjojen ja muiden asiakirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkonkirjat säilytetään pysyvästi, jollei kirkkohallitus tämän luvun 11 §:n 1 momentin nojalla erikseen tiettyjen tietojen tai asiakirjojen osalta toisin määrää.

Manuaalisia kirkonkirjoja sekä seurakunnan ja seurakuntayhtymän arkistoon kuuluvia muita asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen. Tallettamisesta säädetään kirkkojärjestyksessä. Talletetut asiakirjat pysyvät edelleen seurakunnan ja seurakuntayhtymän omaisuutena.

Pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan antaa myös ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi siten kuin kirkkohallitus päättää.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos pappi kastaa tai siunaa hautaan henkilön, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa, on hänen välittömästi toimituksen suoritettuaan ilmoitettava siitä sille seurakunnalle tai uskontokunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Ilmoituksen tulee sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen kastetun lapsen huoltajista sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

Avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen.

14 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään lisäksi henkilötietolaissa (523/1999), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009).

53 §

Kirkonkirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Kirkonkirjat säilytetään pysyvästi. *Kirkkohallitus voi määrätä tietyille tiedoille tai asiakirjoille määräaikaisen säilytysajan.*

Manuaalisia kirkonkirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen. *Talletetut kirkonkirjat ovat seurakuntayhtymän omaisuutta. Manuaalisten kirkonkirjojen tallettamisesta arkistolaitokseen säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.*

Pysyvästi säilytettävien jäsenrekisteritietojen säilyttäminen voidaan antaa myös ulkopuolisen palveluntarjoajan hoidettavaksi siten kuin kirkkohallitus päättää.

54 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos pappi kastaa tai siunaa hautaan henkilön, joka ei kuulu hänen seurakuntaansa, *hänen on* välittömästi toimituksen suoritettuaan ilmoitettava siitä sille *keskusrekisterille* tai uskonnolliselle yhdyskunnalle, jonka jäseneksi kyseinen henkilö tulee tai jonka jäsen hän oli. Ilmoituksen tulee sisältää ainakin nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika, tieto alaikäisen kastetun lapsen huoltajista sekä tieto toimituksesta ja sen ajankohdasta.

Avioliittoon vihkimisestä tehtävästä ilmoituksesta säädetään erikseen.

55 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyyn *sovelletaan muutoin, mitä* henkilötietolaissa (523/1999), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa (661/2009) laissa *säädetään.*

56 §

Arkistotoimi

Jollei tässä laissa toisin säädetä, seurakuntayhtymän arkistotoimen hoitoon, tehtäviin, suunnitteluun ja järjestämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994).

Arkistotoimen järjestämisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Kirkkohallitus määrää, mitkä kirkollisen viranomaisen asiakirjat on säilytettävä pysyvästi.

17 LUKU Hautaustoimi

1 §

Hautausmaan perustaminen ja lakkauttaminen

Hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkkovaltuusto. Päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

2 §

Hautaoikeus

Oikeudesta tulla haudatuksi seurakunnan hautausmaahan säädetään hautaustoimilaissa (457/2003). Kirkkoneuvosto voi luovuttaa hautaoikeuden muullekin kuin hautaustoimilain 4 §:ssä tarkoitetulle vainajalle. Oikeus hautaan luovutetaan kuolemantapauksen yhteydessä. Samalla hautaoikeus voidaan luovuttaa myös vainajan omaisille. Kirkkoneuvosto voi erityisestä syystä luovuttaa hautaoikeuden muulloinkin. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa tämän oikeuden vain seurakunnalle.

Hautaoikeus luovutetaan enintään 50 vuoden määräajaksi. Hautaoikeuden voimassaoloaika lasketaan haudan luovuttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Voimassaoloaika päättyy kuitenkin aikaisintaan sen kalenterivuoden lopussa, jona viimeisestä hautauksesta on kulunut 15 vuotta, ei kuitenkaan ennen kuin hautaa voidaan uudelleen käyttää. Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan oikeudenhaltijan hakemuksesta jatkaa, jollei siitä aiheudu haittaa hautausmaan tarkoituksenmukaiselle järjestelylle tai hoidolle. Hautaoikeus on voimassa vain niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaoikeus lakkaa ilman irtisanomista.

Hautaoikeuden lakkaamisesta siinä tapauksessa, että haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty, säädetään 5 §:n 3 momentissa.

3 §

Hautaoikeuden haltija

Hautaoikeuden haltija edustaa niitä, joita voidaan haudata hautaan, sekä käyttää puhevaltaa

Luku kumotaan

Siirtyy 35 §:ään.

Siirtyy 36 §:ään.

Siirtyy 37 §:ään.

Siirtyy 38 §:ään ja osin 39 §:ään.

*hautaa koskevissa asioissa siten kuin hautaus-
toimilaissa sekä tässä laissa ja sen nojalla sää-
detään tai määrätään.*

*Hautaoikeuden haltijasta ja siitä keitä hau-
taan voidaan haudata, sovitaan hautaa luovu-
tettaessa. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden ku-
luessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehtyä
sopimusta ei voida olosuhteiden muuttumisen
johdosta noudattaa, hautaoikeuden haltijaksi
tulee vainajan leski tai, milloin leskeä ei ole
taikka hänkin on kuollut, ensimmäiseksi hau-
taan haudatun vainajan lähimmät perilliset. Jos
heitä on useita, heidän on valittava hautaoikeu-
den haltija edustamaan heitä hautaa koskevissa
asioissa. Hautaoikeuden uudesta haltijasta on
ilmoitettava hautaustoimesta vastaavalle seura-
kunnan viranomaiselle.*

*Jos ensimmäiseksi hautaan haudatun vai-
najan lähimmät perilliset eivät ole voineet sopia
hautaoikeuden uudesta haltijasta, kirkkoneu-
vosto voi määrätä hautaoikeuden haltijan ja an-
taa etusijan paikkakunnalla asuvalle tai sille,
joka on huolehtinut haudan hoidosta.*

4 §

Hautaamisjärjestys

*Jollei siitä, keitä hautaan voidaan haudata,
ole sovittu 3 §:n 2 momentin mukaisesti, hau-
taan saadaan ensisijaisesti haudata vainaja,
jota varten hauta on luovutettu, ja tämän puo-
liso sekä lisäksi sattuneiden kuolemantapausten
mukaisessa järjestyksessä suoraan etenevässä
tai takenevassa polvessa oleva sukulainen ja tä-
män puoliso. Jollei tällaista sukulaista ole tai
jos hautaoikeuden haltija siihen suostuu, hau-
taan saadaan haudata vainajan sisar ja veli
sekä heidän lapsensa, sanottujen henkilöiden
otto- ja kasvattilapset sekä näiden kaikkien puo-
lisot. Hautaoikeuden haltijan suostumuksella
voi hautaustoimesta vastaava seurakunnan vi-
ranomainen antaa luvan haudata hautaan
muunkin henkilön, milloin siihen on erityinen
syy.*

Siirtyy 39 §:ään.

5 §

Haudan hoito

*Haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vas-
taavasti hoidettuina. Haudan hoidosta vastaa
hautaoikeuden haltija. Kirkkovaltuusto voi kui-
tenkin päättää, että seurakunnan kustannuksella*

Siirtyy 40 §:ään.

huolehditaan hautausmaalla tai sen osalla olevien hautojen perushoidosta. Milloin hautausmaalle on haudattu vainaja, jonka muiston vaalimista on pidettävä seurakunnan kannalta tärkeänä, kirkkovaltuusto voi päättää, että hauta hoidetaan seurakunnan kustannuksella.

Seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määräajaksi vastuun haudan hoidosta. Seurakunta voi tehdä sopimuksia hautojen hoidosta myös siten, että hoitokorvaukset sijoitetaan erityiseen hautainhoitorahastoon, jonka varoilla kyseiset haudat hoidetaan.

Jos haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty, kirkkoneuvosto voi velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hänelle tiedoksi. Jollei hän sitä tee, kirkkoneuvosto voi julistaa hautaoikeuden menetetyksi. Päätöksestä on tiedotettava 24 luvun 11 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Milloin hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus 3 momentissa tarkoitettusta tai hautaustoimilain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettusta tai muusta hautaa koskevasta päätöksestä tai ilmoituksesta on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä tai ilmoituksesta on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Siirtyy 24 luvun 11 b §:ään.

6 §

Erimielisyyden ratkaiseminen

Kirkkoneuvosto ratkaisee erimielisyyden hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta, siitä keitä hautaan voidaan haudata, haudan haltijan velvollisuuksista tai muusta hautaa tai hautaamista koskevasta asiasta, jollei hautaustoimilaissa ole toisin säädetty.

Siirtyy 40 §:ään.

7 §

Hautaustoimen ohjesääntö

Kirkkovaltuusto hyväksyy hautaustoimen ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Hautaustoimen ohjesääntöön on otettava tarkemmat toimeenpanoa ja menettelyä koskevat määräykset haudoista, hautakirjanpidosta, haudan hoidolle asetetuista vaatimuksista ja hauta- muistomerkkien hyväksymisestä sekä hautausmaalla noudatettavasta järjestyksestä.

Siirtyy 42 §:ään.

8 §

Hautausmaakaava ja hautausmaan

käyttösuunnitelma

Kirkkovaltuusto hyväksyy jokaista hautausmaata varten hautausmaakaavan ja hautausmaan käyttösuunnitelman, jotka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettaviksi. Kirkkojärjestyksessä säädetään niistä asioista, joista hautausmaakaavassa ja hautausmaan käyttösuunnitelmassa on määrättävä.

9 §

Hautaustoimen maksut

Hautasijan luovuttamisesta ja hautaamiseen liittyvistä palveluista tulee periä maksut, joiden määräämisessä otetaan huomioon seurakunnalle palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Hautaustoimessa perittäviin maksuihin sovelletaan lisäksi, mitä hautaustoimilain 6 §:ssä säädetään.

Kirkkovaltuusto päättää haudoista perittävistä maksuista.

Siirtyy 42 §:ään.

Siirtyy 44 §:ään.

17 b luku

Hiippakuntavaltuusto

1 §

Tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on:

1) tukea ja edistää kirkon tehtävän toteuttamista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa;

4 a §

Aloiteoikeus

Aloitteen hiippakuntavaltuustolle voi tehdä:

3) kirkkoneuvosto;

18 luku

Piispa

1 §

Piispa ja piispan tehtävät

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia ja pappeja.

17 b luku

Hiippakuntavaltuusto

1 §

Tehtävät

Hiippakuntavaltuuston tehtävänä on:

1) tukea ja edistää kirkon tehtävän toteuttamista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa *sekä seurakuntayhtymissä;*

4 a §

Aloiteoikeus

Aloitteen hiippakuntavaltuustolle voi tehdä:

kumotaan

18 luku

Piispa

1 §

Piispa ja piispan tehtävät

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa ja toimintaa sekä valvoo seurakuntia, seurakuntayhtymiä ja pappeja.

19 luku
Tuomiokapituli

11 §
Lääninrovasti

Piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan kirkollisessa hallinnossa on lääninrovasti, joka valitaan kuudeksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Tuomiokapituli nimittää lääninrovastin virkaan jonkun kolmesta vaalissa eniten ääniä saaneesta kirkkoherrasta.

20 luku
Kirkolliskokous

1 §
Kokoonpano

Pappisedustajien ja maallikkoedustajien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden väkiluvun mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnista valitaan yksi maallikkoedustaja eikä näiden seurakuntien väkilukua oteta huomioon jaettaessa muita edustajapaikkoja hiippakuntien kesken. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

23 luku
Luottamushenkilöt ja vaalit

3 §
Vaalikelpoisuuden rajoitus

Seurakuntavaaleissa ei seurakunnan luottamustoimeen saa valita tämän seurakunnan palveluksessa olevaa henkilöä. Jos seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään, ei seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan palveluksessa oleva henkilö ole vaalikelpoinen tämän seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan luottamustoimeen.

7 §
Luottamustoimen hoitaminen

19 luku
Tuomiokapituli

Kumotaan

20 luku
Kirkolliskokous

1 §
Kokoonpano

Pappisedustajien ja maallikkoedustajien 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden *länän olevien jäsenten lukumäärän* mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnista valitaan yksi maallikkoedustaja eikä näiden seurakuntien *länän olevien jäsenten lukumäärää* oteta huomioon jaettaessa muita edustajapaikkoja hiippakuntien kesken. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

23 luku
Luottamushenkilöt ja vaalit

3 §
Vaalikelpoisuuden rajoitus

Seurakuntavaaleissa ei seurakuntayhtymän eikä siihen kuuluvan seurakunnan luottamustoimeen saa valita tämän seurakuntayhtymän palveluksessa olevaa henkilöä.

7 §
Luottamustoimen hoitaminen

Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

3) *kirkkoneuvosto tai* yhteinen kirkkoneuvosto on 7 luvun 15 §:n nojalla jättänyt yhteisen kirkkovaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

8 §

Naisten ja miesten edustus toimielimessä

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisissa toimielimissä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, *kirkkovaltuustoa*, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

9 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaaleissa valitaan *seurakunnan kirkkovaltuuston tai* seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa.

10 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakunta-jaotuksen muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä taikka seurakuntayhtymä puretaan, *kirkkovaltuusto*, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisen vaalin tuloksen perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi määrätä, että ylimääräisiä vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii *jakamattoman seurakunnan kirkkovaltuusto tai* entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, *kirkkovaltuuston tai* seurakuntaneuvoston

Luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Luottamushenkilön on hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

3) yhteinen kirkkoneuvosto on 7 luvun 15 §:n nojalla jättänyt yhteisen kirkkovaltuuston vaalipäätöksen täytäntöön panematta.

8 §

Naisten ja miesten edustus toimielimessä

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisissa toimielimissä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

9 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaaleissa valitaan yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. *Seurakunnassa, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, vaaleilla valitaan kirkkovaltuuston jäsenet.* Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa.

10 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Kun kesken vaalikauden tapahtuu *seurakuntajaon* muutos, seurakunta liittyy seurakuntayhtymään tai eroaa siitä tai *uusi seurakuntayhtymä perustetaan* taikka seurakuntayhtymä puretaan yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan edellisen vaalin tuloksen perusteella.

Ylimääräiset vaalit toimitetaan, jos 1 momentissa tarkoitettu menettely ei ole mahdollinen tai jokin seurakunta vaatii vaaleja. Muutoksen ollessa vähäinen tai jäljellä olevan toimikauden lyhyt kirkkohallitus voi määrätä, että ylimääräisiä vaaleja ei toimiteta tai että seurakuntayhtymässä yhteisenä kirkkovaltuustona toimii entinen yhteinen kirkkovaltuusto.

jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken siten kuin 11 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään.

11 §
Kirkkoherranvaali

Tuomiokapituli voi *kirkkovaltuuston* tai seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa *kirkkovaltuusto* tai seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

14 §
Äänioikeus hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja *kirkkovaltuustojen* tai seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa, äänioikeutta seurakuntaneuvostossa käyttää hänen varajäsenensä. (2 mom)

16 §
Piispan vaali ja äänioikeus

Seurakuntien *kirkkovaltuustojen* ja seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja maallikkovalitsijoita on yhteensä yhtä monta kuin äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä. (3 mom)

17 §
Äänioikeus pappisasessorin ja lääninrovastin vaalissa

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa äänioikeutettuja ovat hiippakunnan papit ja lehtorit.

Lääninrovastin vaalissa äänioikeutettuja ovat rovastikunnan papit ja lehtorit.

Jos seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan, seurakuntaneuvoston jäsenten paikat jaetaan seurakuntien kesken siten kuin kirkkojärjestyksen 8 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetään.

11 §
Kirkkoherranvaali

Tuomiokapituli voi seurakuntaneuvoston pyynnöstä päättää, että kirkkoherra valitaan vaalilla, jonka toimittaa seurakuntaneuvosto (*kirkkoherran välillinen vaali*).

14 §
Äänioikeus hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenten ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen maallikkojäsenet. Jos sama henkilö on jäsenenä sekä seurakuntaneuvostossa että yhteisessä kirkkovaltuustossa, äänioikeutta seurakuntaneuvostossa käyttää hänen varajäsenensä.

16 §
Piispan vaali ja äänioikeus

Seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet valitsevat niin monta maallikkovalitsijaa, että 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuja maallikkovalitsijoita on yhteensä yhtä monta kuin äänioikeutettuja pappeja ja lehtoreita yhteensä.

17 §
Äänioikeus pappisasessorin vaalissa

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaalissa äänioikeutettuja ovat hiippakunnan papit ja lehtorit.

19 §

*Seurakunnan ja hiippakunnan
vaalilautakunnat*

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten muodostamista varten *kirkkovaltuusto* tai seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu kirkkoherra ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä vähintään yhtä monta varajäsentä. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jonka mukaan he tulevat jäsenten sijaan.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, ja sen tehtävänä on huolehtia äänestyksen toimittamisesta äänestysalueella siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä tarkemmin säädetään.

20 §

Keskusvaalitoimikunta

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkoneuvosto voi asettaa seurakuntavaaleja varten keskusvaalitoimikunnan, jonka tehtävänä on avustaa seurakuntayhtymän seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toimittamisessa.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

1 §

Alistaminen

Milloin seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on alistettava, alistamisen toimittaa ja asiakirjat lähettää tuomiokapitulille seurakunnan viranomaisen päätöksen osalta *kirkkoneuvosto* tai seurakuntaneuvosto ja seurakuntayhtymän päätöksen osalta yhteinen kirkkoneuvosto. Jos alistettavan asian tutkiminen kuuluu kirkkohallitukselle, tuomiokapituli lähettää asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

3 §

Oikaisuvaatimus

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

19 §

*Seurakunnan ja hiippakunnan
vaalilautakunnat*

Seurakuntavaalien ja kirkkoherran välittömän vaalin toimittamista sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimielinten muodostamista varten seurakuntaneuvosto asettaa vaalilautakunnan, johon kuuluu kirkkoherra ja vähintään neljä muuta jäsentä sekä vähintään yhtä monta varajäsentä. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jonka mukaan he tulevat jäsenten sijaan.

Seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, ja sen tehtävänä on huolehtia äänestyksen toimittamisesta äänestysalueella siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä tarkemmin säädetään.

20 §

Keskusvaalitoimikunta

Yhteinen kirkkoneuvosto voi asettaa seurakuntavaaleja varten keskusvaalitoimikunnan, jonka tehtävänä on avustaa seurakuntayhtymän seurakuntien vaalilautakuntia vaalien yhtenäisessä toimittamisessa.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

1 §

Alistaminen

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on alistettava, alistamisen toimittaa ja asiakirjat lähettää tuomiokapitulille seurakunnan viranomaisen päätöksen osalta seurakuntaneuvosto ja seurakuntayhtymän päätöksen osalta yhteinen kirkkoneuvosto. Jos alistettavan asian tutkiminen kuuluu kirkkohallitukselle, tuomiokapituli lähettää asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

3 §

Oikaisuvaatimus

Viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä, jollei tässä laissa toisin säädetä, kirjallisen oikaisuvaatimuksen seuraavasti:

1) seurakunnan *kirkkoneuvoston tai* seurakuntaneuvoston, *sen jaoston* sekä sen alaisen toimielimen, *luottamushenkilön* ja viranhaltijan päätöksestä *kirkkoneuvostolle tai* seurakuntaneuvostolle;

2) seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston, *sen jaoston* sekä sen alaisen toimielimen, *luottamushenkilön* ja viranhaltijan päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle;

3) kirkkoherran päätöksestä, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua vapaa-ajan, vuosiloman ja virkavapauden myöntämistä, tuomiokapitulille ja muissa asioissa kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

4 §
Kirkollisvalitus

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston, seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnan, hiippakuntavaltuuston, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätökseen sekä *kirkkoneuvoston*, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirkollisvalituksella hallinto-oikeudelta. Alistettavassa asiassa valitus tehdään kuitenkin alistusviranomaiselle.

6 §
Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Milloin seurakunnan viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkimatta tai vahvistamatta taikka sitä on muutettu, *kirkkoneuvostolla tai* seurakuntaneuvostolla on oikeus valittaa ratkaisusta. Jos alistetun päätöksen on tehnyt seurakuntayhtymän viranomainen, valitusoikeus on yhteisellä kirkkoneuvostolla. Jos alistettua päätöstä on muutettu tai se on jätetty tutkimatta, asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeudesta on voimassa, mitä 4 §:n 2 momentissa ja edellä 1 ja 2 momentissa säädetään.

8 b §
Museoviraston valitusoikeus

Museovirasto saa hakea valittamalla muutosta:

1) *seurakunnan ja* seurakuntayhtymän viranomaisen 14 luvun 2 §:n 3 momentin 3 kohdassa

1) seurakuntaneuvoston sekä sen alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä seurakuntaneuvostolle;

2) yhteisen kirkkoneuvoston sekä sen alaisen toimielimen ja viranhaltijan päätöksestä yhteiselle kirkkoneuvostolle;

3) kirkkoherran, *yhtymärovastin ja johtavan kirkkoherran* päätöksestä, joka koskee kirkkojärjestyksen 6 luvun 8 §:ssä tarkoitettua vapaa-ajan, vuosiloman ja virkavapauden myöntämistä, tuomiokapitulille ja muissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle;

4 §
Kirkollisvalitus

Yhteisen kirkkovaltuuston, seurakunnan ja hiippakunnan vaalilautakunnan, hiippakuntavaltuuston, tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätökseen sekä seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kirkollisvalituksella hallinto-oikeudelta. Alistettavassa asiassa valitus tehdään kuitenkin alistusviranomaiselle.

6 §
Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

Jos seurakunnan viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkimatta tai vahvistamatta taikka sitä on muutettu, seurakuntaneuvostolla on oikeus valittaa ratkaisusta. *Valitusoikeus on yhteisellä kirkkoneuvostolla, jos alistetun päätöksen on tehnyt seurakuntayhtymän viranomainen.* Jos alistettua päätöstä on muutettu tai se on jätetty tutkimatta, asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeuteen sovelletaan, mitä 1 ja 2 momentissa ja 4 §:n 2 momentissa säädetään.

8 b §
Museoviraston valitusoikeus

Museovirasto saa hakea valittamalla muutosta:

1) seurakuntayhtymän viranomaisen 7 luvun 28 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun

tarkoitettuun päätökseen, kun päätös koskee suojeltua kirkollista rakennusta;

2) kirkkohallituksen 14 luvun 5 §:n 2 momentissa ja 5 b §:ssä tarkoitettuun kirkollisen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen.

9 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimusaika 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta 6 luvun 55 §:ssä säädetyn irtisanomisajan päättymisestä. Sama koskee valitus-aikaa silloin, kun 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevan päätöksen on tehnyt *kirkkovaltuusto tai* yhteinen kirkkovaltuusto.

11 §

Tiedoksianto

Hautaoikeuden haltijan katsotaan saaneen 17 luvun 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua päätöksestä tiedon, kun sitä koskeva kuulutus on julkaistu lehdessä.

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Seurakunnan jäsenellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta *kirkkoneuvoston tai* seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos se koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniaa, kristillistä kasvatusta tai opetusta. (3 mom.)

päätökseen, kun päätös koskee suojeltua kirkollista rakennusta;

2) kirkkohallituksen 7 luvun 29 §:n 2 momentissa ja 31 §:ssä tarkoitettuun kirkollisen rakennuksen suojelua koskevaan päätökseen.

9 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

Oikaisuvaatimusaika 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevasta päätöksestä alkaa kulua vasta 6 luvun 55 §:ssä säädetyn irtisanomisajan päättymisestä. Sama koskee valitus-aikaa silloin, kun 6 luvun 52 §:ssä tarkoitettua irtisanomista koskevan päätöksen on tehnyt yhteinen kirkkovaltuusto.

11 §

Tiedoksianto

3 mom. kumotaan, siirtyy uuteen 11 b §:ään.

11 b §

Tiedoksianto hautaa koskevassa asiassa

Hautaa koskeva päätös annetaan tiedoksi hautaoikeuden haltijalle siten kuin tiedoksiantosta asianosaiselle 11 §:n 1 momentissa säädetään.

Jos hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus tässä laissa tai hautaustoimilain 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua tai muusta hautaa koskevasta päätöksestä on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä on lisäksi kuulutettava paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus on julkaistu lehdessä.

14 §

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeuden rajoittaminen

Seurakunnan jäsenellä ei ole 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeutta tehdä oikaisuvaatimusta tai valitusta seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos se koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa diakoniaa, kristillistä kasvatusta tai opetusta.

25 luku
Täydentäviä säännöksiä

1 §
Täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkko-
hallituksen, tuomiokapitulin, kirkkoneuvoston
tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa
panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei
asiaa siirretä.

4 §
*Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhty-
mälle, hiippakunnalle tai kirkolle*

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tie-
doksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on
toimitettava seurakunnassa kirkkovaltuuston
puheenjohtajalle tai kirkkoherralle sekä seura-
kuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston tai
yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle.
Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös vi-
ranhaltijalle, joka ohjesäännössä on määrätty ot-
tamaan niitä vastaan.

8 §
Julkisuus ja salassapito

Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien
säännösten estämättä oikeus saada kirkolliselta
viranomaiselta tietoja ja nähtäväkseen asiakir-
joja, joita tilintarkastaja pitää tarpeellisenä tar-
kastustehtävän hoitamiseksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta anne-
tun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen mää-
rämisestä ja perimisestä päättävät *kirkkoval-
tuusto*, yhteinen kirkkovaltuusto, tuomiokapituli
ja kirkkohallitus.

25 luku
Täydentäviä säännöksiä

1 §
Täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkko-
hallituksen, tuomiokapitulin, *yhteisen* kirkko-
neuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltä-
väksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on sel-
vitetty, ettei asiaa siirretä.

4 §
*Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhty-
mälle, hiippakunnalle tai kirkolle*

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tie-
doksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on
toimitettava *seurakunnassa seurakuntaneuvos-
ton puheenjohtajalle* tai kirkkoherralle sekä seura-
kuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston tai
yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle.
Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös vi-
ranhaltijalle, joka ohjesäännössä on määrätty ot-
tamaan niitä vastaan.

8 §
Julkisuus ja salassapito

Tilintarkastajalla *ja tuomiokapitulin määrää-
mällä selvittäjällä* sekä piispantarkastusta suo-
rittavalla viranhaltijalla tai asiantuntijalla on
salassapitoa koskevien säännösten estämättä oi-
keus saada kirkolliselta viranomaiselta tietoja ja
nähtäväkseen asiakirjoja, joita *hän* pitää tarpeel-
lisena *selvitys- tai* tarkastustehtävän hoita-
miseksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta anne-
tun lain 34 §:ssä tarkoitettujen maksujen mää-
rämisestä ja perimisestä päättävät yhteinen
kirkkovaltuusto, tuomiokapituli ja kirkkohalli-
tus.

9 a §
Eriävä mielipide

Päätöksentekoon osallistuneella on oikeus ilmoittaa päätökseen eriävä mielipide, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan. Sama oikeus on asian esittelijällä, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan.

Kirkolliskokouksen päätökseen ei voida ilmoittaa eriävää mielipidettä.

Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä.

14 § *Poikkeusolot*

Kirkkohallitus voi 1 momentin 3 kohdan nojalla siirtää seurakuntavaalien toimittamista määrääjäksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään kirkkoherralle.

14 § *Poikkeusolot*

Kirkkohallitus voi 1 momentin 3 kohdan nojalla siirtää seurakuntavaalien toimittamista määrääjäksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että yhteisen kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään yhteiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään yhtymärovastille tai kirkkoherralle.

18 § *Vaakunan hyväksyminen ja vahvistaminen*

Seurakunnan vaakunan hyväksyy kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tuomiokapitulin on ennen vaakunan vahvistamista hankittava Kansallisarkiston lausunto.

18 § *Vaakunan hyväksyminen ja vahvistaminen*

Seurakunnan vaakunan hyväksyy seurakuntaneuvosto. Seurakuntaneuvoston päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tuomiokapitulin on ennen vaakunan vahvistamista hankittava Kansallisarkiston lausunto.

21 § *Sinetin ja leiman hyväksyminen ja vahvistaminen*

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinettinsä ja leimansa. Lääninrovastin sinetin ja leiman hyväksyy tuomiokapituli. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen kirkkoneuvosto tai väkiluvultaan suurimman seurakunnan tai seurakuntayhtymän kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto.

Kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston ja kirkkoneuvoston on alistettava päätöksensä sinetin ja leiman hyväksymisestä tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

21 § *Sinetin ja leiman hyväksyminen ja vahvistaminen*

Piispainkokous ja tuomiokapituli hyväksyvät omat sinettinsä ja leimansa. Seurakunnan sinetin ja leiman hyväksyy seurakuntaneuvosto. Keskusrekisterin sinetin ja leiman hyväksyy yhteinen kirkkoneuvosto tai seurakutien läsnä olevien jäsenten lukumäärältä suurimman seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto.

Kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston on alistettava päätöksensä sinetin ja leiman hyväksymisestä tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

26 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

7 §
Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin, mitä 17 luvun 5 §:ssä on säädetty.

26 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

7 §
Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin 7 luvun 40 §:ää.

Tämä laki tulee voimaan x päivänä kuuta 20....

Sen 3 luvun 23 – 26 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 2018. Seurakunnan on kuuluttava 3 luvun 1 §:n mukaisesti seurakuntayhtymään viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2019.

Seurakuntaan ja seurakuntayhtymään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes seurakunta on lainvoiman saaneella päätöksellä liittynyt seurakuntayhtymään. Jos seurakuntayhtymän alue ei muutu, seurakuntayhtymään sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes seurakuntayhtymän tämän lain mukainen perussääntö on tullut lainvoimaiseksi.

Seurakuntajaon muutokseen ja seurakuntayhtymän perussäännön hyväksymiseen, joka on tullut vireille kirkkohallituksessa ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Alistusasioihin, joissa alistettava päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Rovastikuntiin ja lääninrovasteihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä siihen saakka, kunnes rovastikunta on lakkautettu tuomiokapitulin lainvoiman saaneella päätöksellä. Lääninrovastin tehtävä lakkaa samasta ajankohdasta lukien.

2.

Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

kumotaan kirkkojärjestyksen (1055/1993) 5 luvun 11 §, 6 luvun 28 ja 35 §, 9–17 luku, 18 luvun 5, 7 ja 8 §, 19 luvun B alaluvun otsikko ja 8–11 § sekä 23 luvun 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 5 luvun 11 § kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 6 luvun 28 ja 35 § päätöksessä 1009/2012, 19 luvun 8 §:n 1 momentti päätöksessä 1275/2003 ja 23 luvun 8 §:n 2 momentti päätöksessä 251/2008, sekä

muutetaan 2 luvun 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 24 §, 3 luvun 3 §:n 3 momentti, 4 luvun 3 ja 4 §, 5 luvun 10 §, 6 luvun A alaluvun otsikko, 1 §, 4 §:n 1 momentti, 4 c §, 8 §, 9 §, 13 §, 14 §:n 2 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti, 20 §, 30 §:n 2 ja 3 momentti, 32–34 §, 36 ja 37 §, IV osan otsikko 7 ja 8 luku, 18 luvun 1 §:n 1 momentti ja 2 momentin 4 ja 5 kohta, 4 § ja 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 ja 7 kohta sekä 2 §:n 1 momentti, 22 luvun 3 b §:n 1 momentti, 3 d ja 3 e §, 3 f §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 g §:n 1 ja 3 momentti sekä 23 luvun 6 § ja 9 §:n 1 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 9 §:n 2 momentti päätöksessä 1202/2002, 5 luvun 10 §, 14 §:n 2 momentin 2 kohta, 16 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 1 ja 2 momentti, 20 § ja 36 §, 19 luvun 2 §:n 1 momentti kirkolliskokouksen päätöksessä 8.11.2013, 6 luvun A alaluvun otsikko, 1 §, 4 §:n 1 momentti, 4 c §, 8 §, 9 §, 13 §, 30 §:n 2 ja 3 momentti, 32 §, 34 § ja 37 § päätöksessä 1009/2012, 6 luvun 33 § osaksi päätöksissä 1009/2012 ja 8.11.2013, 18 luvun 9 §:n 2 momentti, 19 luvun 1 §:n 1 momentin 2, 3 ja 7 kohta päätöksessä 1275/2003, 22 luvun 3 b §:n 1 momentti, 3 d §, 3 e §, 3 f §:n 1 ja 2 momentti sekä 3 g §:n 1 ja 3 momentti päätöksessä 1014/2012, 23 luvun 6 § päätöksessä 1305/1997 sekä 23 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohta päätöksessä 251/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva kirkkojärjestys

Ehdotus

2 luku
Kirkon pyhät toimitukset

2 §

Päiväjumalanpalvelus pidetään seurakunnan kirkossa sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä. Jos kirkkoja on useita, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto päättää, missä kirkossa tai kirkoissa jumalanpalvelus kulloinkin pidetään. Jumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

3 §

Päiväjumalanpalvelus aloitetaan yleensä kello 10. Jos on perusteltu syy aloittaa jumalanpalvelus jatkuvasti muuhun aikaan, asiasta päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi.

2 luku
Kirkon pyhät toimitukset

2 §

Päiväjumalanpalvelus pidetään *sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapäivinä seurakunnan kirkossa*. Jos kirkkoja on useita, *jumalanpalvelus pidetään seurakuntaneuvoston päättämässä kirkossa tai kirkoissa*. Jumalanpalvelus voidaan pitää myös muualla kuin kirkossa.

3 §

Päiväjumalanpalvelus aloitetaan kello 10. Seurakuntaneuvosto voi perustellusta syystä päättää, että päiväjumalanpalvelus aloitetaan säännöllisesti muuhun kellonaikaan. Päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi.

8 §

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto vahvistaa suunnitelman niistä päiväjumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista, joista ei ole määrätty kirkkolain 22 luvun 2 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti.

9 §

Ehtoollista saadaan viettää, paitsi kirkossa, seurakunnan siunauskappelissa ja kappelissa, myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston esityksestä tähän tarkoitukseen hyväksynyt.

24 §

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada kirkolliseen toimitukseen toivomansa oman seurakunnan pappi, jollei pakottava syy sitä estä.

Pappi on velvollinen seurakuntansa alueella suorittamaan kirkollisen toimituksen myös toisen seurakunnan jäsenelle. Pappi saa pyynnöstä suorittaa kirkollisen toimituksen myös toisessa seurakunnassa.

3 luku

Kristillinen kasvatus ja opetus sekä konfirmaatio

3 §

Seurakunnan rippikoulun ohjesäännön hyväksyy kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto. Päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

4 luku

Sielunhoito ja rippi; kirkkokuri; diakonia ja lähetystyö

3 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Toiminnasta määrätään tarkemmin

8 §

Seurakuntaneuvosto hyväksyy suunnitelman jumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista noudattaen kirkkohallituksen päätöstä seurakunnan päiväjumalanpalveluksissa kannettavista kolehdeista.

9 §

Ehtoollista saa viettää kirkossa, siunauskappelissa ja kappelissa. Ehtoollista saa viettää myös muussa paikassa, jonka tuomiokapituli on hyväksynyt tähän tarkoitukseen seurakuntaneuvoston esityksestä.

24 §

Seurakunnan jäsenellä on oikeus saada omasta seurakunnastaan kirkollista toimitusta toimittamaan toivomansa pappi, jollei perusteltu syy sitä estä.

Pappi on velvollinen kirkkoherran määräyksestä toimittamaan kirkollisen toimituksen seurakuntayhtymänsä alueella myös toisen seurakunnan jäsenelle.

Kirkkoherra voi määrätä papin toimittamaan tai pappi voi pyynnöstä toimittaa kirkollisen toimituksen myös toisen seurakuntayhtymän alueella.

3 luku

Kristillinen kasvatus ja opetus sekä konfirmaatio

3 §

Seurakunnan rippikoulun ohjesäännön hyväksyy seurakuntaneuvosto. Päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

4 luku

Sielunhoito ja rippi; kirkkokuri; diakonia ja lähetystyö

3 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Toiminnasta määrätään tarkemmin

kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

4 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä, jonka tarkoituksena on evankeliumin levittäminen niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Toiminnasta määrätään tarkemmin *kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.*

5 luku Pappisvirka

10 §

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos pappi nimitetään papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakunnan, seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

11 §

Seurakunnan palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakunta. Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva pappi kuuluu samaan rovastikuntaan kuin seurakuntayhtymä.

Jos seurakuntayhtymän alueella on useita samankielisiä rovastikuntia, tuomiokapituli määrää, mihin rovastikuntaan seurakuntayhtymän pappi kuuluu.

Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva, kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluva pappi kuuluu sen hiippakunnan asianomaiseen rovastikuntaan.

seurakuntaneuvoston hyväksymässä diakoniatyön johtosäännössä.

4 §

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee edistää lähetystyötä, jonka tarkoituksena on evankeliumin levittäminen niiden keskuuteen, jotka eivät ole kristittyjä. Toiminnasta määrätään tarkemmin seurakuntaneuvoston hyväksymässä lähetystyön johtosäännössä.

5 luku Pappisvirka

10 §

Pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, jossa hänet on vihitty pappisvirkaan tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt. Jos pappi saa *viranhoitomääräyksen* papin virkaan toisessa hiippakunnassa, hän siirtyy tähän hiippakuntaan. Papin virasta taikka muusta seurakuntayhtymän, tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen virasta eronnut pappi kuuluu siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului tai johon hän on tuomiokapitulin suostumuksella siirtynyt.

Seurakuntayhtymään *sijoitetun papin viran haltija* voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.

Jos pappi ei ole seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu sen seurakunnan äänestysalueeseen, jonka jäsen hän on. Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueeseen.

Kumotaan

Jollei pappi ole seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa, hän kuuluu samaan rovastikuntaan kuin se seurakunta, jonka jäsen hän on.

Hiippakunnan pappi, joka ei asu hiippakunnan alueella, kuuluu tuomiorovastikuntaan.

6 luku Henkilöstö

7. Virkoja koskevat yleiset säännökset

1 §

Seurakunnassa tulee olla kirkkoherran, kanttorin ja diakonian virka. Kanttorin ja diakonian virka voidaan kirkkolain 6 luvun 52 §:ssä sanotuilla perusteilla tuomiokapitulin suostumuksella perustaa tai muuttaa osa-aikaiseksi taikka tuomiokapitulin päättämäksi määräajaksi jättää täyttämättä tai täyttää määräajaksi osa-aikaisena.

Seurakunnassa voi olla kirkkoherran viran lisäksi papin virkoina kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja. Muita virkoja seurakunnassa on sen mukaan kuin kirkkovaltuusto päättää.

Seurakuntayhtymässä voi papin virkoina olla seurakuntapastorin virkoja. Muita virkoja seurakuntayhtymän seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä on sen mukaan kuin yhteinen kirkkovaltuusto päättää, jollei toisin säädetä tai seurakuntayhtymän perussäännössä kirkkolain 11 luvun 2 §:n 4 momentin mukaisesti toisin määrätä.

Kahdella tai useammalla samaan hiippakuntaan kuuluvalla seurakunnalla voi olla yhteinen kirkkoherran virka. Tuomiokapituli päättää yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta ja lakauttamisesta. Kahdella tai useammalla samaan hiippakuntaan kuuluvalla seurakunnalla voi olla myös yhteinen kanttorin, diakonian tai seurakunnan taloushallinnon johtotehtäviä koskeva virka, joiden osalta asianomaiset seurakunnat tekevät vastaavat päätökset.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän lehtorin viroista on säädetty tämän luvun 30–34 §:ssä.

4 §

Seurakunnan kirkkoherralta vaaditaan yksikielisessä seurakunnassa sen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa vaaditaan seurakunnan

Siirtyy 10 §:n 3 momenttiin

Siirtyy 10 §:n 3 momenttiin

6 luku Henkilöstö

A. Yleiset säännökset

1 §

Seurakuntayhtymässä voi olla papin virkoina yhtymärovastin ja kirkkoherran virkojen lisäksi kappalaisen ja seurakuntapastorin virkoja.

Kuhunkin seurakuntayhtymän seurakuntaan tulee olla sijoitettuna kirkkoherran virka. Tuomiokapitulin suostumuksella voidaan määrätä, että kirkkoherran virka on sijoitettu kahden tai useamman seurakunnan yhteiseksi viraksi. Aloitteen yhteisen kirkkoherran viran perustamisesta voi tehdä yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli. Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

Seurakuntayhtymässä on seurakuntayhtymään sijoitettu yhtymärovastin virka, joka on koko- tai osa-aikainen siten kuin siitä seurakuntayhtymän perussäännössä määrätään. Yhteinen kirkkovaltuusto päättää muiden virkojen sijoittamisesta seurakuntayhtymään.

Seurakuntayhtymän lehtorin viroista säädetään 30–34 §:ssä.

4 §

Kirkkoherralta vaaditaan yksikielisessä seurakunnassa sen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa. Kaksikielisessä seurakunnassa vaaditaan seurakunnan enemmistön kielen

enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

4 c §

Täytettäessä virkaa tai muuta palvelussuhdetta seurakunnassa, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen, saamen kielen taito katsotaan erityiseksi ansioksi.

8 §

Jollei ohje- tai johtosäännöllä toisin määrätä, myöntää:

1) *kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto* virkavapauden ja vuosiloman seurakunnan muun kuin papin viran haltijalle;

2) yhteinen kirkkoneuvosto virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan kaikille seurakuntayhtymän viranhaltijoille;

3) kirkkoherra vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkavapauden seurakunnan papin viran haltijalle;

4) tuomiokapituli:

a) vuosiloman, virkavapauden ja vapaa-ajan kirkkoherralle;

b) yli kahden kuukauden virkavapauden seurakunnan muulle papin viran haltijalle;

c) virkavapauden ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle;

5) kirkkohallitus virkavapauden ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle

9 §

Jos seurakunnan papin viran haltija pyytää virkavapautta kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston lausunto.

Papin viran haltijan virkavapautta ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on il-

erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

4 c §

Täytettäessä *seurakuntayhtymään tai seurakuntaa sijoitettua virkaa tai muuta palvelussuhdetta seurakuntayhtymässä*, joka kuuluu kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen, saamen kielen taito katsotaan erityiseksi ansioksi.

8 §

Jollei ohje- tai johtosäännöllä toisin määrätä, myöntää:

1) seurakuntaneuvosto *virkevapaan*, työvapaan ja vuosiloman seurakuntaan sijoitetun muun kuin papin viran haltijalle sekä työntekijälle;

2) yhteinen kirkkoneuvosto *virkevapaan, työvapaan, vuosiloman ja vapaa-ajan seurakuntayhtymän muun kuin papin viran haltijalle sekä työntekijälle*;

3) kirkkoherra vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen *virkevapaan* seurakuntaan sijoitetun papin viran haltijalle;

4) *yhtymärovasti vuosiloman ja vapaa-ajan sekä enintään kahden kuukauden pituisen virkevapaan seurakuntayhtymään sijoitetun papin viran haltijalle*;

5) tuomiokapituli:

a) vuosiloman, *virkevapaan* ja vapaa-ajan kirkkoherralle *ja yhtymärovastille*;

b) yli kahden kuukauden *virkevapaan seurakuntayhtymään tai seurakuntaan sijoitetulle* muulle papin viran haltijalle;

c) *virkevapaan, työvapaan* ja vuosiloman tuomiokapitulin viranhaltijalle sekä työntekijälle;

6) kirkkohallitus *virkevapaan, työvapaan* ja vuosiloman kirkkohallituksen viranhaltijalle sekä työntekijälle.

9 §

Jos papin viran haltija pyytää virkavapaata kahta kuukautta pitemmäksi ajaksi muun kuin sairauden tai perhevapaan vuoksi, hänen on liitettävä hakemukseensa *seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston* lausunto.

moitettava *kirkkoneuvostolle tai* seurakuntaneuvostolle sekä lääninrovastille ja tuomiokapitulille.

Seurakuntayhtymän papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaudesta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

13 §

Kirkkoherran tehtävänä on johtaa kirkkolain 4 luvun mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra on vastuussa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta. Kirkkoherran tulee myös valvoa, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti.

Kirkkoherra vastaa kirkkoherranviraston toiminnasta ja seurakunnan arkistosta.

Kirkkoherra on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä sekä *kirkkoherranvirastossa* toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden ylin esimies. *Kirkkovaltuusto tai* seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana kirkkoherra valvoo kirkkoneuvoston päätösten noudattamista ja laillisuutta seurakunnan hallinnossa ja taloudenhoidossa.

Mitä kirkkoherran tehtävistä säädetään tai määrätään, koskee myös sitä, joka määrätään virkaa hoitamaan.

14 §

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;

Papin viran haltijan virkavapaata ja vuosilomaa koskevasta kirkkoherran päätöksestä on ilmoitettava seurakuntaneuvostolle sekä *yhtymärovastille* ja tuomiokapitulille.

Papin viran haltijan nimikirjaan merkittävästä virkavapaasta on ilmoitettava tuomiokapitulille.

13 §

Kirkkoherran tehtävänä on johtaa kirkkolain 7 luvun 1 §:n mukaista seurakunnan toimintaa. Kirkkoherra on vastuussa jumalanpalveluksen, pyhien sakramenttien, kirkollisten toimitusten ja sananjulistuksen oikeasta hoitamisesta sekä yksityisen sielunhoidon harjoittamisesta. Kirkkoherran tulee myös valvoa, että seurakunnan muuta toimintaa kuten kristillistä kasvatusta ja opetusta, diakoniaa sekä evankelioimis- ja lähetystyötä harjoitetaan kirkon tunnustuksen ja tehtävän mukaisesti.

Kirkkoherra on seurakunnan jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja muussa hengellisessä työssä toimivien viranhaltijoiden ja työntekijöiden ylin esimies. Seurakuntaneuvosto voi päättää, että kirkkoherran alainen viranhaltija tai työntekijä toimii päätöksessä mainittujen kirkkoherran alaisten muiden viranhaltijoiden tai työntekijöiden esimiehenä.

Mitä kirkkoherran tehtävistä säädetään tai määrätään, koskee myös sitä, joka määrätään virkaa hoitamaan.

14 §

Tuomiokapituli voi päättää enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan, ettei kirkkoherran tai kappalaisen virkaa julisteta haettavaksi, jos:

2) tuomiokapituli katsoo seurakuntaa *tai seurakuntayhtymää* koskevien järjestelyjen voivan aiheuttaa sen, että virka tulee tarpeettomaksi;

16 §

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehdotuksen tekemistä pyytää *kirkkoneuvostolta tai* seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehdotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliehdokkaiksi kolme kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan.

17 §

Tuomiokapituli voi julistaa kirkkoherran tai kappalaisen viran uudelleen haettavaksi *kirkkovaltuuston*, seurakuntaneuvoston tai kappelineuvoston pyynnöstä, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuajana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa *kirkkovaltuuston*, seurakuntaneuvoston tai kappelineuvoston pyynnöstä kelpoiselle hakijalle viranhoidtomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

19 §

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee virkaan jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan. *Kappeliseurakunnan kappalaisen valitsee kuitenkin kappelineuvosto.*

16 §

Kirkkoherran välitöntä vaalia varten tuomiokapituli tekee vaaliehdotuksen. Tuomiokapituli voi ennen vaaliehdotuksen tekemistä pyytää seurakuntaneuvostolta lausunnon virkaan kelpoisista hakijoista. Vaaliehdotuksessa tuomiokapituli asettaa vaaliehdokkaiksi kolme kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa vaalisijoille siinä järjestyksessä kuin heidät katsotaan taitaviksi ja kykeneviksi virkaan ottaen huomioon viran erityiset tarpeet.

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli antaa hakijoista lausunnon seurakunnalle *tai seurakuntayhtymälle*. Lausunnossa todetaan hakijoiden kelpoisuus ja arvioidaan heidän taitonsa ja kykynsä haettavana olevaan virkaan.

17 §

Tuomiokapituli voi julistaa *kirkkoherran viran uudelleen haettavaksi seurakuntaneuvoston ja kappalaisen viran uudelleen haettavaksi seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston pyynnöstä*, jos virkaa on hakenut vain yksi kelpoinen hakija tai jos seurakunnan etu sitä vaatii.

Jos kirkkoherran tai kappalaisen virkaan ei uutena hakuajana tule uutta kelpoisuusvaatimukset täyttävää hakijaa, tuomiokapituli antaa *seurakuntaneuvoston pyynnöstä kirkkoherran virkaan kelpoiselle hakijalle ja seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston pyynnöstä kappalaisen virkaan kelpoiselle hakijalle* viranhoidtomääräyksen virkaan. Muussa tapauksessa tuomiokapituli voi perustellusta syystä päättää, että viran täyttämismenettely raukeaa.

19 §

Kirkkoherran välillistä vaalia ja kappalaisen vaalia varten tuomiokapituli lähettää seurakunnalle *tai seurakuntayhtymälle* hakijoiden hakemukset ja lausuntonsa hakijoista. Tuomiokapituli määrää henkilön, jonka tehtävänä on kirkkoherran välillisen vaalin valmisteleminen seurakunnassa.

Seurakuntaneuvosto valitsee *kirkkoherran virkaan ja seurakuntaneuvosto tai yhteinen kirkkovaltuusto kappalaisen virkaan* jonkun niistä hakijoista, jotka tuomiokapituli on todennut kelpoisiksi virkaan.

20 §

Kun *kirkkovaltuusto*, seurakuntaneuvosto tai *kappelineuvosto* on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasikirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoituksineen on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoidomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei *kirkkovaltuusto*, seurakuntaneuvosto tai kappelineuvosto menettele kirkkolain 6 luvun 11 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoidomääräyksen *kirkkovaltuuston* tai seurakuntaneuvoston taikka kappelineuvoston päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

28 §

Kanttorin tehtävänä on johtaa seurakunnan musiikkitoimintaa. Hän vastaa musiikista seurakunnan jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa toimituksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa, opettaa rippikoulussa, hoitaa muutenkin musiikkikasvatustyötä ja edistää musiikin käyttöä seurakunnan toiminnassa. Kanttori vastaa myös seurakunnan soittimien hoidosta ja huollosta.

30 §

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi. Piispainkokous antaa tarkemmat määräykset hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

Tuomiokapitulin tulee tutkia hänen sopivuutensa seurakunnan palvelukseen noudattaen soveltuvien osin, mitä papiksi vihittävästä on määrätty.

Lehtorina pidetään henkilöä, joka tuomiokapitulin antaman viranhoidomääräyksen perusteella on seurakunnan tai seurakuntayhtymän taikka kirkkolain 6 luvun 8 §:ssä tarkoitetun lehtorin viran haltija tai tuomiokapitulin oikeuttamana on

20 §

Kun seurakuntaneuvosto on toimittanut kirkkoherran välillisen vaalin tai seurakuntaneuvosto taikka yhteinen kirkkovaltuusto kappalaisen vaalin, sen on lähetettävä kirkkoherran tai kappalaisen viran hakemusasikirjat ja ote pöytäkirjasta tuomiokapitulille. Pöytäkirjan otteeseen on liitettävä ilmoitus siitä, milloin päätös valitusosoituksineen on annettu tiedoksi hakijoille.

Jos virkaan valittu on saamassa viranhoidomääräyksen useampaan virkaan, hänen on viivytyksettä ilmoitettava tuomiokapitulille, minkä viran hän ottaa vastaan. Jos hän peruuttaa hakemuksensa, virka on julistettava uudelleen haettavaksi, jollei seurakuntaneuvosto tai yhteinen kirkkovaltuusto menettele kirkkolain 6 luvun 11 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti.

Tuomiokapituli antaa virkaan valitulle viranhoidomääräyksen seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Kumotaan.

30 §

Tuomiokapituli voi hakemuksesta myöntää oikeuden toimia lehtorina henkilölle, joka on yliopistossa suorittanut sellaisen teologisen tutkinnon, jonka piispainkokous on hyväksynyt lehtorin viran kelpoisuusvaatimukseksi. Piispainkokous antaa tarkemmat määräykset hakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

Tuomiokapitulin tulee tutkia hänen sopivuutensa seurakuntayhtymän palvelukseen noudattaen soveltuvien osin, mitä papiksi vihittävästä on määrätty.

Lehtorina pidetään henkilöä, joka tuomiokapitulin antaman viranhoidomääräyksen perusteella on seurakuntayhtymän tai seurakuntayhtymän seurakuntaan sijoitetun viran taikka kirkkolain 6 luvun 8 §:ssä tarkoitetun lehtorin viran haltija

tämän luvun 38 §:ssä tarkoitetun yhteisön palveluksessa.

32 §

Seurakunnassa voi olla vakinaisia ja ylimääräisiä lehtorin virkoja. Ylimääräisiä lehtorin virkoja voi olla myös seurakuntayhtymässä.

Vakinaisen lehtorin viran hakijalta vaaditaan, että hän on suorittanut tämän luvun 10 §:ssä mainitun tutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksistä on soveltuvin osin voimassa mitä tämän luvun 11 §:ssä säädetään.

33 §

Vakinaisen lehtorin viran täyttämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kappalaisen viran täyttämisestä 14–17, 19 ja 20 §:ssä säädetään.

Kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto täyttää ylimääräisen lehtorin vien ja pyytää valitulle tuomiokapitulin viranhoitomääräyksen.

34 §

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut nimityksen tai viranhoitomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. Seurakuntayhtymän palveluksessa olevan lehtorin kuulumisesta hiippakuntaan sekä lehtorin kuulumisesta rovastikuntaan on voimassa, mitä 5 luvun 10 §:n 2 ja 3 momentissa on papista säädetty.

35 §

Aloitteen yhteisen kirkkoherran, kanttorin, diakonian tai seurakunnan taloushallinnon johtotehtäviä koskevan viran perustamisesta voi tehdä kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto, seurakuntaneuvosto tai tuomiokapituli.

Kustannusten jakoperusteet vahvistetaan viran perustamisesta päätettäessä.

36 §

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitaan seurakuntien kirkkovaltuustojen ja seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa noudattaen soveltuvin osin mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään.

tai tuomiokapitulin oikeuttamana on tämän luvun 38 §:ssä tarkoitetun yhteisön palveluksessa.

32 §

1 mom. poistetaan tarpeettomana

Lehtorin viran hakijalta vaaditaan, että hän on suorittanut 10 §:ssä mainitun tutkinnon. Tutkinnon suorittamisen edellytyksiin sovelletaan, mitä 11 §:ssä säädetään.

33 §

Lehtorin viran täyttämiseen sovelletaan, mitä kappalaisen viran täyttämisestä 4–17, 19 ja 20 §:ssä säädetään.

2 mom. poistetaan tarpeettomana.

34 §

Lehtori kuuluu hiippakuntaan, jonka tuomiokapitulilta hän on saanut nimityksen tai viranhoitomääräyksen taikka oikeuden toimia kristillisen yhdistyksen tai muun yhteisön palveluksessa. *Seurakuntayhtymän palveluksessa oleva lehtori voi kuulua siihen hiippakuntaan, johon seurakuntien läsnä olevien jäsenten kielellinen vähemmistö kuuluu.*

Kumotaan

36 §

Yhteisen kirkkoherran välillinen vaali toimitaan seurakuntien seurakuntaneuvostojen yhteisessä kokouksessa *soveltaen*, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään.

37 §

Seurakuntien kirkkoneuvostot tai seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteistä kirkkoherran, kanttorin, diakonian tai seurakunnan taloushallinnon johtotehtäviä koskevan viran täyttöä ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Jos seurakuntien kirkkoherran virka ei ole yhteinen, puheenjohtajana toimii väkiluvultaan suurimman seurakunnan kirkkoherra.

IV Osa
SEURAKUNNAN HALLINTO

7 luku
Yleisiä määräyksiä

1 §

Kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä säädettyjen alistettavien ohjesääntöjen lisäksi voi seurakunta ja seurakuntayhtymä hyväksyä johtosääntöjä toimielimien, viranhaltijoiden ja työntekijöiden toiminnan sekä seurakunnan muun hallinnon järjestämiseksi.

Ohjesäännössä tai johtosäännössä voidaan määrätä, että toimielimen tai viranhaltijan päätös on tehtävä esittelystä. Kirkkoherra esittelee kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle taikka muulle toimielimelle toimialaansa koskevat asiat, jollei hän ole määrännyt esittelyä muulle viranhaltijalle.

2 §

Kumottu kirkolliskokouksen päätöksellä
11.8.2013

3 §

Milloin seurakuntavaaleilla valitun toimielimen jäsen on tilapäisesti estynyt saapumasta kokoukseen, hänen on viivytyksettä ilmoitettava siitä toimielimen puheenjohtajalle. Saatuaan jäseneltä tai muuten luotettavan tiedon esteestä, puheenjohtajan tulee kutsua varajäsen hänen sijaansa.

Jos muu kuin 1 momentissa mainittu luottamushenkilö on tilapäisesti estynyt saapumasta kokoukseen, hänen on, jos hänellä on varajäsen, kutsuttava tämä sijaansa. Myös puheenjohtaja voi toimittaa kutsun varajäsenelle.

37 §

Seurakuntaneuvostot päättävät yhteisessä kokouksessa yhteistä kirkkoherran viran täyttöä ja virkaa koskevista asioista, jollei erikseen toisin säädetä tai määrätä. Puheenjohtajana toimii jäsenmäärältään suurimman seurakunnan seurakuntaneuvoston puheenjohtaja tai, jos hän on estynyt tai esteellinen, seurakuntaneuvoston varapuheenjohtaja.

IV Osa
SEURAKUNTA JA SEURAKUNTAYHTYMÄ

7 luku
Seurakuntarakenteen muutos

Siirtyy 8 luvun 9 §:ään.

Siirtyy KL:n 7 luvun 5 §:n 3 momenttiin.

Siirtyy 8 luvun 22 §:ään.

Milloin sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, valitaan kokousta tai sanotun asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja.

4 §

Toimielimen kokouksessa käsiteltävän asian esittelyn jälkeen on varattava tilaisuus keskustella asiasta. Kun pyydetty puheenvuoro on käytetty, puheenjohtajan on julistettava keskustelu päättyneeksi.

Milloin päätös on yksimielinen tai tehtyä vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtajan on todettava päätös. Muussa tapauksessa puheenjohtajan on todettava ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista on äänestettävä. Tämän jälkeen hänen on saatettava toimielimen hyväksyttäväksi äänestystapa ja, jos äänestystä on toimitettava useampia, äänestysjärjestys sekä tehtävä äänestysesitys siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestys on toimitettava julkisesti joko nimenhuutoäänestyksellä tai puheenjohtajan määräämällä tavalla. Milloin äänestys on toimitettu muulla tavalla kuin nimenhuudon mukaan, on vaadittaessa tai, jos äänestys puheenjohtajan mielestä ei ole antanut selvää vastausta, toimitettava nimenhuutoäänestys.

Äänestyksen perusteella puheenjohtajan on kirkkolain 7 luvun 4 §:n 2 momentin ja 25 luvun 10 §:n mukaan todettava päätökseksi tullut mielipide.

Jos puheenjohtaja katsoo, että päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, hänen on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

5 §

Kirkkolain 7 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua suhteellista vaalia toimitettaessa noudatetaan soveltuvin osin seurakuntavaalien suhteellista vaalitapaa koskevia säännöksiä.

Suhteellinen vaali ja vaadittaessa myös enemmistövaali on toimitettava suljetuin lipuin.

6 §

Toimielimen kokouksesta on pidettävä pöytäkirjaa, jonka puheenjohtaja allekirjoittaa ja sihteeri varmentaa.

Siirtyy osin 8 luvun 21 §:ään osin KL 7 luvun 18 §:ään.

Siirtyy KL:n 7 luvun 19 §:n 4 momenttiin

Siirtyy 8 luvun 23 §:ään.

Pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla, jollei tarkastamisesta ole määrätty ohje- tai johtosäännössä.

Sillä, joka on ollut kokouksessa asiaa päättämässä tai esitellyt asian, on oikeus esittää päätöksestä eriävä mielipiteensä. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Jos eriävän mielipiteen esittäjä tahtoo saada perustelunsa pöytäkirjaan liitetyksi, hänen on annettava ne kirjallisina sihteerille viimeistään pöytäkirjaa tarkastettaessa.

7 §

Toimielimen toimituskirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeriksi, jollei ohje- tai johtosäännössä ole määrätty toisin.

Pöytäkirjanotteen todistaa oikeaksi puheenjohtaja tai sihteeriksi taikka muu ohje- tai johtosäännössä määrätty henkilö.

8 § on kumottu P:llä 9.5.2003/1276.

9 §

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tehdä aloitteita seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa.

Seurakunnan jäsenille on sopivin tavoin annettava riittävät tiedot yleistä mielenkiintoa herättävistä vireillä olevista seurakunnan ja seurakuntayhtymän asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä ja tehdyistä ratkaisuista. Kirkkoneuvoston tehtävänä on johtaa ja valvoa tätä seurakunnan tiedotustoimintaa.

Siirtyy KL:n 25 lukuun uudeksi 9 a §:ksi.

Siirtyy 8 luvun 23 §:ään.

Siirtyy KL:n 7 luvun 6 §:ään, 7 §:ään ja 14 §:ään.

A. Seurakuntajaon muutos

1 §

Aloite seurakuntajaon muutokseksi toimitetaan tuomiokapitulille. Aloite on perusteltava, ja siihen on liitettävä asian arvioimiseksi tarpeellinen selvitys. Jos aloite koskee seurakunnan jonkin alueen siirtämistä toiseen seurakuntaan, alue on yksilöitävä.

Aloitteeseen on liitettävä seuraavat lausunnot:

1) seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunnan lausunto, jos aloite koskee sen alueen muodostamista itsenäiseksi seurakunnaksi;

2) seurakuntaneuvoston lausunto, jos aloitteen tekijänä on seurakunnan osa-aluehallinnon

johtokunta tai seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto;

3) seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston lausunto, jos aloitteen tekijänä on seurakuntaneuvosto tai seurakunnan osa-aluehallinnon johtokunta;

4) tuomiokapituleiden lausunnot, kun muutoksen kohteena ovat seurakunnat kuuluvat eri hiippakuntiin.

Tuomiokapituli voi hylätä aloitteen heti, jos se on ilmeisen epätarkoituksenmukainen. Jos sama aloite tulee vireille vuoden kuluessa uudelleen, se on otettava valmisteluun.

2 §

Tuomiokapituli voi määrätä selvittäjän valmistelemaan aloitteessa tarkoitettua seurakuntajaon muutosta ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiltä tietoja ja muuta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta ja siitä tehdystä selvityksestä sekä seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Tuomiokapituli hankkii tarvittaessa Kotimaisten kielten keskuksen lausunnon seurakunnalle annettavasta nimestä.

Jos seurakuntajaon muutoksen kohteena ovat seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan hiippakuntaan, tuomiokapituli lähettää aloitteen sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

3 §

Tuomiokapituli tai kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muutosta koskevassa päätöksessä, jos seurakuntajaon kohteena ovat seurakunnat kuuluvat kahteen tai useampaan seurakuntayhtymään. Seurakuntayhtymä voidaan velvoittaa päätöksessä mak samaan toiselle rahakorvaus, jos osuudet varoista ja veloista eivät muutoin muodostu jakopäätöksen mukaisiksi. Tuomiokapituli tai kirkkohallitus voi erityisestä syystä jättää omaisuuden jaosta päättämisen tapahtuvaksi myöhemmin ja päättää vain jaon tarpeellisuudesta sekä

tarvittaessa jakoperusteista tehtävistä poikkeuksista.

4 §

Tuomiokapituli määrää järjestelytoimikunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärän ja nimeää sille puheenjohtajan. Niiden seurakuntien seurakuntaneuvostojen, joista uusi tai laajeneva seurakunta on muodostettu, on tehtävä tuomiokapitulille ehdotukset järjestelytoimikunnan jäsenistä ja varajäsenistä. Jäsenten ja varajäsenten tulee olla vaalikelpoisia uuden tai laajenevan seurakunnan luottamustoimeen.

Järjestelytoimikunnan jäsenpaikat tulee jakaa muutoksen kohteena olevien seurakuntien kesken. Tuomiokapituli määrää seurakuntien seurakuntaneuvostojen ehdotusten perusteella jokaisesta seurakunnasta yhden jäsenen ja jakaa muut paikat seurakuntien läsnä olevien jäsenten määrien suhteessa.

5 §

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu, seurakuntaneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimiin, jotka ovat tarpeen seurakunnan hallinnon järjestämiseksi. Ensimmäisessä kokouksessaan seurakuntaneuvosto hyväksyy seurakuntaneuvoston työjärjestyksen ja asettaa tarvittavat muut toimet. Seurakuntaneuvoston hyväksymää työjärjestystä noudatetaan väliaikaisesti, kunnes työjärjestys on tullut lainvoimaiseksi.

Seurakuntaneuvosto on heti toimivaltainen. Sen alaisten toimielinten toimikausi alkaa seurakuntajaon muutoksen tultua voimaan.

6 §

Tuomiokapituli päättää selvittäjän ja järjestelytoimikunnan toiminnasta aiheutuneiden kustannusten jakamisesta.

B. Seurakuntayhtymän perustaminen ja väliaikainen seurakuntayhtymä

7 §

Kun seurakuntayhtymien on kirkkolain 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan muodostettava seurakuntayhtymä, yhteisten kirkkoneuvostojen on valmisteltava ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöksi. Valmistelun aloittaminen on jäsenmäärältään suurimman seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston tehtävä.

Jos seurakuntayhtymät eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuusluettelosta, tuomiokapituli määrää selvittäjän valmistelmaan ehdotuksen. Tuomiokapituli voi muutoinkin tarvittaessa määrätä selvittäjän. Tuomiokapituli lähettää ehdotuksen, seurakuntaneuvostojen ja yhteisten kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot sekä oman lausuntonsa kirkkohallitukselle.

8 §

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka sekä siihen kuuluvat seurakunnat. Nimen tulee sisältää sana seurakuntayhtymä.

Perussäännössä on määrättävä seurakuntayhtymälle kuuluvat:

- 1) hallinto- ja talousasiat;*
- 2) seurakunnalliset tehtävät ja työmuodot, jotka kirkkolain 7 luvun 9 §:n 4 momentin mukaan annetaan seurakuntayhtymän hoidettavaksi;*
- 3) tehtävät, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisen asioiden hoitamiseksi.*

9 §

Seurakuntayhtymät ja niihin kuuluvat seurakunnat voivat tehdä uutta seurakuntayhtymää perustettaessa yhdistymissopimuksen, jossa sovitetaan ainakin:

- 1) uuden seurakuntayhtymän hallinnon järjestämisen periaatteista;*
- 2) yhteisen kirkkoneuvoston paikkojen määrästä sekä paikkojen jakautumisesta seurakuntayhtymiin kuuluvien seurakuntien kesken;*
- 3) seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien osa-aluehallinnosta.*

10 §

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa ennen kuin uuden seurakuntayhtymän on kuntajaon muuttuessa aloitettava toimintansa, seurakuntien ja seurakuntayhtymien on huolehdittava väliaikaisena seurakuntayhtymänä kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien asioista, joista säädetään kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä.

Yhteiset kirkkovaltuustot, yhteiset kirkkoneuvostot ja seurakuntaneuvostot jatkavat toimintaansa, kunnes uudet toimielimet on muodostettu tai valittu.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken 8 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan, ja yhteiset kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat sen jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet. Väliaikainen yhteinen kirkkovaltuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

11 §

Seurakuntayhtymän väliaikaisten toimielinten on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on aloitettava toimintansa. Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on:

- 1) vahvistettava tuloveroprosentti ensimmäistä vuotta varten;*
- 2) hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio;*
- 3) hyväksyttävä seurakuntayhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päätettävä vastuuvapaudesta.*

Tuomiokapituli määrää seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavat muut väliaikaiset toimenpiteet.

Seurakuntayhtymän väliaikaisiin toimielimiin sovelletaan, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimielimistä säädetään.

8 luku Kirkkovaltuusto

1 §

Kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakunnan väkiluvun ollessa

1 000 tai vähemmän	11,
1 001–4 000	15,
4 001–7 000	19,

8 luku Seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallinto

A. Seurakunnan hallinto

1 §

Seurakuntaneuvoston tehtävänä on sen lisäksi, mitä kirkkolaissa säädetään:

- 1) edistää seurakunnan hengellistä elämää ja toteuttaa seurakunnan tehtävää;*
- 2) huolehtia yhteisen kirkkovaltuuston päätösten täytäntöönpanosta.*

2 §

Seurakuntaneuvoston jäseniä ovat kirkkoherra sekä vaaleilla valitut luottamushenkilöt. Luottamushenkilöjäseniä valitaan seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrän mukaan seuraavasti:

7 001–10 000	23,
10 001–20 000	27,
20 001–50 000	33,
yli 50 000	39.

2 §

Kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

3 §

Kirkkovaltuusto kokoontuu, kun kokoontuminen määräaikana käsiteltäväksi säädettyjen asioiden takia on tarpeen tai kun valtuuston puheenjohtaja muutoin katsoo sen tarpeelliseksi.

Valtuusto on kutsuttava koolle, jos kirkkohallitus, piispa, tuomiokapituli tai kirkkoneuvosto sitä vaatii taikka jos vähintään neljännes valtuutetuista on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten sitä kirjallisesti esittänyt.

4 §

Jos kirkkovaltuuston jäsen haluaa saattaa jonkin asian valtuuston käsiteltäväksi, on hänen tehtävä siitä kirjallinen esitys valtuuston puheenjohtajalle, jonka on viivytyksettä toimitettava se kirkkoneuvoston valmisteltavaksi.

5 §

Kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kutsun antaa kirkkoneuvoston puheenjohtaja. Kutsun valtuuston ensimmäiseen kokoukseen antaa kirkkoneuvoston puheenjohtaja ja kokouksen avaa iältään vanhin valtuutettu, joka johtaa puhetta, kunnes valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Kokouksutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka ja siihen on liitettävä luettelo käsiteltävistä asioista. Kutsu asialuetteloineen on lähetettävä kirkkovaltuuston ja kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta

<i>Seurakunnan jäsenmäärä</i>	<i>Seurakuntaneuvoston jäsenmäärä</i>
<i>2 000 tai vähemmän</i>	<i>8</i>
<i>2 001–4 000</i>	<i>10</i>
<i>4 001–10 000</i>	<i>12</i>
<i>10 001–20 000</i>	<i>14</i>
<i>yli 20 000</i>	<i>16</i>

3 §

Seurakuntaneuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

4 §

Seurakuntaneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Seurakuntaneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Toimikauden ensimmäisen seurakuntaneuvoston kutsuu koolle kirkkoherra. Kokouksen avaa iältään vanhin luottamushenkilöjäsen, joka johtaa puhetta, kunnes puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Siirtyy KL:n 7 luvun 7 §:ään.

Siirtyy 12 §:ään.

sekä pidettävä seurakunnan ilmoitustaululla viikon ajan ennen kokousta.

Jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista, kirkkovaltuusto voi päättää ottaa sen käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa.

Jos jotakin asiaa ei ole saatu käsiteltyksi kokouksessa ja se on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, ei tähän tarvitse antaa eri kutsua.

6 §

Asiaa, joka on kirkkoneuvoston valmisteltava, ei saa ottaa päätettäväksi, ellei kirkkoneuvostolla ole ollut tilaisuutta sitä käsitellä.

7 §

Kirkkoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tai heidän molempien ollessa estyneenä kirkkoneuvoston määräämän jäsenen on oltava saapuvilla kirkkovaltuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei kuitenkaan estä asioiden päättämistä. Kirkkoneuvoston jäsenillä on oikeus olla kokouksessa läsnä.

Edellä 1 momentissa mainittu henkilö saa valtuuston kokouksessa ottaa osaa keskusteluun,

Siirtyy KL:n 7 luvun 13 §:n 1 momenttiin

5 §

Asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto ovat eri mieltä:

- 1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimituksesta;*
- 2) seurakunnan alueella sijaitsevan kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä;*
- 3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista.*

6 §

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa asiassa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee:

- 1) perussäännön muuttamista;*
- 2) seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaa;*
- 3) seurakuntayhtymän talousarviota;*
- 4) yhteisten työmuotojen järjestämistä;*
- 5) seurakuntajaotuksen muuttamista;*
- 6) seurakuntaan sijoitetun viran perustamista, lakkauttamista tai muuttamista;*
- 7) rakennusta, jota käytetään seurakunnan toimintaan.*

7 §

Seurakunnan toimielimessä läsnäolo- ja puheoikeus on:

- 1) seurakuntaneuvoston kokouksessa osaluuehallinnon johtokunnan puheenjohtajalla ja osa-alueen toimintaa johtavalla papilla;*
- 2) johtokunnan kokouksessa seurakuntaneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä.*

mutta ei päätöksen tekemiseen, ellei hän ole valtuutettu.

Valtuuston määräämien viranhaltijoiden tulee olla saapuvilla valtuuston kokouksissa antamassa tarvittavia tietoja.

8 §

Kirkkovaltuusto vahvistaa itselleen työjärjestyksen.

9 luku

Kirkkoneuvosto

1 §

Kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Kirkkoneuvosto kokoontuu myös, milloin puheenjohtaja katsoo kokouksen tarpeelliseksi tai vähintään neljäsosa jäsenistä sitä kirjallisesti pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Kokouksen kutsuu koolle puheenjohtaja kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Samalla on kokouksesta ilmoitettava myös kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

Varapuheenjohtaja toimii puheenjohtajana kirkkoneuvoston kokouksessa

1) kirkkoherran ollessa estynyt tai esteellinen; sekä

2) muutoinkin kirkkoherran ja kirkkoneuvoston yhteisellä päätöksellä varapuheenjohtajan annettua siihen suostumuksensa. Päätös voidaan tehdä myös määräajaksi, kuitenkin enintään kirkkoneuvoston toimikaudeksi tai siihen saakka, kun kirkkoherra taikka varapuheenjohtaja vaihtuu.

Seurakuntaneuvoston ohjesäännössä ja johtokunnan johtosäännössä voidaan määrätä seurakuntaan sijoitetun viran haltijan läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakuntaneuvoston tai johtokunnan kokouksessa. Kokouksen päätöksellä läsnä voi olla muukin henkilö.

Siirtyy osin KL 7 luvun 4 §:ään osin 11 §:ään.

8 §

Johtokunnan sekä kirkkolain 7 luvun 5 §:ssä tarkoitetun viranhaltijan päätökset on lähetettävä seurakuntaneuvostolle siten kuin seurakuntaneuvoston työjärjestyksessä määrätään.

9 §

Seurakuntaneuvosto voi hyväksyä johtosääntöjä toimielinten tai viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakunnan muun hallinnon järjestämiseksi.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa johtokuntia, joiden tehtävät määrätään johtosäännössä.

Luku kumotaan.

Siirtyy osin 3 §:ään osin 4 §:ään.

2 §

Jos kirkkoneuvoston jäsen haluaa saattaa jonkin asian neuvoston käsiteltäväksi, hänen on annettava asiasta kirjallinen esitys puheenjohtajalle, jonka tulee ottaa asia esille neuvoston seuraavassa kokouksessa. Kirkkoneuvoston kokouksessa voi aloitteen tehdä suullisestikin.

Siirtyy KL:n 7 luvun 7 §:ään.

3 §

Oikeus olla kokouksessa läsnä ja ottaa osaa keskusteluun mutta ei päätöksen tekemiseen on

Siirtyy 7 §:ään

1) kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla sekä kappeliseurakunnan kappalaisella tai muulla kappeliseurakunnan papilla kirkkoneuvostossa;

2) kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla kirkkoneuvoston jaostoissa; ja

3) kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja kirkkoneuvoston siihen tehtävään valitsemalla jäsenellä johtokunnissa.

Viranhaltijalle voidaan kirkkoneuvoston ohjesäännössä antaa 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet.

4 §

Tilapäisiä tehtäviä varten kirkkoneuvosto voi asettaa toimikuntia, joiden tehtävän ja toiminta-ajan se määrää. Toimikunnassa käsiteltävä asia ja päätös voidaan siirtää kirkkoneuvoston ratkaistavaksi.

Kumotaan.

5 §

Johtokuntien, toimikuntien sekä kirkkolain 10 luvun 4 §:n 2 momentissa mainittujen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden päätökset on lähetettävä kirkkoneuvostolle sen ohjesäännössä määrätyllä tavalla.

Siirtyy 8 §:ään.

6 § on kumottu P:llä 6.5.2011/1014 v. 2012.

7 §

Jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta, kirkon, siunauskappelin tai kappelin käyttöä taikka seurakunnan päätettävissä olevia kokeita koskevasta kysymyksestä, asia on saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi.

Siirtyy 5 §:ään.

10 luku

Seurakuntayhtymä

Luku kumotaan.

A. Seurakuntayhtymän perustaminen

1 §

Kun seurakuntien on kirkkolain 11 luvun 1 §:n mukaan muodostettava seurakuntayhtymä, on kirkkoneuvostojen, väkiluvultaan suurimman seurakunnan kirkkoneuvoston aloitteesta, valmistettava ehdotus yhtymän perussäännöksi. Yhteinen ehdotus tai tuomiokapitulin asettaman selvitysmiehen ehdotus on lähetettävä seurakunnissa käsiteltäväksi.

Siirtyy 7 luvun 7 §:ään.

2 §

Perussäännössä on mainittava seurakuntayhtymän nimi, kotipaikka ja siihen kuuluvat seurakunnat. Nimen tulee sisältää sana seurakuntayhtymä.

Siirtyy 7 luvun 8 §:ään.

Perussäännössä on määrättävä

1) mitkä hallintoon ja talouteen liittyvät asiat on yhtymän hoidettava;

2) niistä seurakunnalliseen toimintaan kuuluvista tehtävistä ja työmuodoista, jotka kirkkolain 11 luvun 2 §:n 5 momentin mukaan annetaan yhtymän hoidettavaksi; sekä

3) niistä muista asioista, jotka ovat tarpeen seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien välisten asioiden hoitamiseksi.

3 §

Jos perussääntöä ei ehditä vahvistaa tai seurakuntavaaleja toimittaa, ennen kuin seurakuntayhtymän on kuntajaossa tapahtuvien muutosten takia aloitettava toimintansa, seurakuntien on kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien väliaikaisesti seurakuntayhtymänä huolehdittava kirkkolain 11 luvun 2 §:ssä mainituista välttämättä hoidettavista asioista.

Siirtyy 7 luvun 10 §:ään.

4 §

Seurakuntien kirkkovaltuustot ja kirkkoneuvostot sekä seurakuntaneuvostot jatkavat edelleen toimintaansa 3 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa, kunnes uudet toimielimet on muodostettu tai valittu.

Siirtyy 7 luvun 10 §:ään.

Tuomiokapituli vahvistaa väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston paikkojen jakautumisen seurakuntien kesken kirkkolain 11 luvun 7 §:n mukaisesti ja kirkkovaltuustot tai seurakuntaneuvostot valitsevat sen jäsenet ja henkilökohdaiset varajäsenet. Väliaikainen yhteinen kirkko-

valtuusto valitsee jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet väliaikaiseen yhteiseen kirkkoneuvostoon, johon kuuluu tämän luvun 10 §:n mukaan määrätyn puheenjohtajan lisäksi kahdeksan muuta jäsentä.

5 §

Tuomiokapituli voi määrätä, että seurakuntayhtymän väliaikaiset toimeilimet on valittava ja niiden on ryhdyttävä hoitamaan välttämättömiä tehtäviä jo ennen kuin seurakuntayhtymän on kuntajaon muutoksen takia aloitettava toimintansa. Tuomiokapitulin asiana on antaa muutenkin määräykset seurakuntayhtymän muodostamisen yhteydessä tarvittavista väliaikaisista toimenpiteistä.

Seurakuntayhtymän perustamisen tai muuttamisen yhteydessä muodostetuista väliaikaisista toimeilimistä on voimassa, mitä vastaavista seurakuntayhtymän toimeilimistä on säädetty tai määrätty.

6 § on kumottu kirkolliskokouksen päätöksellä 9.5.2003/822 v. 2004.

7 §

Väliaikaisen yhteisen kirkkovaltuuston on vahvistettava ensimmäistä vuotta varten tuloveroprosentti sekä hyväksyttävä yhtymän talousarvio.

Väliaikaisesta yhteisestä kirkkovaltuustosta ja väliaikaisesta yhteisestä kirkkoneuvostosta on soveltuvin osin voimassa, mitä yhteisestä kirkkovaltuustosta ja yhteisestä kirkkoneuvostosta säädetään.

8 §

Yhteinen kirkkovaltuusto vahvistaa yhtymän seurakuntien tilinpäätökset liittymistä edeltäneeltä vuodelta sekä päättää vastuuvapaudesta.

B. Yhteinen kirkkovaltuusto

9 §

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntien väkiluvun ollessa

Siirtyy 7 luvun 11 §:ään.

Siirtyy 7 luvun 11 §:ään.

Siirtyy 7 luvun 11 §:ään.

B. Seurakuntayhtymän hallinto

10 §

Yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan jäseniä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien

10 000 tai vähemmän	21,
10 001–20 000	31,
20 001–40 000	41,
40 001–150 000	51,
150 001–300 000	61 ja
yli 300 000	91.

Yhteinen kirkkovaltuusto vahvistaa viimeistään vaalivuoden kesäkuussa kirkkolain 11 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten paikkojen jaon yhtymään kuuluvien seurakuntien lukumäärän sekä seurakunnissa vuoden alussa olleiden väkilukujen perusteella.

läsnä olevien jäsenten yhteenlasketun määrän mukaan seuraavasti:

<i>Seurakuntien jäsenmäärä</i>	<i>Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärä</i>
10 000 tai vähemmän	21
10 001–20 000	31
20 001–40 000	41
40 001–50 000	51
150 001–300 000	61
yli 300 000	71

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erityisestä syystä päättää vaalikaudeksi kerrallaan, että jäsenmäärä on pienempi pariton määrä kuin 1 momentissa säädetään, kuitenkin vähintään 11.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää viimeistään vaalivuoden kesäkuussa paikkojen jaon seurakuntien kesken. Jäsenten paikoista kukin seurakunta saa ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin 20, yhden paikan. Muut paikat jaetaan seurakuntien läsnä olevien jäsenten määrien suhteessa.

11 §

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

12 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Jos varapuheenjohtajallakin on este, kokouksen kutsuu koolle yhtymärovasti.

Ensimmäisen yhteisen kirkkovaltuuston kokouksen kutsuu koolle yhtymärovasti. Kokouksen avaa iältään vanhin jäsen, joka johtaa puhetta, kunnes yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Yhteinen kirkkovaltuusto on kutsuttava koolle, jos piispa, tuomiokapituli tai yhteinen kirkkoneuvosto sitä vaatii tai vähintään neljännes yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä on esittänyt koolle kutsumista ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

13 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kokouskutsussa ilmoitetaan kokouksen aika ja paikka, ja siihen liitetään asialuettelo. Kokouskutsu lähetetään

yhteisen kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkoneuvoston jäsenille viimeistään viikkoa ennen kokousta ja pannaan samanaikaisesti julki seurakunnan ilmoitustaululle.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi päättää ottaa asian käsiteltäväksi, vaikka sitä ei ole mainittu kokouskutsussa, jos asia on kiireellinen eikä tarkoita uutta määrärahaa tai entisen korottamista.

Jos asia on päätetty siirtää käsiteltäväksi jatkokokouksessa, uutta kokouskutsua ei tarvita.

14 §

Yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa on läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla ja yhtymärovastilla. Jos yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yhtymärovasti ovat estyneitä, läsnäolovelvollisuus ja puheoikeus on yhteisen kirkkoneuvoston määräämällä jäsenellä. Yhtymärovastin tai yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan, varapuheenjohtajan tai yhteisen kirkkoneuvoston määräämän jäsenen poissaolo ei estä päätöksen tekemistä.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi määrätä seurakuntayhtymän viranhaltijan tai työntekijän olemaan läsnä yhteisen kirkkovaltuuston kokouksessa

15 §

Yhteinen kirkkovaltuusto voi hyväksyä johtosääntöjä toimielimen ja viranhaltijoiden toiminnan sekä seurakuntayhtymän muun hallinnon järjestämiseksi.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi asettaa toimikaudeseen johtokuntia yhteisen kirkkoneuvoston alaisuuteen. Johtokunnan tehtävät määrätään yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä johtosäännössä.

C. Yhteinen kirkkoneuvosto

10 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäseninä ovat tuomiokapitulin seurakuntayhtymän seurakuntien kirkkoherroista määräämä puheenjohtaja ja yhteisen kirkkovaltuuston valitsevat varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 15 muuta jäsentä sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään. Kirkkoherraa lukuun ottamatta kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

16 §

Yhteisen kirkkoneuvoston jäseniä ovat yhtymärovasti ja yhteisen kirkkovaltuuston valitsevat vähintään kuusi ja enintään 16 muuta seurakuntavaaleissa vaalikelpoista jäsentä sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään.

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenten henkilökohtaiset varajäsenet.

Jäseneksi ja varajäseneksi ei saa valita saman seurakuntayhtymän tai siihen kuuluvan seurakunnan viranhaltijaa eikä työsopimussuhteessa olevaa työntekijää.

Yhteisen kirkkoneuvoston päätöksen noudattamista ja laillisuutta valvoo sen puheenjohtaja, jollei ohje- tai johtosäännössä ole toisin määrätty.

11 §

Seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherroilla sekä, sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään, seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla on oikeus olla läsnä yhteisen kirkkoneuvoston kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun mutta ei päätöksen tekemiseen.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan yhteisen kirkkovaltuuston ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

KL 23 luvussa

Siirtyy 20 §:ään

17 §

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää kokoontumisensa ajan ja paikan. Yhteinen kirkkoneuvosto kokoontuu myös, jos puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi tai jos vähintään neljäsosa jäsenistä kirjallisesti sitä pyytää ilmoittamansa asian käsittelemistä varten.

Puheenjohtaja kutsuu kokouksen koolle yhteisen kirkkoneuvoston päättämällä tavalla. Kokouksesta ilmoitetaan samalla yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle.

18 §

Yhteisen kirkkoneuvoston kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus:

- 1) yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla;*
- 2) seurakuntien kirkkoherroilla;*
- 3) seurakuntayhtymän johtavilla viranhaltijoilla;*
- 4) yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä muullakin henkilöllä.*

Seurakuntayhtymän johtokunnan kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus on yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalla ja yhteisen kirkkoneuvoston tehtävään valitsemalla jäsenellä sekä yhtymärovastilla.

19 §

Yhtymärovastin tehtävänä on:

- 1) johtaa seurakuntayhtymän yhteistä toimintaa ja seurakuntayhtymän hallinnon järjestämistä;*
- 2) valvoo yhteisen kirkkoneuvoston päätösten lainmukaisuutta ja niiden noudattamista;*
- 3) toimia seurakuntayhtymään sijoitettuihin virkoihin ja tehtäviin määrätyn henkilöstön ylimpänä esimiehenä;*

4) toimia seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä;

5) edistää seurakuntien välistä yhteistyötä;

6) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka yhtymärovastille säädetään tai määrätään;

7) hoitaa tehtäviä, jotka piispa tai tuomiokapituli hänelle antaa.

20 §

Kokoaikaisen yhtymärovastin vaaliin sovelletaan, mitä kirkkoherran välillisestä vaalista säädetään. Vaalin toimittaa yhteinen kirkkovaltuusto. Osa-aikaisen yhtymärovastin virkaan tuomiokapituli määrää jonkun seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien kirkkoherroista. Jos yhtymärovastin virka on avoinna tai yhtymärovasti on virkavapaa, tuomiokapituli määrää jonkun seurakuntayhtymän kirkkoherroista hoitamaan virkaa.

Yhtymärovastin toimikausi on neljä vuotta. Yhtymärovastin tulee olla kelpoinen kirkkoherran virkaan.

Jos seurakuntayhtymään kuuluu kielen perusteella toiseen hiippakuntaan kuuluvia seurakuntia, voi niiden seurakuntien tuomiokapituli määrätä yhden kirkkoherroista johtavaksi kirkkoherraksi neljäksi vuodeksi kerrallaan. Hänen tehtävänä on hoitaa 19 §:n 4–7 kohdassa tarkoitettut tehtävät.

D. Seurakuntaneuvosto

12 §

Seurakuntaneuvoston puheenjohtajana on seurakunnan kirkkoherra ja varapuheenjohtajana neuvoston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan valitsema jäsen. Jäsenet valitaan seurakuntavaaleilla seurakunnan väkiluvun mukaan seuraavasti:

2 000 tai vähemmän	8,
2 001–4 000	10,
4 001–10 000	12,
10 001–20 000	14 ja
yli 20 000	16.

Siirtyy 2 §:ään.

13 §

1 momentti on kumottu P:llä 12.5.1995/864.

Siirtyy osin 9 §:ään.

Seurakuntaneuvosto voi asettaa alaisiaan pysyviä johtokuntia, joiden tehtävät määritellään seurakuntaneuvoston antamissa johtosääntöissä. Johtokunnista on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kirkkoneuvoston avuksi asetetuista johtokunnista on säädetty tai määrätty.

Tilapäisiä tehtäviä varten seurakuntaneuvosto voi asettaa toimikuntia sekä määrätä niiden tehtävät ja toiminta-ajan.

Seurakuntaneuvostoon sovelletaan myös mitä kirkkoneuvostosta säädetään 9 luvun 2, 5 ja 7 §:ssä.

14 §

Seurakuntaneuvostolle on varattava tilaisuus antaa lausunto ennen kuin yhteinen kirkkovaltuusto tekee päätöksen asiassa, joka koskee

Siirtyy 6 §:ään.

- 1) perussäännön muuttamista;*
- 2) seurakuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaa;*
- 3) seurakuntayhtymän talousarviota;*
- 4) yhteisten työmuotojen johtosääntöjä;*
- 5) seurakunnan perustamista, lakkauttamista tai muuta seurakuntajaon muuttamista;*
- 6) asianomaisen seurakunnan virkojen perustamista, lakkauttamista tai muuttamista; sekä*
- 7) asianomaisen seurakunnan toimintaa varten rakennettavia rakennuksia tai niiden peruskorjauksia tai käyttötarkoituksen muuttamista.*

E. Erinäisiä määräyksiä

15 §

Jos seurakuntien väkiluvussa tapahtuu vuoden vaihteessa toimitettavan laskennan mukaan sellaisia muutoksia, että ne kirkkolain 3 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan aiheuttavat seurakuntayhtymän siirtymisen toisen tuomiokapitulin alaiseksi, on yhteisen kirkkovaltuuston todettava tämä, minkä jälkeen siirtyminen tapahtuu seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Siirtyy KL:n 3 luvun 4 §:ään

16 §

Kirkkohallitus voi antaa ohjeita seurakuntayhtymän perustamismenettelystä sekä sen hallinnosta ja taloudenhoidosta.

Kumotaan.

11 luku

Muut yhteistoiminnan muodot

Luku kumotaan

C. Asian käsittely toimielimessä ja seurakuntien yhteistoiminta

21 §

Jos toimielin on asiasta yksimielinen tai vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtaja toteaa päätöksen.

Jos vastaehdotusta on kannatettu, puheenjohtaja toteaa ehdotukset, joita ei ole kannatettu, ja ehdotukset, joista äänestetään. Puheenjohtaja esittää toimielimen hyväksyttäväksi äänestystavan ja, jos on toimitettava useita äänestyksiä, äänestysjärjestyksen. Lisäksi puheenjohtaja tekee äänestysesityksen siten, että vastaus ”jaa” tai ”ei” ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Jos puheenjohtaja katsoo, että päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, hänen on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toimittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

Puheenjohtajan on todettava äänestyksessä päätökseksi tullut mielipide.

22 §

Varajäsenen kutsumisesta kokoukseen määrätään toimielimen työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä, valitaan kokousta varten tilapäinen puheenjohtaja.

23 §

Toimielimen kokouksesta pidetään pöytäkirjaa. Pöytäkirjan laatimisesta ja tarkastamisesta määrätään työjärjestyksessä tai ohje- tai johtosäännössä.

Viranhaltijan päätöksistä pidetään pöytäkirjaa, jollei se päätöksen luonteen johdosta ole tarpeetonta.

24 §

Seurakuntaneuvosto päättää seurakunnan ja yhteinen kirkkoneuvosto seurakuntayhtymän nimenkirjoitusoikeudesta.

Kirkkolain 12 luvun 1 §:ssä tarkoitettu sopimuksessa on määrättävä

1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;

2) tehtävää johtavan johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin sopimuskumppani saa valita sekä miten jäseniä valittaessa ehkä on vuoroteltava;

3) perusteet, joiden mukaan tehtävän hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan sopimuskumppanien kesken; sekä

4) oikeudesta luopua yhteistoiminnasta ja sopimuksen rautessa toimitettavasta taloudellisesta selvityksestä.

2 §

Ennen kuin kirkkovaltuusto hyväksyy yhteistoimintaa johtavan johtokunnan johtosäännön, siitä on hankittava sopimuskumppanien päättävien toimielinten lausunnot.

Tehtävää hoitavan seurakunnan tai seurakuntayhtymän asiana on perustaa tarvittavat virat.

3 §

Kirkkohallitus voi antaa ohjeita tässä luvussa tarkoitettun yhteistoiminnan järjestämisestä ja hallinnosta.

12 luku

Kappeliseurakunta ja seurakuntapiiri

1 §

Kappeliseurakunnan perustamisesta ja lakauttamisesta sekä sen ohjesäännöstä päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Yhteiselle kirkkovaltuustolle on varattava mahdollisuus antaa asiasta lausuntonsa. Päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kappeliseurakunnassa on sen asioiden hoitamista varten kappelineuvosto, jonka jäsenet kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee toimikaudekseen kappeliseurakunnan alueella asuvista seurakunnan jäsenistä. Kappeliseurakunnan kappalainen tai muu kappeliseurakunnan pappi on kappelineuvoston jäsen virkansa puolesta.

Kirkkolain 7 luvun 22 §:ssä tarkoitettu sopimuksessa on määrättävä:

1) tehtävää hoitava seurakunta tai seurakuntayhtymä;

2) perusteet, joiden mukaan tehtävien hoidosta aiheutuvat kustannukset jaetaan;

3) oikeudesta luopua yhteistoiminnasta ja tällöin toimitettavasta taloudellisesta selvityksestä.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän jokin tehtävä on sovittu hoidettavaksi toisessa seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä, jossa on tehtävää varten asetettu johtokunta, yhteistoimintasopimuksessa voidaan määrätä, että seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita johtokuntaan luottamustoimeensa vaalikelpoisia jäseniä. Yhteistoimintasopimuksessa määrätään johtokunnan jäsenten lukumäärä ja kuinka monta jäsentä kukin seurakunta tai seurakuntayhtymä saa valita. Ennen johtokunnan johtosäännön hyväksymistä siitä on kuultava sopimusosapuolia.

Siirtyy 25 §:ään.

Kumotaan.

Luku kumotaan

Kumotaan.

2 §

Kappeliseurakunnan ohjesääntöön on otettava määräykset kappeliseurakunnan nimestä ja rajoista sekä kappelineuvoston kokoonpanosta, tehtävistä ja toiminnasta.

Seurakunnan kirkkoherralla ja kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston keskuudestaan valitsemalla jäsenellä on oikeus olla saapuvilla kappelineuvoston kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun mutta ei päätöksen tekoon.

Kumotaan.

3 § on kumottu P:llä 10.11.1994/1692 (v. 1995).

4 §

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän talousarviossa tulee myöntää kappelineuvoston käytettäväksi varoja kappeliseurakunnassa tapahtuvaa toimintaa varten.

Ohjesäännössä voidaan määrätä, että kappelineuvosto päättää seurakunnalle kappeliseurakuntaa varten lahjoitetun tai testamentilla annetun taikka lahjoitusvaroin hankitun sekä sellaisen omaisuuden sijaan tulleen omaisuuden ja sen tuoton käytöstä.

Kumotaan.

5 §

Kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi muodostaa seurakunnan osasta seurakuntapiirin, valita sen toimintaa johtamaan piirineuvoston ja hyväksyä sille johtosäännön.

Piirineuvostoon sovelletaan, mitä johtokunnasta on säädetty tai määrätty. Piirineuvoston johtosäännössä määrätään sen kokoonpanosta, tehtävistä ja toiminnasta sekä asioiden käsittelystä ja muista seurakuntapiirin toimintaan liittyvistä asioista.

Piirineuvostolle voidaan myöntää varoja käytettäväksi seurakuntapiirin alueella tehtävässä työssä

Kumotaan.

13 luku

Seurakuntajaon muuttaminen

Luku kumotaan

1 §

Seurakuntajaon muuttamista koskeva aloite lähetetään tuomiokapitulille. Seurakuntaneuvoston aloite lähetetään yhteiselle kirkkovaltuustolle, jonka on lähetettävä se tuomiokapitulille oman lausuntonsa ohessa.

Siirtyy 7 luvun 1 §:ään.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu seurakuntajaon muutos koskee. Jos tuomiokapituli pitää aloitetta ilmeisesti epätarkoituksenmukaisena, se voi palauttaa aloitteen sen tekijälle. Jollei tuomiokapituli palauta aloitetta tai jos palautettu aloite saatetaan uudelleen vireille, tuomiokapituli hankkii aloitteesta 2 §:ssä tarkoitetut selvitykset ja kuultuaan tarvittaessa uudelleen edellä mainittuja toimielimiä lähettää asiakirjat oman lausuntonsa ohella kirkkohallitukselle.

Jos seurakuntajakoon on kuntajaon muutoksen johdosta tehtävä vain vähäinen muutos, kirkkohallitus voi ratkaista asian ilman 2 momentissa tarkoitettuja lausuntoja. Jos kirkkohallitus on pannut vireille seurakuntajakoa koskevan asian muulla perusteella, se huolehtii sanottujen lausuntojen hankkimisesta.

2 §

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvitysmiehen tutkimaan aloitteessa tarkoitettua seurakuntajaon muutosta ja tekemään siitä ehdotuksen. Tuomiokapituli voi hankkia aloitteen käsittelyä varten tarpeellisen selvityksen myös muulla tavalla.

Selvitysmiehellä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta tietoja ja muuta apua tehtävänsä suorittamista varten. Selvitysmiehen on lähetettävä tuomiokapitulille ehdotuksensa, johon on liitettävä selvityksessä kertyneet asiakirjat sekä seurakuntien ehkä seurakuntajaon varalta tekevät viranhaltijoiden tai työntekijöiden sijoittamista taikka omaisuuden jakamista koskevat sopimukset.

3 §

Jos viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirroista on tehty tai jakoaloitteen vireillä ollessa tehdään 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu sopimus, kirkkohallitus voi vahvistaa sen. Jollei sopimusta ole tehty tai jollei kirkkohallitus voi sitä hyväksyä, siirroista päätetään seurakuntajaon muuttamista koskevassa päätöksessä tai, jos jaoissa on muodostettu uusi seurakunta, myöhemmin tehtävässä eri päätöksessä.

Tuomiokapituli antaa siirretylle papille ja lehtorille viranhoitomääräyksen. Kirkkoneuvosto tai 7 §:ssä mainittu järjestelytoimikunta ottaa

Siirtyy 7 luvun 2 §:ään.

Siirtyy KL 3 luvun 22 d §:ään.

muut siirretyt viranhaltijat ja sijoittaa siirretyt työntekijät tehtäviinsä.

4 §

Jos seurakuntajaon muutoksen johdosta toimitetaan ylimääräiset seurakuntavaalit, päättyy muidenkin kuin seurakuntavaaleilla valittavien luottamushenkilöiden toimikausi.

5 §

Vahvistaessaan seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuvan omaisuuden jaon kirkkohallitus voi, jolleivät seurakuntien osuudet varoista ja veloista muuten muodostu jakopäätöksen mukaisiksi, velvoittaa seurakunnan suorittamaan toiselle rahakorvauksen sekä määrätä maksuajat ja mahdollisen koron.

Siirtyy 7 luvun 3 §:ään.

6 §

Jos seurakunta on saanut lahjana tai testamentilla omaisuutta määrättyyn tarkoitukseen käytettäväksi, seurakuntajaon muutoksen johdosta tapahtuvasta omaisuuden jaosta päätettäessä on annettava määräykset, joilla omaisuuden käyttö tuohon tarkoitukseen turvataan.

Siirtyy 7 luvun 3 §:ään.

7 §

Kun kirkkohallitus on päättänyt perustaa uuden seurakunnan, tuomiokapitulin on viipymättä asetettava järjestelytoimikunta seurakunnan alueella asuvista luottamustoimiin vaalikelpoisista jäsenistä.

Järjestelytoimikunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärän ja kokoonkutsujan määrää tuomiokapituli. Niiden seurakuntien kirkkoneuvostojen tai seurakuntaneuvostojen, joista uusi seurakunta on muodostettu, on tehtävä tuomiokapitulille ehdotukset järjestelytoimikunnan jäsenistä ja varajäsenistä.

Järjestelytoimikunnasta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä kirkkoneuvostosta tai seurakuntaneuvostosta on säädetty. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Siirtyy osin KL 3 luvun 15 §:ään ja osin 7 luvun 4 §:ään.

8 §

Järjestelytoimikunnan tulee siihen saakka, kun seurakunnalla on kirkkoneuvosto tai seura-

Siirtyy KL 3 luvun 15 §:ään

kuntaneuvosto, edustaa seurakuntaa ja huolehtia hallinnon järjestämisestä uudessa seurakunnassa.

Järjestelytoimikunnan asiana on

1) valita kirkon vaalijärjestyksen 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu vaalilautakunta ja sen puheenjohtaja huolehtimaan seurakuntavaalien valmistelamisesta ja toimittamisesta, sekä päättää äänestyspaikoista;

2) valmistella kirkkovaltuuston ensimmäisessä kokouksessa esille tulevat asiat;

3) hoitaa muut valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät;

4) tehdä sopimukset viranhaltijoiden siirroista ja työntekijöiden sijoittamisesta; sekä

5) päättää seurakunnan tuloveroprosentista ja muista seurakunnan toiminnasta aiheutuvista välittömistä ja kiireellisistä toimenpiteistä.

9 §

Kun seurakuntavaalien tulos on vahvistettu, järjestelytoimikunnan puheenjohtaja kutsuu kirkkovaltuuston ensimmäiseen kokoukseen.

Kirkkovaltuuston on viipymättä ryhdyttävä toimiin, jotka ovat tarpeen seurakunnan hallinnon järjestämiseksi. Valtuuston on tehtävä päätökset kirkkoneuvoston ohjesäännön hyväksymisestä, jäsenten valitsemisesta kirkkoneuvostoon, tarpeellisten toimielimien asettamisesta ja virkojen perustamisesta. Valtuuston on hyväksyttävä myös talousarvio ensimmäiseksi varainhoitovuodeksi.

Kirkkovaltuuston hyväksymää kirkkoneuvoston ohjesääntöä noudatetaan väliaikaisesti, kunnes ohjesääntö on vahvistettu.

Jos uusi seurakunta kuuluu seurakuntayhtymään, sen seurakuntaneuvostosta on soveltuvin kohdin voimassa, mitä tässä pykälässä säädetään kirkkovaltuustosta.

Siirtyy 7 luvun 5 §:ään.

10 §

Järjestelytoimikunnan ja selvitysmiehen toiminnasta aiheutuneet kustannukset jaetaan tuomiokapitulin päättämällä tavalla niiden seurakuntien kesken, joita selvitys koskee.

Siirtyy 7 luvun 6 §:ään.

11 §

Seurakunnan nimestä päätetään seurakuntajakoa muutettaessa. Jos nimeä tahdotaan muuttaa muussa yhteydessä, sitä koskevan aloitteen tekemisestä ja käsittelemisestä sekä nimestä päättämisestä on soveltuvin kohdin voimassa,

Siirtyy KL:n 3 luvun 16 §:ään.

mitä seurakuntajaon muutoksesta on säädetty tai määrätty.

14 luku

Kirkko ja kappeli sekä niiden käyttö

Luku kumotaan

1 §

Jos samalla alueella toimii kaksi seurakuntaa kielellisen jaon perusteella, näillä voi olla yhteinen kirkko.

Siirtyy 36 §:ään.

Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi muusakin tapauksessa käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa.

2 §

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Kun kirkko on vihitty, sitä saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättävät kirkkoherra ja kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto yhdessä. Kirkkoherra valvoo kirkon käyttöä.

Siirtyy 37 §:ään.

Seurakunnan hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, on seurakunnan toimesta merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

3 §

Seurakunnalla voi olla jumalanpalvelusten pitämistä, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimituksia varten kappeleita. Kappelista on soveltuvin kohdin voimassa, mitä 2 §:n 1 momentissa säädetään kirkosta.

Siirtyy 38 §:ään.

15 luku

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

Luku kumotaan

1 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän talouden hoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja risikit halliten.

D. Seurakuntayhtymän talous

26 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän talouden hoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja risikit halliten.

2 §

Talousarviossa sekä siihen liittyvässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kolmeksi

27 §

Jokaista kalenterivuotta varten laaditaan talousarvio (tilikausi). Talousarvion hyväksymisen yhteydessä hyväksytään toiminta- ja talous-

vuodeksi. Talousarvio on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarviovuosi (tilikausi) on kalenterivuosi. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustelusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä kateetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

3 §

Kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakunnan ja yhteisen kirkkovaltuuston seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään edellisen vuoden joulukuussa.

4 §

Jollei kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto hyväksy talousarvioehdotusta ilman muutoksia, se on palautettava kirkkoneuvostolle tai

suunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustelusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä kateetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

28 §

Yhteisen kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään talousarviovuotta edeltävän vuoden joulukuussa.

Jos yhteinen kirkkovaltuusto päättää muuttaa talousarvioehdotusta, se on palautettava yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin yhteisen kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään yhteisessä kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät uudet ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarviovuoden aikana tehtävästä talousarvion muutoksesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto. Muutosehdotuksesta ei tarvitse hankkia seurakuntaneuvoston lausuntoa, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

Siirtyy 28 §:ään.

yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston niiden johdosta tekemät uudet ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarvion muutoksesta päättää sen hyväksynyt viranomainen. Seurakuntaneuvoston lausuntoa ei tarvitse hankkia talousarvion muutos ehdotuksesta, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

5 §

Talousarviovuodelta on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakunnalla, seurakuntayhtymällä tai kirkolla on kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997).

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

6 §

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on annettava myös tietoja sellaisista

29 §

Talousarviovuodelta on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakuntayhtymällä tai kirkolla on kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (1336/1997).

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi. Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

30 §

Toimintakertomuksessa on:

1) esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta;

toimintaan ja talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa. Toimintakertomuksessa selostetaan oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Toimintakertomuksessa on myös annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta.

7 §

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön.

Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä KHT-tilintarkastaja, kaupakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä HTM-tilintarkastaja tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön tulee olla KHT-, HTM- tai JHTT-yhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-, HTM- tai JHTT-tilintarkastaja.

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset siihen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästään kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle.

8 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastajan on tarkastettava *viimeistään* toukokuun loppuun mennessä hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tilintarkastajan on tarkastettava:

2) annettava tietoja sellaisista toimintaan, talouteen ja henkilöstöön liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja tilinpäätöksen liitetiedoissa;

3) selostettava oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana;

4) annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta;

5) tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi, jos taseessa on kattamatonta alijäämää.

31 §

Yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko tilintarkastusyhteisön tai vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan.

Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä KHT-tilintarkastaja, kaupakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä HTM-tilintarkastaja tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön tulee olla KHT-, HTM- tai JHTT-yhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-, HTM- tai JHTT-tilintarkastaja.

Yhteinen kirkkovaltuusto voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästään kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskokoukselle.

32 §

Seurakuntayhtymän tilintarkastajan on tarkastettava toukokuun loppuun mennessä hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tilintarkastajan on tarkastettava, *että:*

1) onko hallintoa hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;

2) onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antaako se oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;

3) onko sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti.

Havaitsemistaan epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä kirkkoneuvostolle, yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

9 §

Tilintarkastuksesta on annettava *kirkkovaltuustolle tai* yhteiselle kirkkovaltuustolle kultaakin tilikaudelta tarkastuskertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Tarkastuskertomuksessa on myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja myöntää tilivelvollisille vastuuvapaus.

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäseniin.

Kirkkoneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät *asianomaisilta muistutuksen johdosta pyydetty* vastineet ja oma lausuntonsa *kirkkovaltuuston tai* yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siitä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään myös vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

10 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän metsiä tulee metsälain (1093/1996) tavoitteiden toteuttamiseksi hoitaa kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän metsäsuunnitelman mukaisesti. Metsäsuunnitelman tulee olla metsänhoidon ammattiasiantuntemusta edustavan yhteisön tai henkilön laatima.

1) hallintoa on hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;

2) tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;

3) sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava havaitsemistaan epäkohdista yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

33 §

Tilintarkastuksesta on annettava yhteiselle kirkkovaltuustolle kultaakin tilikaudelta tarkastuskertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Tarkastuskertomuksessa on myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja myöntää tilivelvollisille vastuuvapaus.

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. *Muistutuksesta on pyydetty vastine asianomaiselta.* Muistutusta ei voida kohdistaa yhteisen kirkkovaltuuston jäseniin.

Yhteisen kirkkoneuvoston on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät vastineet ja oma lausuntonsa yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siitä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään myös vastuuvapaudesta tilivelvollisille.

34 §

Seurakuntayhtymän metsiä tulee hoitaa metsälaissa (1093/1996) tarkoitetun metsäsuunnitelman mukaisesti.

11 §

Kirkkohallituksella on oikeus saada seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä tietoja niiden toiminnasta ja taloudesta.

35 §

Kirkkohallituksella on oikeus saada seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä tietoja niiden toiminnasta ja taloudesta.

E. Kirkolliset rakennukset

36 §

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa. Jos samalla alueella toimii kielen perusteella kaksi seurakuntaa, näillä voi olla yhteinen kirkko.

Seurakuntaneuvoston on nimettävä pääkirkko, jos seurakunnalla on useita kirkkoja.

37 §

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi huoneeksi. Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättävät yhdessä sen seurakunnan kirkkoherra ja seurakuntaneuvosto, jonka alueella kirkko sijaitsee. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra.

38 §

Seurakunnan alueella voi olla jumalanpalveluksia, muuta hartauselämää ja kirkollisia toimituksia varten kappeli. Kappeliin sovelletaan, mitä kirkon vihkimisestä ja käytöstä säädetään.

F. Hautaustoimi

39 §

Seurakuntayhtymällä tulee olla oma tai toisen seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

Hautausmaan ja tunnustuksettoman hautausalueen tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa tulee olla säilytystila vainajia varten.

40 §

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautausoimilaissa (457/2003) tarkoitettua tunnusetausta-hauta-aluetta ei kuitenkaan vihitä.

41 §

Hautausmaalle on laadittava hautausmaakaava ja käyttösuunnitelma.

Hautausmaakaava on yleiskartta, jota laadittaessa otetaan huomioon varatun alueen maaston luonne, maisemalliset arvot ja seurakunnan taloudellinen kantokyky. Hautausmaakaavaan sisältyy:

- 1) hautausmaan rajat;*
- 2) liikenteen järjestelyt;*
- 3) hauta-alueiden jako;*
- 4) hautausmaa-alueen kuivatus- ja vesihuoltosuunnitelma;*
- 5) jätehuollon järjestelyt;*
- 6) käytävien, hauta-alueiden ja rakennusten sijainti.*

Hautausmaan käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon hautausmaan eri aikoina perustettujen osien ominaispiirteet ja kulttuurihistorialliset arvot. Käyttösuunnitelmaan sisältyvät:

- 1) hautausmaakaavan sanallinen selitys;*
- 2) määräykset hautausmaalla tai sen osalla käytössä olevasta syvähautauksesta;*
- 3) määräykset hautaosastojen käyttöönottojärjestyksestä;*
- 4) hautausmaan käytön rajoitukset.*

42 §

Hautausmaalle on laadittava hoitosuunnitelma, jossa määritellään seurakuntayhtymälle kuuluva hautausmaan perushoito ja esitetään hautausmaan vuosittaiset hoitotoimenpiteet sekä pidemmällä aikavälillä toteutettavat kunnostustyöt.

43 §

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautaan voi kuulua yksi tai useampi hautapaikka. Samassa hautapaikassa voi olla useita hautasijoja. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona, johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätketään hautasijaa merkitsemättä.

44 §

16 luku
Kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto

1 §

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettuina muina vastaavina toimituksina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevinä tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenen jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksessa.

2 §

Jos seurakunnat haluavat järjestää kirkonkirjojen pitämisen kokonaan tai osaksi yhteiseen keskusrekisteriin, seurakuntien kirkkovaltuustojen on tehtävä siitä sopimus.

Seurakuntayhtymässä yhteinen kirkkovaltuusto päättää keskusrekisterin perustamisesta seurakuntayhtymään kuuluville seurakunnille ja 1 momentissa tarkoitettun sopimuksen tekemisestä seurakuntayhtymään kuulumattomien seurakuntien kanssa. Asiasta on pyydettävä seurakuntaneuvostojen lausunto.

Ennen keskusrekisterin perustamista on asiasta pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

3 §

Seurakuntayhtymän hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut kirkko, hautausmaa tai siunauskappeli, on merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Hautaoikeuden lakattua haudalla oleva tai teollisesti tai historiallisesti arvokas rakennelma tai muistomerkki, jota ei voida jättää paikalleen, on siirrettävä sopivaan paikkaan hautausmaalla tai säilytettävä muulla tavoin.

Luku kumotaan

G. Kirkonkirjat ja arkisto

45 §

Kastetta, vihkimistä ja hautaamista koskevien tietojen lisäksi jäsenrekisteriin talletetaan uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain (614/1998) 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettun muun vastaavan toimituksen tietoina tieto jäsenen rippikoulun suorittamisesta, konfirmaatiosta, avioliiton siunaamisesta ja hautaan siunaamisesta.

Uskontokuntien jäsenrekistereistä annetun lain 5 §:n 7 kohdassa tarkoitettuina uskontokuntaan liittyvää luottamustehtävää tai siihen verrattavaa tehtävää koskevinä tietoina jäsenrekisteriin talletetaan tieto jäsenyydestä kirkkovaltuustossa, yhteisessä kirkkovaltuustossa, kirkkoneuvostossa, seurakuntaneuvostossa, yhteisessä kirkkoneuvostossa, tuomiokapitulissa, hiippakuntavaltuustossa, kirkkohallituksessa, kirkon ulkoasiain neuvostossa, kirkon työmarkinalaitoksen valtuuskunnassa ja kirkolliskokouksessa.

46 §

Seurakuntayhtymässä keskusrekisterin perustamisesta päättää yhteinen kirkkovaltuusto.

Seurakuntayhtymät voivat sopia kirkonkirjojen pitämisestä kokonaan tai osaksi yhteisessä keskusrekisterissä. Päätöksen yhteisestä keskusrekisteristä tekevät seurakuntayhtymien yhteiset kirkkovaltuustot. Asiasta on pyydettävä seurakuntaneuvostojen lausunnot.

Seurakuntayhtymän toimialuetta laajemman keskusrekisterin perustamisesta on pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

47 §

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa *kirkkoherra* ja keskusrekisterissä sen johtaja tai heidän määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija.

4 §

Tehtyään kirkkolain 16 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun päätöksen jäsenrekisteritietojen luovuttamisesta kirkkohallitus voi joko itse antaa tiedot tai sopia seurakunnan tai keskusrekisterin kanssa tietojen luovuttamisesta.

5 §

Manuaalisten kirkonkirjojen lisäksi seurakunnan arkistoon kuuluvat arkisto- ja kirjastoluettelot ja ne muut asiakirjat, jotka seurakunnan tehtävien johdosta ovat sille saapuneet tai sen toiminnan tuloksena syntyneet. Asiakirjan käsite on määritelty viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

6 §

Manuaaliset kirkonkirjat ja seurakunnan arkisto on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Ennen kuin arkistotilan piirustukset hyväksytään, niistä on pyydettävä kirkkohallituksen lausunto.

Sataa vuotta vanhempia manuaalisia kirkonkirjoja ja seurakunnan arkistoon kuuluvia asiakirjoja sekä sataa vuotta nuorempia manuaalisia kirkonkirjoja, jotka on digitoitu osaksi kirkon yhteistä jäsenrekisteriä, voidaan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston suostumuksella tallettaa arkistolaitokseen.

Kirkonkirjoihin perustuvat todistukset, otteet ja jäljennökset antaa keskusrekisterin johtaja tai *hänen* määräämänsä muu kirkonkirjojen pitämiseen perehtynyt viranhaltija *tai työntekijä*.

48 §

Tehtyään kirkkolain 7 luvun 49 §:n 3 momentissa tarkoitetun päätöksen jäsenrekisteritietojen luovuttamisesta kirkkohallitus *voi antaa tiedot itse tai sopia keskusrekisterin kanssa tietojen luovuttamisesta.*

49 §

Manuaaliset kirkonkirjat on säilytettävä asianmukaisessa arkistotilassa.

Manuaalisia sataa vuotta vanhempia kirkonkirjoja ja jäsenrekisteriin digitoituja sataa vuotta nuorempia kirkonkirjoja voidaan yhteisen kirkkoneuvoston päätöksellä tallettaa arkistolaitokseen.

50 §

Seurakuntayhtymä ja siihen kuuluvat seurakunnat ovat yksi arkistonmuodostaja.

Arkistotoimen järjestämisestä vastaa yhteinen kirkkoneuvosto. Arkistotoimen järjestämisestä vastuussa olevan on määrättävä se viranhaltija tai työntekijä, joka vastaa arkistotoimesta.

51 §

Asiakirjat on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä. Pysyvästi säilytettävät asiakirjat säilytetään arkistonmuodostajan päätearkistossa.

Kirkkohallitukselta on pyydettävä lausunto ennen seurakuntayhtymän päätearkiston piirustusten hyväksymistä.

52 §

Pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja voidaan tallettaa arkistolaitokseen, jos yhteinen kirkkoneuvosto niin päättää.

17 luku **Hautaustoimi**

Luku kumotaan

1 §

Seurakunnalla tulee olla oma tai toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihitä hautausmaata.

Siirtyy 39 §:ään.

2 §

Hautausmaalla tai muualla sopivassa paikassa tulee olla säilytystila vainajia varten.

Seurakunnalla voi olla krematorio. Sen perustamisesta ja käytöstä säädetään erikseen.

Siirtyy osin 39 §:ään.

3 §

Hautausmaa ja siunauskappeli on vihittävä ennen kuin niitä ryhdytään käyttämään. Hautaustoimilaissa (457/2003) tarkoitettua tunnuksetonta hauta-aluetta ei kuitenkaan vihitä.

Seurakunnan on pidettävä hautausmaa sen arvoa vastaavasti hoidettuna. Hautausmaan ja 1 momentissa tarkoitetun tunnuksettoman hauta-alueen tulee olla aidattu tai muuten selvästi erottuvalla tavalla rajattu.

Seurakunnan hallinnassa oleva paikka, jossa on ollut hautausmaa tai siunauskappeli, on seurakunnan toimesta merkittävä muistotaululla tai muulla muistomerkillä.

Siirtyy osin 39 §:ään, 40 §:ään ja 44 §:ään.

4 § on kumottu P:llä 9.5.2003/1277.

5 §

1 momentti on kumottu P:llä 9.5.2003/1277.

Siirtyy 43 §:ään

Hautausmaasta on laadittava hautakartta. Hautaan voi kuulua yksi tai useampi hautapaikka ja samassa hautapaikassa voi olla useita hautasijojia. Hautausmaa tai sen osa voi olla muistolehtona, johon vainajan tuhka sirotellaan tai kätetään hautasijaa merkitsemättä.

3 momentti on kumottu P:llä 6.5.2011/1015 v. 2012.

6 §

Hautausmaakaava on yleiskartta, joka osoittaa hautausmaan rajat, sen liikenteen järjestelyt, eri toimintojen sijoitukset sekä jakaa hauta-alueet sopiviin yksikköihin. Hautausmaakaava laaditaan siten, että hautausmaaksi varattu alue tulee maaston huonne, kauneusnäkökohdat ja seurakunnan taloudellinen kantokyky huomioon ottaen käytetyksi tarkoituksenmukaisesti. Kaavaan sisältyy myös hautausmaa-alueen kuivaus- ja vesihuoltosuunnitelma, jätehuollon järjestäminen sekä käytävien, hauta-alueiden ja rakennusten sijainti.

Siirtyy 41 §:ään.

Hautausmaan käyttösuunnitelma sisältää hautausmaakaavan sanallisen selityksen, joka selventää ne hautausmaakaavan yksityiskohdat, jotka eivät ilmene piirustuksista. Suunnitelmasta ilmenee lisäksi, onko hautausmaalla tai sen osalla käytössä syvähaudaus ja missä järjestyksessä hautaosastot otetaan käyttöön. Käyttösuunnitelmassa otetaan huomioon myös eri aikoina perustettujen hautausmaan osien ominaispiirteet sekä esitetään hautausmaan käytön erityiset rajoitukset.

7-11 § on kumottu P:llä 9.5.2003/1277.

12 §

Jos hautaoikeus on lakannut ja haudalla on taiteellisesti tai historiallisesti arvokkaita rakennelmia tai muistomerkkejä, joita ei voida pitää paikallaan, ne on asetettava sopivaan paikkaan hautausmaalla tai muulla tavoin huolehdittava niiden säilyttämisestä.

Siirtyy 44 §:ään.

13 §

Kirkkohallitus antaa tarvittaessa ohjeita hautaustoimen hoitamisesta.

Kumotaan.

18 luku
Piispa

1 §

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien ja pappien ylin kaitsija.
Piispan tehtävänä on

4) edistää hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja valvoa, että papit ja seurakuntien muut viranhaltijat ja työntekijät ovat oppinsa puolesta nuhteettomia ja käyttäytyvät elämässään kristillisesti;

5) edistää seurakuntien yhteistyötä ja talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista sekä valvoa, että näissä toimissa noudatetaan voimassa olevia säädöksiä;

4 §

Piispan tulee säännöllisin väliajoin toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa. Tarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman määrää piispa neuvoteltuaan seurakunnan kirkkoherran kanssa. Piispaa avustavat tarkastuksessa hänen kutsumansa tuomiokapitulin jäsen sekä lääninrovasti. Piispa voi määrätä tuomiorovastin, pappisasessorin tai lääninrovastin toimittamaan tarkastuksen.

5 §

Piispantarkastuksen yhteydessä toimitettavassa hallinnon ja talouden tarkastuksessa tarkastetaan seurakunnan kirkonkirjat, arkisto, hallinto, omaisuus ja taloudenhoito sekä seurakunnan hallussa olevat rahastot. Tällainen tarkastus voidaan suorittaa erikseen ja piispa voi määrätä sen toimittajaksi myös lakimiesasessorin sekä käyttää tarkastuksessa apuna asiantuntijoita. Se voidaan pitää myös seurakunnan toimielimen, viranhaltijan tai luottamushenkilön toiminnan osalta erikseen.

7 §

18 luku
Piispa

1 §

Piispa, kukin hiippakunnassaan, on seurakuntien, seurakuntayhtymien ja pappien ylin kaitsija.

Piispan tehtävänä on:

4) edistää hyvää työyhteyttä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä sekä valvoa, että papit ja seurakuntayhtymän muut viranhaltijat ja työntekijät ovat oppinsa puolesta nuhteettomia ja käyttäytyvät elämässään kristillisesti;

5) edistää seurakuntien ja seurakuntayhtymien yhteistyötä, talouden ja hallinnon tarkoituksenmukaista hoitamista sekä valvoa, että näissä toimissa noudatetaan voimassa olevia säädöksiä;

4 §

Piispan tulee toimittaa tarkastuksia hiippakuntansa seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä. Piispantarkastuksen tarkoituksena on tukea ja ohjata seurakunnan hengellistä elämää ja toimintaa sekä hallinnon ja taloudenhoidon kehittämistä.

Piispa määrää piispantarkastuksen ajan, laajuuden ja ohjelman sekä häntä avustavat henkilöt. Piispa voi määrätä, että tarkastuksessa käytetään apuna asiantuntijoita.

Seurakuntaneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastus antaa aiheutta.

Kumotaan.

Kumotaan, siirtyy 4 §:n 3 momenttiin.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on ryhdyttävä niihin toimenpiteisiin, joihin tarkastuspöytäkirja antaa aiheita.

8 §

Seurakuntayhtymässä pidettävässä piispan-tarkastuksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä seurakunnan tarkastuksesta on määrätty.

9 §

Piispa, *arkkihiippakunnassa arkkipiispa tai piispa*, kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien luottamushenkilöitä, viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhdistysten, säätiöiden ja laitosten edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

19 luku

Hiippakunnan muu hallinto

1 §

Kirkon tehtävän edistämiseksi hiippakunnassa tuomiokapitulin tulee, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä

2) tukea ja valvoa seurakuntien toimintaa ja hallintoa;

3) hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakunnan muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää;

7) hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot noudattaen, mitä kirkkolain 15 luvun 4 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään;

2 §

Pappisasessoriksi on kelpoinen hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan kirkkoherra tai kappalainen, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kumotaan, siirtyy 4 §:ään.

9 §

Piispa kutsuu tarvittaessa koolle seurakuntien ja seurakuntayhtymien luottamushenkilöitä, seurakuntayhtymien viranhaltijoita ja työntekijöitä sekä yhdistysten ja yhteisöjen edustajia hiippakuntapäivään, jossa käsitellään kirkon ja hiippakunnan kannalta ajankohtaisia asioita.

19 luku

Tuomiokapituli

1 §

Kirkon tehtävän edistämiseksi hiippakunnassa tuomiokapitulin tulee, jollei kirkkolaissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä:

2) tukea ja valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa ja hallintoa;

3) hoitaa papiston henkilöstöasioita ja valvoa heidän ja seurakuntayhtymän muiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden tehtävien hoitoa ja elämää;

7) hoitaa hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot noudattaen, mitä kirkkolain 7 luvun 27 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään;

2 §

Pappisasessoriksi on kelpoinen kirkkoherran tai kappalaisen viran haltijana toimiva hiippakunnan pappi, joka on suorittanut ylemmän pastoraalitutkinnon. Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

B. Lääninrovasti

Kumotaan

8 §

Lääninrovastin tehtävänä on rovastikunnassa

Kumotaan

*1) edistää kirkon tehtävän toteutumista;**2) valvoa, että tähän tehtävään kuuluvia toimia hoidetaan seurakunnissa uskollisesti sekä kirkon tunnustuksen, kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen sekä niihin perustuvien määräysten ja ohjeiden mukaan;**3) asettaa rovastikunnallisia yhteistyöelimiä ja muutoinkin edistää seurakuntien yhteistyötä sekä johtaa rovastikunnallista toimintaa; sekä**4) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka lääninrovastille on säädetty tai määrätty taikka jotka piispa tai tuomiokapituli on hänelle antanut.**Lääninrovasti pitää luetteloa päätöksistään ja muista virkatoimistaan.*

9 §

Lääninrovastin tulee piispan tai tuomiokapitulin määräyksestä suorittaa toimituksia ja pitää tarkastuksia rovastikuntansa seurakunnissa.

Kumotaan

Lääninrovastin pitämästä tarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, joka lähetetään tuomiokapitulille ja seurakunnalle.

10 §

Lääninrovasti kutsuu tarvittaessa rovastikunnan papit ja lehtorit kokoukseen ja toimii siinä puheenjohtajana. Kokouksessa käsitellään teologisia kysymyksiä sekä seurakuntien toimintaa koskevia asioita.

Kumotaan

11 §

Jos lääninrovastin virka on avoinna tai lääninrovasti on virkavapaa, tuomiokapituli määrää jonkun rovastikunnan kirkkoherroista hoitamaan virkaa.

Kumotaan

22 luku

Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto

3 b §

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntien, seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpidon, ostolaskut, ostoreskontran, myyntilaskut,

22 luku

Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto

3 b §

Kirkkohallituksen yhteydessä toimii kirkon kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelukeskus, joka hoitaa seurakuntayhtymien, hiippakuntien ja kirkon keskusrahaston kirjanpidon, ostolas-

myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

3 d §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 22 luvun 8 §:n mukainen perusmaksu ja lisämaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa. Eläkemaksu on suoritettava keskusrahastolle kuukausittain, jollei kirkkohallitus ole määrännyt maksua suoritettavaksi joka toinen kuukausi.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa tai yhteisöveroa, josta seurakunta on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua tai lisämaksua, seurakunnalla on oikeus saada takaisin maksamansa määrä.

3 e §

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä *seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle*, kun tämän laskennallinen kirkollisvero ja maksuunpantu yhteisövero yhteensä läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen ja maksuun pantujen yhteisöverojen summan keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron ja maksuun pannun yhteisöveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää

kut, ostoreskontran, myyntilaskut, myyntireskontran, käyttöomaisuuskirjanpidon, palkanlaskennan, matka- ja kululaskut sekä niihin liittyvän maksuliikenteen.

3 d §

Seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 22 luvun 8 §:n mukainen perusmaksu ja lisämaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa. Eläkemaksu on suoritettava keskusrahastolle kuukausittain, jollei kirkkohallitus ole määrännyt maksua suoritettavaksi joka toinen kuukausi.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa tai yhteisöveroa, josta *seurakuntayhtymä* on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua tai lisämaksua, *seurakuntayhtymällä* on oikeus saada takaisin maksamansa määrä.

3 e §

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero ja maksuunpantu yhteisövero yhteensä läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntayhtymien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen ja maksuun pantujen yhteisöverojen summan keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron ja maksuun pannun yhteisöveron erotus kerrottuna seurakuntayhtymien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntayhtymien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

sellaisen *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden *seurakuntien tai seurakuntayhtymien* tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös *seurakunnan tai seurakuntayhtymän* hyväksyttävät tarpeet ja toisten *seurakuntien ja seurakuntayhtymien* saamat avustukset.

3 f §

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta *seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle*, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienen, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai muiden erityisten syiden johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

3 g §

Verotulojen täydennystä myönnetään *seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle* hakemuksetta. Harkinnanvaraista avustusta myönnetään hakemuksesta.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksia niissä *seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä*, jotka ovat saaneet keskusrahastoavustuksia.

23 luku Täydentäviä määräyksiä

6 §

Seurakunnan on erityisellä huolella hoidettava seurakunnan arkistoon kuuluvia asiakirjoja tai omistamiaan muinaisesineitä taikka kirkkoon tai hautausmaahan liittyviä arvoesineitä.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntayhtymien saamat avustukset.

3 f §

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienen, rakennushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai muiden erityisten syiden johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien ja seurakuntayhtymien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

3 g §

Verotulojen täydennystä myönnetään seurakuntayhtymälle hakemuksetta. Harkinnanvaraista avustusta myönnetään hakemuksesta.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksia niissä seurakuntayhtymissä, jotka ovat saaneet keskusrahastoavustuksia.

23 luku Täydentäviä määräyksiä

6 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on erityisellä huolella hoidettava sen arkistoon kuuluvia asiakirjoja tai omistamiaan muinaisesineitä taikka kirkkoon tai hautausmaahan liittyviä arvoesineitä.

8 §

Lääninrovasti käyttää sinetissään ja leimas-
saan kreikkalaista ristiä.

9 §

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, joita on kahta eri kokoa. Niitä käytetään seuraavasti:

 2) *lääninrovastit*, seurakunnat ja keskusrekisterit käyttävät sinettejä ja leimoja, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

Kumotaan

9 §

Sinetit ja leimat ovat muodoltaan suippopäisiä soikioita, joita on kahta eri kokoa. Niitä käytetään seuraavasti:

 2) seurakunnat ja keskusrekisterit käyttävät sinettejä ja leimoja, joiden rajoina on kaksi ympyrän kaarta, joiden säteet ovat 25 mm ja keskusjana 25 mm.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä ...kuuta 20 hyväksymä kirkkolain muutos, jolla muutetaan lain 3–7, 9–17, 17 b, 18, 19, 20 ja 23–26 lukua.

3.

Kirkolliskokouksen päätös kirkon vaalijärjestyksen muuttamisesta

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti

lisätään kirkon vaalijärjestyksen (kirkolliskokouksen päätös 8.11.2013/ /2014) 4 luvun 70 §:ään uusi 3 momentti, sekä

muutetaan 2 luvun 4 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentti, 16 §, 19 §:n 3 momentti, 20 §:n 3 momentti, 24 §:n 1 momentin 1 kohta, 26 §:n 1 momentti, 39 §:n 2 momentti, 50 §:n 1 momentti, 52 §, 53 §:n otsikko ja 1 momentti, 54 §:n otsikko ja 1 momentti, 55 §:n 1 momentin 1 kohta, 57 §, 4 luvun 71 §:n 1 momentti, 72 §, 73 §:n 2 momentti, 79 §:n 1 momentti, 80 §:n 1 momentti ja 81 §:n 2 ja 3 momentti, 87 §, 88 §, 92 §:n 1 momentin 4 kohta ja 93 § seuraavasti:

Voimassa oleva kirkon vaalijärjestys

Ehdotus

**2 luku
Seurakuntavaalit**

**2 luku
Seurakuntavaalit**

4 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

4 §

Vaalilautakunta ja keskusvaalitoimikunta

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. *Kirkkovaltuusto tai* seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

Vaalit toimittaa seurakunnan vaalilautakunta, joka tulee asettaa viimeistään vaalivuoden toukokuussa. Seurakuntaneuvosto nimeää vaalilautakunnan puheenjohtajan. Vaalilautakunta valitsee ensimmäisessä kokouksessaan varapuheenjohtajan.

12 §

Ehdokasasettelua koskeva kuulutus

12 §

Ehdokasasettelua koskeva kuulutus

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava *kirkkovaltuustoon tai* yhteiseen kirkkovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

Vaalilautakunnan tulee vaalivuonna viimeistään elokuun 1 päivänä pidettävässä kokouksessa laatia kuulutus, jossa on ilmoitettava yhteiseen kirkkovaltuustoon ja seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten määrä, ehdokaiden vaalikelpoisuuden edellytykset sekä milloin ja minne valitsijayhdistysten perustamisasiakirjat on jätettävä.

13 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä on perustanut. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä *kirkkovaltuuston tai* yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

13 §

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Oikeus asettaa ehdokkaita seurakuntavaaleissa on valitsijayhdistyksellä, jonka vähintään kymmenen äänioikeutettua seurakunnan jäsentä on perustanut. Äänioikeutettu voi olla perustajajäsenenä vain yhdessä yhteisen kirkkovaltuuston ja vain yhdessä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten perustetussa valitsijayhdistyksessä. Jos hän on samassa vaalissa jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, vaalilautakunnan on poistettava hänet kaikista perustamisasiakirjoista.

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

14 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään *kirkkovaltuustoon tai* seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenen vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

16 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitteineen on toimitettava *kirkkoherranvirastoon tai, jos sellaista ei ole*, vaalilautakunnan määräämään *muuhun* paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen määrätty toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

19 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Seurakuntayhtymän jokaisessa seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan samalla tavoin kuin 1 momentin 4 kohdassa määrätään ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

20 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Seurakuntayhtymään kuuluvassa seurakunnassa laaditaan ehdokaslistojen yhdistelmä erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdo-

Seurakunnassa perustetaan valitsijayhdistys ja laaditaan perustamisasiakirjat erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston vaalia varten.

14 §

Ehdokasmäärä ja ehdokaslistan nimitys

Valitsijayhdistys voi nimetä ehdokaslistassaan enintään seurakuntaneuvostoon valittavien jäsenten kaksinkertaisen määrän ehdokkaita. Yhteiseen kirkkovaltuustoon ehdotettuja voidaan kuitenkin nimetä kolme kertaa niin monta kuin seurakunnasta on valittava. Jos yhteiseen kirkkovaltuustoon valitaan seurakunnasta vain yksi jäsen, valitsijayhdistys voi nimetä enintään kuusi ehdokasta. Sama henkilö voidaan saman toimielimen jäsenen vaalissa nimetä vain yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

16 §

Perustamisasiakirjan toimittaminen seurakuntaan

Valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja liitteineen on toimitettava vaalilautakunnan määräämään paikkaan viimeistään syyskuun 15 päivänä ennen kello 16. Tätä ennen määrätty toimitila on pidettävä auki vähintään neljän tunnin ajan.

19 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Seurakunnassa yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat numeroidaan *1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla* ja seurakuntaneuvoston jäsenten ehdokaslistoihin kuuluvat ehdokkaat siten, että numerointi jatkuu viimeisestä yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen ehdokkaan numerosta.

20 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö

Ehdokaslistojen yhdistelmä laaditaan erikseen yhteisen kirkkovaltuuston ja erikseen seurakuntaneuvoston jäsenten vaalia varten. Ehdo-

kaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin tulee olla samanväristä kuin vastaavissa äänestyslipuissa.

23 §
Äänestyslippu

Äänestyslippuihin käytettävän paperin värin tulee olla *kirkkovaltuuston ja* yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoista sekä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssia.

24 §
*Ennakkoäänestyksen ajankohta ja
kuulutus ennakkoäänestyksestä*

Ennakkoäänestys aloitetaan lokakuun viimeistä sunnuntaita seuraavana maanantaina ja se jatkuu saman viikon perjantaihin. Äänestys tapahtuu:

- 1) *kirkkoherranvirastoissa tai* seurakunnan toimistossa joka päivä kello 9–18;

26 §
*Äänestyksen aloittaminen
ennakkoäänestyspaikassa*

Äänestäjän on ilmoittauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan *äänestyslippu kirkkovaltuuston jäsenten vaalia varten tai* äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa lähetekirjelomake.

39 §
*Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakun-
nan ja vaaliavustajien läsnäolo*

Kunkin äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestysruokkiin on pantava nähtäväksi painettuna *kirkkovaltuuston ehdokaslistojen yhdistelmä tai* yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

kaslistojen yhdistelmään käytettävän paperin tulee olla samanväristä kuin vastaavissa äänestyslipuissa.

23 §
Äänestyslippu

Äänestyslippuihin käytettävän paperin värin tulee olla yhteisen kirkkovaltuuston jäsenten vaalissa valkoista sekä seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa oranssia.

24 §
*Ennakkoäänestyksen ajankohta ja
kuulutus ennakkoäänestyksestä*

Ennakkoäänestys aloitetaan lokakuun viimeistä sunnuntaita seuraavana maanantaina ja se jatkuu saman viikon perjantaihin. Äänestys tapahtuu:

- 1) seurakunnan toimistossa joka päivä kello 9–18;

26 §
*Äänestyksen aloittaminen
ennakkoäänestyspaikassa*

Äänestäjän on ilmoittauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle ja esitettävä selvitys henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestysliput yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaaleja varten sekä vaalikuori, lähetekuori ja tarvittaessa lähetekirjelomake.

39 §
*Äänestystila ja materiaali sekä vaalilautakun-
nan ja vaaliavustajien läsnäolo*

Kunkin äänestyspaikan odotustiloihin ja äänestysruokkiin on pantava nähtäväksi painettuna yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen yhdistelmät. Äänestyspaikan ovella tulee olla ilmoitus äänestysajasta.

50 §

Vaalin tuloksen määrääminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen *kirkkovaltuuston jäsenten*, yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määräämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

52 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Ilmoitus siitä, että vaalipöytäkirja valitusosituksineen on nähtävänä *kirkkoherranvirastossa tai* seurakunnan toimistossa sen aukioloaikoina, on pantava seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen ja pidettävä siinä 30 päivän ajan.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta *kirkkovaltuustolle tai* yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

53 §

Äänestysmateriaalin arkistointi

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat laskelmat on säilytettävä seurakunnan arkistossa.

54 §

Kirkkovaltuuston, yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Kirkkovaltuusto, yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 23 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

1) *kirkkovaltuusto ja* yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien *kirkkovaltuuston ja* yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;

50 §

Vaalin tuloksen määrääminen ja varajäsenet

Äänestyksen tulos lasketaan erikseen yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta valittavien jäsenten ja seurakuntaneuvoston jäsenten vaalissa. Tuloksen määräämiseksi kirjoitetaan eri ehdokaslistoilla olevien ehdokkaiden nimet heidän saamiensa vertauslukujen osoittamaan järjestykseen. Kunkin kohdalle merkitään myös hänen vertauslukunsa. Valituksi tulee kussakin vaalissa tämän nimisarjan alusta niin monta ehdokasta, kuin siinä vaalissa on jäseniä valittava.

52 §

Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalilautakunnan on viimeistään kolmantena päivänä seurakuntavaalien päättymisestä pidettävässä kokouksessa vahvistettava vaalin tulos. Ilmoitus siitä, että vaalipöytäkirja valitusosituksineen on nähtävänä seurakunnan toimistossa sen aukioloaikoina, on pantava seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään kahdeksantena päivänä vaalitoimituksen päättymispäivän jälkeen ja pidettävä siinä 30 päivän ajan.

Vaalilautakunnan on ilmoitettava vaalin tuloksesta yhteiselle kirkkovaltuustolle ja seurakuntaneuvostolle sekä kullekin varsinaiseksi jäseneksi ja varajäseneksi valitulle.

53 §

Vaaliasiakirjojen säilyttäminen

Vaalipöytäkirja ja vaalin tulosta koskevat laskelmat on säilytettävä *seurakuntayhtymän* arkistossa.

54 §

Yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston muodostaminen vaaleja toimittamatta

Yhteinen kirkkovaltuusto ja seurakuntaneuvosto muodostetaan kirkkolain 23 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa uusia vaaleja toimittamatta edellisten vaalien tuloksen perusteella seuraavasti:

2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien *kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston* ehdokaslistojen perusteella sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

55 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määrääjat ja määräpäivät, jos:

1) *kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä joko* yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 16 §:ssä määrättyyn määräaikaan mennessä ole seurakunnassa jätetty yhtään hyväksyttävää ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;

57 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaotuksen muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaotuksen muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokkaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijajohdistuksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaotuksen mukaisesti.

4 luku

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

70 §

Hiippakunnan vaalilautakunta

1) yhteinen kirkkovaltuusto edellisten vaalien yhteisen kirkkovaltuuston ehdokaslistojen perusteella;

2) seurakuntaneuvosto edellisten vaalien seurakuntaneuvoston ehdokaslistojen perusteella sen jälkeen, kun yhteinen kirkkovaltuusto on muodostettu.

55 §

Muut poikkeukselliset seurakuntavaalit

Tuomiokapituli määrää vaalipäivän ja vaalitoimien määrääjat ja määräpäivät, jos:

1) yhteisen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston vaalia varten ei 16 §:ssä määrättyyn määräaikaan mennessä ole seurakunnassa jätetty yhtään hyväksyttävää ehdokaslistaa tai jos hyväksytyissä ehdokaslistoissa on ehdokkaita yhteensä vähemmän kuin neljä viidesosaa valittavien määrästä;

57 §

Seurakuntavaalit seurakuntajaon muutosta edeltävänä vuonna

Seurakuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitettavissa seurakuntavaaleissa noudatetaan uutta seurakuntajakoa. Ehdokkaiden ja vaalilautakuntien jäsenten vaalikelpoisuus luottamustoimeen sekä seurakunnan äänioikeutetun jäsenen kelpoisuus valitsijajohdistuksen perustajajäseneksi määräytyvät tällöin uuden jaotuksen mukaisesti.

4 luku

Hiippakunnassa toimitettavat vaalit

70 §

Hiippakunnan vaalilautakunta ja hiippakunnan jakaminen äänestysalueisiin

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaalia varten tuomiokapituli jakaa 1 momentissa tarkoitettuna ajankohtana hiippakunnan äänestysalueisiin. Äänestysalueeseen kuuluu yksi tai useampi seurakuntayhtymä. Hiippakunnan seurakunta, joka kuuluu toisen hiippakunnan seurakuntayhtymään, sijoitetaan lähimpään äänestysalueeseen. Tuomiokapituli nimeää yhden äänestysalueen yhtymärovasteista tai johtavista kirkkoherroista

71 §

Äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaalivuotta edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin lääninrovastille otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

72 §

Maallikkojäsenien ja -edustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenien ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrättäessä suhteutetaan ehdokkaille kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä sekä seurakunnan väkilukuun että *sen kirkkovaltuuston jäsenmäärään tai* sen seurakuntaneuvoston jäsenien ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenien yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan väkiluvun täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan väkiluvulla tarkoitetaan vaalivuotta edeltävän vuoden viimeisen päivän väkilukua. Jos uusi seurakunta on perustettu tai seurakuntajaotusta on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, väkiluku määräytyy uuden jaotuksen mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan väkiluvusta. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä jokaisen seurakunnan osalta erikseen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittu yhdistelmä väkilukutiedoista, *kirkkovaltuuston jäsenien tai* seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenien lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken, merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan.

toimittamaan pappisjäsenien ja pappisedustajien vaalit.

71 §

Äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapituli laatii luettelon äänioikeutetuista papeista ja toimittaa sen vaalivuotta edeltävän vuoden lokakuun loppuun mennessä vaalilautakunnalle. Vaalilautakunta toimittaa kullekin 70 §:n 3 momentissa tarkoitetulle vaalin toimittajalle otteen luettelosta viimeistään joulukuun 15 päivänä.

72 §

Maallikkojäsenien ja -edustajien vaalien äänimäärät

Hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenien ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajien vaalien tulosta määrättäessä suhteutetaan ehdokkaille kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä sekä seurakunnan *läsnä olevien jäsenien määrään* että sen seurakuntaneuvoston jäsenien ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenien yhteenlaskettuun luottamushenkilöpaikkojen määrään. Kunkin seurakunnan äänioikeutetuilla on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan *läsnä olevien jäsenien määrän* täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänioikeutettujen kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

Seurakunnan *läsnä olevien jäsenien määrällä* tarkoitetaan vaalivuotta edeltävän vuoden viimeisen päivän *tilannetta*. Jos uusi seurakunta on perustettu tai *seurakuntajakoa* on muutoin muutettu vaalivuoden alusta lukien, *jäsenien määrä* määräytyy uuden jaon mukaisesti.

Kirkkoherra lähettää vaalilautakunnalle vaalivuoden tammikuun 25 päivään mennessä ilmoituksen seurakunnan *läsnä olevien jäsenien määrästä*. Vaalilautakunta laskee ja vahvistaa vaalivuoden helmikuun 1 päivään mennessä jokaisen seurakunnan osalta erikseen kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäsenen äänimäärän.

Seurakunnittain laadittu yhdistelmä *jäsenien lukumäärätiedoista*, seurakuntaneuvoston ja seurakunnasta valittujen yhteisen kirkkovaltuuston jäsenien lukumäärästä, seurakunnan äänioikeutettujen yhteisestä äänimäärästä ja siitä, miten se jakaantuu äänioikeutettujen kesken, merkitään vaalilautakunnan pöytäkirjaan.

73 §

Asiakirjojen lähettäminen

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään rovastikunnan lääninrovastille.

79 §

Vaalikokoukset

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin rovastikunnan pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiorovastikunnassa.

80 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua rovastikunnan pappien vaalikokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

81 §

Vaalikokouksien valmistelutoimet

Ennen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista *kirkkovaltuuston puheenjohtajan tai seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan* on meneteltävä siten kuin 40 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Lääninrovastilla on pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

87 §

Vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määrittäminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon kirkkoherroille ja lääninrovasteille sekä arkkipiispan vaalista myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallin-

73 §

Asiakirjojen lähettäminen

Ahvenanmaan maakunnan seurakunnista valittavan maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalia koskevat asiakirjat lähetetään *tuomiokapitulin määräämälle vaalin toimittajalle*.

79 §

Vaalikokoukset

Hiippakuntavaltuuston pappisjäsenten ja kirkolliskokouksen pappisedustajien vaaleissa äänestetään kunkin äänestysalueen pappien kokouksessa. Piispa äänestää tuomiokirkkoseurakunnan äänestysalueella.

80 §

Ennakkoäänestys hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaaleissa

Jos pappi ei voi saapua *äänestysalueensa* vaalikokoukseen tai maallikkojäsenen ja maallikkoedustajan vaalissa äänioikeutettu ei voi saapua seurakunnan vaalikokoukseen, hän saa lähettää taitetun äänestyslippunsa vaalin toimittajalle suljetussa kuoressa, jonka päälle hän on merkinnyt nimensä ja sen, että siinä on hänen äänestyslippunsa.

81 §

Vaalikokouksien valmistelutoimet

Ennen maallikkojäsenten ja maallikkoedustajien vaalien aloittamista seurakuntaneuvoston varapuheenjohtajan on meneteltävä siten kuin 40 §:n 1 momentissa säädetään. Vaalitoimituksessa ei sallita ehdokkaita koskevaa keskustelua.

Tuomiokapitulin määräämällä vaalin toimittajalla on pappisjäsenten ja pappisedustajien vaalien osalta 1 ja 2 momentissa mainitut tehtävät.

87 §

Vaalitoimien aloittaminen ja äänioikeutettujen lukumäärän määrittäminen

Tuomiokapituli määrää piispan vaalin ajankohdan, jakaa hiippakunnan äänestysalueisiin ja määrää vaalin toimittajat siten kuin 70 §:n 3 momentissa säädetään. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen

tukselle. Vaali toimitetaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan 92 §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä.

Kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien lukumäärä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuu-kauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että *kirkkovaltuus-ton tai* seurakuntaneuvoston maallikkojäsenet valitsevat kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja lääninrovastille. Jokainen seurakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsijan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakuntien väkilukujen määrän suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukaisesti. Tällöin seurakuntien väkiluku määräytyy vaalin määräämistä edeltävän vuoden viimeisen päivän väkiluvun mukaan.

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava ro-vastikunnittain luettelo piispan vaalissa äänioi-keutetuista papeista ja lähetettävä kullekin lääninrovastille ote tästä luettelosta. Tämän luette-lon perusteella tuomiokapitulin on määrättävä kirkkolain 23 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoi-tettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seura-kuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipymättä kirkkoherroille.

Lääninrovasti laatii 1 momentissa mainitun otteen ja 87 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoi-tusten perusteella luettelon niistä henkilöistä ro-vastikunnassa, joilla kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaa-lissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava luetteloa varten, mihin rovastikuntaan saamelaisten edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapi-tuli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiip-pakunnassa on kirkkolain 23 luvun 16 §:n 4 mo-mentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaa-lissa. Arkkihiippakunnan lääninrovastit liittävät 2 momentissa mainittuun luetteloon ne hiippa-kuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkollisko-

perustamisasiakirjojen hyväksymistä koskevan määräajan päättymisestä, josta säädetään 92 §:n 1 momentissa.

Tuomiokapituli antaa tiedot vaalin ajankoh-dasta, äänestysalueista sekä nimetystä vaalien toimittajasta kirkkoherroille ja vaalin toimitta-jille sekä arkkipiispan vaalin ajankohdan myös muille tuomiokapituleille ja kirkkohallitukselle.

Kirkkolain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu pappien ja lehtorien luku-määrä määräytyy tuomiokapitulin 88 §:n 1 mo-mentissa tarkoitettua päätöstä edeltävän kuu-kauden alun tilanteen mukaan.

Kirkkoherra huolehtii siitä, että seurakunta-neuvoston maallikkojäsenet valitsevat kirkko-lain 23 luvun 16 §:n 2 momentin 5 kohdassa tar-koitettut maallikkovalitsijat, ja ilmoittaa vaalin tuloksen tuomiokapitulille ja seurakunnan ää-nestysalueen vaalin toimittajalle. Jokainen seu-rakunta valitsee ainakin yhden maallikkovalitsi-jan. Muut maallikkovalitsijat valitaan seurakun-tien *läsnä olevien jäsenten lukumäärien* suhteessa tuomiokapitulin määräämän jaon mukai-sesti. *Lukumäärät määräytyvät vaalin määrää-mistä edeltävän vuoden viimeisen päivän tilan-teen mukaan.*

88 §

Piispan vaalissa äänioikeutettujen luettelot

Tuomiokapitulin on viipymättä laadittava *ää-nestysalueittain* luettelo piispan vaalissa äänioi-keutetuista papeista ja lähetettävä kullekin *vaa-lin toimittajalle* ote tästä luettelosta. Tämän lu-ettelon perusteella tuomiokapitulin on määrät-tävä kirkkolain 23 luvun 16 §:n 3 momentissa tarkoitettujen valitsijoiden lukumäärä ja jako seurakuntien kesken ja ilmoitettava siitä viipy-mättä kirkkoherroille.

Vaalin toimittaja laatii 1 momentissa *tarkoite-tun otteen* ja 87 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella luettelon niistä henki-löistä *äänestysalueella*, joilla kirkkolain 23 lu-vun 16 §:n 2 momentin mukaan on äänioikeus piispan vaalissa. Oulun hiippakunnan piispan vaalia varten tuomiokapitulin on ilmoitettava lu-etteloa varten, mihin *äänestysalueeseen* saame-laisten edustaja kuuluu.

Arkkipiispan vaalia varten kukin tuomiokapi-tuli laatii luettelon niistä henkilöistä, joilla hiip-pakunnassa on kirkkolain 23 luvun 16 §:n 4 mo-mentin mukaan äänioikeus arkkipiispan vaa-lissa. Arkkihiippakunnan *tuomiokapitulin mää-räämä vaalien toimittaja* liittää 2 momentissa mainittuun luetteloon ne hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet, kirkolliskokoukseen valitut

koukseen valitut maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat rovastikunnan alueella.

92 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

4) toimitettava lääninrovasteille ehdokasluettelo.

93 §

Vaalin toimittaminen piispan vaalissa

Äänestys toimitetaan kussakin rovastikunnassa samanaikaisesti koko hiippakunnassa lääninrovastin tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhimman kirkkoherran puheenjohtajalla. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät tuomiokirkkoseurakunnan ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa rovastikunnassa.

Lääninrovasti kutsuu vaalikokoukseen rovastikuntansa äänioikeutetut.

Arkkipiispan vaalissa arkkhiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohtajalla noudattaen *soveltuvin osin*, mitä äänestämisestä rovastikunnassa säädetään.

Tuomiokapitulin pappisasessorin ja lääninrovastin vaali

97 §

Vaalin ajankohta ja vaalin toimittajat

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan ja antaa siitä tiedon lääninrovasteille.

Kun lääninrovastin virka on täytettävä, tuomiokapituli määrää jonkun rovastikunnan kirkkoherroista toimittamaan vaalin.

maallikkoedustajat ja kirkkohallituksen jäsenet, jotka asuvat *äänestysalueella*.

92 §

Perustamisasiakirjojen hyväksyminen ja vaalin valmistelutoimet

Tuomiokapitulin on kahden viikon kuluessa oikaisumenettelylle varatun määräajan päättymisestä:

4) toimitettava *vaalin toimittajille* ehdokasluettelo.

93 §

Vaalin toimittaminen piispan vaalissa

Äänestys toimitetaan *kullakin* *äänestysalueella* samanaikaisesti koko hiippakunnassa *vaalin toimittajan* tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhimman *yhtymärovastin tai johtavan kirkkoherran taikka* kirkkoherran puheenjohtajalla. Piispa ja lakimiesasessori äänestävät *tuomiokirkkoseurakunnan* *äänestysalueella* ja tuomiokapitulin maallikkojäsen seurakuntansa *äänestysalueella*.

Vaalin toimittaja kutsuu vaalikokoukseen *äänestysalueensa* äänioikeutetut.

Arkkipiispan vaalissa arkkhiippakunnassa äänestetään siten kuin 1 momentissa säädetään. Muissa hiippakunnissa arkkipiispan vaalissa äänioikeutetut äänestävät tuomiokapitulissa piispan puheenjohtajalla noudattaen, mitä äänestämisestä *äänestysalueella* säädetään.

Tuomiokapitulin pappisasessorin vaali

97 §

Vaalin ajankohta ja vaalin toimittajat

Tuomiokapituli määrää pappisasessorin vaalin ajankohdan, jakaa hiippakunnan *äänestysalueisiin ja määrää vaalin toimittajat siten kuin 70 §:n 3 momentissa säädetään. Tuomiokapituli antaa tiedon päätöksestään vaalin toimittajille.*

98 §

*Pappisasessorin ja lääninrovastin
vaalin toimittaminen*

Pappisasessorin ja lääninrovastin vaaliin sovelletaan, mitä 94 ja 95 §:ssä ja 96 §:n 1 momentissa säädetään. Pappisasessorin vaalissa sovelletaan lisäksi, mitä 93 §:n 1 momentissa säädetään. Äänestyslippuun merkitään kummassakin vaalissa vain yksi nimi.

Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona rovastikuntaa koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

98 §

***Pappisasessorin
vaalin toimittaminen***

Pappisasessorin vaaliin sovelletaan, mitä 93 §:n 1 momentissa, 94 ja 95 §:ssä sekä 96 §:n 1 momentissa säädetään. Äänestyslippuun merkitään vain yksi nimi.

Vaalissa käytetään äänioikeutettujen luettelona *äänestysaluetta* koskevaa otetta 88 §:n 1 momentissa tarkoitetusta äänioikeutettujen luettelosta. Luettelo on tarkastettava kutakin vaalia varten.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen päivänä ...kuuta 20 hyväksymä kirkkolain muutos, jolla muutetaan lain 3–7, 9–17, 17 b, 18, 19, 20 ja 23–26 lukua.

Perussääntömalli A (väljä yhtymä; seurakunnilla laaja itsehallinto)

Seurakuntayhtymän perussääntö - luonnos

1 § Seurakuntayhtymän seurakunnat, nimi ja kotipaikka

..... kunnan/kuntien alueella olevat A:n, B:n ja C:n seurakunnat muodostavat kirkkolain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitetun seurakuntayhtymän.

Seurakuntayhtymän nimi on seurakuntayhtymä ja sen kotipaikka on kunta.

2 § Seurakuntayhtymän tehtävät

Seurakuntayhtymä hoitaa sille kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä säädetty tehtävät.

Seurakuntayhtymä hoitaa:

1. kiinteistötoimen,
2. rakennustoimen,
3. hautaustoimen,
4. sekä 7 luvun 9 §:n 4 momentin nojalla seurakunnalliseen toimintaan liittyvistä tehtävistä ja työmuodoista:
 - a) sairaalasielunhoidon,
 - b) perheneuvonnan,
 - c) palvelevan puhelimen.

3 § Seurakuntaneuvoston toimivalta

Seurakuntaneuvosto tekee sopimuksia ja muita oikeustoimia seurakunnan puolesta niiden määrärahojen puitteissa, jotka seurakunnalle myönnetään [kuitenkin enintääneuroon saakka].

4 § Omaisuuden ja velvoitteiden siirtyminen

Seurakuntien kaikki varat ja velvoitteet siirtyvät tämän perussäännön voimaantulopäivänä seurakuntayhtymälle. Omaisuutta, jonka seurakunta on saanut testamentin tai lahjoituksen perusteella siten, että saannon yhteydessä on määrätty omaisuuden käyttötarkoituksesta tai muista ehdoista, käytetään ehtojen mukaisesti asianomaisen seurakunnan hyväksi tai sen tehtävien mukaiseen toimintaan. Edellä mainittu koskee myös sellaisia vapaaehtoisia rahastoja, jotka on perustettu määrättyä tarkoitusta varten lahja- tai testamenttivaroin.

Seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta on laadittu liitteenä oleva luettelo. Luettelo on kirkkolain 3 luvun 20 §:ssä tarkoitettu siirtyvän omaisuuden saantokirja.

Seurakunnalla on oikeus myöntää käytettävissään olevasta määrärahasta tukea lähetystyölle ja kirkon kansainväliselle diakonialle. Seurakunta päättää itse omien kolehti-, myyjäis- ja muiden keräysvarojensa hallinnasta ja käytöstä.

5 § Perusteet tulonjaolle seurakuntien kesken

Seurakuntayhtymälle tulevista verovaroista Y prosenttia jaetaan tasan seurakuntien kesken. Verovaroista X prosenttia jaetaan seurakuntien edellisen tammikuun 1. päivän läsnä olevien jäsenten lukumäärän suhteen mukaisesti. Jäljelle jäävästä osasta voidaan muodostaa erityisosoituksia jaettavaksi seurakuntien kesken tarpeen mukaan. Erityisosoituksia voidaan jakaa muun muassa vähemmistö-, maantiede-, tai muilla niihin verrattavilla perusteilla.

6 § Virat ja työsopimussuhteet

Seurakuntayhtymä toimii kirkkolain 6 luvun mukaisena työnantajana seurakuntayhtymässä ja siihen kuuluvissa seurakunnissa sekä hoitaa työnantajalle kuuluvat velvoitteet.

Seurakuntaneuvosto ottaa seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa nämä palvelussuhteet, jollei kirkkolaista muuta johdu. Seurakunta vastaa määrärahojensa puitteissa palvelussuhteista syntyvistä velvoitteista.

Seurakuntatyön henkilöstö sijoitetaan seurakuntayhtymään kuuluviin seurakuntiin.

7 § Yhtymärovasti

Yhtymärovastin, jonka tehtävistä on säädetty kirkkojärjestyksen 8 luvun 19 §:ssä, tehtävä on osa-aikainen siten, että viranhoitovelvollisuus on enintään X prosenttia laskennallisesta työajasta.

Yhtymärovasti toimii seurakuntayhtymän kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä.

Yhtymärovasti vastaa:

- 1) siitä, että kirkkoherrat valvovat hyvän hallintotavan noudattamista seurakunnassaan;
- 2) ...

Tämä perussääntö tulee voimaan __. __. 20__ Seurakuntayhtymään sovelletaan päivänä kuuta 20 voimaan tulleita kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksiä päivästä kuuta 20 lähtien.

Vahvistettu kirkkohallituksessa __. __. 20__

Perussääntömalli B (kiinteä yhtymä; seurakuntayhtymälle annettu laaja toimivalta)

Seurakuntayhtymän perussääntö - luonnos

1 § Seurakuntayhtymän seurakunnat, nimi ja kotipaikka

..... kunnan/kuntien alueella olevat A:n, B:n ja C:n seurakunnat muodostavat kirkkolain 3 luvun 1 §:ssä tarkoitetun seurakuntayhtymän.

Seurakuntayhtymän nimi on seurakuntayhtymä ja sen kotipaikka on kunta.

2 § Seurakuntayhtymän tehtävät

Seurakuntayhtymä hoitaa sille kirkkolain 7 luvun 9 §:ssä säädetty tehtävät.

Seurakuntayhtymä hoitaa:

1. kiinteistötoimen
2. rakennustoimen
3. hautaustoimen
4. yhteiset viestintäpalvelut sekä seurakuntien viestinnän tuen ja koordinoinnin
5. muista hallintoon ja talouteen liittyvistä asioista:
 - a) kiinteistöjen peruseristämisen ja muun eristämisen hankinnan ja hoidon;
 - b) urku- ja taidehankinnat;
 - c) tilojen käytön koordinoinnin;
 - d) keittiö- ja seurakuntamestaripalvelut;
 - e) tietohallintopalvelut;
 - f) lakiasianpalvelut;
6. seurakunnalliseen toimintaan liittyvistä tehtävistä ja työmuodoista kirkkolain 7 luvun 9 §:n 4 momentin nojalla:
 - a) sairaalasielunhoidon;
 - b) perheneuvonnan;
 - c) palvelevan puhelimen;
 - d) diakoniatyön yleissuunnittelun;
 - e) kasvatustoiminnan yleissuunnittelun;
 - f) erityisnuorisotyön;
 - g) koulutyön koordinoititehtävät;
 - h) opiskelijatyön;
 - i) yhteiskunnallisen työn;
 - j) maahanmuuttajatyön;
 - k) ystävyyssseurakuntatoiminnan ja muun kansainvälisen työn;
 - l) ympäristötyön;
 - m) . . .

Yhteinen kirkkoneuvosto tekee seurakuntien puolesta kaikki sopimukset ja muut oikeustoimet.

3 § Omaisuuden ja velvoitteiden siirtyminen

Seurakuntien kaikki varat ja velvoitteet siirtyvät tämän perussäännön voimaantulopäivänä seurakuntayhtymälle.

Omaisuutta, jonka seurakunta on saanut testamentin tai lahjoituksen perusteella siten, että saannon yhteydessä on määrätty omaisuuden käyttötarkoituksesta tai muista ehdoista, käytetään ehtojen mukaisesti asianomaisen seurakunnan hyväksi tai sen tehtävien mukaiseen toimintaan. Edellä mainittu koskee myös sellaisia vapaaehtoisia rahastoja, jotka on perustettu määrättyä tarkoitusta varten lahja- tai testamenttivaroin.

Seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta on laadittu liitteenä oleva luettelo. Luettelo on kirkkolain 3 luvun 20 §:ssä tarkoitettu siirtyvän omaisuuden saantokirja.

4 § Perusteet tulonjaolle seurakuntien kesken

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää tulonjakoperusteet kullekin nelivuotiskaudelle.

5 § Seurakuntayhtymän virat ja työsopimussuhteet

Seurakuntayhtymä hoitaa sille kirkkolain 7 luvun 9 §:n 2 momentin nojalla kuuluvat henkilöstöasiat.

Seurakuntatyön henkilöstöstä pääosan tulee olla sijoitettuina yhtymään kuuluviin seurakuntiin, mutta yhteisen seurakuntatyön henkilöstöä voidaan sijoittaa myös yhtymään. Virkojen sijoittamisesta seurakuntayhtymään ja siihen kuuluviin seurakuntiin määrätään yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymässä johtosäännössä. Yhtymä voi osoittaa seurakuntaan sijoitettuna olevalle henkilöstölle tilapäisesti tai pysyvästi työtehtäviä yhtymässä tai toisessa yhtymään kuuluvassa seurakunnassa.

[Seurakuntayhtymä ottaa seurakuntayhtymään ja seurakuntaan sijoitettujen virkojen ja tehtävien viranhaltijat ja työntekijät sekä irtisanoo ja purkaa nämä palvelussuhteet, jollei kirkkolaista muuta johdu.]

6 § Yhtymärovasti

Yhtymärovastin tehtävä on kokoaikainen.

Yhtymärovasti hoitaa kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksen 8 luvun 19 §:ssä säädetty tehtävät.

Yhtymärovasti toimii seurakuntayhtymän kirkkoherrojen hallinnollisena esimiehenä.

Yhtymärovasti vastaa:

- 1) siitä, että kirkkoherrat valvovat hyvän hallintotavan noudattamista seurakunnassaan;
- 2) siitä, että kirkkoherrat antavat viranhaltijoiden tilapäisten siirtojen edellyttämät määräykset
- 3) seurakuntayhtymän strategisesta suunnittelusta
- 4) ...

Tämä perussääntö tulee voimaan __.__.20__. Seurakuntayhtymään sovelletaan päivänä kuuta 20 voimaan tulleita kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksiä päivästä kuuta 20 lähtien.

Vahvistettu kirkkohallituksessa __.__.20__